LORENZO MARONE

TENTAȚIA DE A FI FERICIT

LORENZO MARONE

TENTAŢIA DE A FI FERICIT

Original: *La tentazione di essere felici* (2015)

Traducere din limba italiană şi note de:
GABRIELA LUNGU

virtual-project.eu

HUMANITAS fiction

2018

O precizare

Fiul meu e homosexual.

El o ştie. Eu o ştiu. Şi totuşi nu mi-a mărturisit-o niciodată. Nicio problemă, există multe persoane care aşteaptă să le moară părinţii pentru ca să-şi dea drumul şi să-şi trăiască fără probleme propria sexualitate. Numai că asta nu va funcţiona cu mine, eu am de gând să mai trăiesc mult, cel puţin încă vreo zece ani. Dacă Dante va dori deci să se emancipeze, va trebui să nu ţină cont de subsemnatul. Mie nici nu-mi trece prin cap să mor din cauza înclinaţiilor sale sexuale.

Cesare Annunziata

Tic-tacul ceasului e singurul zgomot care-mi ţine companie. La ora asta lumea doarme. Se spune că primele ore ale dimineţii sunt cele mai bune pentru somn, creierul e în faza Rem, cea în care se visează, respiraţia devine neregulată şi ochii se mişcă rapid dintr-o parte într-alta. Un spectacol, desigur, absolut deloc amuzant, ca şi cum ai avea în faţă un posedat de diavol.

Eu nu visez niciodată. Sau, mai bine zis, n-am amintiri deosebite. Poate pentru că dorm puţin şi mă trezesc devreme. Sau pentru că beau prea mult. Sau doar pentru că sunt bătrân şi atunci când eşti bătrân visele dispar. Creierul a avut la dispoziţie o viaţă întreagă pentru a elabora fanteziile cele mai ciudate, e normal să începi, cu timpul, să-ţi pierzi inspiraţia. Vâna creatoare are un punct culminant în existenţa oricui, apoi, la un moment dat, începe inexorabil coborârea, şi la sfârşitul zilelor tale nici măcar nu mai eşti în stare să-ţi imaginezi o scenă de sex. Atunci când eşti tânăr însă, o porneşti tocmai de acolo, de la a-ţi imagina incredibile nopţi de pasiune cu fata momentului, cu colega de bancă sau chiar cu profesoara, care, cine ştie de ce, ar trebui să-şi dorească să se refugieze în braţele unui sugar cu o mustăcioară abia mijită şi multe coşuri în jurul ei. Sigur, inventivitatea începe înainte, când suntem mici, dar cred că masturbarea adolescentină influenţează mult formarea creativităţii.

Eu eram foarte creativ.

Mă hotărăsc să deschid ochii. Oricum, în condiţiile astea, nici nu poate fi vorba de dormit. În pat, creierul face călătorii halucinante. De exemplu, îmi vine în minte casa bunicilor. Pot încă s-o văd, s-o vizitez, să trec dintr-o cameră într-alta, să simt mirosurile ce vin din bucătărie, scârţâitul uşii unui dulap din sufragerie sau ciripitul păsărelelor pe balcon. Mă opresc la mobilier, îmi amintesc cel mai mic detaliu, până şi bibelourile. Iar dacă strâng bine pleoapele, reuşesc chiar să mă văd în oglinda bunicii, atunci când eram copil. Ştiu, spusesem că nu mai visez, dar mă refeream la somn. Când sunt treaz, mai am încă ceva de spus.

Trag cu ochiul la ceas şi-mi scapă o înjurătură. Credeam că e ora cinci, dar nu e decât patru şi un sfert dimineaţa. Afară e întuneric, o alarmă antifurt sună undeva departe, la intervale regulate, umezeala şterge contururile lucrurilor, pisicile dorm ghemuite sub maşini.

Cartierul doarme, eu meditez.

Mă întorc pe partea cealaltă şi îmi impun să închid din nou pleoapele. Adevărul e că, în pat, nu reuşesc să stau nemişcat nici măcar un minut, dau drumul energiei acumulate în timpul zilei, oarecum ca marea vara, când strânge căldura zilei pentru a o dărui nopţii. Bunica spunea că, atunci când trupul nu vrea să se odihnească, trebuie să stai nemişcat; în scurt timp el înţelege că n-are rost să se tot zvârcolească şi se linişteşte. Numai că pentru a pune în practică un asemenea plan e nevoie de autocontrol şi răbdare, iar eu, de multă vreme, le-am isprăvit pe amândouă.

Îmi dau seama că fixez o carte aflată pe noptiera de lângă mine. Am văzut de multe ori coperta acelei cărţi, şi totuşi abia acum observ nişte detalii pe care nu le băgasem în seamă. O senzaţie de stupoare mă cuprinde, apoi înţeleg despre ce e vorba: reuşesc să citesc de aproape. Nimeni, pe lumea asta, nu reuşeşte s-o facă, la vârsta mea. Tehnologia a făcut paşi uriaşi în ultimul secol, şi totuşi prezbitismul rămâne unul din misterele neelucidate ale ştiinţei. Îmi duc mâinile la ochi şi înţeleg motivul neaşteptatei şi miraculoasei vindecări: mi-am pus ochelarii, un gest pe care-l fac deja instinctiv, fără să mă gândesc.

A venit vremea să mă scol. Mă duc în baie. N-ar trebui s-o spun, dar sunt bătrân şi fac ce vreau. Eu urinez aşezat, ca femeile. Şi nu pentru că nu mă mai ţin picioarele, ci pentru că aş uda, cu hidrantul meu, şi gresia din faţă. N-ai ce face, după o anumită vârstă, chestia aia începe să acţioneze pe cont propriu. Asemeni mie (şi asemeni tuturor bătrânilor), nici nu-i pasă de cei care ar vrea să-i explice viaţa şi se comportă cum o taie capul.

Cine se plânge de bătrâneţe e nebun. Ba nu, orb mi se pare mai potrivit. Unul care nu vede la o palmă de propriu-i nas. Pentru că nu există decât o singură alternativă şi nu mi se pare de dorit. Aşa că faptul că am ajuns până aici e deja un mare noroc. Dar lucrul cel mai interesant e, cum spuneam, că poţi să-ţi permiţi să faci ce vrei. Nouă, bătrânilor, ne e permis totul, de exemplu un bătrânel care fură într-un supermarket e privit cu candoare şi compasiune. Dacă însă hoţul e un tânăr, e considerat, în cel mai bun caz, un „nemernic”.

În sfârşit, într-un anumit moment al vieţii, ţi se deschide o lume până atunci inaccesibilă, un loc magic, populat de persoane amabile, grijulii şi binevoitoare. Şi totuşi lucrul cel mai preţios care se cucereşte la bătrâneţe e respectul. Integritatea morală, solidaritatea, cultura şi talentul sunt nimic în comparaţie cu pielea zbârcită, petele de pe fată şi mâinile tremurânde. În orice caz sunt un bărbat respectat şi să ştiţi că nu e puţin lucru. Respectul e o armă care-i permite omului să ajungă o ţintă pentru mulţi de neatins, să facă cu viaţa sa ce vrea.

Mă numesc Cesare Annunziata, am şaptezeci şi trei de ani şi timp de

şaptezeci şi doi de ani şi o sută unsprezece zile mi-am aruncat viaţa la gunoi. Apoi am înţeles că a venit vremea să folosesc consideraţia câştigată pentru a începe să mă bucur cu adevărat de viaţă.

Un singur lucru ne desparte

Azi dimineaţă m-a sunat Sveva, fiica mea cea mare.

— Tată?

— Salut.

— Ascultă, trebuie să-mi faci un serviciu...

Nu trebuia să răspund. Experienţa foloseşte tocmai la a nu comite aceleaşi tâmpenii o viaţă întreagă. Eu n-am învăţat nimic de la trecut şi continui imperturbabil să acţionez din instinct.

— Te-ai putea duce să-l iei pe Federico de la şcoală? Am o audienţă şi termin târziu.

— N-o poate face Diego?

— Nu, e ocupat.

— Am înţeles...

— Ştii că nu ţi-aş cere-o dacă aş avea o alternativă.

Mi-am educat bine copiii, nu mă pot plânge. Nu sunt un bunic care merge să-şi ia nepoţii de la şcoală. De exemplu, mă înfior când îi văd pe sărmanii bătrânei oprind maşinile în faţa şcolii. Da, ştiu, decât să putrezească într-un fotoliu, preferă să fie folositori, şi totuşi nu pot face nimic, un „bunic civic” e pentru mine acelaşi lucru cu un rolfilm, o cabină telefonică, un jeton, o casetă video, obiecte aparţinând unui timp trecut care nu mai au o adevărată funcţie.

— Şi după aia, unde-l duc?

— La tine, sau puteţi veni la mine la birou. Da, fă aşa, adu-l aici, te rog.

Acum mă aflu în faţa şcolii aşteptându-mi nepotul. Îmi ridic gulerul paltonului şi-mi înfund mâinile în buzunar. Am ajuns mai devreme, un lucru pe care l-am învăţat odată cu înaintarea în vârstă. Cum să-ţi programezi zilele. O, Doamne, nu c-aş avea cine ştie ce de planificat, dar prefer să-mi ordonez puţinele lucruri pe care le am de făcut.

Telefonul Svevei mi-a dat peste cap planurile. Trebuia să merg la frizer, în seara asta am o întâlnire galantă cu Rossana. O prostituată. Da, frecventez paraşutele, şi ce-i cu asta? Mai am încă dorinţe de satisfăcut şi pe nimeni alături căruia să-i dau explicaţii. De fapt, am exagerat, nu-i chiar adevărat că mă duc la curve, asta şi pentru că mi-ar fi destul de greu să le agăţ din autobuz, mi-a expirat carnetul de conducere şi nu mi-am mai făcut altul. Rossana e o veche prietenă, cunoscută cu ceva vreme în urmă, când făcea injecţii la domiciliu. Şi aşa a ajuns şi acasă la mine. Venea în fiecare

dimineaţă devreme, îmi împungea bucile şi pleca fără să scoată o vorbă. Apoi a început să stea la o cafea şi în cele din urmă am reuşit s-o conving să mi se vâre în aşternut. Dacă mă gândesc bine, n-a fost chiar deloc greu. Numai după câtăva vreme am înţeles că pseudo-asistenta medicală nu rămăsese entuziasmată de zâmbetul meu, când a spus cât se poate de serioasă: „Tu eşti simpatic, eşti chiar un bărbat frumos, dar eu am un băiat pe care trebuie să-l ajut!"

Mi-au plăcut întotdeauna persoanele directe şi, de atunci, am devenit prieteni. Ea are aproape şaizeci de ani deja, dar continuă să aibă nişte ţâţe enorme şi un fund foarte armonios. Iar la vârsta mea n-ai nevoie de altceva, te îndrăgosteşti mai ales de defecte, care fac scena mai credibilă.

Vine Federico. Dacă lumea din jur ar şti că bătrânul ăsta care-şi aşteaptă nepotul până cu un minut în urmă se gândea la sânii unei prostituate, s-ar scandaliza şi i-ar aviza pe părinţii micuţului. Cine ştie de ce un bătrân nu poate dori să şi-o tragă.

Urcăm într-un taxi. E doar a treia oară că vin să-l iau pe nepotul meu de la şcoală, şi totuşi Federico i-a mărturisit mamei că e bucuros să se întoarcă acasă cu subsemnatul. Zice că celălalt bunic îl obligă să meargă pe jos şi ajunge leoarcă de sudoare acasă. Cu mine însă se întoarce cu taxiul. Te cred şi eu! Am o pensie onorabilă, nicio aniversare matrimonială de sărbătorit şi doi copii adulţi. Pot să-mi cheltuiesc banii pe taxiuri sau diverse Rossane. Numai că taximetristul de azi e un prost-crescut. Se întâmplă, din păcate. Înjură, claxonează fără motiv, goneşte şi apoi frânează în ultima clipă, se înfurie pe pietoni, nu se opreşte la semafor. Am spus deja: unul din lucrurile minunate ale vârstei a treia e că poţi să faci ce vrei, oricum nu mai există o a patra în care să-ţi pară rău de ce-ai făcut. Aşa că iau hotărârea să-l pedepsesc pe omul care vrea să-mi strice ziua.

— Ar trebui să mergeţi mai încet! exclam.

El nici măcar nu răspunde.

— Aţi auzit ce-am spus?

Tăcere.

— OK, trageţi pe dreapta şi daţi-mi carnetul de conducere.

Taximetristul se întoarce şi mă priveşte perplex.

— Sunt un mareşal de carabinieri la pensie. Dumneavoastră conduceţi într-o manieră incorectă şi periculoasă pentru siguranţa pasagerilor.

— Domnule mareşal, scuzaţi-mă, ştiţi, am probleme azi. Acasă. Vă rog, uite că încetinesc.

Federico îşi ridică privirea şi mă fixează, gata să deschidă gura. Îl strâng de braţ şi-i fac cu ochiul.

— Ce probleme? întreb.

Interlocutorul meu își lasă o clipă capul în jos, dând apoi dovadă de formidabila-i fantezie.

— Fiica mea trebuia să se căsătorească, dar băiatul și-a pierdut slujba.

— Înţeleg.

Ca scuză e bună, nimic de zis, nicio moarte sau boală a unei rude. E mai credibilă. Când ajungem lângă cabinetul Svevei, bărbatul refuză banii. Încă o călătorie oferită de un napolitan prost-crescut. Federico se uită la mine şi râde, îi răspund făcându-i din nou cu ochiul. S-a obişnuit deja cu ieşirile mele, data trecută m-am travestit în funcţionar de la finanţe. Mă distrez, n-o fac ca să economisesc bani. Şi n-am nimic împotriva taximetriştilor.

Sveva n-a sosit încă. Intrăm în camera ei, Federico se întinde pe o canapeluţă, eu mă aşez la biroul pe care tronează la vedere fotografia ei cu soţul și cu copilul. Diego nu mi-e foarte simpatic, un tip de treabă, să ne-nţelegem, dar oamenii prea buni sunt plictisitori, n-ai ce face. Şi într-adevăr cred că şi Sveva s-a săturat, e tot timpul încruntată, tot timpul grăbită, cu gândul numai la muncă. Opusul meu, dar poate semănând mult cu mine cel de altă dată. Cred că e o femeie nefericită, dar cu subsemnatul nu vorbeşte despre asta. Poate o făcea cu mama ei. Eu nu sunt potrivit să-i ascult pe alţii.

Se spune că pentru a fi un bun prieten nu e nevoie să dai cine ştie ce sfaturi, e suficient să dai atenţie şi să fii înţelegător, femeile doresc doar atât. Eu nu sunt în stare să fac asta, după câtăva vreme mă enervez, îmi spun părerea şi devin o bestie dacă interlocutoarea în cauză nu-mi dă ascultare şi face cum o taie capul. A fost unul din motivele nenumăratelor certuri cu soţia mea, Caterina. Ea îşi dorea doar să aibă pe cineva pe care să se descarce, eu, după două minute, aveam deja soluţia de oferit. Din fericire bătrâneţea mi-a venit în ajutor, am înţeles că pentru sănătatea mea e mai bine să nu ascult problemele celor din familie. Oricum nu te lasă să le rezolvi.

Camera are un geam mare şi frumos care dă spre strada plină de trecători şi dacă în faţa ei s-ar afla un zgârie-nori în locul unei clădiri coşcovite din tuf, aproape aş putea crede că mă aflu în New York. Numai că în metropola americană nu există Cartierele Spaniole[1] cu străduţele lor care alunecă din vârful dealului, clădirile coşcovite care-şi transmit secrete pe sârmele cu haine întinse la uscat, străzile pline de gropi şi maşinile cocoţate pe un trotuar mizerabil, între un stâlpişor şi intrarea într-o biserică. La New York străzile laterale nu ascund o lume care se pierde în propriile umbre, acolo mucegaiul nu se aşază pe chipurile oamenilor.

În timp ce mă gândeam la diferenţa între Marele Măr şi Napoli, observ că

---

[1] Cartierele Spaniole *(I Quartieri Spagnoli)* constituie partea veche a oraşului Napoli.

Sveva coboară dintr-un SUV negru şi se îndreaptă spre poartă. În faţa intrării se opreşte, îşi scoate cheile din poşetă, apoi se întoarce şi se urcă din nou în maşină. De aici, de sus, îi zăresc doar picioarele în ciorapi închişi la culoare. Se întinde spre şofer, poate pentru a-l saluta, iar el îi pune mâna pe coapsă. Apropii scaunul de fereastră şi mă lovesc cu capul de geam. Federico îşi lasă deoparte prietenul robot şi mă priveşte. Îi zâmbesc şi mă întorc la scena care se consumă sub privirile mele. Sveva coboară şi intră în clădire. Maşina pleacă.

Privesc în continuare strada fără s-o văd. Poate am avut o halucinaţie, poate era Diego. Care însă, un mic amănunt, nu posedă o maşină de teren. Poate e un coleg care a condus-o până acasă. Dar un coleg îi pune mâna pe coapsă?

— Salut, tată.

— Salut.

— Uite-l pe iubitul meu! ţipă ea şi, ridicându-l pe Federico de subsuori, îl acoperă de sărutări.

Scena mi-o aduce în faţa ochilor pe maică-sa. Se comporta la fel cu copiii ei. Era prea iubitoare, prea prezentă, grijulie, înfigăreaţă. Poate de asta Dante e gay. Cine ştie dacă soră-sa ştie.

— Dante e gay? întreb.

Sveva se întoarce brusc, ţinându-l încă pe Federico în braţe. Apoi îl aşază pe divan şi pe un ton glacial răspunde:

— Scuză-mă, de unde să ştiu? De ce nu-l întrebi pe el?

E homosexual. Iar ea ştie.

— Da’ cum de-ţi vine să mă-ntrebi tocmai acum?

— Aşa. Cum a fost audienţa?

Devine şi mai suspicioasă.

— De ce?

— N-am voie să întreb?

— Nu ţi-a păsat niciodată de munca mea. Nu erai tu cel care spunea că Dreptul îmi va distruge viaţa?

— Ba da, aşa credeam şi mai cred încă. Te-ai văzut?

— Ascultă tată, azi nu-i deloc momentul pentru predicile tale inutile. Sunt ocupată!

Adevărul e că fiica mea a făcut prea multe alegeri greşite: studiile, meseria, şi ultima, soţul. Cu toate greşelile astea în cârcă nu poţi zâmbi şi nu te poţi preface că nu s-a întâmplat nimic. Nici eu nu sunt cu siguranţă unul care a nimerit totul, tâmpenii am făcut şi eu destule, ca de exemplu să mă însor cu Caterina şi să fac doi copii cu ea. Nu-i vorba de Dante şi de Sveva, Doamne fereşte, doar că n-ar trebui să aduci pe lume copii cu o femeie pe

care n-o iubeşti.

— Cum îţi merge cu Diego? întreb.

— Toate bune, răspunde cu nonşalanţă, în timp ce scoate un dosar din geantă și-l pune pe birou. Pe copertă e scris: *Sarnataro împotriva asociaţiei de locatari din via Roma.*

Nu înţeleg cum poate cineva hotărî din proprie iniţiativă să-şi petreacă zilele printre dispute inutile, ca şi cum viaţa n-ar fi deja plină de probleme, fără a mai fi nevoie să le adaugi pe ale altora. Dar lui Sveva îi place. Sau poate se forţează să-i placă, cum făcea maică-sa. Caterina ştia să vadă latura pozitivă a oricărei experienţe, eu, în schimb, nu m-am mulţumit niciodată să caut în ceva urât o fărâmă de frumuseţe.

— De ce-mi pui toate întrebările astea, azi?

— Aşa, nu vorbim niciodată noi doi...

Dar ea e deja pe coridor, tocurile-i bocăne grăbite dintr-o cameră într-alta și i se aude vocea prinsă într-o conversaţie grăbită cu o colaboratoare. Discută despre o dispută în jurul unui accident. Uff, ce plictiseală!

Mă uit la nepotul meu cum se distrează cu un soi de balaur şi zâmbesc. De fapt, suntem la fel noi doi, n-avem nicio responsabilitate şi nimic important de făcut în afară de a ne juca. Federico se joacă cu balaurii, eu cu Rossana şi alte câteva fleacuri. Un singur lucru ne deosebeşte: el mai are încă o viaţă întreagă şi mii de planuri în faţă, eu doar câţiva ani şi multe păreri de rău.

Pisicăreasa[2]

Imediat cum ies din ascensor, dau peste Eleonora ţinând în braţe o pisică pe care n-am văzut-o niciodată. Uşa de la apartamentul ei e larg deschisă şi putoarea provenind de-acolo a invadat deja casa scărilor. Nu ştiu cum poate să nu-şi dea seama şi mai ales cum poate să-şi petreacă viaţa într-o asemenea putoare. Eleonora e una din băbătiile pe care le întâlneşti pe stradă strecurându-se printre maşinile parcate cu farfurioara lor din carton, iar casa ei e deja un azil pentru felinele cu probleme. În realitate, puţinele pe care le cunosc mi s-au părut întotdeauna perfect sănătoase, dar, cum ea susţine că e obligată să le aducă acasă pentru că sunt bolnave sau rănite, prefer să nu mă amestec. Adevărul e că deseori câte o pisică de-a ei încearcă să-şi recâştige libertatea, departe de iubirea egoistă a temnicerei sale.

Uneori îmi e suficient să pun piciorul în holul de la intrare ca să-mi dau seama că mai sus cu câteva etaje, Eleonora ţine deschisă uşa apartamentului. Bineînţeles că, dintre atâtea paliere dispuse să primească o bătrână văduvă ramolită şi care are nevoie să fie iubită, tocmai al meu s-a găsit s-o primească.

Mai am încă întipărită pe chip o expresie de dezgust în timp ce ea mă salută cu multă cordialitate.

— Salut, Eleonora, îi răspund şi caut cheile în buzunar.

Încerc să nu respir şi viaţa mea depinde de timpul necesar ca să scot legătura de chei şi să intru în casă. La vârsta mea nu am decât câteva secunde de autonomie în apnee. Din păcate, se întâmplă însă ceea ce speram să nu se întâmple: Eleonora îmi vorbeşte şi sunt obligat să trag aer în piept pentru a-i putea răspunde.

— El e Gigio, zice zâmbind şi-mi arată felina care pare tot atât de iritată de situaţie ca mine.

Mă încrunt în încercarea de a alunga putoarea de la nasul meu şi întreb:

— Un nou oaspete?

— Da, răspunde ea imediat, ultimul venit. Sărăcuţul, a fost atacat de un câine care aproape că l-a omorât. L-am salvat de la o moarte sigură.

Mă uit pentru o clipă la pisoiul care fixează apatic orizontul şi mă întreb dacă pune deja la cale un plan de fugă. În clipa următoare un cuplu de vreo cincizeci de ani, ea cu părul vopsit şi buzele botoxate, el chel şi cu ochelari cu

---

[2] În original, *gattara* – apelativul pentru o femeie care culege de pe stradă şi hrăneşte pisicile vagabonde.

lentile groase, care-i alunecă de pe nas, ies din apartamentul Eleonorei şi mă salută înainte de a-i întinde mâna vecinei mele şi a o strânge cât se poate de cordial. Ea însă nu răspunde în aceeaşi manieră nici salutului, nici strângerii de mână.

Se vede că cei doi se forţează să zâmbească şi să fie amabili, dar că, în realitate, sunt îngroziţi de spectacolul ce de-abia avusese loc sub ochii lor. Se strecoară în ascensor, în timp ce aruncă o ultimă privire speriată palierului şi subsemnatului, întrebându-se poate cum de reuşesc să fiu prieten cu pisicăreasa, şi mai ales să-i fiu vecin. De fapt, cel mai uimit sunt eu: în toţi anii de când locuiesc acolo n-am văzut niciodată pe nimeni ieşind din apartamentul Eleonorei Vitagliano, în afara soţului ei, cu o viaţă în urmă. Niciodată, mai ales oameni tineri sau aproape tineri. Niciodată pe cineva care să iasă fără să se strâmbe apărându-se de putoare. Iar în asta, perechea s-a comportat exact la fel.

— Cine erau? întreb plin de curiozitate imediat ce au dispărut.

Din câte ştiu, Eleonora n-are pe nimeni care să se ocupe de ea. Cu siguranţă nu are copii, soţul i-a murit cu mult timp în urmă, iar rude n-am văzut niciodată.

— Poftim? zice ea.

Eleonora Vitagliano are cam aceeaşi vârstă cu mine şi e surdă ca un galoş, aşa că, de puţinele ori când trebuie să vorbesc cu ea, sunt obligat să repet frazele şi să ridic progresiv tonul vocii.

— Voiam să ştiu cine-s cei doi? repet.

— A, răspunde ea dând drumul pisicii, care se furişează în casă şi dispare pe hol, sunt nişte domni care au venit să vadă apartamentul.

— De ce, îl vinzi?

Eleonora mă priveşte cu o expresie nehotărâtă. Are părul ciufulit, mustăţi albe şi mâini palide vărgate de vene şi aşa de strâmbe din cauza reumatismului, că par nişte gheare.

— Ai hotărât să pleci de-aici? sunt obligat să repet ridicând din nou vocea.

— Nu, nu, unde să plec? Asta-i casa mea, aici vreau să mor. Cum să plec?

O privesc curios, şi-atunci continuă.

— E vorba de nepoata mea, fata fratelui meu, o ştii?

Dau din cap în semn că nu.

— Singura rudă care mi-a mai rămas. Insistă să vând, zice că-i într-o situaţie dificilă, că oricum într-o bună zi apartamentul o să fie al ei şi că eu de fapt o să rămân aici, că o să vândă practic numai după moartea mea. Eu n-am înţeles nimic, dar am aprobat, n-am timp de pierdut certându-mă cu familia, oricum n-o să semnez nimic niciodată, aşa că atunci când vine cineva

să vadă casă, i-o arăt cât mai dezordonată cu putinţă.

Nu mi-e deloc greu să cred ce spune. Eleonora, chiar dacă e foarte bătrână şi un pic zăludă, ştie încă să se facă respectată.

— Nepoata ta ar vrea să vândă nuda proprietate, declar, în încercarea de a-i explica mai bine despre ce este vorba, noii proprietari cumpără apartamentul acum, dar pot intra în el numai după moartea ta.

— Da, aşa mi se pare că am înţeles şi eu. Gândeşte-te cum aş putea să trăiesc ştiind că există cineva, în afară de nepoată-mea, care abia aşteaptă să crăp.

Zâmbesc amuzat, deşi comportamentul acestei fantomatice nepoate nu e prea amuzant. Dacă ar fi aici, i-aş zice vreo câteva.

— Şi preferi să ţi se învârtă tot felul de tipi prin casă, în loc să-i spui adevărul nepoatei tale? întreb şi o clipă mai târziu regret deja. Nu atât întrebarea destul de inoportună, cât pentru că mă întind peste poate cu conversaţia şi deci şi timpul în care uşa ei rămâne deschisă. Va fi nevoie de zile întregi ca să se aerisească toată clădirea. Din fericire n-am deschis încă uşa mea.

— Ei, Cesare, ce să-ţi spun, ai dreptate, dar ştii cum e, nu vreau să mi-o fac duşman, trăiesc de atâta vreme singură şi n-am nevoie de cine ştie ce ajutor, dar nu se ştie niciodată ce va fi mâine, dacă n-o să am nevoie de ea din când în când. Şi tu eşti singur, mă poţi înţelege... răspunde şi mă priveşte insistent.

— Aşa-i, mă limitez să răspund, chiar dacă o parte din mine ar vrea să dea drumul unei fraze de mai mare efect şi să se arate mai solidar.

— În viaţă trebuie să ştii să faci compromisuri, continuă Eleonora, prinsă deja de discuţie, iar bătrâneţea, dragă Cesare, e un compromis continuu.

— Aşa-i, repet, ca şi cum n-aş şti niciun alt cuvânt.

Şaptezeci de ani am fost maestrul compromisurilor, draga mea pisicăreasă, apoi am pierdut totul şi m-am trezit, paradoxal, singur. Adevărul e că nu mai aveam nimic de dat în schimb şi ăsta a fost norocul meu. Aşa ar trebui să răspund, dar discuţia m-ar duce cine ştie unde şi oxigenul la dispoziţia mea e pe cale să se termine. Aşa că o salut pe Eleonora şi vâr cheia în broască exact în momentul în care şi a treia uşă de pe palier se deschide. De câteva luni o pereche a închiriat apartamentul, ea cred că are vreo treizeci de ani, el e ceva mai în vârstă. Amândoi tineri, oricum, şi fără copii, ceea ce-i face complet nepotriviţi atât pentru blocul ăsta, unde cea mai mare parte a locatarilor sunt bătrâni şi familii cu copii, cât şi pentru lumea înconjurătoare. Fac pariu că, săracii de ei, sunt obligaţi să dea încontinuu explicaţii despre lipsa unui bebeluş în viaţa lor, întrebare, pe care, judecând după privirea ei curioasă, ar vrea să le-o pună şi pisicăreasa.

— Bună ziua, spune tânăra şi în clipa următoare îşi încruntă sprâncenele

din cauza putorii.

Îmi scapă un chicotit, iar tânără îmi aruncă o privire enervată.

— Bună ziua, mă grăbesc atunci să răspund, dar ea s-a întors deja pe călcâie.

— Bună ziua, exclamă şi Eleonora, care imediat după aceea adaugă: Doamnă, profit de ocazie ca să vă spun că, dacă aţi văzut din întâmplare o pisică neagră, să ştiţi că e a mea. Ştiţi cum e, se obişnuise cu ceilalţi chiriaşi să intre pe fereastra voastră de pe cornişă, n-aş vrea s-o facă şi cu voi.

— N-am văzut nicio pisică, fiţi liniştită, răspunde tânăra înainte de a intra valvârtej în ascensor.

— Ce indivizi ciudaţi, comentă Eleonora.

— De ce?

— Sunt aici de mai multă vreme, dar nu mi-au zâmbit niciodată, întotdeauna salută doar cu bună ziua şi bună seara şi nimic altceva, nu s-au oprit niciodată să schimbe două vorbe.

— Ei, sunt tineri, au prietenii lor, important e să nu deranjeze. În ceea ce mă priveşte, ar putea să nici nu mă salute şi să n-aibă niciun nume... spun, şi încerc din nou să deschid uşa.

— El nu ştiu, dar pe ea o cheamă Emma.

— Emma... repet şi mă întorc brusc.

— Da, Emma, de ce?

— Aşa, e un nume frumos.

— Cum?

— Ziceam că e un nume frumos.

— A, da, nu-i urât.

— Bine, Eleonora, te salut, spun în timp ce deschid uşa, dacă ai nevoie de ceva, ştii unde mă găseşti.

— Cesare?

— Da?

— Pot să te chem, dacă mai apare cineva care vrea să vadă apartamentul? Agentul imobiliar îmi telefonează din două în două minute ca să-mi dea sfaturi nedorite.

Uite, eşti amabil şi te trezeşti amestecat în chestii care nu te privesc.

— Şi ce vrea?

— Ei, ce vrea? Seara trecută mi-a zis direct că ar trebui să fac în aşa fel încât apartamentul să fie mai curat, altfel eventualii cumpărători se descurajează. Evident, nu puteam să-i spun că ăsta-i obiectivul meu, spune zâmbind.

— Da' azi de ce nu-i şi el aici?

— A plecat mai repede, dar o să vezi că peste câteva zile apare din nou.

Dacă ai fi şi tu de faţă, ar fi altceva... Cu un bărbat e întotdeauna altfel. Nu şi-ar permite să facă vreo observaţie despre cum arată apartamentul. Pentru că dacă o face din nou, o să fiu obligată să-l dau pe uşă afară, şi după aia ce-o să facă nepoată-mea cu mine!

— OK, cheamă-mă!

— Mulţumesc.

Închid uşa în spatele meu şi trag în piept aerul din hol ca să mă asigur că putoarea nu mi-a invadat locuinţa. Numai după aceea îmi scot paltonul şi mă duc în bucătărie, clătinând nemulţumit din cap. Problema e că am devenit cu adevărat prea bătrân dacă-i permit unui nume să-mi strice ziua.

Chiar dacă Emma nu-i un nume oarecare.

Două personaje de circ

Rossana ar avea dreptul la o altfel de viaţă. În sensul că ar trebui să fie mai fericită, dar am impresia că nici vorbă de aşa ceva. Poate pentru că-şi petrece zilele dăruind bucurie clienţilor, iar pentru ea nu mai rămâne aproape deloc. Persoanele care-i fac fericiţi pe alţii ar merita recunoştinţă şi respect. Chiar şi o curvă, chiar şi Rossana. Dacă n-ar exista, eu aş fi un om mai rău, mai nervos, poate puţin mai singur, cu siguranţă mai refulat.

Într-o relaţie normală de cuplu, fiecare îşi face datoria oferindu-i partenerului ceea ce poate, mult sau puţin, atât cât are. Rossanei nimeni nu-i dăruieşte nimic, în afară de bani. Cu bani însă nu se pot cumpăra grija şi atenţia faţă de cineva.

— Ascultă, ce-ar fi dacă într-o seară am ieşi să mâncăm ceva împreună?

O frecventez pe Rossana de doi ani şi locul cel mai îndepărtat de pat în care am schimbat câteva vorbe a fost bucătăria. Îi cunosc mult mai bine vergeturile decât gusturile, aş putea să-i unesc negii cum se face cu punctuleţele din revistele de integrame şi nici măcar nu ştiu dacă are vreo soră. Cât despre fiu, mi-a vorbit despre el într-o seară în care m-am prezentat cu o sticlă de prosecco de cinci euro cumpărată într-o bombă de lângă casă. Ea vorbea şi eu beam, ea bea şi eu fixam tavanul. N-am fost niciodată prea priceput la vorbit.

— Să mâncăm?

— Îhî, într-un restaurant.

— Ce s-a întâmplat domnu' Annunziata, vrei să-mi ceri ceva?

Nimeni n-are încredere în mine, ăsta-i adevărul, nici măcar copiii mei, nici măcar o prostituată. Şi totuşi nu mi se pare că am un comportament perfid. Da, e-adevărat, poate, cum spunea Caterina, mă preocupă un pic prea mult propria-mi persoană, dar asta nu înseamnă că-mi place să-i păcălesc pe ceilalţi.

— Da' ce, nu te pot invita la cină, fără să am un scop ascuns?

— Hmm, te cunosc de prea mult timp, nu mă poţi duce cu zăhărelul!

N-am ce face, trebuie să renunţ. În ultimii ani m-am străduit atât de mult să dau despre mine o imagine negativă, că acum nu mai pot da înapoi. O să mor cinic şi ursuz.

— Putem merge într-un mic local să mâncăm peşte, să bem vin şi să vorbim puţin despre noi. În fond, ne cunoaştem de mult timp, dar nu ştiu nimic despre tine.

Rossana e în picioare, cu spatele spre mine, care stau încă întins în pat, cu un pahar de vin în mână şi privirile îndreptate spre fundul băbătiei mele. Ea stă pe loc ezitând, cu chiloţii în mână, propunerea trebuie să fi fost atât de şocantă, încât a frânat până şi un gest atât de simplu ca acela de a-şi pune chiloţii.

— Deci, ce zici? Îţi place programul?

Drept răspuns, se aşază pe marginea patului şi îşi lasă capul în jos. Îi văd în continuare spatele, problema e că nu-i mai văd fundul. Am dreptate, trebuie să fiu atent la cuvinte, e la fel ca în rebus: un cuvânt greşit poate crea haos.

— OK, dacă nu-ţi place, nu-i nicio problemă, nu mă simt jignit.

Rossana nu se întoarce şi tăcerea coboară peste cameră, lăsând ca furiosul meu colon să ocupe scena cu mii de bolboroseli. Mă prefac că tuşesc ca să acopăr zgomotul, dar în realitate, dacă aş putea, aş da drumul unui pârţ glorios care ar rezolva imediat situaţia. Pun paharul gol pe noptieră şi mă ridic în şezut. Mi se pare evident că am spus ceva greşit, problema e să înţeleg ce anume. Adevărul e că mi-am cam pierdut din prestanţă cu femeile. Caterina a murit cu cinci ani în urmă, ultima mea amantă îşi mai aminteşte cu siguranţă de mine când aveam părul pubian negru, iar cu Rossana, ei bine, n-a trebuit să fac cine ştie ce eforturi ca s-o cuceresc. E latura negativă atunci când ai de-a face prea multă vreme cu o prostituată: uiţi preambulul, preliminariile, bunele maniere, atenţiile, toate lucrurile necesare ca să te culci cu o femeie „normală”.

Îmi aprind o ţigară şi observ pe furiş că o lacrimă îi coboară pe obraz, înainte ca ea s-o oprească cu un gest furios. Fir-ar să fie, ultima femeie pe care am văzut-o plângând a fost o colegă, oare cum o cheamă, care mi-a mărturisit că voia să aibă o relaţie serioasă cu mine. I-am şters lacrimile şi am fugit. Nu, în realitate n-a fost ultima, Caterina a fost ultima. Atâta doar că ea nu plângea din cauza mea, ci din cauza trupului ei bolnav. Şi totuşi nici atunci n-am fost în stare să răspund decât cu gesturi false şi inutile. Uneori, noaptea mă trezesc brusc şi am senzaţia că mai este încă alături de mine şi atunci îi şoptesc peretelui rece ceea ce ar fi trebuit să-i spun ei: „Nu eşti singură, eu sunt aici”.

Am spus că n-o iubeam, dar nu trece zi să nu cer iertare pentru ce i-am făcut.

— Scuză-mă... spune în şoaptă Rossana.

Mă apropii şi-i pun mâna pe umăr. Pielea îi este rece şi acoperită de bubuliţe, şi totuşi acum câteva minute mi se părea catifelată şi parfumată ca aceea a unei fecioare. În momentele acelea sunt în stare să văd ce vreau să văd.

— Ştii, de o grămadă de ani nu m-a mai invitat nimeni la cină într-un local.

— Ei, dacă are aşa un efect, îmi retrag imediat invitaţia!

Ea zâmbeşte şi-şi şterge ochii cu dosul mâinii.

— Prostule, adevărul e că nu mă aşteptam. Şi în orice caz, nu sunt într-o perioadă prea bună.

Uite, am ajuns la asta! Acuma ar trebui să mă ridic, să-mi trag pe mine pantalonii, să-i las banii şi să dispar. Ea e o prostituată, iar eu sunt un client. Relaţia noastră ar trebui să se termine aici, cu satisfacţia reciprocă de rigoare. Dar cu o femeie, chiar şi atunci când o plăteşti, dacă te opreşti prea mult în patul ei, lucrurile se complică teribil. Aşa că sunt obligat să formulez o întrebare pe care ea o aşteaptă în tăcere.

— S-a întâmplat ceva? Vrei să vorbeşti despre asta?

— Nu, nici vorbă, nu vreau să te plictisesc cu problemele mele, le-oi fi având deja pe ale tale. Tu vii aici să te relaxezi, nu să asculţi necazurile altora.

Sigur, vin să mă relaxez, plătesc şi nu vreau să aud probleme. Corect. Dar, cine ştie de ce, în seara asta, greutăţile Rossanei mă fac curios. De multă vreme nu mai ascult necazurile altora.

— Facem aşa, zic, ne sculăm, mergem în bucătărie, îmi faci o omletă şi vorbim.

Ea se întoarce şi-mi arată un chip mânjit de machiajul întins. Seamănă cu o mască de carnaval, doar că nu provoacă râsul. Sunt obligat să-mi mut privirea la ţâţele ei atârnând ca să-mi amintesc motivul pentru care mă aflu în casa asta. Apoi ridic din nou ochii şi mă trezesc fixând imaginea mea reflectată în oglindă. Aşezat pe pat, cu burta căzută pe pubis, braţele flasce, pectoralii care seamănă cu urechile unui cocker şi păr alb pe piept, mi-e silă de mine. Da, mi-e silă. Atunci mă întorc şi întâlnesc privirea Rossanei înfiptă într-a mea, mi-a surprins mişcarea oculară şi zâmbeşte.

— Poate ar fi cazul să iau oglinda de-acolo, comentează.

— Da, răspund, cred că da.

Când ne ridicăm, oglinda continuă să reflecte doar patul desfăcut. Cele două personaje de circ, cel puţin pentru azi, şi-au terminat spectacolul.

Fără machiaj şi în capot, Rossana n-ar aduce acasă nici măcar zece euro, dar e suficientă o lenjerie bună ca să pună lucrurile la punct.

— La vârsta ta ar trebui să mănânci un pic mai bine, zice.

— Da, e-adevărat, dar gătitul e unul din puţinele lucruri care trebuie făcute pentru alţii, nu pentru sine.

Zâmbeşte. Se pare că orice spun îi produce bună dispoziţie. Nu cred că

sunt deosebit de simpatic, şi totuşi ea mă face să mă simt de-a dreptul sociabil. E o prerogativă a ei, punctul ei forte (în afară de ţâţe, se-nţelege). Rossana te face să crezi că eşti un om mai bun. Cine ştie dacă se preface, dar şi dacă ar fi aşa, ce mai, e o mare actriţă.

— Dar tu ai o familie, ai copii? N-ai vorbit niciodată despre asta. Ştiu doar că ai fost însurat.

Masa la care suntem aşezaţi îi dă curajul să mă întrebe. Şi, într-adevăr, e mult mai intim să împarţi o bucătărie decât un pat.

— Da, am doi copii, bolborosesc în timp ce mestec pâinea cu care mănânc omleta.

Răspunsul meu e glacial, dar ea nu se dă bătută.

— Doi băieţi?

— Da' nu trebuia să vorbim despre o problemă a ta?

— OK, nu-i nimic.

— Un băiat şi o fată. Chiar dacă ar trebui să spun „două fete".

— În ce sens?

— Băiatul e homosexual, răspund cu nonşalanţă şi duc paharul la gură.

Rossana, de data asta, nu se limitează să zâmbească, ci pur şi simplu râde.

— Ce-i?

— Vorbeşti ca şi cum n-ar fi copilul tău.

— Şi, scuză-mă, ce-ar trebui să fac?

— Are un partener?

— În realitate mie îmi ascunde asta.

Ea se ridică, ia pachetul de ţigări de pe raftul de deasupra chiuvetei. Profit şi-i cer una, chiar dacă n-aş avea voie să fumez, în urmă cu trei ani am avut un infarct. O viaţă prea frenetică, au spus medicii. Ţigări, alcool, dormit puţin, dietă nepotrivită. Sveva m-a ţinut la ea câteva luni sub strictă supraveghere, era vai de mine dacă mă vedea că nu mă comport cum trebuie, apoi m-am săturat s-o fac pe fiul fiicei mele şi m-am întors acasă, unde mi-am continuat viaţa dintotdeauna. Pentru că oricum, la vârsta mea, să-ţi plesnească inima nici nu-i cel mai rău lucru.

— Băiatul meu a fost dat afară din serviciu, spune Rossana după câtva timp.

Trag un fum, îi dau drumul şi observ cum se împrăştie în lumina gălbuie a micului candelabru. Încăperea e întunecată, mobilele sunt demodate şi faianţa spartă ici, colo. Ce mai, un interior deprimant. Dar cel puţin pare curat.

— Are trei copii şi o nevastă de întreţinut şi nu ştie cum să facă. Nu vrea bani de la mine, nu vrea nimic de la mine!

Rossana e o femeie blândă, în ciuda chipului agresiv, cu trăsături dure,

ochi negri ca de rechin, nas acvilin şi gură cărnoasă. Tocmai această contradicţie o face atât de atrăgătoare.

— De fapt nu vorbeşte cu mine despre asta. Când merg să-mi văd nepoţii, el se ridică şi pleacă. Nu mă iartă pentru ce fac!

— Da' tu de ce i-ai spus?

— A descoperit singur cu puţin timp în urmă. De atunci nu mai vrea să-mi vorbească.

— Da' de ce, de când o faci?

— De treizeci de ani, o viaţă!

Fir-ar să fie, dacă şi-ar fi plătit contribuţia la stat, în curând s-ar putea pensiona. Încerc să nu mă gândesc la câţi bărbaţi au trecut prin bucătăria asta în ultimii treizeci de ani şi mă concentrez la cuvintele ei. Şi pentru că, în timp ce ea vorbeşte, eu mi-am pus creierul în mişcare căutând o soluţie.

— Patronul l-a dat afară de la o zi la alta, fără măcar să-i dea banii ce i se cuveneau.

— Cum se poate?

— Lucra la negru, şi ştii cum merg lucrurile astea.

Da, ştiu, numai că nu mă obişnuiesc cu ele. Ea începe din nou să articuleze cuvinte, eu să-mi torn vin în pahar. Nu mai ascult, mi-a venit deja o idee.

— Poate ceva s-ar putea face, o întrerup.

Mă priveşte zâmbind uşor încercând să înţeleagă dacă sunt serios sau glumesc.

— Ar trebui să-l întrebi pe fiul tău dacă are dovezi că a lucrat acolo, dacă există cineva dispus să depună mărturie. Poate i s-ar putea intenta un proces de toată frumuseţea individului ăluia.

— Într-adevăr? întreabă ea, şi ochii i se luminează.

— Am spus „poate"...

— Da' cum?

— Ei, fii încrezătoare. Tu spune-mi numai cum se numeşte patronul şi caută vreo dovadă că băiatul tău a lucrat acolo.

Îşi întinde mâna către a mea, dar eu o retrag din instinct, înainte ca un soi de regret să mă copleşească. Numai că Rossana a revenit la atitudinea ei dinainte.

— Da' ce erai înainte, avocat?

Acum râd eu.

— Doamne fereşte, fiica mea e avocat, eu sunt un transformist!

— Un transformist? Ce-i aia?

— Un transformist e unul priceput la travestiri. Un cameleon.

Mă priveşte cu o expresie uluită înainte de a insista.

— În orice caz, mi-ai rezolva o problemă foarte mare. Toată ziua nu fac

altceva decât să mă gândesc la asta.

— N-am spus că situaţia se va clarifica cu siguranţă, dar o să vorbesc cu fiica mea, Sveva, care fir-ar să fie, nu face altceva în viaţă decât să se certe cu semenii ei! O să vezi, băiatul tău își va recăpăta serviciul. Sau cel puţin banii care i se cuvin.

Își pune mâna pe braţul meu. De data asta nu pot să mă retrag, ar fi prea mult.

— De ce faci asta pentru mine? De ce îl ajuţi pe băiatul meu? De ce mă inviţi la cină?

Prea multe întrebări mă enervează, mai ales atunci când nu cunosc răspunsul. Nu ştiu de ce am chef s-o ajut, dar brusc mi se pare lucrul potrivit de făcut. Mă ridic fără comentarii şi mă îndrept spre dormitor în căutarea hainelor. Ea se opreşte în pragul uşii şi se uită la mine câtăva vreme fără să scoată o vorbă, apoi îmi pune o altă întrebare:

— Mai e valabilă propunerea?

— Care? întreb la rândul meu, în timp ce-mi caut din priviri hainele împrăştiate prin cameră.

— Invitaţia la cină.

În realitate, acum nu prea mai am cine ştie ce chef. Poate pentru că de-abia am înfulecat o omletă din trei ouă sau pentru că cei mai mulţi bătrâni, la ora asta, sforăie fericiţi în patul lor, şi nici nu mi se mai pare prea grozav să cinez cu Rossana şi să vorbesc despre Dante şi Sveva. Numai că e prea târziu ca să dau înapoi.

— Sigur că da, răspund, şi cu multă greutate mă aplec să-mi iau şosetele de pe podea.

Rossana vine şi mă îmbrăţişează de la spate. Greutatea enormă a sânilor ei mă face să mă clatin şi pentru o clipă mă tem să nu cad şi să-mi rup oasele, dar reuşesc să mă ridic şi să-mi găsesc echilibrul.

E prima oară că mă strânge în braţe, dar de fapt e şi prima oară când mănânc acasă la ea şi-i povestesc despre copiii mei. Situaţia îmi scapă din mână. Mă întorc, cu speranţa că va înţelege şi se va îndepărta, dar ea nu se clinteşte din loc. Rămânem îmbrăţişaţi, cu fetele la o distanţă de câţiva centimetri, ca doi adolescenţi pe o bancă în afara şcolii. Ea se uită în ochii mei, eu la sânii ei. Dacă aş ridica privirea, lucrul cel mai natural ar fi s-o sărut. Numai că un bătrân ca mine nu poate săruta o femeie. Totul are o limită.

Din fericire Rossana are experienţă, ştie când e momentul să rupi vraja. Și-a dat seama că îi privesc în continuare sânii şi iese din situaţia asta cu cea mai bună întrebare a serii:

— Ce zici, o mai facem o dată?

Mă gândesc o clipă și aprob cu seriozitate. În realitate, cred că dânsul, acolo jos, nu e foarte de acord, e bine să faci antrenament, dar să exploatezi prea mult motorul nu-i bine. Numai că n-aș admite asta nici măcar cu Rossana. Așa că răspund:

— OK! Dar mai întâi ia o pătură și acoperă oglinda asta!

Hamburger de soia

— Tată, deschide, eu sunt!

Apăs pe butonul interfonului și rămân nemișcat fixând peretele în încercarea de a da un răspuns la întrebarea cu care-mi bat capul: ce caută fiul meu aici? Și la ora asta neobișnuită? Din fericire, când deschid ușa, el e deja pe palier cu două pungi de cumpărături în mână.

— Hei, spun, ce faci prin părțile astea?

Dante nu răspunde, închide ușa ascensorului cu piciorul, zâmbește și trecând pe lângă mine intră în casă, mai exact în bucătărie. Mă duc după el fără să înțeleg, așteptând o explicație. Pune pungile pe masă și-mi zâmbește din nou. Doar în momentul ăsta realizez cum e îmbrăcat. Poartă niște pantaloni bej strâmți, un fel de cizmulițe negre cu ținte și o cămașă de culoarea somonului sau a coralului, mă rog, o nuanță pe care am văzut-o doar la mătușile bătrâne sau pe vreun bibelou inutil cu care tot ele își umpleau casele.

— Aveam ceva de făcut prin cartier și mi-a venit ideea să-ți iau câte ceva de la supermarketul de dedesubt. Așa nu ești obligat să cari pungile.

— Există transportul la domiciliu, e singura propoziție care-mi iese pe gură, și exact în momentul în care o pronunț mă simt un căcat.

Din fericire răspunsurile mele deloc amabile nu par să-l afecteze, își suflecă mânecile cămășii și începe să scoată cumpărăturile din pungi.

— Și, cum îți merge? Noutăți?

— Nimic nou, bolborosesc în timp ce mă uit cum umple masa de produse pe care, în mare parte, nu le folosesc.

— Nu știam prea bine de ce ai nevoie, așa că am luat un pic din toate, continuă fără să mă bage în seamă.

Dacă există ceva pozitiv în relația pe care o am cu fiul meu, e că nu sunt obligat să mă prefac, pot să fiu eu însumi, morocănosul dintotdeauna. Dante, în ciuda evidentei mele sociopatii, merge înainte pe drumul lui, fără să-i pese de ce spun sau fac în prezența lui. E ca și cum și-ar fi pus o platoșă de care orice cuvânt sau orice gest al meu se izbește și se întoarce înapoi.

— Sora ta ce face? Ai vorbit cu ea?

De data asta îmi răspunde cu un nu sec, care nu lasă loc altor întrebări. Ar trebui să știu deja că singurul lucru pe care Dante chiar nu-l suportă e să-i pun întrebări despre sora lui. „De ce mă întrebi mereu de ea? Ridică telefonul și cheam-o!” Asta e de obicei răspunsul lui. Sau cel puțin a fost ani

de zile. În ultima vreme însă, pare să se fi resemnat şi răspunde pur şi simplu monosilabic. A înţeles că e greu să-i schimbi unui bătrân obiceiurile. Îl întreb dintotdeauna despre Sveva şi n-aş fi în stare să n-o fac. În realitate nu mă interesează să ştiu ceva despre fiica mea, care îmi telefonează cu asiduitate, numai că nu ştiu pur şi simplu ce să-i spun lui Dante și atunci îmi vine mai uşor să vorbesc despre Sveva. A fost întotdeauna ea între noi doi, prezenţa ei, chiar şi în absenţa ei, e apăsătoare.

— Ţi-am luat câteva produse dietetice, sare fără iod, maioneză de orez... continuă în timp ce aşază borcanele de roşii în ulei unul peste altul.

— Mâncare pentru un an întreg... comentez şi apoi mă uit în tăcere la ce face.

În cele din urmă, se întoarce şi exclamă:

— Te văd în formă!

— Şi tu eşti în formă, mă forţez să răspund încercând să nu-i privesc cămaşa.

Din fericire timpul de care dispune pentru a se îngriji de sărmanul părinte rămas singur s-a terminat deja.

— Bine, eu plec. Ne-auzim diseară sau mâine! exclamă şi-mi pune mâna pe umăr.

Un tată exemplar, la acest punct, ar trebui să-l ia pe fiu în braţe şi să-l strângă cu putere, spunându-i apoi că e mândru de el. Dar, dincolo de faptul că asemenea scene se văd doar în filmele americane, eu sunt cât se poate de departe de un tată exemplar, aşa că rămân pe loc, până când, întorcându-se, el observă pachetul de ţigări de pe etajeră. Expresia i se schimbă brusc.

— Ce faci cu alea? întreabă.

— Cu ce? mă prefac că n-am înţeles, ca să câştig timp şi să caut o scuză plauzibilă.

După infarct, într-adevăr, n-am mai fumat în faţa copiilor, tocmai ca să evit dădăceala care va veni imediat, doar dacă nu găsesc cumva o scuză bună.

— Sunt ale lui Marino, spun repede, pentru atunci când vine să mă vadă.

— Da' nu ziceai că nu mai iese din casă?

Dante are un mare defect: își aduce aminte tot ce-i spui.

— Da, sigur, nu mai iese pe stradă, dar poate urca un etaj.

Pare să creadă neruşinata mea minciună, dar totuși îmi spune:

— Nu face prostii, tată, te rog, nu mai ești copil.

— Nici vorbă... răspund şi-l conduc până la uşă.

— Ascultă, sâmbătă... începe Dante, dar din ascensorul oprit la etajul nostru iese Emma, care nu pare prea fericită de întâlnire, salută în grabă şi închide uşa apartamentului în spatele ei.

— Drăguţă vecina ta! exclamă imediat după aceea fiul meu, lucru ce mă uimeşte destul de tare. E într-adevăr prima oară că face un comentariu despre o femeie în prezenţa mea. Pentru o clipă infimă mă îndoiesc de homosexualitatea lui, apoi privirea îmi cade din nou pe cămaşa corai şi înţeleg că nu există dubii. Pentru că de fapt şi un gay poate găsi atrăgătoare o femeie. Iar Emma asta e cu adevărat atrăgătoare.

— Chiar dacă nu pare foarte simpatică.

Mă strâmb, ca să-i dau de înţeles că nu-mi pasă deloc de simpatia vecinei mele, el salută şi intră în ascensor.

— Încă ceva... exclam.

Dante se întoarce şi mă priveşte fix.

— Data viitoare, dacă mă mai tratezi ca pe un bătrân ramolit de care trebuie să ai grijă, nu-ţi mai deschid uşa.

Izbucneşte în râs şi apasă pe buton.

E frumos Dante când râde. Şi din fericire se întâmplă des.

Am preferat-o întotdeauna pe Sveva, dar acum n-aş mai şti să spun de ce.

Sun şi aud tocurile Emmei care se apropie de uşă. Apoi vizorul se întunecă şi înţeleg că tânăra îmi scrutează chipul. Aşa că zâmbesc şi exclam:

— Salut, sunt Cesare Annunziata, vecinul dumneavoastră...

Ea deschide şi-mi zâmbeşte amabil. În ciuda bunelor maniere, se vede că nu-i deloc mulţumită de gestul meu. Poate crede că sunt unul din bătrânii ăia băgăreţi care caută mereu să fie băgaţi în seamă de ceilalţi şi încearcă să se apropie ca să profite apoi de amabilitatea ei. Fii liniştită, drăguţo, n-am nicio intenţie să mă împrietenesc cu tine şi cu soţul tău, n-aş suporta invitaţiile voastre la cină şi privirile pline de milă. Trebuie doar să mă debarasez de lucrurile astea, şi după aia, în ce mă priveşte, vom continua să ne spunem doar bună ziua şi bună seara, nimic mai mult.

Asta aş vrea să-i spun. În schimb mă aud zicând:

— Fiul meu mi-a adus nişte produse dietetice şi bio pe care nu le folosesc. Ştiţi, pe vremea mea nu existau toate chestiile astea ciudate, zic şi scot o pungă de hamburger de soia. Am mâncat întotdeauna hamburger de vită şi acolo am rămas, continui zâmbind, aşa că n-am chef să încep tocmai acum să-mi fac griji pentru sănătatea mea. M-am gândit că poate dumneavoastră le-aţi putea folosi...

De data asta Emma zâmbeşte cu naturaleţe şi ia pachetul pe care i-l întind.

— Sunteţi foarte amabil, răspunde.

— Puteam să bat la uşa Eleonorei, adaug şi arăt cu capul uşa închisă de lângă noi, dar cred că nici ea n-ar şti cum să gătească drăcoveniile astea.

Îmi zâmbeşte din nou. Trebuie să spun că fiul meu, în ciuda a toate, are gust, tânăra e într-adevăr specială, cu părul negru şi drept care îi cade moale pe umeri, trupul mignon, dar proporţionat, ochi de orientală şi gura cărnoasă. Are şi un defect care face ca frumuseţea ei să fie originală: un incisiv spart care îi dă un aer agresiv şi senzual. Dacă aş avea jumătate din anii pe care-i am, poate că aş pierde un pic de timp să o curtez.

— Era fiul dumneavoastră? întreabă.

— Da, răspund repede, apoi o fixez ca să înţeleg dacă a înţeles, dacă i-a fost suficientă o privire ca să-şi dea seama că Dante e gay.

— Am ceva pe foc, spune însă Emma distrăgându-mă de la gândurile mele absurde.

— Mergeţi, mergeţi, îi spun făcând un gest cu mâna în aer.

În clipa următoare sunt din nou pe palier. Cu coada ochiului observ o mişcare în spatele vizorului de la uşa Eleonorei. Doamna Vitagliano era ocupată cu una din îndeletnicirile ei preferate: spionatul.

„Bătrâni afurisiţi, şoptesc în sinea mea în timp ce mă întorc acasă, ce staţi lipiţi de un vizor să priviţi lumea!”

Îmi place să mă exclud. Mă face să mă simt diferit.

Şi cu siguranţă mai bun.

M-am născut drăguţ şi voi muri posac

Am o presimţire: vecina mea Emma este maltratată de concubinul ei. Sau de soţ. Mă rog, de tâmpitul ăla cu care locuieşte.

Eu sunt bătrân, iar bătrânii au tabieturile lor, nu le plac noutăţile. Asta pentru că ne gândim întotdeauna că lucrurile se vor înrăutăţi în loc să se îmbunătăţească, o învăţătură pe care ne-o transmite trupul de-a lungul anilor. Aşa că atunci când tânăra pereche a sosit aici, am strâmbat din nas, credeam că îmi va distruge liniştea, organizând chefuri, cine, zile de naştere şi altele. La vârsta lor orice motiv e bun pentru a petrece, iar ziua de naştere e văzută ca o ţintă, de lăsat imediat în urmă pentru a se îndrepta spre următoarea. La vârsta lor încă n-au înţeles că e important să-ţi atingi obiectivul, dar nu e nicio grabă, nu trebuie să baţi niciun record. Mai bine să ajungi până la capăt în pas lent, admirând peisajul şi menţinând un ritm cadenţat şi o respiraţie regulată pe întregul parcurs, pentru a termina cursa cât mai târziu posibil. Pentru că probabil tinerii nu ştiu că, odată ce ai atins linia de sosire, nu vine nimeni să-ţi agaţe o medalie pe piept.

Dar mă înşelam, nicio petrecere, nicio invitaţie la cină, nicio zi de naştere. Perechea de lângă mine a fost mută ca un peşte, n-am auzit niciodată vreo voce ridicată, televizorul dat prea tare, punga cu gunoi împuţit lăsată în faţa uşii. O pereche invizibilă, ce mai!

Până azi.

Înainte de ei era o familie compusă din soţ, soţie şi trei copii mici. Un infern, bestiile mici au plâns fără întrerupere patru ani, cei mai răi din viaţa mea. Să fiu vecinul unei familii care face un copil pe an a fost o nenorocire, ca şi cum aş fi devenit tată pentru a doua oară, de fapt punându-i la socoteală pe Sveva şi pe Dante, a treia, a patra şi a cincea oară. Adevărata catastrofă a fost faptul că dormitorul lor era vecin cu al meu. Locuiesc în Vomero, un cartier colinar din Napoli, unde aerul e destul de curat, iar vara nu e prea cald. Atâta doar că există o problemă, o mare problemă. Blocul meu a fost construit în anii ’60, în perioada boomului economic, cu puţină acurateţe şi multă superficialitate. Aşa că pereţii servesc doar să separe, nu şi să izoleze. Traiul de zi cu zi înseamnă o continuă comuniune cu vecinii: plânsetele copiilor lângă mine, vecina de deasupra care face pipi şi trage apa, tusea lui Marino, bătrânul prieten (chiar e cazul s-o spunem) care stă sub mine. Aici, dacă dormi iepureşte, până şi un pârţ tras cu două etaje mai sus te poate trezi.

După primele nopţi albe mi-am luat perna şi m-am mutat pe divan. Apoi, într-o bună zi, vecinii cei amabili m-au invitat la cină, poate pentru că se gândeau că sunt un bătrân singur şi am nevoie de ajutor. Că eram şi sunt singur e adevărat, dar n-am nevoie de niciun ajutor. În orice caz am fost obligat să accept şi să petrec o seară în compania băgăreţilor ălora care-mi furaseră somnul. Credeau probabil că o să mă înduioşez în faţa micuţilor, că sunt unul din bătrânii ăia ramoliţi care, ca să nu se gândească la moarte, se agaţă de cei care mai au încă o viaţă în faţa lor. În sfârșit, sperau ca inima mea să fie mai puţin dură. Se înșelau. În general se spune că timpul îmblânzeşte caracterul, în special al bărbaţilor. Mulţi taţi severi se transformă în bunici drăgăstoși. Mie mi s-a întâmplat invers, m-am născut drăguţ și voi muri posac.

Dar îmi dau seama că m-am îndepărtat de subiect. Vorbeam despre noua pereche de vecini şi de faptul că, după părerea mea, el o bate pe ea. Am spus deja, dorm puţin şi prost. Alaltăieri noapte mă învârteam încă în aşternut, când cei doi au început să se certe. La început se auzea doar vocea ei răstită, apoi, la un moment dat, și el a început să strige. După puţin am auzit o bufnitură, ca și cum un obiect greu ar fi căzut, apoi linişte. Am devenit curios și mi-am apropiat urechea de perete. Nu cred că greșesc dacă spun că ea plângea și el o consola. A doua zi dimineaţă, în timp ce deschideam cutia poştală, a apărut Emma. Purta nişte ochelari negri şi privea în jos. Imediat cum m-a văzut s-a întors cu spatele şi a pornit-o pe scări în sus.

— Bună ziua, am spus, dar ea era deja departe.

Sunt sigur că avea un ochi vânăt și umflat, aşa că, odată ajuns pe palier, mi-a venit să bat la uşa ei ca să aflu dacă totul era bine. Am întins chiar mâna spre sonerie, dar în ultima clipă m-am răzgândit. Mi-am văzut întotdeauna de treburile mele şi a fost perfect, de ce să mă aventurez în treburi care nu mă privesc? Și-apoi ea, vecina mea, e majoră și vaccinată, dacă o bate bărbatu-său e liberă să plece. Pentru tot restul zilei am uitat de poveste, până când, azi-dimineaţă, am dat pe palier de tânăra care, cu spatele la mine, scotocea în poşetă după chei. La salutul meu mi-a răspuns cu un zâmbet grăbit care n-a reușit să-i ascundă buza umflată și vânătă.

E adevărat, sunt ursuz şi, dacă vreunul din copiii meu va avea curajul să se urce pe chestia aia de unde se ţin predicile ca să-mi înșire calităţile[3], nu cred că va putea să mă poată defini drept o persoană sociabilă. Nu urăsc oamenii, doar că sunt prea prins de propria-mi persoană, ca să mă pot ocupa și de alţii. Spunea mereu Caterina: „Nu eşti rău, eşti doar egoist”. N-am fost niciodată de acord cu asta. Egoist e cineva care-şi urmăreşte propria

[3] Aluzie la momentul în care, la înmormântările catolice, se face un elogiu al defunctului.

bunăstare cu orice preţ, eu n-am ajuns niciodată la bunăstare. Am dat faliment şi ca egoist.

Dar vorbeam despre vecina mea. Violenţa asupra femeilor e unul din subiectele pe care le asculţi la telejurnal, ceva îndepărtat de existenţa noastră, a „oamenilor obişnuiţi”. Oarecum la fel cu crima, e aproape imposibil ca vreuna din cunoştinţele mele să moară asasinată, e mai uşor să-l lovească un fulger în timp ce-şi repară antena parabolică.

În sfârşit, femeia asta mă deranjează. Şi nu puţin, pentru că de data asta nu pot să mă prefac că nu văd nimic, mai ales dacă ea se încăpăţânează să umble prin bloc cu faţa tumefiată. Aşa că m-am hotărât să intervin, chiar dacă nu ştiu încă în ce fel.

Cred că o să vorbesc cu Marino, poate are el vreo idee.

Chiar dacă e mai uşor ca mâine să nu răsară soarele.

Lucrul nefăcut

Marino e unul din bătrânii ăia băgăreţi de care nepoţii râd, unul care repetă mereu aceleaşi lucruri, nu aude, nu înţelege limbajul tinerilor şi nu ştie folosi computerul. Dar, spre deosebire de mulţi alţii de aceeaşi vârstă, are un computer care tronează pe biroul lui. M-am întrebat întotdeauna la ce-i foloseşte, când până şi maşina de scris fusese pentru el un salt în întuneric, apoi am aflat că-i aparţine lui Orazio, nepotul lui, care deseori vine la el să studieze.

Marino a trecut de optzeci de ani, îi miroase gura, fără proteză nu reuşeşte să articuleze ca lumea o silabă şi uneori face pe el. Ce mai, un dezastru! Dar e un om foarte cumsecade şi un bun companion. Desigur, nu te prăpădeşti de râs cu el, dar e unul cu care poţi vorbi, care, chiar dacă nu aude, te ascultă şi uneori îţi dă şi un sfat bun. În sfârşit, în viaţa mea Marino înseamnă ceva între un terapeut în faţa căruia îmi vărs neliniştile şi un preot căruia îi mărturisesc păcatele. Partea haioasă e că atât psihologii, cât şi popii m-au scos întotdeauna din sărite.

— Şi dacă-şi dă seama că noi i-am trimis scrisoarea? Dacă recunosc scrisul? mă întreabă prietenul meu pe un ton neliniştit.

Pufnesc. Am uitat să adaug că Marino e şi o persoană foarte agitată, şi că pe mine persoanele agitate mă agită. Așa că uneori se instaurează un cerc vicios care generează agitaţie fără să existe un motiv real, şi mai ales fără să se înţeleagă ce anume l-a creat.

— Chiar dacă nu cred că s-ar deranja Serviciile Secrete pentru un mesaj al nostru, m-am gândit şi la asta. De aceea sunt aici azi.

El mă priveşte cu un aer interogativ, deşi e deja obişnuit cu ieşirile mele extravagante.

— O să folosim computerul tău! adaug după puţin timp, cu un zâmbet uşor maliţios.

El nu răspunde, doar îşi clatină capul dintr-o parte într-alta şi loveşte cu mâinile braţele consumate ale fotoliului. Îl cunosc pe Marino de vreo patruzeci de ani, jumătatea celor pe care îi are. Ei bine, în tot acest timp nu l-am văzut schimbând nici măcar husa de la iubitul său fotoliu.

În cele din urmă izbucneşte:

— Tu eşti nebun! Ştii că e foarte uşor, cu computerul, să ajungi la făptaş! Ne-ar găsi a doua zi.

Stau pe gânduri. Nu sunt sigur de ceea ce spune, dar pare atât de sigur că

aproape mă convinge.

— Cum poţi să spui asta tocmai tu, care nici măcar nu ştii de unde se deschide un computer?

— Mi-a explicat Orazio.

Atunci o fi adevărat. Trebuie să mă întorc la planul iniţial, să scriu o scrisoare cu mâna mea şi să o pun în cutia poştală. Mi-a venit ideea ieri-noapte, în timp ce, conform obiceiului mă suceam şi răsuceam în pat. M-am gândit că ticălosul care îşi bate nevasta trebuie să ştie că există cineva care ştie asta, şi atunci, data viitoare se gândeşte de două ori înainte de a ridica mâna.

Pe tânără am văzut-o din nou în supermarketul de lângă casă. Mă învârteam printre rafturi şi ea era la raionul cu servire liberă. Când m-a văzut, s-a întors brusc cu spatele. Încă o dată. Cred că îi e ruşine, poate a înţeles că am înţeles.

În orice caz nu puteam pierde ocazia, am înşfăcat cutia de ton la promoţie şi m-am îndreptat spre ea, m-am oprit în spatele ei şi am şoptit: „Ştiu". Apoi mi-am continuat drumul ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, fără să mă întorc să văd dacă auzise.

Îmi place s-o fac pe misteriosul.

— Oricum nici n-aş şti cum să tipăresc o scrisoare cu chestia aia. Eşti chiar sigur de ce spui? Nu poţi acuza un om de maltratare fără să ai dovezi. I-am distruge viaţa!

Mai există un aspect al caracterului lui Marino despre care n-am vorbit: e bun, prea bun. Uneori mi se pare că vorbesc cu Federico, nepotul meu. Poate că e adevărat că viaţa se învârteşte în cerc şi la sfârşit se întoarce în punctul de plecare; dacă te uiţi cu atenţie la un bătrân de optzeci de ani şi la un nou-născut, reuşeşti să descoperi în ei aceleaşi spaime.

— Da' nu trebuie să-l denunţăm. Doar să-l speriem puţin. Dacă nu-i adevărat că-şi bate nevasta, şi eu doar mi-am imaginat, o să râdă copios şi va trece peste asta. Dacă însă, aşa cum cred, e vinovat, o să înceapă să fie mai atent.

— Cesare, ţie îţi place s-o faci pe detectivul, anumite situaţii te distrează. Pe mine nu, eu vreau să fiu lăsat în pace, bătăile de cap nu-s pentru mine.

E-adevărat, îmi place să mă joc de-a investigatorul. Şi nu numai. Ador să mă transform în alte persoane, să asum identităţi diferite, să trăiesc într-o manieră fantezistă. Asta pentru că până la o anumită vârstă am dus o existenţă destul de „normală", fără emoţii deosebite. Problema e că atunci când te apropii de sfârşit, încep să te viziteze noapte multe glăscioare iritante care şuşotesc insistent: *Hai, mişcă-te, nu lâncezi în casă, fă ceva*

nebunesc, încearcă să găsești un remediu pentru toate lucrurile „nefăcute" din mizerabila ta viață.

Da, exact, nefăcute. Mi-au trebuit mai mult de şaptezeci de ani ca să înţeleg că eu mă aflu acolo în nefăcut. Adevărata mea esenţă, dorinţele, energia şi instinctul sunt conservate în tot ceea ce aş fi vrut să fac. Nu-i plăcut să auzi cum ţi se repetă că ai greşit o viaţă întreagă, ţi-ai jucat aiurea cărţile şi te-ai retras de la masă în timp ce ar fi trebuit să mergi să joci mai departe, chiar dacă riscai să pierzi toate fisele pe care le aveai în faţă. Nu-i deloc simplu să recuperezi timpul pierdut, în câţiva ani trebuie să corectezi o existenţă. Aproape imposibil. Ciudat, când începi să înţelegi cum stau lucrurile sună gongul, ca şi cum într-un joc televizat începi să joci cu adevărat în ultimele treizeci de secunde, după ce ai lăsat să treacă cele trei minute precedente privindu-ţi unghiile.

— Marino, ai deja optzeci de ani, din câte ştiu nu ţi-ai pierdut niciodată capul. De zece ani stai aşezat pe fotoliul ăla şi dacă te ridici îţi rămâne urma întipărită pe el. Nu crezi că înainte de a muri ar merita să faci ceva fără sens?

El mă măsoară şi bate darabana cu degetele pe braţul fotoliului. Îi înfrunt privirea, fiindcă ştiu că oricum el va fi primul care va capitula. Şi, într-adevăr, în scurtă vreme îşi lasă capul în jos şi şopteşte:

— Bine. Dar te avertizez, dacă vin să mă aresteze spun că ideea a fost a ta.

O caracteristică de-a lui Marino: să facă lucrurile pe jumătate. Cine ştie dacă şi în ceea ce priveşte sexul lăsa opera deschisă. După mine, la şcoală era unul dintre elevii care se mulţumeau cu „suficient". Îi lipsea curajul de a nu studia, dar în acelaşi timp nu se străduia să cunoască, dorea doar să-şi atingă cât mai repede obiectivul, ca să fie lăsat în pace. Dacă ar fi o temă, Marino ar fi o lucrare de două păginuţe, minimum cerut. Eu, dimpotrivă, aş putea să-mi asum şi în acest caz două feţe diverse: temă de opt pagini sau foaie albă. Amândouă posibilităţile ar fi pe placul meu.

— Nu trebuie să intrăm cu o cagulă pe ochi într-o bancă, trebuie doar să scriem o scrisoare de avertizare. Şi, în plus, o facem pentru o cauză dreaptă. Nu vrei să ajuţi o sărmană tânără?

El aprobă, dar se vede că nu e foarte convins.

— Chiar n-ai înţeles despre cine e vorba? N-ai întâlnit-o niciodată pe scări? întreb plin de uimire.

Face semn că nu cu capul.

— Da chiar, cum s-o fi văzut? De când nu-ţi mai scoţi nasul din vizuina asta?

— Nu-i o vizuină! răspunde întinzându-şi bustul spre mine.

Are dreptate, nu-i o vizuină, dar prietenul meu are nevoie de un pumn între ochi.

— Ba da, Marino, casa asta-i o vizuină, viaţa ta e o vizuină. Nu eşti mort încă, încearcă să înţelegi asta! Afară mai există încă o lume, n-a căzut niciun asteroid în ultimii zece ani. Mai există încă străzi, copaci, vitrine şi femei frumoase.

Ar trebui să se înfurie. Eu, în locul lui, aş face-o şi l-aş apuca pe interlocutorul meu de un braţ, l-aş înjura una bună, poate i-aş da şi o palmă, după care l-aş da afară din casă. Dar după aia mi-aş lua paltonul şi m-aş repezi pe scări în jos. Marino nu face niciunul din lucrurile astea, nu se enervează, nu-mi dă o palmă, nu se mişcă din fotoliu. Doar mă priveşte zâmbind. Ţine la mine, moşul, aşa cum şi eu ţin la el, dar n-o să mor aici înăuntru, doar ca să-i ţin companie. Mă ridic şi mă îndrept spre uşă. El mă opreşte.

— Mă gândeam... poate ar trebui să-l chem pe Orazio, să văd ce crede el despre asta, dacă într-adevăr pot să ne depisteze prin computer. Ar putea să ne ajute el să scriem scrisoarea.

— Da, bravo, spun, mi se pare o idee bună.

— Atunci diseară îi telefonez şi după aia îţi spun.

Închid uşa şi o pornesc spre etajul de deasupra. Nu folosesc ascensorul, trebuie să fiu în formă dacă vreau să continui s-o fac pe imbecilul. La prima treaptă sună telefonul.

— Tată?

— Salut, Dante, răspund gâfâind.

Sau vorbesc, sau înfrunt scara. Hotărăsc să mă opresc cu câteva trepte înainte de jumătatea lor.

— Ce faci?

— Bine.

— Ascultă, data trecută am uitat să-ţi spun că sâmbătă seara e vernisajul unei expoziţii importante. Ce faci, vii?

— Dau de mâncare?

— Da, da, este mâncare, altfel nu te-aş fi chemat, zice oftând.

— Bine. Cine-i artistul?

— Leo Perotti, un pictor nou care a expus deja la Berlin. Mi-ar face plăcere să ţi-l prezint.

N-am auzit de el în viaţa mea, dar admit că nu sunt un mare cunoscător de artă. Dacă în locul lui Perotti ar expune Picasso, aş primi vestea cu aceeaşi stare sufletească. Dante însă pare euforic, vorbeşte pe un ton puţin prea înalt, aproape ţipător, ca o femeie în fază premenstruală.

— Bine, o să vin, spun. Aş vrea să fiu mai entuziasmat, dar nu reuşesc. De fiecare dată îmi propun să mă comport altfel cu Dante, dar când îl văd sau când vorbesc la telefon cu el, nu mă schimb absolut deloc. Să continui s-o fac

pe ciufutul cu copiii mei e singurul mijloc care-mi mai rămâne, să-mi schimb atitudinea ar presupune o importantă cheltuială de energie. Iar mie energiile îmi folosesc la altceva.

— Vine și Sveva? întreb.

— Nu ştiu, pufneşte, zicea că, dacă reușește, trece şi ea.

Tac, nu mai am subiecte de conversaţie. Noroc că face el pasul următor.

— De abia aştept să vină ziua de sâmbătă, sunt prea agitat!

Nu reușesc să înţeleg de ce e atât de agitat, doar nu expune el. Fiul meu are o galerie de artă în plin centru, un local drăguţ şi la modă, frecventat de o lume destul de ciudată, drept să spun. Dar îmi place munca lui, chiar dacă nu i-aş spune-o niciodată. Ştiu, e greșit, dar aşa-s eu, nu reușesc să spun ceea ce ar trebui spus. Am încercat de câteva ori, dar cuvintele mi-au rămas pe vârful limbii, înainte de a tropăi din nou în jos pe esofag.

— Mă bucur pentru tine, spun fără prea multă convingere.

El pare să-şi dea seama, pentru că rămâne o clipă în tăcere, apoi mă salută și închide telefonul. Sunt mândru de Dante, de personalitatea lui, de munca lui și de felul lui de a acţiona. În anumite privinţe îl consider deja mai bun decât sora lui, și totuși continui să mă înţeleg mai bine cu ea, e mai uşor să interacţionezi cu o femeie, chiar dacă fiica mea nu-i deloc uşor de suportat. Atunci când erau mici, Caterina îmi reproşa faptul că aveam o preferinţă vizibilă pentru Sveva, așa că ea, pentru a echilibra iubirile, s-a legat mai mult de băiat. În realitate eu n-am ales, Dante a venit în momentul în care Sveva înflorea ca fetiţă şi începea să comunice cu mine, să vorbească, să se joace, să mă îmbrăţişeze. În comparaţie cu ea, Dante mi se părea una din păpușile alea care te privesc nemișcate din vitrinele magazinelor. În sfârșit, fără să vrem, Caterina și cu mine ne-am împărţit copiii şi obligaţiile. Ea se ocupa de Dante, eu de Sveva. El a devenit homosexual, ea egocentrică şi nevrotică.

— Dacă ai fi aici, ar fi cazul să ne schimbăm rolurile acum. Poate în felul ăsta să reparăm puţin daunele făcute! spun, odată ajuns în casă.

Cuvintele mele răsună în coridorul gol.

„Deşi cred că acum e prea târziu. Ar fi trebuit să ne gândim mai demult. E vina ta, n-ai vrut să te schimbi, n-ai avut niciodată vreun dubiu şi credeai că viaţa are o singură cale de urmat. Eu, trebuie să admiţi asta, încă de pe atunci mă revoltam. Dacă m-ai fi ascultat, poate că lucrurile ar fi fost altfel”.

Pereţii nu-mi răspund. Mai bine, cel puţin nu-mi pot spune că n-am dreptate. Între timp, ceasul din bucătărie continuă să măsoare secundele. Nu mi-am dat niciodată seama că în casa asta stăpână e tăcerea.

Nimeni nu poate fi salvat dacă nu vrea

Unul din motanii doamnei Vitagliano vine din când în când să mă viziteze. Drăguţa de felină iese pe pasarelă, înconjoară clădirea şi intră în apartamentul meu. Cred că e şi vina Emmei, care închide întotdeauna fereastra, aşa că motănelul e obligat să mai parcurgă câţiva metri pentru a găsi un suflet milos care să accepte dorinţa lui de a fugi de afecţiunea bolnăvicioasă a Eleonorei. Şi, dacă obloanele sunt închise, stă afară şi zgârie până când sunt obligat să-i deschid.

E o problemă, de fapt, dar şi o companie. Mă ridic şi-l apuc de ceafa, apoi îl pun pe pat. E ora trei şi jumătate dimineaţa şi nici vorbă de dormit. Motanul se numeşte Fuffy, dar eu l-am poreclit Belzebut. Fuffy e o tâmpenie de nume, doar o femeie putea să-l aleagă.

În bloc, nimeni n-o suportă pe Eleonora Vitagliano pentru că pisicile ei vagabonde o urmăresc până sub poartă. Adevărul e că felinele alea ar fi în stare să se arunce de la etajul cinci pentru ea. Nici n-ar putea fi altfel, le îndoapă cu mâncare de dimineaţa până seara! Nu m-aş mira dacă vreuna ar suferi de colesterol sau de diabet.

Oricum, la urma urmei, pisicăreasa îmi place. Atunci când era tânără era chiar simpatică şi solară. Acum e mai arţăgoasă, mai puţin disponibilă pentru ceilalţi, dar nu deranjează prea mult şi le face bine animalelor. Iar dacă aş fi ajuns la vârsta mea fără să-mi dau seama de cât respect merită animalele din partea noastră ar însemna că n-am înţeles nimic despre cum stau lucrurile.

În orice caz, pe motan l-am poreclit Belzebut pentru că e complet negru şi are nişte ochi care aruncă luciri roşietice. Un diavol, de fapt, care rătăceşte prin bloc în căutarea vreunui prost de om care să-i ofere o minunată farfurioară cu bobiţe. Eu n-am crochete, numai că mieunatul lui continuu în liniştea nopţii mă enervează. Mă duc în bucătărie şi încremenesc în faţa spectacolului dezolant al frigiderului, care găzduieşte doar trei ouă, un pic de şuncă, un pachet de brânză topită feliată, o sticlă de vin şi nişte lapte. Mă aşez la masa din bucătărie şi-i arunc şunca amicului meu, care o devorează într-o clipă, apoi rămâne nemişcat privindu-mă cu nişte ochi rugători.

— Îmi pare rău, frumosule, n-am nimic altceva să-ţi dau, trebuie să te mulţumeşti cu-atât.

Îi torn un pic de lapte, iar mie îmi torn vin, şi între timp stau să mă gândesc la scena asta destul de ridicolă: mă aflu în plină noapte în compania

unui animal, fiecare cu botul într-o băutură. Din fericire, a mea e mult mai bună.

În orice caz, nu mi-ar displăcea să fiu un motan, unul care nu se leagă sufleteşte de nimeni, care „hotărăşte” să nu iubească pentru că, în fond n-are nevoie de asta şi ştie să trăiască şi singur. Îmi plac indivizii care se descurcă, fără să-i bată la cap pe alţii. Uite, dacă ar fi să mă reîncarnez într-un animal (ceea ce, date fiind numeroasele mele păcate, ar fi cât se poate de posibil) aş vrea să fiu un motan. Mi-aş găsi şi eu o pisicărească de exploatat şi aş umbla toată ziua în căutarea vreunei pisicuţe căreia să-i fac curte. Aş fi una dintre felinele alea murdare, cu capul mare şi ochii negri, care rătăcesc printre pubele asemenea gheparzilor printre copacii din savană. Marino, în schimb ar fi o persană sau o siameză, una din rasele care de-a lungul secolelor s-a adaptat la viaţa domestică devenind incapabilă să trăiască pe stradă. O persană a avut nevoie de generaţii ca să se transforme într-o viciată care are nevoie de alţii, lui Marino, în schimb, i-a fost de ajuns o singură viaţă.

O lovitură surdă răsună pe palier. Belzebut îşi întoarce capul o clipă, apoi se întoarce la laptele său. Mă ridic şi mă duc pe coridor.

— Tâmpito, deschide!

Mă uit pe vizor şi îl văd pe el, pe bătăuş, care dă cu pumnii în uşa de la apartamentul său şi răcneşte:

— Blestemato, deschide imediat, altfel o să-ţi pară rău!

Deschid uşa.

El se întoarce şi mă priveşte ca şi cum ar fi văzut un marţian coborând dintr-o farfurie zburătoare.

— Ce-i asta? Aşa se vorbeşte cu o doamnă?

Nu ştiu ce naiba fac, acţionez din instinct. În anumite situaţii sau te laşi condus de el, sau nu faci nimic.

— Ce pula mea vrei?

Miroase a alcool şi mi se pare şi destul de furios. Poate ar trebui să închid uşa şi să mă întorc la paharul meu de vin, dar sunt prea orgolios. De altfel, cine naiba ar avea curajul să bată un sărman bătrân?

— M-aţi trezit şi o deranjaţi şi pe soţia dumneavoastră, uite ce vreau!

Se apropie şi-şi înfige privirea într-a mea. Apoi cu o respiraţie infectă îşi exprimă gândul:

— Du-te dracului!

Marino, în locul meu, ar coborî privirea, şi-ar cere scuze şi ar intra în casă. Dar sunt eu, iar Cesare Annunziata e altfel decât alţi bătrâni. Dacă cineva mă calcă pe bătătură, reacţionez, chiar de-ar fi să-mi rup femurul. Atunci pun în scenă una din clasicele mele piese, cea care-mi iese cel mai bine.

— Jigodie, ai de-a face cu un general de armată în rezervă, moderează-ţi

tonul, altfel îţi şterg expresia aia idioată de pe faţă!

Dă înapoi, iar eu rânjesc satisfăcut. General de armată funcţionează întotdeauna. Bastardul dă să spună ceva, dar chiar atunci se deschide uşa şi în prag apare ea. Bărbatul îşi strânge în privirea aruncată soţiei toată furia acumulată, se repede în casă şi dispare. Emma, în schimb, rămâne în prag şi se întoarce spre mine. Îi zâmbesc, mândru de mine, numai că doamna nu pare prea mulţumită.

— Dar dumneavoastră ce vreţi de la mine? Vedeţi-vă de treabă, nimeni nu v-a cerut nimic!

Şi închide uşa. Rămân pe palier cu un mic zâmbet imprimat pe chip, apoi pufnesc contrariat şi mă îndrept spre baie. Trebuie să urinez, cum se întâmplă întotdeauna când mă enervez şi mă agit. Mă aşez pe wc şi soseşte Belzebut care se freacă de picioarele mele slăbănoage. Îi spun lui, singurul meu interlocutor: „Şi eu care era aproape să fiu omorât ca s-o apăr! Sunt un bătrân prost şi romantic. Nimeni nu poate fi salvat dacă nu vrea. În aproape optzeci de ani, n-am înţeles încă asta!"

Belzebut se uită la mine neliniştit, apoi se hotărăşte să nu-şi mai piardă timpul cu un bătrân ramolit care vorbeşte singur şi începe să-şi lingă laba. Am găsit întotdeauna că e un mod genial de a te spăla: economic, nu murdăreşti în jur şi nu te face să piezi timp. Numai că ar fi trebuit să fim făcuţi în aşa fel încât să ne putem apleca în toate direcţiile şi cu limba prehensilă. Mă întreb mereu de ce am fost construiţi atât de complecşi, ce nevoie era de toate organele astea, de capilare, de sânge, de viscere, unghii, piele? Cum e posibil să nu fi fost o alternativă mai simplă? Şi apoi de ce avem nevoie de energie din exterior, de hrană şi apă? Sau de oxigen? De ce n-am fost făcuţi autosuficienţi? E o poveste complexă şi dacă mai stau puţin aşezat, o să ajung să nu-mi mai simt picioarele şi ca să mă întorc în pat va trebui să telefonez la Salvare.

Sună cineva la uşă. Belzebut fuge să se ascundă sub divan. Mă uit la ceas: e ora patru şi un sfert. Noaptea asta e mai agitată ca de obicei. O fi Emma, care vrea să-şi ceară scuze, sau poate soţul ei, care s-a răzgândit şi vrea să mă bată. Mă opresc la jumătatea coridorului şi trag cu urechea. Sună din nou scurt. Duşmanul meu vrea să mă omoare, dar în acelaşi timp are grijă să nu trezească tot blocul. Pentru o fracţiune de secundă sunt tentat să mă întorc în pat şi să folosesc dopurile pe care le păstrez în sertarul noptierei, apoi mă gândesc la faţa de tolomac a lui Marino şi deschid uşa. Dacă e să mor, vreau s-o fac viu.

În faţa mea se proţăpeşte silueta dezarmată a Eleonorei Vitagliano, în papuci de casă şi capot.

— Ciao, spun.

— Ciao, scuză-mă pentru oră, dar trebuie să-ţi vorbesc.

Nu sunt obişnuit să primesc femei în casă, mai ales dacă sunt în pijama, dar termenul „femeie" nu e potrivit pentru vecina mea. Imediat cum deschid uşa, apare şi Belzebut.

— Iubitule, uite unde te-ai ascuns! zice ea şi-l prinde pe şmecherul de motan care a uitat deja de subsemnatul şi de şunca înfulecată.

— Cesare, am asistat la scena de adineauri... crede că-mi şopteşte, dar cum e surdă, o face pe un ton complet disproporţionat faţă de mimica feţei.

— Aha, comentez eu, neştiind ce altceva să spun.

— Ai făcut foarte bine că ai intervenit, continuă, individul ăla merita să-l pună cineva la punct.

Aprob şi rămân în prag, sperând ca în felul ăsta baba să înţeleagă şi să se care. Dar rămâne acolo cu Fuffy al ei în braţe, uitându-se fix la mine.

— Eleonora, e ora patru dimineaţa... încerc să spun, dar ea nici nu mă bagă-n seamă.

— Cred că bărbatul ăla îşi bate nevasta.

Mă holbez la ea. Înseamnă că bunicuţa e mai puţin ramolită decât credeam.

— Da' de unde ştii?

— Cum?

Ridic vocea.

— Ziceam... eşti sigură?

— Da, da, sunt sigură. Ştii, eu nu aud bine, dar în ultima vreme ăia doi au făcut aşa un scandal...

— Aha...

— Alaltăieri i-am văzut întorcându-se acasă, iar ea îşi ţinea o batistă la gură.

— În orice caz, tânăra mi-a spus să-mi văd de treburile mele. Şi aşa o să fac, răspund sec.

— Şi dacă se-ntâmplă ceva?

— Nu va fi desigur vina mea.

— Am putea chema poliţia.

— Cheam-o tu, eu era cât pe-aci să fiu bătut şi m-am ales şi cu un reproş. În orice caz, Eleonora, îţi înţeleg îngrijorarea, dar ştii, e târziu...

— Da, scuză-mă, ai dreptate. Adevărul e că eu nu mai reuşesc să dorm noaptea.

— Te-nţeleg.

Ciudată mai e viaţa. Când eşti tânăr şi în puteri ai dormi tot timpul, când te ramoleşti şi trândăvitul ar fi o bună manieră de a-ţi petrece timpul, nu poţi închide ochii.

— Dar dacă ăia doi se mai ceartă, te chem, conchide femeia în timp ce iese pe palier.

— Bine, răspund.

Aş fi în stare să-i promit orice în momentul ăsta.

Le salut pe ea şi pe şulfa ei de felină şi închid uşa. Arunc o privire la ceas, e ora patru şi jumătate dimineaţa. E inutil să mai încerc să dorm, mai bine îmi fac o cafea. Ce noapte minunată! O băută în compania unui motan linguşitor, o ceartă în timpul căreia puteam fi omorât, un reproş de la o vecină pe care încercam s-o apăr şi o discuţie cu Eleonora Vitagliano. Noroc că în curând răsare soarele. Între timp mai bine mă duc să fac un duş. Au dreptate vecinii, pisicăreasa o fi ea simpatică, dar, Doamne Dumnezeule, ce mai pute!

Prima dintre cele trei femei inaccesibile

Când se ajunge la vârsta mea e inevitabil un bilanţ al propriei vieţi, a ceea ce ai făcut şi a ceea ce ai pierdut, al greşelilor comise, al şanselor evaporate. Dar pentru că nu mi-au plăcut niciodată bilanţurile, am evitat şi evit şi acum să fac vreunul. Oricum, orice s-ar spune, dacă m-ar arunca pe pământ de alte zece ori, aş străbate întotdeauna acelaşi drum şi m-aş izbi încontinuu de aceleaşi ziduri. Cea mai mare parte dintre noi suntem ca furnicile, urmăm o cale deja trasată. Aşa că, staţi liniştiţi, n-o să vă plictisesc cu lista regretelor mele, o să vorbesc mai degrabă despre femei, care rămân oricum, după părerea mea, unul din motivele principale pentru care merită să trăieşti.

Am avut multe: frumoase şi urâte, simpatice şi odioase, bune şi canalii. Şi n-am iubit-o pe niciuna ca pe singurele trei pe care n-am reuşit să le am. Se ştie, un lucru de care te bucuri, indiferent dacă este o maşină, o casă, un serviciu, sau chiar o femeie, se consumă ca o lumânare. Nu ne vom obişnui însă niciodată cu ceva ce nu avem. Iată de ce, chiar şi acum, când sunt un bătrân amorţit care poate spera doar în altruismul (e un fel de a spune) Rossanei, singurele femei, în afara soţiei mele, care mă caută în liniştea nopţii sunt ele, cele trei harpii care n-au vrut în niciun chip să se culce lângă mine.

Anna era colega mea de şcoală, păr blond, ochi verzi, sâni mari. M-am îndrăgostit imediat ce am văzut-o. Încă de pe atunci aveam o pasiune exagerată pentru formele pline. Problema era că ea era mai mare decât mine, chiar dacă numai cu un an. Dar în adolescenţă cele trei sute şaizeci şi cinci de zile în plus fac diferenţa; în perioada de timp de care pământul are nevoie ca să se învârtă în jurul soarelui, o femeie a înţeles deja că tu, mică şi insignifiantă fiinţă din clasa inferioară, valorezi cât guma lipită sub banca ei.

În viaţa fiecăruia dintre noi vine momentul în care poveştile romantice despre iubiri imposibile pe care le spuneau bunicii şi mătuşile bătrâne nu sunt decât prostii. Dragostea e mult mai crudă decât o rudă bătrână şi-ţi zvârle în faţă adevărul, şi anume că poţi să ai un zâmbet frumos, să scrii poezii de iubire pentru prinţesa ta sau să-i cânţi o serenadă sub balcon, dar dacă ai faţa plină de coşuri şi îţi miroase gura, ea iese cu altul. Aşa că a trebuit să aştept ultimul ei an de şcoală ca să încerc s-o cuceresc. Şi, dacă mă gândesc, a fost mai bine aşa. Timpul petrecut urmărind-o pe ascuns (sau dedicându-i scurte şi trecătoare minute de pasiune în baie) m-a învăţat că, dacă doreşti ceva, aşteptarea se transformă în speranţă şi face ca timpul să

fie demn de a fi trăit.

Eram îndrăgostit de Anna aşa cum poate fi un adolescent care nu ştie nimic despre capcanele vieţii. Şi, într-adevăr, aceea e vârsta potrivită pentru a-ţi pierde capul pentru o fată, dacă nu înveţi să iubeşti la cincisprezece ani, nu înveţi niciodată. În ziua în care m-am apropiat de ea, o doream deja de trei ani, ştiam unde locuieşte, cine sunt cele mai bune prietene ale ei, până şi cu ce băieţi fusese. Ea, în schimb, nu ştia nimic despre mine. Şi totuşi, după câteva zile ne-am sărutat.

Nu cred că greşesc atunci când spun că tot ceea ce am devenit mai târziu se datorează acelui fatidic moment. Pentru că eu, odată ajuns acasă, eram convins că mă logodisem. I-am spus-o şi mamei, care a zâmbit şi s-a întors la treburile ei. În primul moment n-am dat prea mare importanţă faptului că a ridicat din umeri, dar aş fi făcut bine să cer explicaţii în legătură cu scepticismul ei. În ziua următoare m-am dus la Anna şi am îmbrăţişat-o, ea m-a privit surprinsă, s-a tras şi m-a întrebat ce fac. Un sărut nu era decât un sărut, cu siguranţă nu trebuia să ne căsătorim pentru asta. Problema e că pentru mine era prima oară. Primele dăţi ar trebui să aparţină exclusiv neofiţilor, altfel cine a trăit deja experienţa potoleşte, chiar şi fără să vrea, bucuria celuilalt. Anna a distrus primul meu sărut. Atunci m-am gândit că, pentru a o cuceri cu adevărat, va trebui să fac ceva mult mai dificil: să trăiesc cu ea o „primă dată". Adică trebuia să mă culc cu ea.

Am avut nevoie de unsprezece luni ca să-mi duc la îndeplinire planul, luni în care am jucat rolul prietenului căruia să-i facă mărturisiri, care s-o însoţească peste tot dacă e nevoie, care să-i dea sfaturi, care să fie mereu prezent dacă e nevoie, ca un fel de căţeluş. În fond, am fost perfect. Atâta doar că nu te logodeşti cu un prieten, şi aşa şi era: ea se încurca, desigur, cu alţii, nu cu mine. Apoi însă i-a murit tatăl şi, recunosc, pentru mine a fost un mare noroc, pentru că Anna a avut şi mai multă nevoie de subsemnatul. S-a întâmplat ca într-o zi să rămânem aşezaţi mai mult decât de obicei pe patul meu şi să vorbim despre tatăl ei. Dacă ar fi fost după mine, aş fi continuat să ascult toată seara mii de poveşti despre tată, care nu mă interesau absolut deloc, numai că, la un moment dat, ea s-a întors spre mine şi m-a sărutat. Continua să vorbească, iar gura îi era la câţiva centimetri de a mea, chiar să fi vrut mi-ar fi fost imposibil să continui conversaţia ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Atunci ne-am sărutat din nou şi în câteva secunde ne-am trezit pe jumătate dezbrăcaţi, sub pătură.

Îmi aduc şi-acum aminte de senzaţia pe care am trăit-o, pielea mea poate retrăi clipa aceea la infinit. E foarte adevărat că lucrurile pe care le păstrăm cu pasiune nu mor niciodată, oarecum asemenea casei bunicilor, pe care, dacă închid ochii, reuşesc încă s-o vizitez. Iată, primul meu contact cu Anna

se mai află încă ramificat într-un capilar periferic al trupului şi atunci când iese la suprafaţă, chiar dacă doar pentru o clipă, simt că mi se face pielea de găină, ca acum şaizeci de ani.

Eram acolo, doar câteva clipe şi i-aş fi dăruit şi eu o „primă dată”, aş fi ajuns pentru totdeauna printre lucrurile de păstrat cu pasiune. Dar, se ştie, dragostea nu te înșală, eventual preferă să te pocnească peste ochi cu o palmă bine ţintită. Aşa că exact când era mai frumos, ea mă opri, îmi luă faţa între mâini şi spuse. „Cesare, îmi pare rău, ţin la tine, dar asta o fac cu bărbatul vieţii mele!”

Aş fi curios să ştiu dacă şi-a respectat promisiunea. Mi-ar face plăcere s-o întâlnesc şi s-o întreb: „Ai văzut? Nobila ta promisiune era o mare tâmpenie! Nu puteai face o excepţie în seara aia? Cine spune că n-aş fi putut fi eu bărbatul vieţii tale?”

N-am spus nimic însă, m-am îmbrăcat, i-am dat o sărutare castă pe obraz şi am condus-o acasă. Nu ne-am mai văzut, nu după mult timp ea s-a logodit, eu am plecat în armată. După câţiva ani am aflat că s-a mutat în Nord, cu soţul ei. N-am mai întâlnit-o niciodată, din câte ştiu s-ar putea să fi şi murit.

Anna a fost prima mea experienţă cu *dragostea neîmpărtășită,* o invenţie inutilă, dacă te gândeşti bine. Există atâtea persoane singure pe lume, care ar putea să se întâlnească, să se iubească, să fie fericite, să aibă copii, să se înşele şi apoi să se despartă, în schimb mulţi pierd timpul urmărind pe cineva care cu mare greutate îşi dă seama de existenta lor.

În orice caz, povestea asta m-a învăţat ceva: persoanele încruntate, arţăgoase şi sceptice nu sunt de fapt rele, numai că, spre deosebire de alţii, nu sunt în stare să facă faţă adevărului că lumea nu e un loc pentru cei buni.

Eu eram bun. Apoi a venit Anna şi piciorul ei în fiind.

Ar trebui să le spun povestea asta copiilor mei, să-i explic Svevei că şi eu am fost un om mai bun înainte ca viaţa să mă înveţe să mă uit suspicios în jur, ca un iepure care iese din vizuina lui să caute hrană. Animalul are înscris în ADN-ul său simţul pericolului, se naşte pregătit deja să se apere de prădători, eu însă mi-am pierdut primii douăzeci de ani apărându-mă de vreunul din semenii mei.

Viaţa terestră ar trebui să fie ca o călătorie în Orient, o experienţă care ne deschide mintea şi ne face să devenim nişte fiinţe speciale. Dar se întâmplă exact invers, suntem scoşi afară din gaura neagră atunci când suntem inocenţi şi suntem vârâţi în sicriu după ce am făcut o mulţime de porcării. Am impresia că în timpul în care rămânem pe pământ ceva nu funcţionează cum trebuie.

Emma

Asemenea tuturor bătrânilor am micile mele obsesii; nimic prea nebunesc, Doamne fereşte, doar câteva reguli de respectat ca să mă simt în largul meu. De exemplu, tapetez colacul wc-ului cu hârtie igienică înainte de a mă aşeza pe el. Nu-i nimic rău, dacă e vorba de o toaletă publică, problema e că folosesc aceeaşi metodă și acasă la mine. Mă feresc chiar de microbii mei. De fapt, e un obicei din tinereţe, când lucram la Partenope Service, o agenţie de servicii aflată în via dei Tribunali, în plin centru. Un serviciu umil, admit, dar în vremea aceea eram un tânăr plin de speranţă care credea în povestea conform căreia viaţa e o scară ce trebuie urcată treaptă cu treaptă pentru a ajunge, în sfârşit, în Eden. Că totul trebuie cucerit deci puţin câte puţin şi cu mari sacrificii. Anii m-au învăţat însă că urcuşul nu e chiar atât de simplu, pentru că deseori scara e stricată şi treptele cedează sub greutate.

În cele din urmă am înţeles că povestea cu jertfirea iniţială, în virtutea căreia vei fi poate răsplătit cândva, e o idioţenie inventată de adulţi pentru a exploata entuziasmul tinerilor. Nu există acolo sus nimeni care să-ţi cântărească străduinţa şi să te recompenseze pentru energiile consumate, anii în care toţi te invită să rezişti pentru a-ţi construi un viitor sunt cei mai buni şi nu trebuie risipiţi cu gândul la cei care vor urma şi care, în orice caz, nu valorează nici măcar a zecea parte din cei care au trecut.

Partenope Service avea, în afară de mine, alţi trei angajaţi, doi bărbaţi sub şaizeci de ani şi o secretară de vârsta mea. Nu-i greu de imaginat a cui era vina pentru capacul de la wc mereu stropit. În primele zile mă abţineam, apoi într-o după-amiază secretara mi-a dezvăluit şmecheria şi de atunci nu mai reuşesc să-mi mai aşez fesele pe plasticul rece. După câteva luni, oricum, mi-am dat demisia. Din experienţa aceea am luat cu mine trei lucruri: obsesia de a acoperi colacul wc-ului, conştiinţa că nu voi arunca la gunoi perioada cea mai bună a vieţii mele pentru a o proteja pe cea mai rea, şi pe Luisa, secretara, care mi-a dat fatidicul sfat. Din cele trei, doar primele două m-au însoţit întreaga viaţă, pe Luisa am pierdut-o la prima cotitură.

În orice caz, spuneam, puţine sunt fixaţiile de bătrân ramolit care-mi umplu ziua. În afară de hârtia igienică mai există, de exemplu, absoluta incapacitate de a accepta nodurile. Spusă aşa pare mai nebună decât este de fapt. Adevărul este că îmi sunt antipatice, detest să trebuiască să le desfac. Şi nu mă refer la încâlciturile vieţii, vorbesc despre lucruri mai materiale. Firul telefonului care se răsuceşte până când se face ghem, aşa încât devine

imposibil de ridicat receptorul. Dar și pungile de plastic înnodate sau firele de la televizor care cu timpul se răsucesc singure. Sau șireturile de la pantofi care refuză să se lase desfăcute. Așa că, odată cu trecerea anilor, m-am organizat și folosesc doar mocasini și telefoane fără fir. Le spun tuturor că e din cauza degetelor, care nu mai au puterea de a face mici gesturi repetitive, în realitate mă plictisesc, nu mai am răbdare și timp de pierdut să desfac fire care oricum se vor încâlci din nou.

Și-apoi mai există Napoli, nodul cel mai consistent dintre toate. Problema e că am ales să mă nasc în cel mai rău oraș. Aici nu poți să nu ai relații cu ceilalți, aici ceilalți vin să-ți bată la ușă. Așa că am născocit niște tehnici de supraviețuire ca să-mi apăr sociopatia. Dacă descopăr un vecin care așteaptă ascensorul, mă opresc să deschid cutia poștală și întârzii acolo până când invadatorul intimității mele se hotărăște să urce fără să mă aștepte. Sau evit să mă așez la cozi. Napoletanul nu reușește să stea cuminte și să tacă în timp ce așteaptă, trebuie absolut să strângă o relație cu vecinul, să spună vrute și nevrute în timp ce își așteaptă rândul. Indiferent dacă sunt la poștă sau la bancă, la supermarket sau la cinema, cozile sunt la Napoli un mijloc de conversații și informații gratuite despre viața celuilalt. Și frizeria din apropiere e un loc de întâlnire natural pentru cetățenii doritori de bârfe. Așa că, atunci când trebuie să mă tund, chem un taxi și mă duc în alt cartier.

În ceea ce privește cumpărăturile, totul e mult mai complicat. Chiar lângă blocul meu există o băcănie, o măcelărie și un aprozar, un pluton de execuție care te măsoară din cap până în picioare ca să descopere, chiar și din gesturile tale, vreo nouă indiscreție ce poate aduce ceva cât de cât interesant în viețile lor deșarte. De ani de zile nu le trec pragul, ba chiar evit să trec prin fața lor. Traversez, parcurg câțiva metri pe trotuarul vecin și trec din nou pe partea cealaltă. Cei trei proprietari și-or fi dat seama, dar nu mă interesează, important e să scap de cârligul lor. I-am poreclit *cel bun, cel urât, cel rău*[4]. Cel urât e aprozaristul: bătrân, murdar și șleampăt, cu doar trei dinți în gură și unghiile tot timpul negre, vorbește exclusiv în dialect și nu se înțelege nimic din ce zice. De multe ori, în trecut, m-am trezit privind în gol, după o afirmație de-a sa despre caise sau piersici. Cel bun e băcanul, un om bun, mereu zâmbitor, care se descurcă perfect printre brânzeturi, mezeluri și pălăvrăgeala inutilă a numeroaselor cliente. În sfârșit, cel rău e măcelarul. De fapt e un tip cumsecade, chiar amabil, problema e nevastă-sa. Ea e cea care țese urzeala bârfelor, ea e cea care, în timp ce aștepți o fleică îți pune una din întrebările ei viclene. Ea e bossul bârfelor, responsabila la care toți fac referință.

---

[4] Aluzie la filmul lui Sergio Leone *Il buono, il brutto e il cattivo* („Cel bun, cel rău, și cel urât”).

Problema e că nici la supermarket lucrurile nu merg mai bine. Cât timp rătăcesc printre rafturi, mai pot spera să scap, e suficient să-l ignor pe pensionarul ce caută să intre-n vorbă bazându-mă pe proasta creştere a vreunui angajat sau pe adolescenta care a intrat în el cu căruciorul. Dilema apare la raionul cu servire asistată. Acolo e întotdeauna o doamnă care, în timp ce aşteaptă, conversează cu cel care serveşte, şi de cele mai multe ori şi cu cine aşteaptă alături. Un grup de trei care, în funcţie de lentoarea vânzătorului, poate să crească disproporţionat, până ajunge la nenumărate persoane. Noroc că, după studii atente, am reuşit să înţeleg care e vânzătorul cel mai rapid şi, dacă el lipseşte, nu mă opresc, merg mai departe. Când ajung la case, o aleg pe cea rapidă, o mană cerească pentru fobicii ca mine şi mă strecor pe furiş afară. Aproape de casă traversez pe celălalt trotuar şi înapoi, în doar câţiva metri, şi, în sfârşit, vâr cheia în broasca de la uşa blocului. Abia atunci pot spune că sunt aproape salvat. În orice caz, nu întorc niciodată capul, ştiu deja că cel bun, cel urât şi cel rău au ochii aţintiţi spre spatele meu împovărat de greutatea obsesiilor.

Când închid uşa blocului, mă întâmpină un mieunat. Belzebut stă ghemuit pe scări şi mă priveşte serafic încercând să descifreze conţinutul pachetului pe care-l duc în mână. Motanul ăsta are o inteligenţă superioară, de câte ori mă duc la supermarket, mă aşteaptă în hol, lansându-se în mieunături seducătoare şi frecându-se servil de picioarele mele imediat cum vede punga cu cumpărături.

În cutia poştală se află două scrisori, le las acolo şi mă îndrept spre ascensor. De treizeci de ani am încetat să mai cred că din cutia poştală poate ieşi ceva bun. E bine ştiut: veştile bune nu vin să te caute până acasă. Nu înţeleg cum de colegii mai în vârstă au încă atât de multă încredere în noroc. Îşi cheltuiesc pensia cu Răzuieşte şi Câştigă sau la Loto, în speranţa că-şi vor schimba viaţa. Dar ar trebui să înţeleagă că, dacă zeiţa Fortuna nu i-a sărutat atunci când erau plăcuţi şi în formă, cu siguranţă n-o s-o facă acum, când din nas le ies fire de păr, nu mai au niciun dinte în gură, dar au în schimb cataractă. De altfel, la o anumită vârstă ce să mai faci cu un câştig de milioane? Rişti doar ca fiii tăi să-şi scoată ochii pentru moştenire.

Deschid uşa ascensorului.

„Hai, frumosule!” exclam adresându-mă animalului, care se uită la mine o clipă, apoi îmi trece în grabă printre picioare. Apăs pe buton şi-i arunc o privire admirativă pisoiului, un suflet rebel care nu se mulţumeşte să trăiască cum poate în casa doamnei Vitagliano, ci doreşte să exploreze, să înhaţe câte ceva de la toţi şi să-şi exploateze vecinii. E un motan rău, Belzebut, iar mie răii îmi plac. În plus, în blocul ăsta, şi-a găsit haremul, e

plin de locuinţe în care să se furişeze, unele pline de mâncare, altele doar de amintiri. Ei da, deoarece casele nu sunt toate la fel, unele se deschid şi se închid de mai multe ori pe zi, altele rămân mereu închise. Unele miros a lenjerie curată şi a sos de roşii, altele a carton şi umezeală. Şi totuşi ultimele sunt cele mai de încredere, rămase în picioare în ciuda tuturor adversităţilor, aşteptând pe cineva care să se întoarcă să aibă grijă de ele.

Ajuns la etaj, pun jos punga cu cumpărături şi scot cheile din buzunarul paltonului. În momentul acela uşa vecinilor se deschide şi în prag apare din nou Emma, femeia pentru care m-am luptat în zadar. Ne privim o clipă, apoi mă întorc, vâr cheia în broască, manevră deloc simplă atunci când îţi tremură mâinile ca o trambulină după o săritură.

— Daţi-mi mie.

O las să deschidă ea, chiar dacă respectul meu de sine suferă o pe cât de neaşteptată, pe atât de inoportună cădere. Dar nu mai vreau să am de-a face cu femeia asta, cu cât scap mai repede de ea, cu atât e mai bine. Ea încheie operaţiunea şi îmi zâmbeşte. Cred că vrea să fie iertată.

— Mulţumesc! exclam şi iau legătura de chei.

Belzebut aleargă în casă, eu aştept în prag ca vecina să hotărască mişcarea următoare. Se uită fix la mine şi atunci observ că are un obraz umflat. Există ceva în ea, în afara frumuseţii, care mă atrage. Poate pentru că-mi aminteşte de Sveva din perioada adolescenţei, chiar dacă ea nu mai e adolescentă.

Nu ştiu ce să fac, Emma nu se mişcă, poate vrea să intre, poate vrea să vorbească, dar nu face nimic, să acolo ţeapănă şi mă priveşte. Atunci mă hotărăsc să fac ceva. Oi fi eu un sărman bătrân care nu reuşeşte să vâre cheia în broască, dar să fiu imbecil cu o femeie încă nu reuşesc.

— Vreţi să intraţi? întreb.

Dă din cap.

— Vă rog, zic şi însoţesc vorbele cu un gest al mâinii. Emma păşeşte încet în lumea mea, asemeni lui Belzebut prima oară. Vrea să înţeleagă dacă e vorba despre un teritoriu prietenesc sau există vreun pericol ascuns după colţul bucătăriei.

— Pot să vă servesc cu ceva? întreb.

Dă din nou din cap, parcă şi-a înghiţit limba. Îmi scot paltonul şi mă îndrept spre aragaz, tânăra mă urmează şi se aşază la masa din bucătărie, pe care sunt îngrămădiţi chiloţi şi şosete. Dacă trăieşti mult timp singur începi să crezi că intimitatea ta este inviolabilă. Îmi cer scuze şi înşfac hainele ca să le duc în dormitor, dar o şosetă rebelă cade pe podea, aşa că, atunci când mă întorc, e acolo, la picioarele neaşteptatei mele musafire.

— Voiam să-mi cer scuze pentru comportamentul meu din noaptea trecută, începe ea.

— Nu vă faceţi probleme, răspund imediat, a trecut.

În realitate n-am uitat jignirea, unul dintre cele mai mari defecte ale bătrânilor e că poartă ranchiună, iar eu nu vreau să semăn cu un bătrân.

Deschid frigiderul. N-am nimic de oferit, în afară de obişnuita sticlă de vin roşu care-mi ţine companie seara. O prind de gât şi o pun pe masă împreună cu două pahare. Apoi mă aşez în faţa ei. Nu înţeleg ce vrea de la mine fata asta splendidă şi nu mai sunt obişnuit să am oaspeţi. Cu excepţia lui Belzebut, evident.

— Mai devreme sau mai târziu soţul meu o să mă omoare, spune Emma privindu-mă drept în ochi, aşa că-mi e greu să-i susţin privirea. Vocea ei fără culoare şi fără viaţă distonează cu aspectul tineresc pe care, în ciuda a tot, şi-l păstrează.

Umplu paharele, fără măcar să-i cer permisiunea, iar ea nu mă opreşte. Belzebut se prezintă în bucătărie, stomacul lui face deja reclamaţie.

— I-aţi spus cuiva? Părinţilor, vreunei prietene?

— Nu, n-am pe nimeni în oraş, şi, oricum, n-aş mărturisi-o niciodată, lumea te judecă.

Sorb din lichidul roşu şi mă uit atent la tânăra femeie. Dacă aş avea jumătate din anii pe care-i am, aş rezolva problema în felul meu, dar nu-mi rămâne decât să-mi înghit furia. Cine ştie de ce crede că eu, spre deosebire de alţii, nu o judec. Poate nu-i pasă de părerea mea, nu-i pasă de un bătrân vecin care ar putea împărtăşi vestea cel mult motanului din bloc.

— De când a început povestea asta?

Îşi lasă capul în jos şi începe să bată cu degetele în pahar, apoi şopteşte:

— De trei ani.

O privesc uluit.

— Prima dată pentru că am scăpat un tablou din mână. M-a lovit cu polonicul peste gât. Mai aud şi-acuma sunetul ăla surd. O lună întreagă am umblat cu o eşarfă înfăşurată în jurul gâtului.

Aşez paharul în chiuvetă şi iau ţigările de pe dulap, primul lucru care-mi vine în minte atunci când simt că sunt cuprins de nelinişte.

— Nu, vă rog... spune ea.

Mă opresc la jumătatea drumului şi-i arunc o privire între curioasă şi contrariată.

— ... sunt însărcinată.

Închid ochii şi mă las în grabă pe scaun. Da' de ce nu mi-am văzut de treburile mele? E o problemă prea mare pentru un individ matusalemic ca mine.

— Câte luni?
— Două.
— El ştie?
— Nu.
— Vreţi să faceţi avort?
— Nu.
Nu mai scot o vorbă. Poate a venit să-mi ceară un ajutor financiar, poate doar puţină înţelegere şi afecţiune. Poate are nevoie de un tată. Îmi pare rău, drăguţo, dar de abia reuşesc să fiu pentru copiii mei.
— Ar trebui să-i spuneţi.
— Aş vrea să plec, dar nu ştiu cum să fac. O să mă caute.
— De ce vorbiţi despre asta cu mine?
— Pentru că dumneavoastră aţi vrut să vedeţi. Majoritatea persoanelor, chiar dacă au o bănuială, nu fac altceva decât să-ţi arunce o privire compătimitoare, după care îşi întorc capul în altă parte. Lumea încă mai crede că e vorba despre probleme personale de rezolvat în familie.
— Aţi încercat să vă adresaţi vreunei asociaţii?
— Nu, mi-e ruşine.
Cu mine, în schimb nu se ruşinează. Şi totuşi nu sunt o persoană în faţa căreia lumea să-şi deschidă sufletul. Sveva, de pildă, n-a făcut-o niciodată, iar Dante îmi ascunde preferinţele sale sexuale. Mi-a făcut mai multe mărturisiri femeia asta necunoscută, în zece minute, decât copiii mei într-o viaţă.
— Unde-i acum?
— E plecat din oraş, se întoarce mâine.
Tăcerea coboară din nou între noi şi tic-tacul ceasului de perete ocupă spaţiul pentru câteva secunde, înainte ca Belzebut, sărmanul de el, să-mi aducă aminte că mai aşteaptă încă mâncarea. Atunci mă hotărăsc să-i ofer vecinei mele singurul lucru pe care-l am, puţină bună dispoziţie.
— Auziţi, motanul vrea să mănânce şi încep să simt şi eu un gol în stomac. De ce nu rămâneţi aici? Vă propun nişte *spaghetti* cu roşii proaspete.
Pare că nici nu aşteaptă altceva.
— Cu plăcere, răspunde.
Mă ridic, iau oala, o umplu cu apă şi o pun pe foc. Apoi scot roşiile din punga de cumpărături aflată încă pe masă şi încep să le tai. Ea se ridică şi vine lângă mine:
— Lăsaţi-mă pe mine, dumneavoastră puneţi masa între timp.
O privesc nedumerit înainte de a-i da cuţitul. De cinci ani nicio femeie nu mai foloseşte bucătăria mea, de cinci ani cinez fără să mai pun masa. Încep să cotrobăiesc prin sertare în căutarea vechilor feţe de masă, în timp ce

Emma începe din nou să vorbească, ca și cum n-ar putea să facă altfel. Dacă te eliberezi de o greutate, trebuie s-o faci până la capăt. Un pic ca și atunci când faci pipi, nu te poţi opri la jumătate ca să te întorci la treburile tale.

— Am subestimat semnele, n-am fost atentă la semnalele de alarmă. La început nu mă bătea, dar se înfuria din nimic. Mi-am spus că era doar foarte stresat, că-i va trece, că de fapt nu s-a întâmplat nimic. Așa că am hotărât să stau liniştită, am vrut să mă conving că, dacă-l ajut, se va calma.

Nu găsesc faţa de masă. Şi totuşi sunt sigur că exista una pe undeva. N-am simţit niciodată atât de tare absenţa Caterinei.

— Într-o seară am reușit să fug și m-am refugiat într-un bar. Dar când localul s-a închis, el a venit și m-a dus acasă. Și m-a călcat în picioare rupându-mi o coastă. Apoi au mai fost alte bătăi și alte certuri. În cele din urmă aproape mă convinsesem că e vina mea, că-i făceam viaţa imposibilă.

Încep să respir greu, nu pentru că stau aplecat în căutarea unei fantomatice feţe de masă, ci pentru că nu mai reuşesc să ascult povestea asta teribilă. E ca și cum cineva s-ar fi căţărat pe spinarea mea pretinzând să fie dus la plimbare. N-am făcut-o niciodată, nici măcar cu Sveva. O dată am încercat cu Federico, dar imediat ce mi l-au pus pe umeri, am simţit o pocnitură de-a lungul şirei spinării şi a trebuit să renunţ. De atunci mi-am promis să nu mă mai joc cu nepotul meu. Îmi pare rău, dar jocul îmi aduce aminte că sunt bătrân şi, cum am spus, nu-mi place să fiu luat în balon pe tema asta.

— Ar trebui să-l denunţaţi, e singurul lucru pe care reușesc să-l spun.

— Nu, m-ar omorî înainte de începerea procesului. Şi chiar dacă aş pleca de la el, ar veni să mă caute.

Renunţ, nu există nici măcar o fată de masă. Poate că i le-am dat Svevei amintire de la mama ei.

— Şi-atunci ce vă gândiţi să faceţi?

Ea se întoarce şi mă priveşte fix. Între timp amestecă în sosul de roșii.

— Nu ştiu. Aş vrea doar puţină linişte.

Liniştea e teribil de subestimată. Credem că e o stare naturală de care ne desprindem în fiecare zi, dar e exact contrariul, în viaţă liniştea ne vizitează doar în anumite momente rare, și deseori nici nu ne dăm seama de asta.

— Să ştiţi că n-am o fată de masă... admit în cele din urmă.

Ea se uită la mine şi zâmbeşte, imediat după aceea își duce mâna la obrazul lovit și devine serioasă.

— Nu-i nimic, mâncăm fără, comentează.

Dar zâmbetul ei de abia schiţat mă înfurie, și pentru o clipă mă gândesc să deschid uşa, să mă duc la vecinul meu şi să-i dau o bătaie bună, orice s-ar întâmpla. Apoi îmi aduc aminte că nu e acasă.

— Aţi fost la medic? întreb.

— Nu, dar cred că e rupt osul. Pun din când în când gheaţă.

Mă apropii şi, fără să spun nimic, ating osul lovit. Pielea e vineţie şi umflată. Emma nu se retrage.

— Dacă nu-l denunţaţi dumneavoastră, o fac eu! spun în cele din urmă.

— Nu, vă rog, mi-e frică. În plus n-am o locuinţă şi niciun serviciu. El nu vrea.

Suspin. Încă o femeie care vine la mine cu o problemă şi nu acceptă o soluţie. Numai că de data asta nu-mi pot întoarce capul prefăcându-mă că n-am văzut nimic.

— E gata mâncarea, spune ea, în sfârşit.

Îi dau farfuriile. Emma le umple cu mişcări rapide şi sigure. Ne aşezăm la masă. Pastele sunt chiar bune, mult mai bune decât mi-aş fi imaginat.

— Cine ştie de ce mie nu-mi ies niciodată aşa, admit.

Ea zâmbeşte, fără să-i mai pese de durere. Bravo Emma, zâmbeşte, chiar dacă te doare.

Motanul începe să miaune. Am uitat de el. Mă ridic, iau o felie de brânză şi puţină şuncă din frigider. Belzebut ştie una şi bună, dacă ar fi după el, ar mânca numai carne. Aş fi curios să ştiu cum stă cu trigliceridele, chiar dacă fără doar şi poate nu pot fi mai mari decât ale mele. Am încetat să-mi mai fac analizele când am înţeles că dacă reuşesc să controlez valorile mă iluzionez că-mi pot controla viaţa. Dar mi-aş fi cheltuit prost timpul dacă, la vârsta mea, nu mi-aş fi dat seama că nimic nu poate fi controlat şi că singurul lucru pe care trebuie să-l facem e să trăim.

— E pisica dumneavoastră?

— Nu, nici vorbă, e al doamnei Vitagliano, vecina noastră. Sărmanul motănel reuşeşte din când în când să scape din ghearele ei.

Emma zâmbeşte din nou, apoi, preţ de câteva minute nu se mai aude în încăpere decât zgomotul furculiţelor în farfurii.

— Locuiţi singur? întreabă la un moment dat.

O viaţă întreagă mi s-a vorbit cu dumneavoastră, acum m-am săturat.

— Hai să ne tutuim.

Ea aprobă, în timp ce mestecă.

— Da, locuiesc singur, soţia mea a murit acum cinci ani.

— Îmi pare rău, şopteşte şi-şi vede din nou de mâncare.

Aşa cum stă, cu capul aplecat şi părul lung, castaniu, care-i ajunge până la genunchi, seamănă mai mult ca oricând cu Sveva. Incredibil, dar de abia acum îmi dau seama că fiica mea n-a rămas niciodată să mănânce cu mine. Îi e greu să vină aici, are prea multe amintiri legate de mama ei. Faptul că eu trăiesc încă e, cred, doar un detaliu.

— Am o fiică mai mare decât tine care-ţi seamănă mult, spun.

— E căsătorită?

— Da, răspund, şi pentru o clipă sunt tentat să-i vorbesc despre mediocritatea vieţii ei.

— Și mai e Dante, pe care l-ai cunoscut.

— Și el căsătorit?

— Nu, el e gay, afirm înainte de a duce paharul la gură. Am făcut o precizare inutilă, dar mai e ceva ce nu pot controla, de câte ori vorbesc despre el, îmi iese fără să vreau pe gură.

— Am înţeles, se limitează să comenteze ea.

— De ce nu te duci la părinţii tăi? întreb odată terminată masa.

— Am fugit de acasă la paisprezece ani, tata bea şi ne chinuia pe mine şi pe mama. Așa că am plecat imediat ce am putut. Imaginaţi-vă că mi-am jurat mie însămi că n-o să mă leg niciodată de un bărbat...

Unele existenţe urmează o traiectorie prestabilită, nicio lovitură de teatru care să le schimbe direcţia. Până şi viaţa reuşeşte uneori să fie banală.

— În orice caz, acum nu mai am chef să vorbesc despre asta, adaugă hotărâtă.

Dau din cap. Fata asta îmi place, la fel ca Rossana, spune exact ce simte.

— Ce zici, ce-ar fi să ne uităm puţin la televizor?

— La televizor?

— Da. Ai un televizor, nu?

— Sigur că da, răspund şi mă ridic.

Se poartă ca şi cum ar fi nepoata mea, iar casa asta, refugiul ei. Casele bunicilor deseori servesc drept adăpost nepoţilor care fug de acasă.

Mă uit rar la televizor, şi atunci doar la filme documentare. Uneori trebuie să mă forţez să-l deschid. În primul rând pentru că nu vreau să ajung ca Marino, apoi pentru că în viaţa mea am văzut prea multă televiziune.

Ne aşezăm pe divan unul lângă altul şi-mi vine să zâmbesc. Viaţa e de-a dreptul ciudată, pe neaşteptate te trezeşti că-ţi împărţi masa şi salonul cu cineva care, până acum câteva zile, nici nu te saluta. Cred că e o prerogativă a persoanelor singure să ştie să se găsească. În câteva clipe Belzebut sare pe divan şi se ghemuieşte între noi.

— Atunci când el nu-i acasă, sunt fericită, afirmă, în timp ce schimbă canalul, chiar dacă uneori casa e prea tăcută, adaugă după o clipă.

Ei, da, casa e prea tăcută. Te obişnuieşti şi cu tăcerile, dragă Emma, şi în cele din urmă ajungi să conversezi cu ele.

— Când vrei, eu sunt aici, spun.

— Mulţumesc mult, răspunde fără să se întoarcă măcar.

După o altă clipă atac din nou:

— Vrei să ştii ceva? întreb, şi ea, de data asta, se uită la mine.

— O fată pe care am iubit-o foarte mult se numea ca tine. Emma.

Îşi strânge picioarele cu braţele şi întreabă:

— Soţia ta?

— Nu.

Dar cine atunci? pare să întrebe cu privirea.

— E o poveste lungă, adaug întorcându-mă din nou spre televizor.

Privim în tăcere televizorul până când îmi dau seama că mi se închid ochii. Ar fi timpul să merg la culcare, la urma urmei tot bătrân sunt. Întorc capul şi o văd pe Emma care doarme ghemuită într-un colţ al divanului. Pare şi mai vulnerabilă. Cine ştie de ce unii oameni nu au îngeri protectori. Eu sunt tot ce poate fi mai departe de un înger, dar mi se pare cât se poate de firesc să mă scol ca să iau o pătură pentru ea. O acopăr, sting televizorul şi lumina, apoi mă duc la culcare. În liniştea casei se aude doar Belzebut care toarce încovrigat la picioarele fiinţei ăsteia atât de lipsite de apărare venită să mă scoată din lâncezeală. Mi-ar plăcea într-adevăr să te ajut să te salvezi, Emma, dar mă tem că nu sunt în stare. Nu mi-a ajuns o viaţă să învăţ să întind mâna fără să-mi tremure.

Un superman cu fustă

Pe vremea mea, invitaţii la o petrecere erau trataţi cu multă consideraţie, serviţi şi respectaţi. Acum însă există bufetul suedez, o manieră ca oricare alta de a complica viaţa sărmanilor oameni care fuseseră deja obligaţi să se îmbrace cu hainele bune, să ia un taxi şi să se prezinte la petrecere cu obişnuitul zâmbet de circumstanţă. În ceea ce mă priveşte, n-a fost tocmai aşa, eu nu m-am îmbrăcat cu nicio haină specială, ci cu cele de fiecare zi. Odată ajuns la vârsta a treia, am încetat să-mi mai complic viaţa, pentru că oricum nimeni nu-i va spune unui bătrân că s-a îmbrăcat nepotrivit. Lumea din jurul meu însă e destul de elegantă, se mişcă prin sală prefăcându-se că admiră tablourile lui Perotti, dar în realitate e mult mai interesată de tăvile cu mâncare. Problema e că e imposibil să te apropii de masă, câţiva invitaţi au reuşit să pună stăpânire pe primul rând şi nu mai pleacă de-acolo. Noroc că eu sunt bătrân şi bătrânii aşteaptă ca cineva din familie să le aducă o farfurie plină cu de toate.

— Poftim, spune Sveva şi-mi întinde farfuria.

Uite la ce e bună o fiică. Dante nici nu se gândeşte să mănânce, se mută de la un tablou la altul, zâmbeşte, dă explicaţii, strânge mâini, uneori salută cât se poate de respectuos.

— De ce fratele tău e atât de reverenţios cu ăia? întreb polemic.

— Reverenţios? Nu mi se pare, e doar politicos.

— Diferenţa e mică.

— Sigur. Iar tu n-o cunoşti.

Fiica mea nu mă suportă, ar trebui să-mi intre în cap şi să încerc să fac ceva. Însă doar când mă gândesc la asta, mă apucă plictiseala.

— Soţul tău? întreb ca să schimb vorba.

— Lucrează până târziu.

Aşa se întâmplă întotdeauna când o căsnicie e pe cale să se destrame, unii încep să lucreze până târziu, să aibă şedinţe, să facă deplasări neprevăzute.

Rămânem în tăcere, unul lângă celălalt, ea priveşte lumea, eu o privesc pe ea. Cine ştie de ce Sveva mă detestă. Şi totuşi, când era mică, m-am străduit cât am putut cu ea. Poate dacă aş fi lăsat-o în grija mamei, acum ar fi altfel. Dacă încerci să educi un fiu, poţi greşi; dacă însă renunţi, te trezeşti poate cu un adult care nu te învinuieşte pentru slăbiciunile tale.

— E vreo problemă între voi?

Se întoarce cu ochii căscaţi de uimire. Şi, într-adevăr, cred că nu i-am pus

niciodată o asemenea întrebare. Caterina se ocupa cu asta.

— De ce? Ce te face să crezi asta?

— Pentru că el nu apare niciodată și, dacă te întreb ceva, răspunzi iritată.

— Da' când mă întrebi ceva? Când m-ai întrebat ceva? Ce-i cu noutatea asta acum?

— Vezi? Ești agresivă. Femeile devin agresive când se simt strânse cu ușa, răspund pe un ton dezinvolt înainte să prind în zbor un pahar de prosecco oferit de un chelner amabil.

— Auzi cine vorbește de femei, ce glumă! zice și-mi ia paharul din mână. Ai putea să nu mai bei? Sau ţii cu tot dinadinsul să te omori.

— Sveva, mă plictisești, pufnesc.

Zâmbește și mă prinde de mână. Aș vrea să plec ca să nu fiu în postura bătrânului decrepit consolat de o fiică răbdătoare, dar mă strânge prea tare.

— Oricum, la mine toate-s bune. Tu însă cum te descurci?

— Foarte bine, ca întotdeauna.

— Da, spune pe un ton amar, e-adevărat.

— Ce?

— Te pricepi de minune să stai singur. Doar când ești în companie, ai ceva probleme.

Fiica mea mă cunoaște bine. Și asta e cât se poate de comod, cu ea n-am de dat explicaţii. Îmi plac femeile care nu le cer.

— Lumea nu mă atrage, admit asta.

Ne uităm din nou la persoanele care se târăsc de la un tablou la altul mestecând pateuri, până când, la un moment dat, Sveva se ridică și spune:

— De ce nu te duci puţin la Dante? Stai așezat aici de când ai venit.

— Stau comod aici. Și, dacă mă ridic, o să-mi ia alţii locul.

— Fă cum vrei. Dar cred că i-ar face plăcere un comentariu de-al tău sau măcar un zâmbet.

Apoi dispare în mulţime. Nu mai am vârsta ca s-o fac pe tatăl. Prea multe responsabilităţi. Am avut ghinion, dacă acum ar fi aici Caterina, s-ar duce ea să-l felicite pe Dante și să asculte povestea vieţii artistice a lui Perotti, iar eu aș sta liniștit la locul meu bând prosecco și uitându-mă la lume. Dacă ar fi fost soţia mea, s-ar fi dus ea acum câteva zile să-l ia pe Federico de la școală și eu n-aș fi văzut mâna șoferului din SUV pe coapsa fiicei mele. Dar nevastă-mea e moartă și s-a spălat pe mâini. Asta fiindcă egoistul eram eu!

Mă ridic, iau un alt pahar de prosecco și mă apropii de un tablou, un soi de fotografie prelucrată la computer, în fundal steagul american și în prim-plan Superman cu s-ul imprimat pe piept și... o fustă mini strânsă pe corp!

— Ce părere aveţi, vă place?

Mă întorc. Lângă mine se află un bărbat de vreo patruzeci de ani cu o

haină de catifea bej şi un pahar de vin roşu în mână. Pe cap are un joben.

— Să zicem că e amuzant.

Zâmbeşte:

— Da, aşa cred şi eu.

Mă întorc din nou către tablou, în încercarea de a mă descotorosi de el, dar după puţin mă abordează din nou:

— Dumneavoastră sunteţi tatăl lui Dante, nu-i aşa?

Uf, nu există nimic mai rău decât o persoană sociabilă. Ce-o fi atât de amuzant să cunoşti o nouă persoană? Suntem cu toţii egali, unii mai mult, alţii mai puţin, o grămadă de defecte care umblă pe stradă şi se întâlneşte cu alte grămezi similare.

— Da.

— Dante vorbeşte deseori de dumneavoastră.

— A, da?

— Da, răspunde el.

E mulţumit că mi-a atras atenţia. Nu-şi imaginează, sărăcuţul, că toată atenţia mea e îndreptată spre o femeie din spatele lui, una cu sânii enormi, asemenea Rossanei. Dacă aş fi mai tânăr, aş încerca să înţeleg de unde-mi vine fixaţia asta şi eventual să-l citesc pe Freud, dar sunt bătrân, îmi pot permite să nu-mi pese şi să mă uit insistent la sâni fără să-mi fac prea multe probleme. În orice caz, trebuie să mă descotorosesc de acest pseudo-artist de doi bani. Dau pe gât ultima picătură şi-i întind paharul interlocutorului meu care mă priveşte cu curiozitate.

— Mi-l ţineţi puţin? Trebuie să merg la toaletă.

Zâmbeşte încurcat şi ia paharul. Intru la toaletă, îmi suflu nasul, mă uit în oglindă, mă pârţâi, trag apa şi deschid uşa. În anticamera toaletei aşteaptă femeia bine făcută, cu sânii mari, şi mă fixează cu severitate. Poate a auzit zgomotul. Vrea să intre, dar încerc să o împiedic, cel puţin până când mirosul fetid al colonului meu nu se va fi împrăştiat. Femeia cea trupeşă mă priveşte cu nerăbdare, în timp ce eu continui să-i zâmbesc cu un aer tâmp.

— Mă lăsaţi să trec?

— Sigur, cum să nu, răspund şi mă îndepărtez.

În orice caz, figura pe care am făcut-o mi-a servit la atingerea scopului: la întoarcerea mea în sală, bărbatul cu cilindru fusese într-adevăr înghiţit de lume. Profit de moment şi merg la Dante, care vorbeşte cu un grup de patru persoane ce-l ascultă cu atenţie. Din când în când se întoarce spre tabloul din spatele lui şi indică un detaliu. E gay, nu-i nimic de făcut! Nu înţeleg de ce, dacă-ţi place cocoşelul, trebuie să te mişti şi să gesticulezi ca un deficient. Femeile n-au un asemenea comportament. E imposibil ca ascultătorii lui să nu-şi fi dat seama. Poate nu le mai pasă. Mie însă mi se pare că, pe zi ce trece,

e tot mai rău.

În orice caz, spuneam, rolul de tată nu mai e pentru mine. Odată cu trecerea anilor am devenit prea sincer, cu mine şi cu ceilalţi. Dacă fiul meu se schimonoseşte, o spun, chiar dacă mă gândesc că face bine să se comporte cum doreşte. Doar că aş vrea să aibă curajul să-mi mărturisească. Ce se aşteaptă să-i spun? Ce-mi pasă mie dacă se culcă cu o pizdă formidabilă sau cu un bărbat chel şi păros? La naiba, mă ia un pic cu friguri dacă-mi imaginez scena...

Dante mă observă şi-mi face semn să mă apropii ca să mă prezinte oaspeţilor săi. Strâng mâini fără să ascult numele, pe care oricum le-aş uita după o clipă. Odată rămaşi singuri, îmi pune obişnuita sa întrebare:

— Așadar, îți place?

— Da, frumos, răspund privind în jur.

— Credeam că tablourile sunt puţin prea suprarealiste pentru gusturile tale.

— Atunci înseamnă că mă cunoşti prea puţin. Orice e suprareal îmi place. Realitatea e cea care mă plictiseşte.

Dante pare mulţumit de răspuns.

— Mai bine te întreb cine e doamna în bleumarin?

— Care?

— Aia cu sânii enormi, răspund şi-i indic punctul exact. El îmi prinde degetul cu o mişcare bruscă, de felină.

— Ce faci, ai înnebunit? E soţia unuia dintre cei mai buni colecţionari ai mei.

Încerc să nu bag în seamă neaşteptata nuanţă roz pe care a căpătat-o vocea lui şi spun:

— Ei bine, eu cred că piesa cea mai bună din colecţia lui e în carne şi oase.

Dante râde încetişor, dar înţeleg că, de fapt, nu e mulţumit de comportamentul meu. Dacă ar fi fost Sveva în locul lui, ce predică mi-ar mai fi ţinut!

— Stai liniştit, spun imediat după aceea, glumeam. Nu e adevărat, dar nu vreau să-l pun în încurcătură. Dimpotrivă, aş vrea să fie el, măcar o dată în viaţă, cel care mă pune în încurcătură pe mine. Dar înţeleg că problema e cât se poate de complicată.

— Vino, spune imediat după aceea şi mă prinde de braţ, vreau să ţi-l prezint pe artist, care e şi un foarte bun prieten de-al meu.

Mă conduce în cealaltă parte a încăperii şi mă opreşte în faţa bărbatului cu haina bej şi joben. Mă uit la el, apoi la fiul meu. În sfârşit întreb:

— El e?

Dante dă mândru din cap şi mi-l prezintă pe Leo Perotti, bărbatul sociabil

de care scăpasem cu o scuză banală; are încă aceeaşi privire liniştită şi sigură de dinainte. Dacă ar fi suficient să pictez ca să fiu mulţumit de propria-mi viaţă, m-aş înscrie la un curs de pictură, dar vai mie, mă tem că pentru unii frumuseţea întâlnită la maturitate nu poate servi pentru a şterge mizeria pe care o poartă cu ei din copilărie.

Perotti îmi strânge mâna şi comentează:

— Din fericire n-aţi spus că tabloul era o porcărie!

— Exact, spun, dar fiţi liniştit, dacă aş fi gândit aşa ceva, aş fi spus-o.

— A, nu mă-ndoiesc! Tata spune verde în faţă ce crede, comentează Dante amuzat.

— Bine face, spune Perotti, sinceritatea te ajută să trăieşti mai bine!

Aş vrea mult să scap de discuţia asta sterilă, numai că Dante continuă să mă ţină de braţ, excesiv de strâns pentru situaţia respectivă, ca şi cum ne-am afla într-un vagon de metrou fără nicio bară de care să ne agăţăm. E agitat, îmi dau seama pentru că îşi strânge ochii încontinuu, un tic pe care-l are din copilărie. Cât se poate de comod pentru un părinte! Era suficientă o minciună inocentă şi se pornea. Îmi amintesc că maică-sa voia să-l ducă la un specialist, pe-atunci aşa se numeau, cuvântul psiholog nu exista sau, în orice caz, era considerat prea „puternic". Dacă-ţi târâi fiul la psiholog însemna că e nebun, n-aveai ce-i face. Era cu totul altceva dacă-l duceai la un specialist. Dante nu s-a dus nici la unul, nici la altul. Şi ăsta e rezultatul.

Nu ştiu cum să continui conversaţia în care, fără să vreau, am fost catapultat. Din păcate trebuie să învăţ să accept că nu reuşesc să fiu eu însumi cu Dante, nu ştiu niciodată ce să spun sau să fac.

Se apropie Sveva, care mă prinde de braţul rămas liber. Nu ştiu dacă cei doi copii ai mei se gândesc că eu sunt atât de ramolit că nu pot sta în picioare sau, dimpotrivă, sunt ei cei care au nevoie de sprijin.

— Tată, eu plec. Vrei să te duc acasă?

Bravo Sveva, ai venit chiar atunci când trebuia!

Îi salut pe Dante şi pe prea cordialul său prieten şi mă urc în maşină.

— Îţi mulţumesc că m-ai salvat, spun în timp ce porneşte motorul.

— Eşti un urâcios. Dante a fost aşa de drăguţ, expoziţia era frumoasă şi pictorul e talentat. Ar trebui să fii chiar mândru de fiul tău!

— Da' cine-a zis că nu sunt?

— Atunci eşti, dar n-o demonstrezi.

— Aşa e, n-o demonstrez, nu sunt în stare.

— Aşa-ţi place să crezi, e mult mai comod.

Îmi las capul pe tetieră şi închid ochii. Mă apucă durerea de cap numai când mă gândesc că pot începe o nouă discuţie cu fiică-mea. Din fericire, ea priveşte strada şi nu deschide gura, chiar dacă nemulţumirea pe care o

simte se vede în mişcările bruşte cu care semnalizează sau schimbă vitezele. Eu am multe defecte, dar cred că sunt o persoană împăciuitoare, cu greu mă înfurii sau mă aprind. Sveva, dimpotrivă, e ca şi cum ar fi supărată pe întregul univers. Cred că e din cauza discuţiei despre sinceritate, de-abia schiţată, cu simpaticul artist gay. Da, şi el e gay, ca bună parte din cei prezenţi la vernisaj. În orice caz, spuneam, Sveva e prea puţin sinceră cu ea însăşi, din cauza asta adună reprimare şi furie. Şi nu-i nimic de făcut, furia pentru organism e asemenea fecalelor: un reziduu care nu foloseşte la nimic şi trebuie dat afară. Eu pentru fiica mea sunt un foarte bun laxativ.

— Ascultă, de ce nu-ţi schimbi serviciul? întreb după câtăva vreme.

Se întoarce spre mine şi mai crispată.

— De ce ar trebui să-mi schimb serviciul?

— Ca să fii mai fericită.

Mă aşteptam la o izbucnire mai aprigă a furiei, dar Sveva zâmbeşte. Cel puţin ştie să mai surprindă un bătrân care nu mai ştie să fie surprins.

— Tată, pentru tine totul e întotdeauna uşor. Eşti nefericit? Schimbă-ţi serviciul, soţul, copiii. Lucrurile nu sunt atât de simple cum le prezinţi tu.

— Pentru că eşti tânără, atunci când îmbătrâneşti şi înţelegi că mai ai puţin timp la dispoziţie, să vezi cât de simplu se poate schimba totul!

Nu răspunde, iar eu mă întorc să privesc strada şi să mă gândesc la Dante şi la cât de mizerabil mă simt după ce l-am văzut. Dante, pentru mine, e asemenea oglinzii din camera Rossanei, îmi reflectă fără milă imperfecţiunile.

— Dar fratele tău, după tine, e fericit?

— Da’ ce-s toate întrebările astea despre fericire?

— Aş vrea să vă văd mulţumiţi.

— Nu, nu-i adevărat, în realitate te simţi vinovat.

Aşa e, are dreptate. Sveva e puternică, nu se teme de mine ca fratele ei. În plus, e avocat, treaba ei e şi să demaşte mincinoşii.

— În orice caz, nu-ţi face griji, în ciuda absenţelor tale, am crescut totuşi, continuă şi mă loveşte uşor pe picior.

— Eşti amabilă.

— Dacă nu vrei să auzi anumite lucruri, nu pune întrebări. Ai tăcut întotdeauna şi ai fost mulţumit, continuă tot aşa...

Am ajuns deja, trebuie să cobor.

— Oricum cred că e senin, adaugă, în sfârşit.

— De ce nu-mi spune că e gay?

— Din nou cu povestea asta? Nu mă băga în poveşti care nu mă privesc!

Mă sărută rapid pe obraz. E felul ei de a spune că o plictisesc şi că trebuie să cobor din maşină. Închid portiera, dar imediat bat cu degetele în geam.

Aştept să-l coboare şi-mi întind capul spre ea.

— Spune adevărul, artistul cordial care-l pictează pe Superman în minijupă e partenerul lui?

— Salut, tată, zice ea şi ridică geamul. Apoi pleacă.

Da, el e partenerul. Deschid uşa de la intrarea în bloc şi chem ascensorul. Dacă nu altceva, cel puţin Leo Perotti e amabil şi zâmbitor. Caterinei i-ar fi fost de ajuns aceste calităţi ca să-i placă de el. Eu însă îmi imaginam o noră destul de diferită. Dar nu mă plâng, cel puţin nu e chel şi păros.

Am dat greş

Există vieţi lineare şi altele mai întortocheate. A mea aparţine cu siguranţă celei de-a doua categorii. De puţine ori am ştiut cu adevărat ce doream şi cum să obţin, în rest am navigat întotdeauna la întâmplare. Adevărul e că încă de tânăr am înţeles că pentru a urmări un vis trebuie să fii pregătit să sacrifici ceva, fie şi timpul liber, iar eu n-am vrut să mă lipsesc de nimic, cu atât mai puţin de timpul liber. Mulţi dintre colegii mei de şcoală au ajuns să facă lucrul în care credeau, ba nu, ceea ce mai ales doreau ai lor. Părinţii mei însă n-aveau vise prea mari pentru subsemnatul, asta şi pentru că nu le rămâneau, cred, prea multe vise, aproape toate fuseseră realizate de cei doi fraţi ai mei mai mari. Aşa că, dacă azi regret că n-am avut o viaţă profesională demnă de numele ăsta, cel puţin nu trebuie să mă supăr pe fantomele celor care nu mai sunt. Chiar dacă ar fi mai comod. Falimentul profesional, dimpotrivă, trebuie să fie imputat exclusiv puţinei mele tenacităţi. Tata a fost muncitor toată viaţa lui, în ziua în care am reuşit să-mi iau diploma de absolvire s-a prezentat cu o haină neagră cu un număr mai mare ce-i cădea pe umerii înguşti ca un şal pe o bătrânică. După diplomă nu m-a mai întrebat nimic, satisfăcut de puţinul pe care i-l dăruisem. Am considerat că titlul de contabil pe care-l aveam în buzunar era suficient şi m-am pus pe căutat de lucru, ceea ce nu era prea complicat la jumătatea anilor ’50. Un unchi al mamei avea un birou de contabilitate la Mergellina, acolo mi-am făcut ucenicia, acolo am înţeles că ocupaţia de contabil nu era pentru mine, aşa că l-am salutat pe unchi şi am plecat.

Nici atunci părinţii mei n-au spus nimic. După cum n-au obiectat când am fost angajat de o fabrică de încălţăminte, unde, la început, am avut sarcina de a transporta pantofii de la depozit în magazin şi invers. Apoi, la un moment dat, proprietarul, care a aflat, nu ştiu cum, ce studii am, m-a rugat să ţin contabilitatea firmei. Am rezistat zece luni, până când, într-o seară, era de Crăciun, am simţit brusc că nu mai pot respira şi am devenit roşu la faţă ca o pătlăgică. Lângă mine se afla fiica proprietarului, venită de puţină vreme să-şi ajute tatăl şi căzută deja în plasa curţii insistente pe care i-o făceam. Nu ştiu dacă atacul de panică (care pe vremea aceea era definit drept o simplă stare de rău) s-a datorat întoarcerii printre numere sau prezenţei nerăbdătoarei fete care părea că vrea să mă închidă într-o existenţă deja predefinită. M-am ridicat şi, fără să scot o vorbă, am fugit.

O vreme am făcut-o pe detectivul particular. Era amuzant, trebuia mai

ales să urmăresc soţii necredincioase. Dar nici ocupaţia asta n-a durat prea mult. De atâta spionat femei, am sfârşit prin a mă îndrăgosti de una din ele. Pasiunea noastră a fost pe atât de scurtă, pe cât de intensă, la fel ca predica şefului meu, când m-a dat afară. În momentul culminant al relaţiei noastre i-am mărturisit amantei adevărata mea identitate.

Ce mai, ani de zile am rătăcit de la un serviciu la altul numai că să nu mă stabilesc undeva şi să mă las subjugat de ideea unui viitor mediocru, dar sigur. Apoi am întâlnit-o pe Caterina. Era secretară în biroul de contabilitate Volpe, unde fusesem catapultat graţie intervenţiei unuia dintre fraţii mei. Acesta era atât de fericit că m-a ajutat, că n-am avut curajul să refuz oferta, chiar dacă, din prima zi, ştiam că acel birou nu va fi viitorul meu. Am rămas însă acolo pentru tot restul vieţii, timpul necesar ca s-o cuceresc pe Caterina, s-o iau de soţie, să-i fac doi copii şi să-mi îndrept apoi atenţia spre alte femei.

M-am îndrăgostit imediat, prima oară când am văzut-o. Era drăguţă, timidă, dar hotărâtă, elegantă, mereu disponibilă, primitoare. Uite, ăsta e cuvântul exact: Caterina ştia să primească, cel puţin la început. Iar eu sunt întotdeauna atras de cine îmi permite să sorb iubirea fără să-mi pretindă acelaşi lucru.

În anii aceia am început din nou să lucrez în contabilitate, îmi petreceam zilele făcând calcule, căutând casa care urma să ne găzduiască, mobila pentru ea. Apoi, la un moment dat, am hotărât să mă opresc. Nu mai puteam, uram munca aia, matematica, numerele, faptul că lâncezeam la un birou. Îmi uram existenţa pe care, încă o dată, nu o alesesem.

O viaţă întreagă am încercat să fug de o muncă sedentară şi am dat greş. O viaţă întreagă am dat şuturi în dreapta şi-n stânga crezând că pot să mă sustrag unui destin care părea că vrea să mă închidă în cuşcă. Am dat greş. O viaţă întreagă am schimbat de mai multe ori direcţia numai ca să nu ajung să fiu contabil. Am dat greş.

În orice caz, în perioada aceea Caterina mi-a fost foarte aproape, înţelegea starea mea sufletească şi mă îndemna să-mi caut un alt drum. M-am convins că o iubesc mult, deşi ştiam deja că nu simţeam nimic pentru ea, şi m-am azvârlit în căutarea unei munci mai potrivite cu felul meu de a fi. Apoi vestea: Caterina era însărcinată. Şi aşa ea a trebuit să părăsească biroul, iar eu, dimpotrivă, să mă întorc. Contabilitatea mă înşfăcase din nou cu lungile ei tentacule. Nu Caterina a fost de vină, desigur, numai că, inconștient, eu am acuzat-o pe ea şi burta ei. Din cauza sarcinii eram obligat să aşez pentru totdeauna o piatră deasupra impulsului meu de a mă revolta, din vina soţiei mele urma să trăiesc o viaţă pe care n-o voiam. Acela a fost momentul în care am început s-o urăsc. Sveva era încă în burtă şi eu eram un soţ

mizerabil.

Am fost contabil patruzeci de ani. Munca a fost pentru mine ceva secundar, ca o muzică de ascultat în surdină. Viaţa mea era altceva, copiii, amantele, iubirile imposibile, prietenii şi visurile care rămâneau mereu visuri şi se transformau, odată cu trecerea anilor, în regrete. Dar acum ştiu, nu-ţi poţi trata ocupaţia ca pe ceva de ţinut deoparte, pentru că ocupaţia nu rămâne acolo. Nu aş fi comis multe din prostiile cu care încercam să dau un sens existenţei mele dacă aş fi avut o ocupaţie care să mă pasioneze.

O pasiune nu te face să-ţi iubeşti soţia, nu te învaţă să te bucuri total de faptul că eşti părinte, nu-ţi este de folos nici măcar la a-ţi scutura de pe umeri praful depus încă din copilărie, e-adevărat, dar cel puţin te ajută să închizi ochii seara şi să nu te împiedici în probleme. Eu însă mi-am petrecut viaţa reproşându-i Caterinei serviciul meu, prea puţina libertate pe care o aveam, alegerile greşite, copiii care-mi furau energia, timpul care se scurgea, ca să nu privesc în faţă singura realitate: aceea de a nu fi în stare să schimb nimic.

Poate nu sunt chiar atât de puternic cum vreau să dau de înţeles.

Mintea

De câte ori bat la uşa lui Marino, trebuie să aştept zece minute înainte ca el să vină să-mi deschidă. Îi este deja greu să se ridice de pe nenorocitul său de fotoliu, se târâie ca un melc până la uşă şi, în sfârşit, înfruntă yala închisă de două ori. Pentru că Marino, printre altele, se teme de hoţii care ar putea să-i intre în casă. Nu-i prea clar ce ar putea să fure. Numai că bătrânul încăpăţânat nici nu vrea să discute despre asta, aşa că trebuie să aştept până când cheia se roteşte complet ca să se deschidă uşa. Alte secunde preţioase pierdute din cauza obsesiilor altora. Într-o zi ar trebui să-i explic că să trăieşti cu frica permanentă de un pericol nu te ajută să scapi de el, ci doar să arunci pe apa sâmbetei o altă zi a vieţii tale. Dar cred, din păcate, că ar fi doar o risipă de timp şi energie.

— Marino, nu poţi continua să te închizi în casă ca şi cum ai trăi într-un cavou.

Înţeleg, după expresia feţei, că n-a înţeles ce i-am spus. Dar, în fond, la o anumită vârstă, nu poţi avea pretenţii, trebuie să te mulţumeşti cu puţinele persoane care ţi-au rămas alături. O iau înaintea lui spre salon şi mă aşez pe divan. Marino vine după mine târându-şi picioarele şi se prăbușește în fotoliu, imaginea mă face să mă gândesc la un melc speriat care se retrage în cochilia lui.

— Deci? întreabă el. Ce mai faci? Noutăţi?

Nu reuşesc să-mi şterg din minte imaginea marelui melc care-mi vorbeşte şi-mi pune întrebări. Sunt obligat să închid şi să deschid ochii.

— Multe, răspund. Am cunoscut-o pe Emma.

— Da, ştiu.

— Ştii?

— Eleonora mă ţine la curent.

— Pisicăreasa?

— Pisicăreasa.

— Babă băgăreaţă, comentez enervat.

El zâmbeşte amuzat. Există o mare diferenţă între organismul lui Marino şi mintea sa. E puţin surd, e-adevărat, dar e încă o persoană inteligentă. Se întâmplă deseori ca trupul să nu parcurgă acelaşi drum ca mintea, şi atunci te trezeşti într-o bună zi în faţa oglinzii şi nu te recunoşti.

— Ce ţi-a spus?

— Că trebuie să facem ceva pentru tânăra asta şi că tu eşti un bătrân

ţâfnos şi că nu vrei să te bagi.

— Aşa a zis? Că-s un bătrân ţâfnos?

— Chiar aşa, răspunde. Dar ce s-a întâmplat?

Cine ştie dacă e mai mulţumit că Eleonora m-a făcut bătrân sau ţâfnos. Înclin pentru prima variantă, adevărurile incomode sperie mai puţin dacă se referă şi la alţii.

— Neînţelegerea cu Emma e uitată. Ieri-noapte a dormit la mine.

Marino îşi holbează ochii, apucă braţele fotoliului şi se ridică.

— Ce-ai înţeles?

— Spune-mi tu.

Nu ştiu dacă să mă înfurii pentru gândul obscen care-i umblă prin cap sau să mă umflu în pene pentru că mă consideră în stare încă să seduc o femeie de treizeci de ani.

— A venit să-mi bată la uşă şi mi-a mărturisit totul. Mi-a spus că porcul ăla o maltratează de trei ani şi că nu are curajul să fugă. Iar aici, în oraş, n-are pe nimeni. Soţul ei era plecat, aşa că mi-a cerut să rămână peste noapte la mine. Femeia asta are nevoie de atenţie şi de puţină omenie.

Marino lasă braţele fotoliului pe care se sprijinea agăţat cu unghiile şi se cufundă din nou între perne.

— Şi tu ce i-ai spus?

— Ce să-i spun? Că dacă nu-l denunţă ea, o s-o fac eu. M-a implorat să n-o fac.

— Şi-atunci? Nu mai scriem scrisoarea de ameninţare?

Mă bucur că Marino se simte parte integrantă din investigaţie, problema e că mi se pare că nu mă mai distrez ca la început. Când durerea celuilalt se apropie prea tare, începi să simţi şi tu un junghi.

— O scriem, cum că nu. Chiar dacă nu va servi ca s-o salveze, cel puţin nu stăm cu mâinile în sân. S-ar putea ca ticălosul, data viitoare, să se gândească de două ori înainte de a o bate.

— Atunci trebuie să-ţi arăt ceva, zice cu un mic zâmbet întipărit pe chip. Aştept să se extragă din găoace şi-l urmez în camera unde ne aşteaptă un computer.

— Ai vorbit cu Orazio? Vine să ne ajute?

— Să ne ajute? N-avem nevoie de ajutor! Taci din gură şi priveşte, Toma necredinciosu' ce eşti!

Astea zise, se apropie de computer şi cu gesturi lente, dar sigure îl deschide. Apoi se aşază în faţa ecranului şi aşteaptă. Când computerul e pregătit, îl văd manevrând mouse-ul câteva clipe şi, ca prin minune, o foaie albă gata să fie murdărită cu precarele noastre ameninţări ne apare în faţă.

— Grozav! Cum ai făcut?

— Am repetat operaţiunea cu nepotul meu, o după-amiază întreagă, răspunde mândru.

— Bravo! comentez și-l lovesc uşor pe umăr.

— Au, Cesare, mai încet!

Uneori uit că sunt înconjurat de persoane cu un picior în groapă deja. Dar sunt mândru de el, în măsura posibilităţilor lui s-a străduit, pierzând câteva ore, să facă ceva pentru o femeie pe care nici măcar n-o cunoaşte. Un mic gest pe care n-o să-l vadă nimeni niciodată și tocmai de aceea are și mai multă valoare.

— Atunci, spune, dictează, sunt gata!

— Scrii tu? întreb alarmat.

— De ce întrebi, vrei s-o faci tu?

— Nu, numai că nu m-am gândit încă la ce să spunem.

— Tu eşti mintea, se grăbeşte să spună Marino, descărnând asupra mea întreaga responsabilitate a operaţiunii.

— Atunci... scrie...

Bătrânul are deja mâinile pregătite să se aşeze pe tastatură, asemeni unui pianist înainte de a începe să cânte, când sună soneria. Înţepenim și ne aruncăm o privire îngrijorată.

— Ne-au descoperit! şoptește.

— Te-ai prostit de tot? Nici măcar n-am început!

— Și-atunci cine să fie? întreabă cu un firicel de voce.

— Ce ştiu eu, du-te să deschizi, e casa ta!

Marino îmi dă ascultare şi se îndepărtează speriat. Noroc că în timpul războiului era doar un adolescent și n-a trebuit să plece militar, ar fi fost vai de capul lui. L-aş vedea bine într-o vinietă cu Sturmtruppen[5].

Imediat cum deschide uşa aud, fără niciun echivoc, vocea doamnei Vitagliano. În câteva secunde în cameră ajunge şi putoarea. Adevărul e că pisicăreasa e ca și cum ar umbla cu o grămadă de pisici moarte în buzunarul paltonului. O aud şoşotind cu Marino în coridor.

— Eleonora a venit să vadă cum merg lucrurile, spune Marino imediat cum intră în cameră.

Perfect, acum chiar că suntem o adunătură de disperaţi. Bătrânul ia un scaun și i-l oferă musafirei, apoi se întoarce la computer.

— Deci... încerc să reiau firul discuţiei, scrie: *Vo-iam să vă a-ver-ti-zăm că sun-tem la cu-rent cu fap-tul că vă mal-tra-ta-ţi so-ţia. Dacă vi-o-len-ţe-le vor con-ti-nu-a, vom fi o-bli-gaţi, cu pă-re-re de rău, să a-ver-ti-zăm a-u-to-ri-tă-ţi-le com-pe-ten-te.*

---

[5] Benzi desenate comice italiene.

După un sfert de oră şi un litru de transpiraţie punem ultimul punct. Nu mai am nicio idee, dar cred că aşa cum e poate să meargă.

— Aţi terminat deja? urlă Eleonora.

— Ei, da, cred că da, răspund nesigur.

— Nu-i bine, exclamă ea cu putere.

— Cum nu-i bine?

— Prea moale, trebuie altceva! Marino, scrie aşa: *Nenorocitule, ştim că-ţi baţi nevasta. Dacă se mai întâmplă o singură dată doar, venim la tine şi-ţi rupem amândouă picioarele. Eşti avertizat!*

O privesc pe pisicărească şi nu-mi vine să cred. Marino, însă, râde pe sub mustaţă în timp ce termină de scris ameninţarea.

— Domnilor, e nevoie de o intimidare serioasă. Ticălosul ăla trebuie să facă pe el de frică, nici vorbă de autorităţi competente!

Marino mă priveşte, eu fac cu capul un gest care înseamnă că trebuie să vorbească şi să spună ce gândeşte.

— De fapt, mi se pare că Eleonora are dreptate.

Mă întorc să mă uit la bătrâna care, între timp, şi-a sprijinit bărbia pe dosul mâinilor aşezate pe credinciosul ei baston. Anii au transformat-o într-o vrăjitoare, care însă ştie ce vrea. Îmi place. Asemenea Rossanei şi asemenea tuturor femeilor care nu se lasă înfrânte de viaţă.

— OK, sunteţi în majoritate. Lăsăm textul aşa.

— Şi-acuma? întreabă Marino. Ce facem?

— Imprimă, apoi pun scrisoarea în cutia poştală şi vedem ce se întâmplă.

Marino mă priveşte nedumerit.

— Ce-i?

— Nu mi-a explicat cum să fac...

— Să faci ce?

— Să imprim.

— Futu-i, înjur, înainte de a-mi da seama de prezenţa unei doamne. Dar, din fericire, bătrâna n-a auzit nimic şi se uită încă la noi zâmbind fericită.

— Tu ştii cum se face? mă întreabă Marino.

— Nu, raportul meu cu tehnologia s-a oprit la telecomandă.

— Atunci nu putem face altceva decât să-l aşteptăm pe nepotul meu, Orazio. În seara asta îl sun şi-i spun să se întoarcă.

Pufnesc. Ca să scriem şi să trimitem o scrisoare avem nevoie de zile întregi, în timp ce afară lucrurile se deteriorează în câteva ore. Salut gaşca şi urc la următorul etaj. Atârnată de clanţă găsesc o pungă. O deschid, înăuntru e o faţă de masă. Intru în casă şi citesc biletul care însoţeşte darul. E de la Emma. *În felul ăsta data viitoare o să asculţi ce-ţi spun, în loc să cauţi faţa de masă. P.S. Mulţumesc.*

Învârt biletul în mână şi dintr-odată simt că sunt emoţionat. Ca de obicei e de ajuns o femeie să mă facă praf.

La Talibanu

Cred că ultima oară când am avut o întâlnire galantă, încă mai aveam permisul de conducere. De două zile încerc în zadar să găsesc o scuză potrivită, dar faptul că am devenit atât de sincer nu mă ajută, mi se pare că nimic nu rezistă în faţa vocii dezamăgite a amantei mele. De fapt, nu mi se pare deloc o idee grozavă s-o păcălesc pe Rossana, dacă ar hotărî că nu mai vrea să mă vadă, aş sfecli-o, ar trebui să-mi găsesc altă amantă, care să nu se comporte însă ca o amantă şi să-mi dea voie să adorm lângă ea sau să-mi facă o omletă în bucătăria ei. Şi nu sunt sigur că e foarte uşor.

Acum mă trezesc că o aştept aproape de casă ca un licean la prima lui întâlnire. Chiar dacă sunt convins că un licean s-ar simţi mai în apele lui. Am o problemă, n-am frecventat-o niciodată pe Rossana în afara lascivelor noastre întâlniri, nu ştiu cum obişnuieşte să se îmbrace, dacă poartă pantofi cu tocuri înalte, o pălărie, o blană, dacă se machiază excesiv. Ar putea apărea în faţa mea în trening sau cu o haină leopard şi cu ciorapi de plasă. Dacă ar fi aşa, m-aş preface că n-o cunosc şi m-aş fofila pe prima străduţă întunecată.

Nu trebuia s-o invit, relaţia noastră a funcţionat doi ani, acum însă m-am apucat să complic lucrurile. Adevărul e că-i ştiu pe dinafară trupul, dar nu ştiu nimic despre caracterul ei. Sau în cel mai rău caz, ştiu doar o variantă. Şi mă tem că celelalte n-o să-mi placă.

Aşa că încerc să nu mă gândesc şi îmi îndrept atenţia spre strada pustie care se caţără spre colină. Pufnesc şi-mi aprind o ţigară. Iată un alt lucru despre care nu-mi aminteam că se întâmplă atunci când frecventezi o femeie: aşteptarea. Din multele mele virtuţi, ei bine, nu face parte şi răbdarea. Detest să aştept, mă enervez, fumez fără încetare şi încep să mă doară picioarele. Cu Caterina era unul din motivele de ceartă. Eu eram deja gata, când ea trebuia încă să-şi îmbrace fusta, atunci coboram la intrare şi-mi aprindeam o ţigară, apoi două sau trei, în funcţie de aşteptarea mai mult sau mai puţin lungă. Când, în sfârşit, apărea, buna mea dispoziţie se dusese pe apa sâmbetei, aşa că la prima ocazie găseam un expedient ca s-o provoc. Deseori nici nu-mi răspundea, dar când se hotăra, îmbufnată, s-o facă, ne certam şi ne stricam ieşirea în oraş. I-am stricat multe seri soţiei mele. Dacă mă gândesc bine, mi-am stricat multe şi mie. Odată, cu un an înainte să moară, m-a rugat s-o duc la Starita, o vestită pizzerie la Materdei. Problema e că erau deja acolo zeci de persoane care stăteau de vorbă aşteptându-şi rândul, ar fi trebuit să aşteptăm cel puţin patruzeci şi cinci de minute, prea

mult pentru posibilităţile mele. Aşa că am spus că n-aş fi rămas pentru nimic în lume şi am plecat iritat. Ea a venit după mine, fără să scoată o vorbă, dar îmbufnată, şi toată seara (petrecută într-o nenorocită de cârciumă, aflată nu prea departe, unde am mâncat o nenorocită de pizza) nu mi-a adresat niciun cuvânt.

Mă uit la ceas: aştept de cincisprezece minute şi accesul de furie începe să nu mai poată fi controlat.

Nu se prea poate face nimic, de puţine ori ies învingător în lupta cu mine însumi pentru a deveni mai puţin urâcios. Sunt aproape sigur că atunci când va apărea Rossana n-o să fiu în stare să-mi ascund furia şi o să stric toată seara. Numai că ea iese pe poartă şi e nu numai foarte frumoasă, ci şi impecabilă, cu un minunat palton lung care-i acoperă picioarele şi o pereche de pantofi cu toc nu prea înalt. Mă uit la ea încântat şi mi se pare că o văd pentru prima oară. E o altă Rossana, diferită de cea pe care învăţasem să o cunosc. Îi ies în întâmpinare schiţând un zâmbet şi-mi dau seama că nu sunt singurul care se simte stânjenit. Şi totuşi suntem majori şi vaccinaţi, ar trebui să fim mai dezinvolţi. Chestia e că am parcurs drumul în sens invers, mai întâi ne-am culcat împreună şi după aceea am mers la cină. Iar la vârsta noastră e greu de acceptat ca lucrurile să nu aibă o logică. Şi-apoi, cine ştie de ce, deşi de obicei nu mă gândesc la ce face Rossana, în seara asta însă mi se pare că nu pot să uit.

— Ce mai faci? mă întreabă.

— Bine, mulţumesc. Luăm un taxi?

— E departe?

— Douăzeci de minute pe jos.

— Atunci hai să mergem pe jos, aşa îmi povesteşti câte ceva despre tine.

Noul ei rol n-a făcut-o să-şi piardă obişnuita sinceritate. Un punct în favoarea ei.

— De ce, nu mă cunoşti destul? Să ştii că tu ştii mai multe lucruri despre mine decât copiii mei.

Se uită la mine mulţumită şi mă ia de braţ. Acum chiar părem doi oameni care sunt de mult împreună şi care au hotărât să iasă ca să mai animeze puţin o căsnicie intrată deja în putrefacţie.

— Şi tu eşti cel care mă cunoaşte cel mai bine.

— Clientul tău cel mai bun, comentez zâmbind uşor. Devine serioasă.

— Nu, cu clienţii nu merg la cină, îmi răspunde.

Atunci ce sunt eu? Aş vrea s-o întreb, dar mă tem să aud răspunsul.

— Am reuşit să aflu numele patronului băiatului meu şi adresa magazinului, spune după o clipă de tăcere.

— Bine, să mi le scrii pe amândouă, ca să mergem să schimbăm două

vorbe cu domnul ăla.

Pe chip i se aşterne o expresie fericită. E mulţumită şi nu încearcă s-o ascundă. De-ar fi suficient să inviţi o femeie la cină ca să te simţi atât de grozav! Nu mă păcăleşte însă, poate să tot zâmbească, să spună glume, să vorbească într-o italiană impecabilă, să încheie seara într-o manieră perfectă, şi totuşi nu poate şterge din priviri senzaţia de nepotrivire pe care o duce cu ea. Rossana e una din multele persoane care ca să trăiască îşi cere scuze, ca şi cum existenţa ei ar putea deranja pe cineva.

Mergem încet şi din când în când aruncă priviri furişe vitrinelor de la magazinele închise deja. Cred însă că am fi făcut mai bine să luăm un taxi, şi pentru că la un moment dat, în spatele nostru, un scuter claxonează. Mă întorc din instinct şi văd doi băieţi cu o creastă în vârful capului, ţigara în colţul gurii şi gâtul acoperit de tatuaje. Mă privesc cu o expresie aspră, în contrast cu chipul lor adolescentin. Ar vrea să aibă spaţiu pe trotuar. Problema e că n-am niciun chef să le dau satisfacţie, aşa că nu mă mişc. Atunci unul din ei strigă:

— Hei, bunicule, tre' să trec! Dă-te la o parte! Rossana mă strânge de braţ, încercând inutil să mă oprească.

— Lăsând la o parte faptul că nu-s bunicul tău, dacă nu ţi-ai dat încă seama, ăsta e un trotuar!

Dar ei nici măcar nu-mi răspund şi-şi vâră botul scuterului în singurul spaţiu disponibil aflat între mine şi însoţitoarea mea. O clipă mai târziu au dispărut deja printre miile de străduţe întortocheate din Cartierele Spaniole aflate în spatele nostru. Păcat, le vedeam deja gurile căscate în faţa rolului pe care l-aş fi jucat. De data asta m-aş fi travestit în carabinier.

— Ţii chiar aşa de mult să fii bătut? întreabă Rossana.

— N-ar fi făcut-o. Și nici eu nu reușesc să tac din gură.

— N-are niciun rost s-o faci pe eroul în oraşul ăsta, încă n-ai înțeles?

Ba da, numai că exact aici e nevoie de eroi, nu la Milano sau Torino.

Ea zâmbeşte amar şi-mi spune:

— Oricum, nici nu te-au băgat în seamă.

— E-adevărat, dar dacă ar trebui să deschid gura numai atunci când sunt sigur că voi fi ascultat, aş rămâne mut pentru tot restul zilelor.

Rossana râde uşor și mă ia din nou de braţ.

— Cum a fost la expoziţia fiului tău? întreabă, dornică să revină la seara pe care o petrecem împreună.

— Foarte bine, era mulţumit.

— Și tu? Te-ai simţit bine?

— Apetitivele erau bune.

— Prostule, voiam să ştiu dacă ai petrecut un pic de timp cu copiii tăi.

— Cu Sveva, Dante era ocupat să-i măgulească pe dragii lui colecţionari.
— Nu vorbi aşa.
— Ăsta-i adevărul.
— Cum e fiica ta?
— Nevrotică.
Se opreşte şi se uită la mine.
— Cesare, reuşeşti să spui ceva drăguţ despre familia ta?
Adevărul e că mi-e foarte greu. De obicei, un părinte nu vede defectele copilului său, eu însă le văd doar pe ele.
— De fapt mă enervează la culme. E o femeie nefericită care nu se opreşte o clipă ca să înţeleagă chestia asta.
— Nu-i deloc uşor. Poate are doar nevoie de ajutor.
— Cum să nu! Ca vecina mea care se lasă bătută de soţ. Rossana mă priveşte cu nişte ochi pe care un rimel excelent i-a făcut foarte mari, apoi spune:
— Şi tu de unde ştii?
— Îi aud, şi am cunoscut-o. I-am spus chiar că vreau s-o ajut, dar a refuzat.
— Scuză-mă, dar ce legătură are asta cu Sveva?
— Are. Nimeni nu poate fi salvat dacă nu vrea. Iar Sveva nu vrea.
Rossana pufneşte.
— Tu petreci prea mult timp singur, comentează după câtva timp.
— De ce crezi asta?
— Pentru că prea eşti tare de cap.
Ciudat, Caterina spunea cam acelaşi lucru.
— A, uite, aici lucrează fiica mea. Şi-i arăt uşa de la biroul Svevei.
Rossana se uită la clădire şi comentează:
— Trebuie să fie o avocată importantă dacă are biroul în plin centru. Ar trebui să fii mândru de ea.
— Chiar sunt, spun, în timp ce, cu coada ochiului, observ un detaliu ce-mi atrage atenţia, dar nu atât pentru ceea ce face, cât pentru că ştie să se facă respectată. Într-un anumit fel seamănă cu mine.
— Atunci are un caracter urât, glumeşte Rossana, dar eu n-o ascult, prins cum sunt de detaliul observat cu puţin înainte.
Mă gândesc dacă e cazul să mă întorc, apoi hotărăsc să nu-i stric seara partenerei mele şi schimb vorba.
— Ascultă, da’ tu de ce eşti aici cu mine? întreb.
— În ce sens?
— Ce crezi cu adevărat despre mine? Nu mi-ai spus niciodată, continui.
Rossana ia o pauză înainte de a răspunde:

— Cred că tu eşti un om frumos care face totul ca să pară urât.

Iată motivul pentru care ies cu Rossana, o invit la cină şi petrec mai mult timp cu ea decât cu nepotul meu: îmi aruncă în faţă adevărul fără să-şi facă prea multe probleme.

— Hm, să spunem că cine ţine la mine preferă să mă vadă aşa.

— Şi cine-ţi spune că eu ţin la tine? întreabă ea ironic.

— E sigur, altfel nu te-ai fi culcat cu mine, şoptesc, frumuseţea nu e una din calităţile mele!

Râde, iar eu mă gândesc că, oricât m-aş strădui, nu reuşesc deloc să-mi scot din cap detaliul observat lângă biroul Svevei.

— Ascultă, exclam în cele din urmă, trebuie să mă întorc să controlez ceva, te deranjează? Nu pierdem mai mult de zece minute.

— Ce anume? întreabă.

— Nimic, o prostie. Numai că dacă nu mă duc să văd, îmi rămâne ghimpele.

Rossana se lasă dusă fără să opună rezistenţă. Ajungem din nou lângă biroul fiicei mele, iar detaliul e încă acolo.

— Vezi maşina aia? o întreb pe Rossana indicându-i un SUV aflat în faţa mea.

— Care?

— Maşina aia mare şi neagră parcată lângă biroul Svevei.

— Da, răspunde ezitând.

— N-aş vrea să greşesc, dar mi se pare aceeaşi maşină în care acum câteva zile am văzut-o cu un bărbat.

Rossana mă fixează câteva secunde, în timp ce eu nu-mi iau privirea de la SUV, ca şi cum aş fi o felină, cu gâtul ridicat şi urechile ciulite, atât cât reuşesc. Am găsit întotdeauna curioasă maniera în care animalele reuşesc să rămână concentrate minute interminabile, în aşteptarea celei mai mici şi insignifiante mişcări. Dimpotrivă, pentru a atrage atenţia unei fiinţe umane, nu e suficient nici măcar să-i dai o palmă.

— Uită-te acolo sus, vezi lumina aceea aprinsă? E biroul Svevei.

— Şi ce-i cu asta? întreabă, după un timp ce îmi pare interminabil.

— Deci ar putea fi aceeaşi maşină, iar el ar putea fi acolo sus cu Sveva.

Rossana râde. Mie însă ipoteza asta nu mi se pare absolut deloc amuzantă.

— Uite, ceva ce nu cunoşteam despre tine. Eşti paranoic.

Dac-ai şti câte lucruri nu ştii despre mine încă! În aşternut, vezi la un bărbat doar defectele minore.

— Prefer să spun că am spirit de observaţie. Fiică-mea are o relaţie extraconjugală.

— De ce? Fiindcă a fost în maşină cu un tip?

— Chestia e că fantomaticul tip şi-a pus mâna pe coapsa ei când a salutat-o. Nu mi se pare că oricine duce acasă o colegă sau o prietenă îşi pune mâna pe coapsa ei drept recompensă. Altfel, oraşul ar fi plin de obsedaţi care s-ar oferi să vă ducă acasă.

Rossana continuă să se amuze, cuvintele mele par să-i creeze bună dispoziţie. Eu însă rămân cât se poate de serios, iau celularul şi o sun pe Sveva.

— Ce faci?

Nu-i răspund, pentru că telefonul sună deja.

— Tată.

— Ciao, Sveva, ce mai faci?

— Bine, de ce?

Mi se pare că gâfâie. Rossana se apropie de urechea mea să asculte.

— Aşa, voiam doar să ştiu dacă totul e bine...

Tace o vreme, apoi răspunde cu o voce slabă:

— Sigur, totul e bine.

— Mi se pare că eşti nu ştiu cum, agitată parcă.

— Ce spui? Nu sunt obişnuită să mă suni şi nici cu continuele tale interogatorii din ultimele zile.

Adevărul e că mă comport ca un bătrân ramolit care nu mai are o viaţă a lui şi încearcă s-o trăiască pe cea a copiilor săi.

— Voiam să te salut. Unde eşti, acasă?

— Ce? Da, sunt acasă.

Vocea îi sună nesigur. Îmi cunosc fiica, ştiu că se lasă cu greu dominată, dar dacă se întâmplă, atunci nu mai ştie cum să se apere şi se predă duşmanului ca un pui lipsit de apărare în faţa şefului haitei. Dar nu mă las impresionat, vreau să merg până la capăt.

— Dă-mi-l pe Federico la telefon. Vreau să-l salut.

Din nou tăcere.

— Tată, nu-i momentul, trebuie să facă baie şi să meargă la culcare. Eventual te sun mâine, scuză-mă, şi închide înainte ca eu să mai pot spune ceva.

Mă întorc spre Rossana care mă priveşte curioasă.

— Fiică-mea îmi spune o grămadă de gogoşi, comentez şi vâr telefonul în buzunar.

— E normal, roţi copiii o fac, încearcă ea să mai atenueze lovitura.

— Sunt sigur că e acolo sus cu amantul ei.

— Şi dacă ar fi? Ce poţi face tu? E viaţa ei.

Acelaşi lucru i l-aş fi spus şi eu unui prieten, lui Marino, de exemplu, care

are prostul obicei să-şi vâre nasul în viaţa fiicei sale. Aşa cum fac eu acum.

Lumina din încăpere se stinge. O iau pe Rossana, ocupată încă să dea sfaturi pe care nu le ascult, şi o duc la adăpost, în spatele unui furgon. Se uită la mine ca la un nebun. Nu sunt nebun, dragă Rossana, sunt un transformist, ţi-am spus deja. Acum joc rolul detectivului.

— Cesare, eu nu vreau să particip la asta, mi se pare cât se poate de incorect să-ţi spionezi fiica!

Dacă ai şti câte alte lucruri incorecte fac în fiecare zi, dragă Rossana. Chiar şi să continui să-ţi las banii pe noptieră mi se pare cam incorect pentru amândoi, şi totuşi în cazul ăsta nu spui nimic.

— O clipă doar, şi plecăm, răspund, cu privirea aţintită pe intrarea în clădirea cu biroul Svevei.

— Întârziem... încearcă să se împotrivească ea.

Zgomotul electric al uşii anticipează ieşirea Svevei. Casc ochii, lângă ea se află un bărbat distins de vreo şaizeci de ani, cu părul alb şi burtă. Cei doi privesc în jur circumspecţi înainte de a intra în SUV-ul care se deschide cu un *bip.* O aud pe Rossana şoptind: „Aveai dreptate...”

Maşina dă înapoi şi porneşte. Brusc nu-mi mai pasă nici de cină, nici de Rossana şi nici că n-o să mai fac dragoste pentru tot restul zilelor, o apuc pe partenera mea de braţ şi alerg către capătul străzii, unde se află staţia de taxiuri.

— Ce faci? urlă ea ţinându-şi strâns poşeta.

— Trebuie să-i urmărim!

— Eşti nebun!

Da, sunt nebun, dar trebuia să-ţi dai seama mai devreme. Ai avut doi ani ca să-ţi dai seama, fetiţo, acum e prea târziu, şi dacă nu-ţi mişti fundul pierdem maşina de teren şi adio urmărire.

Opresc brusc un taxi şi-i ordon şoferului să urmărească maşina. Gâfâi şi abia reuşesc să vorbesc, cu toate astea trebuie să mă scuz cu Rossana:

— Îmi pare rău că-ţi stric seara, dar trebuie să înţeleg ce face fiică-mea.

Nu-mi răspunde, atunci mă adresez taximetristului cerându-i să meargă mai repede. Omul bombăne ceva şi accelerează un pic, evident că nu-i pasă de urmărire. La un semafor roşu însă, se opreşte o clipă, înainte ca SUV-ul s-o şteargă mai departe, Atunci mă aplec în faţă exclamând:

— Ce faceţi? Continuaţi. Mergeţi înainte!

Se întoarce spre mine şi cât se poate de nepoliticos spune:

— Auziţi, nu mă interesează problemele voastre, nu vreau să iau o amendă!

Atunci mă simt dator să fac recurs la una din obişnuitele mele deghizări.

— Poate nu m-aţi recunoscut, sunt chestorul şi urmăresc un răufăcător.

Vă ordon să treceţi pe roşu, altfel mâine rămâneţi fără licenţă!

Devine palid, îşi scoate şapca şi răspunde:

— Scuzaţi-mă, domnule chestor, nu v-am recunoscut.

Apoi se întoarce, vâră într-a-ntâia şi porneşte cu un scrâşnet de cauciucuri. În câteva clipe suntem din nou în spatele prăzii. Rossana, în sfârşit, zâmbeşte, eu îi răspund. N-am greşit alegând-o pe ea, îşi vinde trupul ca să trăiască, dar e singura care se amuză la orice prostie de-a mea. Iar la vârsta mea ai nevoie de o femeie care să te facă să crezi că mai eşti încă o un bărbat plăcut, şi nu un bătrân bun de abandonat pe un fotoliu în faţa televizorului.

Maşina se opreşte cu câteva străzi înainte de casa Svevei. Cei doi vorbesc, se sărută, în sfârşit ea coboară şi pleacă. Nu pot să nu mă gândesc la momentul în care, peste câteva minute se va afla în faţa lui Diego şi a lui Federico, la cum va face ca să ascundă înşelătoria. Credeam că sunt foarte bun la aşa ceva, dar poate că nu-i adevărat, poate copiii au puteri paranormale, pentru ei nu există masca pe care o punem când ne întoarcem acasă. Credem că suntem protejaţi, dar de fapt suntem goi. În Sveva mă regăsesc pe mine. Eu o înşelam pe mama ei, ea îşi înşală soţul.

Taximetristul mă priveşte, cred că vrea să ştie ce să facă, dar eu sunt chestorul şi are prea mult respect pentru rolul meu ca să pună întrebări.

— Urmăreşte maşina, spun în sfârşit, pe un ton sec, aşa cum se cuvine pentru un reprezentant al autorităţii.

Rossana îmi aruncă o altă privire, a nu ştiu câta din seara asta, eu dau din cap, ca şi cum aş spune că ştiu ce fac. Taximetristul transpiră, se vede că e îngrijorat, poate crede că urmăreşte un important boss al Camorrei, în loc de un bătrân cu burtă şi o maşină de bişniţar. Pe vremea mea exista Fiatul 500, în care dacă erai prea înalt trebuia să conduci cocoşat, azi însă există speciile astea de transatlantice, care nu e clar la ce servesc. Lumea devine pe zi ce trece tot mai strâmtă, şi totuşi continuăm neabătuţi să producem lucruri tot mai mari.

Dar acum am alte probleme care mă preocupă. De exemplu, mi-am petrecut ultimele zece minute întrebându-mă de ce Sveva preferă să-şi petreacă preţiosul ei timp în braţele unei scroafe bătrâne, în loc să fie acasă cu soţul ei şi cu Federico. Apoi am înţeles. O femeie caută în afara căsătoriei ceea ce nu găseşte în interiorul ei; Diego e un băiat cumsecade, dar e prea bun, ca Marino. Am spus deja ce cred despre oamenii buni. Asta înseamnă că specialitatea individului pe care-l urmărim e răutatea, şi nu pot să permit ca fiica mea să sfârşească în ghearele unui om perfid, chiar dacă e simpatic, sigur de el, vesel şi jovial. Mă are deja pe mine cu asemenea trăsături.

— Ce vrei să faci? întreabă cu un firicel de voce Rossana.

— Nu ştiu.

De fapt ştiu, numai că nu mai sunt chiar atât de sigur. În fond, ce drept am eu să hotărăsc pentru fiica mea? Eu nu tot aşa am făcut? Însă întrebarea care mă chinuie e alta: sunt chiar sigur că e mai bine să-ţi petreci viaţa alături de un om bun şi generos, dar plictisitor, în locul unuia simpatic, dar egoist? Răul ştie să se ascundă şi în spatele unui chip afabil. Numai că am intrat deja în joc şi trebuie să aflu ceva mai mult despre boşorogul care se culcă cu Sveva. Şi eu, care eram preocupat de gusturile sexuale ale lui Dante! În comparaţie cu partenerul Svevei, artistul sociabil pare un fotomodel.

SUV-ul se opreşte pe faleză. Bărbatul pune avariile, coboară din maşină şi intră într-o tutungerie. Când iese, are în gură un trabuc şi în mână o pungă plină cu nişte chestii colorate. Întind gâtul să văd mai bine şi-mi dau seama că e vorba de animăluţele alea din plastic care le plac atât de mult copiilor, inclusiv nepotului meu. Odată i-am cumpărat o cutie care conţinea un staul, câţiva purceluşi, două văcuţe pătate şi nişte oi. Federico s-a jucat doar până a reuşit să construiască staulul şi să pună animalele înăuntru să pască. După câteva zile vesela fermă zăcea tristă într-un sac împreună cu alte mii de jucării care încetaseră deja să mai aibă vreun rol, la fel cu maşinile care ruginesc pe terenurile de lângă autostradă.

Bărbatul se urcă în maşină şi pleacă. Privesc în jur, suntem foarte departe de restaurantul nostru urmărind o persoană care, pe lângă faptul că are o relaţie cu fiica mea, o mai fi având şi vreun nepot pe undeva prin oraş. Poate nu e chiar aşa de rău. Poate nu e întotdeauna corectă ecuaţia conform căreia în afara căsniciei se caută ceva diferit. Poate unele persoane simt doar nevoia să regăsească, graţie unei figuri noi, un parfum diferit sau nişte ochi care te privesc cu curiozitate.

— Bine, lăsaţi-ne aici! exclam, semn că mă predau.

Taximetristul oftează, ca şi cum ar fi scăpat de un pericol grav şi-mi oferă cursa, a nu ştiu câta din viaţa mea.

— Da' ştii că eşti o figură? comentează Rossana.

Am pierdut cina galantă. I-am stricat seara pentru o criză de gelozie adolescentină şi-acum o să mă trimită la dracu'.

— De fapt, nu m-am distrat niciodată aşa la prima întâlnire! continuă satisfăcută.

Ce femeie, Rossana, dacă aş avea cu zece ani mai puţin aş lua-o de nevastă. Ne îmbrăţişăm şi ne aflăm din nou faţă în faţă, cu gurile la doar câţiva centimetri una de alta. Mă trezesc şi mă îndepărtez, n-o pot săruta, nu acum, nu aici, în mijlocul străzii. Dacă cineva ar chema poliţia pentru gesturi obscene în public, n-aş putea să nu-i dau dreptate.

— Îmi pare rău, dar mă enervează la culme s-o văd pe fiică-mea cu un

astfel de bărbat!

— Nu-ţi face probleme, te înţeleg, spune ea. Într-adevăr nu ştiu ce găseşte la bătrânul ăla.

— Mulţumesc de compliment!

— Prostule, ziceam bătrân pentru ea.

Mă uit în jur. În faţa noastră e o tarabă unde se fac sendvişuri. Îmi vine o idee.

— Ascultă, şi dacă ţi-aş oferi un sandviş la *Talibanu,* uite acolo, în faţă?

Se întoarce şi izbucneşte în râs, apoi îmi prinde mâna şi-şi încolăceşte degetele pe ale mele. E de necrezut, simt un fior trecându-mi rapid prin braţ şi topindu-se în spate. Ultima femeie cu care am avut o asemenea intimitate cred că a fost soţia mea. Mâinile mele, zbârcite şi acoperite de pete deja, sunt mai obişnuite să pipăie o fesă decât să atingă uşor palma altcuiva. Vârsta este cea care înaintează devorând inevitabil puţina poezie care-şi mai găseşte loc în mine.

Îi cumpăr un sandviş cu cheeseburger, iar mie un hotdog cu varză murată, chiar ideal pentru prima întâlnire galantă. Dar din galant în seara asta n-a rămas prea mult, doar paltonul pe care Rossana şi-l ridică puţin înainte de a se aşeza pe parapetul care delimitează strada. Mă aşez şi eu, trag o duşcă bună din sticla de bere rece ca gheaţa, apoi i-o dau. În spatele nostru se odihneşte senină marea, în care se oglindesc luminile vilelor din Posillipo[6], unde oamenii de vârsta mea cinează cu tacâmuri de argint şi servitori în spatele lor. Eu însă beau direct din sticlă şi, dacă aş putea, aş da drumul unui râgâit sonor care ar linişti o clipă sărmanul meu stomac întors pe dos.

— În orice caz, în seara asta am înţeles că fiul meu e pe mâini bune, comentează ea la un moment dat. Dacă Sveva, aşa cum spui, seamănă cu tine, va fi o leoaică la tribunal!

Rămânem aşezaţi pe parapet o oră, râzând de noi şi de viaţă, până când ea îmi aminteşte că s-a făcut târziu şi că a doua zi trebuie să lucreze. Într-un astfel de context, cu marea şi Castelul dell'Ovo în spatele nostru, cu familiile care se plimbă şi Vezuviul care ne spionează, am uitat de meseria Rossanei, am uitat că sunt doar un client al ei bătrân şi ramolit. Am uitat că viaţa e asemenea oraşului ăstuia, o orbire. Toate luminile, zâmbetele oamenilor, tarabele, cărucioarele cu vată de zahăr, bicicletele care claxonează frenetic, luna care se reflectă în apă şi luminează Capri în depărtare nu sunt cine ştie ce în comparaţie cu multele bulevarde murdare şi uitate de lume, cu lamentarea străduţelor care mustesc de violenţă, cu privirile înspăimântate ale celor care încă n-au înţeles cum să se confrunte cu cealaltă fată a

[6] Cartier din Napoli

oraşului.

Ne ridicăm şi ne îndreptăm spre un taxi, piesa de teatru s-a terminat, ne întoarcem la realitate. Dar sunt totuşi mulţumit, la începutul serii mă temeam că voi cunoaşte o femeie diferită, care n-o să-mi placă, dar am înţeles că nu există alte versiuni ale Rossanei, ea e mereu aceeaşi, în lenjerie sau cu o bluză şi o fustă, pe o saltea sau pe un parapet. Cine ştie dacă o să-i cucerească şi pe copiii mei.

Sunt acasă deja când primesc un mesaj pe telefon. E ea. După nenumărate încercări, reuşesc în sfârşit să citesc textul. Zice: *Mulţumesc pentru seara asta minunată, n-o s-o uit!*

Mi se umezesc ochii, arunc telefonul cât acolo pe divan şi mă duc în baie. Fir-ar să fie, la vârsta mea mă mai emoţionez încă pentru cuvintele unei femei. Aşezat pe wc, buzele mele se hotărăsc să spargă tăcerea casei: „Voiam doar să-ţi spun că în seara asta o femeie mi-a strâns mâna şi m-a emoţionat cum nu mi s-a întâmplat de mult. Ştiu, nu-i frumos că ţi-o mărturisesc tocmai ţie. Dar eşti singura căreia puteam să i-o spun. Noapte bună!"

Apoi trag apa şi mă duc la culcare.

Despre Sveva e mai bine să nu-i povestesc nimic.

Suntem în doi

Beculeţul mă avertizează că liftul, ca de obicei, e oprit la etajul şapte. E probabil un magnetism cosmic, o lege a gravitaţiei care funcţionează invers şi care atrage ascensoarele la ultimul etaj. Apăs pe buton şi aştept ca bătrâna cutie să vină să mă ia. Cu câţiva metri mai sus o uşă se închide violent, după care cineva o ia la fugă pe scări. Mă uit în sus şi-l văd pe vecinul meu bătăuş, care coboară ca un nebun. Inima începe să-mi bată cu putere, pentru că bărbatul nu merge repede, ci fuge. Iar dacă fuge e pentru că i-a făcut rău Emmei.

Hotărăsc să-l înfrunt.

Imediat ce-mi observă prezenţa, încetineşte şi-şi strânge ochii. E clar că n-a uitat încă lecţia pe care i-am dat-o. La un metru de mine se opreşte şi cere voie să treacă, dar eu nu mă clintesc din loc. Am tahicardie, ameţesc şi pe frunte mi se adună broboane de sudoare. Cu toate astea nu dau înapoi, un general n-ar face-o.

— Mă lăsaţi să trec? întreabă.

Îl fixez. E transpirat, are părul ciufulit şi pupilele dilatate.

— Ce s-a întâmplat? reuşesc să întreb.

— Ce să se întâmple? zice el.

— De ce alergaţi?

— Da’ ce, nici să alergi nu mai e voie în blocul ăsta?

Îmi e destul de greu să-i fac faţă cu o frază de bun-simţ.

— Soţia dumneavoastră unde e?

Se retrage o clipă, înainte să decidă să mă atace.

— Ce vă pasă?

Simt cum se lipeşte maioul de mine de transpiraţie şi cum mi se aşterne o ceaţă pe ochi. Acum nu mai e vorba despre o mică glumă nevinovată, ci risc cu adevărat să fiu bătut. Iar la vârsta mea nu cred că aş scăpa doar cu câteva vânătăi.

— Îmi pasă în cazul în care vă mai permiteţi să o maltrataţi!

Am spus-o. Mă priveşte furios înainte să-şi piardă controlul.

— Cară-te de aici, ramolitule! şi mă împinge cât colo.

Şi în clipa următoare e afară.

Din fericire peretele mă susţine, aşa că reuşesc să nu cad, cum se întâmplă cu punga de cumpărături, al cărei conţinut se împrăştie pe jos. Nenorocitule, jur c-o să mi-o plăteşti! Da, dar cum?

Îmi aşez ca lumea ochelarii, care aproape-mi căzuseră de pe ochi, apoi încerc să-mi recuperez produsele. În bloc e un continuu du-te-vino, imediat cum chemi ascensorul apare cineva care te obligă să te înghesui în cabină şi să vorbeşti despre timp. Când însă am nevoie de ajutor, nu-i ţipenie de om.

Reuşesc în sfârşit să ajung în casă. Mă duc direct în bucătărie, pun pachetele pe masă, vâr două cutii de alimente în congelator, apoi, fără să-mi scot măcar jacheta, bat la uşa Emmei care iese după un timp care mi se pare infinit. Are buza spartă şi-şi sprijină un braţ cu mâna. Mă uita la ea stupefiat şi pentru o clipă instinctul îmi spune să mă duc să-l caut pe ticălos. Apoi îmi dau seama că e mai bine s-o ajut, pe el am tot timpul să-l pedepsesc.

— Pot? întreb.

— Dacă se întoarce, te omoară întâi pe tine şi apoi pe mine.

Pentru prima oară ipoteza ei nu mi se pare chiar atât de neverosimilă, bărbatul ăla e un nebun periculos. Atunci o iau de braţul sănătos şi o duc la mine. Mă lasă. Aprind lumina din baie, şi îi dezinfectez rănile cu vată şi spirt, apoi încerc să-i mişc braţul. Emma strigă de durere.

— Te-a lovit şi în burtă?

Dă din cap în semn că nu. Doar la insistenţa privirii mele îngrijorate adaugă:

— Nu, nu, îţi jur, am fost atentă să mi-o apăr.

Iisuse, cum să poţi asista la aşa ceva fără să intervii? Nu reuşesc.

— Trebuie să mergem la spital şi să spunem adevărul la poliţie. Să-l denunţăm pe ticălosul ăsta!

— Nu, te rog, izbucneşte în plâns, nu-mi face asta!

— De ce? De ce nu vrei să te ajut? De ce-l aperi?

— Îţi jur că o să scap de el cât pot de repede. Dar, te rog, nu-l denunţa, ar fi mai rău doar...

— Nu te-nţeleg... şoptesc.

Chem un taxi. Odată ajuns acolo o să spun adevărul, orice s-ar întâmpla. Chiar dacă Emma mă va urî, spunându-mi că e viaţa ei, o să fac ce trebuie făcut.

La Urgenţă aşteptăm împreună cu alte persoane într-o cameră mare cu puţine scaune şi multe tărgi pe care se află bolnavi tăcuţi. Nu scoatem o vorbă, ocupaţi să privim în jurul nostru, apoi, la un moment dat, mă întorc şi o întreb:

— Cum ai putut să te îndrăgosteşti de un asemenea bărbat?

Emma oftează ţinându-şi în continuare braţul.

— Nu ştiu, nu-mi mai aduc aminte.

— Şi de ce nu mă laşi să te ajut?

— Cesare, tu nu înţelegi. Dacă l-am denunţa în seara asta, n-am mai avea

altceva de făcut decât să fugim. Şi tu, şi eu!

Nu, nu înţeleg. Şi nici n-o să înţeleg vreodată.

— De ce te-a bătut de data asta?

Îşi întoarce capul în cealaltă parte.

— Nu vrei să-mi spui?

Răspunde fără să se uite la mine:

— N-am vrut să fac dragoste. Mă temeam pentru copil. S-a înfuriat îngrozitor.

Nu spun nimic, n-aş şti ce să spun.

— Îmi pare rău că te-am amestecat în asta, şopteşte după câteva clipe de tăcere.

— Ce spui!

— Nu trebuia să intru la tine în seara aia.

— Ai făcut bine.

— Vrei să ştii adevărul? întreabă privindu-mă drept în ochi.

Dau din cap în semn că da.

— A fost deja denunţat de fosta lui parteneră pentru maltratare. Procesul e pe rol.

Clatin din cap şi oftez, ea continuă:

— Dacă l-aş denunţa, ar ajunge direct la închisoare.

— Şi tu nu vrei? întreb pe un ton prea înalt.

— Vreau doar să-mi fie mie bine, nu să-i fie lui rău.

Chiar şi cu faţa tumefiată şi cu sângele închegat în colţul gurii mi se pare foarte frumoasă. Dacă aş avea vârsta ei, aş sfida lumea întreagă ca s-o am şi s-o apăr.

— Cum poţi vorbi aşa? Aproape ţi-a rupt braţul!

O lacrimă îi alunecă pe obraz şi cu mâna sănătoasă o şterge imediat. Viaţa a învăţat-o să nu-şi arate durerea.

— Nu vreau să-l distrug, vreau doar să-l părăsesc.

— Şi nu-ţi pasă de celelalte care vor veni după tine. De cele cărora ai putea să le salvezi viaţa cu gestul tău?

Se întoarce şi mă priveşte fix, cu o expresie de frustrare întipărită pe chip.

— Crezi că nu m-am gândit la asta? Că nu cer în fiecare noapte iertare pentru lipsa mea de curaj?

Suferinţa se revarsă în lacrimile care-i alunecă încet pe obraz. Nu ştiu ce să spun şi încerc să-mi înfrânez dorinţa de a o îmbrăţişa.

Încetează să plângă după puţin timp şi se strânge în ea cu un icnet, ca un vechi autobuz ajuns la destinaţie. Apoi rămâne aşa, privind în gol, cu buzele întredeschise încercând să tragă cât mai mult aer în piept. Mă uit la ea şi privirea îmi e atrasă de defectul care o face unică, de detaliul care m-a atras

chiar de la început.

— Dintele ţi l-a rupt el? întreb, îşi atinge incisivul cu limba.

— Ăsta?

— Da.

Zâmbeşte, prima dată în seara asta, şi răspunde:

— Nu, mi l-am rupt când eram mică. Am căzut cu bicicleta.

— Îmi place, spun.

— Îţi place? Dintele rupt?

— Da, dintele rupt.

— Chiar că eşti ciudat, spune, cu o clipă înainte să fie chemată înăuntru.

În încăpere, aşezat la un birou, se află un doctor, lângă el un bărbat îmbrăcat într-o salopetă verde ţine în mână un teanc de hârtii de semnat. Emma şi cu mine rămânem în picioare aşteptând un semn. Doctorul nici măcar nu se uită la noi şi continuă să semneze. Asistentul însă ne priveşte pe furiş. Doar când a terminat de semnat şi ultima hârtie, medicul se ridică, prinde braţul Emmei, încearcă să-l sucească, dar se opreşte la strigătul tinerei. Atunci începe să se uite pe rând la echimozele şi zgârieturile de pe corp. Apoi se întoarce spre mine. Îi arunc şi eu o privire cercetătoare până când întreabă:

— Dumneavoastră cine sunteţi, tatăl?

— Un prieten, răspund serafic.

Bărbatul începe să suspecteze ceva şi, întors spre Emma, continuă interogatoriul.

— Ce vi s-a întâmplat, domnişoară?

— Am căzut cu bicicleta.

Bicicleta, din nou. Mă întreb dacă înainte mi-a spus adevărul sau e vorba de o scuză standard, bună în orice ocazie. Nici medicul nu pare s-o creadă, dar totuşi nu insistă, mi se adresează în schimb mie.

— Aşa e? Domnişoara a căzut?

Emma se uită la mine. Iată, a venit momentul să spun adevărul şi să-l trimit pe soţ la închisoare. Dacă n-ar fi ochii ei care mă imploră să nu vorbesc! Las capul în jos, nu pot să fac ceva împotriva voinţei ei, nu am dreptul. Tac, şi medicul mă priveşte întrebător.

— Da, aşa e! admit în cele din urmă.

Omul îşi pierde răbdarea, cine ştie de câte ori a asistat la astfel de scene. Se citeşte pe faţa lui că a înţeles care e adevărul şi că se gândeşte doar până unde îi convine să se amestece.

— Aştept un copil! spune pe neaşteptate Emma. Medicul îşi îndreaptă privirea spre bustul tinerei, apoi întorcându-se spre asistentul de lângă el spune grăbit:

— Bine, atunci facem doar o ecografie abdominală şi punem o faşă la braţ.

Asistentul o conduce pe Emma afară. Dau să ies în sala de aşteptare, dar halatul alb mă opreşte.

— Ştiţi câte femei ajunse în halul acesta sau chiar mai rău am văzut? Şi ştiţi că aproape toate au căzut de pe bicicletă, de pe scaun, de pe leagăn sau de pe scuter?

Aplec capul, nu reuşesc să-l privesc în ochi.

— Ce vreţi de la mine? întreb în sfârşit.

— Mie nu mi-ar fi spus niciodată adevărul.

— Nu-i adevărat, aşa vă place să credeţi, spun înainte de a ieşi.

Bărbatul mă priveşte cu coada ochiului şi clatină capul în semn de dezaprobare. Nu mă socoti un babalâc senil, nu suntem prea diferiţi tu şi cu mine, într-un fel sau altul am hotărât să nu intervenim şi să ne vedem de treburile noastre. Să sperăm numai că într-o bună zi nu va trebui să împărţim şi remuşcările.

Emma iese după o jumătate de oră cu braţul înfăşat. Vine spre mine şi mă priveşte cu ochii în lacrimi. Aşteaptă să vorbesc eu întâi.

— Nu-ţi face griji, n-am spus nimic.

Zâmbeşte, apoi îmi cuprinde cu mâna sănătoasă umerii. Îi întorc cu greu îmbrăţişarea. Nu reuşesc însă să zâmbesc.

Aş vrea să fiu un Gormit

Există zile în care ai vrea să-ţi ascunzi ţie însuţi oribilul adevăr, şi anume că anii pe care-i duci în cârcă există şi sunt grei ca nişte pietre de moară. Dimineaţa a început rău. În autobuz un băiat cu coşuri pe faţă şi cu căştile pe urechi s-a simţit dator să se scoale brusc în faţa mea, ca un soldat în faţa caporalului său major. L-am privit cu ură, dar el a spus: „Vă rog”, aşa că am fost nevoit să mă aşez, ca să evit eventualele priviri inoportune din partea celorlalţi călători. Da, ştiu, ar fi trebuit să-i mulţumesc pentru gestul lui amabil, dar am luat loc şi am întors privirea încruntată spre geam. În realitate, greşeala a fost a mea, nu trebuia să iau autobuzul, un concentrat de cazuri umane care încearcă să se întreacă unul pe celălalt în a provoca milă. Și nu s-a terminat aici. După aceea, dacă se poate aşa ceva, a fost şi mai rău. Stăteam aşezat pe o bancă, lângă şcoală aşteptându-l pe nepotul meu, Federico. Nici de data asta n-am fost în stare să găsesc o scuză plauzibilă care să mă scutească de sarcină. În sfârşit, stăteam acolo, când am băgat de seamă că nişte copii se uitau la mine şi râdeau. Am întors privirea în cealaltă parte, la urma urmei nu erau decât nişte copii, şi am început să mă uit la mamele care aşteptau, un spectacol cu siguranţă mai plăcut. Numai că afurisiţii ăia nu încetau câtuşi de puţin să râdă de mine. Aşa, bravo, distraţi-vă, m-am gândit, pentru că înainte să vă daţi seama viaţa inversează rolurile şi veţi fi voi cei care veţi sta pe o blestemată de bancă la dispoziţia mucosului de serviciu. Apoi am aplecat capul şi am văzut că aveam fermoarul de la pantaloni desfăcut, ceea ce poate fi distracţia majoră pentru un zăbăuc de opt ani. Am luat imediat măsuri şi m-am adresat detractorilor mei cu un zâmbet prefăcut, făcându-le semn să se apropie. Pruncii s-au speriat, dar cel mai înalt a venit spre mine.

— Salut, am început cât se poate de cordial.

Mi-a răspuns fără să-şi ridice privirea.

— Știi cine sunt eu?

Copilul îţi ţinea mâinile vârâte sub bretelele rucsacului. S-a uitat la mine şi a clătinat din cap.

— Sunt un poliţist, am afirmat zâmbind în continuare şi cu o voce caldă.

El a căscat ochii.

— Știi că nu-i frumos să râzi de un poliţist? Nu se face, mama ar fi trebuit să te înveţe asta!

Și-a lăsat capul în jos. Când vreau, ştiu să-i înspăimânt pe alţii.

— Ce ar trebui să fac acum? Să te duc cu mine la chestură?

Atunci copilul a început să plângă şi puţin a lipsit ca o doamnă să-şi dea seama ce se întâmplă. Poate că exagerasem s-o fac pe nebunul, aşa că m-am ridicat şi am încercat s-o dreg.

— Hai, nu te speria, am spus, poliţiştii sunt buni. Vino să-ţi cumpăr o îngheţată!

El însă a luat-o la fugă. Din fericire nimeni nu şi-a dat seama de ce se întâmplase. Nu s-a terminat însă, partea cea mai frumoasă trebuia încă să vină. L-am luat pe nepotul meu şi am pornit-o spre biroul mamei sale. Numai că, se ştie, un bătrân şi un copil nu se pot plimba liniştiţi prea multă vreme fără să simtă nevoia de a-şi goli vezica. Aşa că am intrat într-un mall şi ne-am îndreptat spre toaletă. De câte ori mi se întâmplă să frecventez o toaletă publică, îi mulţumesc lui Dumnezeu că am bagajul acela între picioare. Dacă aş fi femeie, aş face pe mine, numai să nu stau la coadă. În orice caz l-am ajutat pe Federico şi apoi i-am spus să mă aştepte afară, dacă m-ar fi văzut urinând aşezat, multe din certitudinile lui s-ar fi năruit brusc.

Problema e că, atunci când am ieşit, el nu mai era acolo. Am crezut că o luase spre ieşire, dar m-am înşelat. Atunci am intrat şi le-am întrebat pe femeile care stăteau la coadă. Niciuna nu văzuse un copil. Au început să mă treacă sudori reci. Adevărul e, am spus-o deja, că nu sunt în stare să am grijă de un nepot, la vârsta mea ar trebui să aibă alţii grijă de mine, nu invers. În sfârşit, am cercetat peste tot, înainte să văd că micuţul mângâia liniştit un pui de labrador. M-am apropiat şi gâfâind încă am urlat:

— Federico, ce naiba faci? Ţi-am spus să nu te mişti!

A încercat o clipă să nu plângă, guriţa îi tremura din cauza efortului de a se abţine, şi în cele din urmă a izbucnit în plâns, supărat. Şi atunci stăpâna câinelui m-a privit ameninţător şi a întrebat:

— Da’ ce comportament e ăsta?

— Tăceţi din gură, am răspuns. Nu v-aţi dat seama că micuţul era singur? Nu v-a trecut prin minte că poate cineva îl căuta?

Ea s-a retras şi-a zis:

— Da’ cum vă permiteţi...

— Îmi permit, îmi permit, am replicat, şi mulţumiţi cerului că azi sunt bine dispus!

L-am prins pe Federico de gluga hanoracului şi l-am târât afară. Vreo zece minute n-am spus un cuvânt, el încercând să nu plângă, eu rumegând părerile de rău. Ştiu să fac conversaţie cu o curvă, să mă deghizez în general de armată, să-l fac să tacă din gură pe un soţ care-şi maltratează soţia, ştiu să scol un bătrân ramolit de pe fotoliu şi să primesc în casă pe cine are nevoie de un adăpost. Dar nu ştiu s-o fac pe bunicul grijuliu, nu ştiu să dăruiesc

iubire cui are nevoie.

La asta mă gândeam în timp ce mergeam tăcut, la asta mă gândesc încă, aşezat pe un divan în biroul fiicei mele, cu Federico care doarme lângă mine şi Sveva care scrie un recurs. Nu înţeleg de la cine a moştenit toată ranchiuna în spatele căreia se ascunde. E o persoană aspră şi cu un aspect colţuros. Nu i-aş arunca niciodată vreo privire unei asemenea femei. Îmi plac curbele largi de luat cu motorul turat uşor. Serpentinele, în schimb, care te obligă să măreşti viteza, mă deranjează. Fiica mea e ca o trecătoare alpină, plină de serpentine.

— Ascultă, eu plec, zic, ca să-i distrag atenţia de la ameninţările pe care îmi imaginez că le varsă pe tastatură.

— Aşteaptă, aproape am terminat. Luăm prânzul împreună?

Din rău în mai rău.

— OK.

Ea reîncepe să ameninţe, eu să o scrutez. Mă întreb cum se poate petrece o zi întreagă obligând pe cineva să plătească pentru vina altcuiva. Dar poate pentru subsemnatul e mai bine aşa, e mai bine ca Sveva să-şi defuleze lipsurile într-o aulă de tribunal decât să-mi ceară mie socoteală.

Mă întorc spre nepotul meu. În cele din urmă i-am cerut scuze, l-am sărutat şi i-am cumpărat un Gormit, un monstruleţ de vreo zece centimetri, căruia îi sunt recunoscător că m-a salvat, pentru că Federico s-a dedicat noului său prieten şi cât de poate de repede a uitat că are un bunic ticălos. Copiilor mei cred că nu le-am cerut niciodată scuze, poate nici soţiei mele. Asta pentru că am crezut întotdeauna că scuzele îi servesc celui care le primeşte mai mult ca să-şi consolideze opiniile decât pentru a pune o piatră deasupra. Numai că, atunci când eşti bătrân, totul se scurge cu repeziciune şi nu-ţi poţi permite să pierzi un timp preţios în complicaţii greu de înţeles. Aşa că acum cer scuze şi merg mai departe.

— OK. Am terminat. Să mergem, spune pe neaşteptate Sveva şi îmi oferă braţul.

E ciudat că zâmbeşte. Mă ridic, atent să nu-l trezesc pe Federico. Aş vrea mult să nu mă las ademenit şi să-mi vâr mâinile în buzunar, dar s-ar supăra. Cum să-i explici că un bătrân care face totul ca să nu se simtă bătrân se simte şi mai bătrân dacă se sprijină de fiica lui. În orice caz, supliciul durează puţin, atât cât să parcurgem coridorul, la capătul căruia Sveva mă conduce în sala de şedinţe. Mă uit în jur perplex şi întreb:

— Nu trebuia să mergem la masă?

— Cum să nu, răspunde cu acelaşi zâmbet de acum două minute, mâncăm aici.

— Aici?

— Aici, răspunde sec.

În momentul acela intră două ajutoare cu nişte foi de hârtie A4 în mână şi le întind pe masa de sticlă, ca şi cum ar fi nişte şervete. Asist îngrozit la scenă, până când Sveva mă invită să iau loc. În câteva secunde soseşte şi mult râvnitul prânz: salată de ton cu porumb şi o felie de pâine integrală.

Fetele salută şi ies în pauză. În birou rămânem doar Sveva, eu şi Federico, care doarme senin în cealaltă cameră, cu Gormitul care-i ţine companie. Ferice de el, aş adăuga, mai bine un monstru respingător decât o Sveva superagitată. Cred că greşeala constă în a veni s-o văd pe fiica mea acolo unde lucrează, poate în altă parte e mai umană şi mai simpatică.

— Deci, zice ea, ce-mi povesteşti?

Dar nici n-o ascult, la aproape optzeci de ani îmi lipsea un prânz pe foi de hârtie A4.

— De ce mănânci aşa? întreb atunci.

— Cum? face ea surprinsă.

— În felul ăsta barbar!

— Ce e barbar într-un pic de salată?

— Nu în salată, ci în foaia de hârtie pe post de şervet de masă, într-o sală de şedinţe!

— Cu vârsta devii tot mai pisălog, bombăne ea în timp ce duce mâncarea la gură.

Acum i-aş da cu plăcere o palmă, cu aerul ei atotştiutor mă calcă pur şi simplu pe nervi.

— Sveva, trebuie să încetezi să-ţi risipeşti viaţa! Nu te mai gândi doar la muncă, fă o călătorie, aruncă oribilele taioare pe care le ai în dulap, îmbracă-te mai tinereşte şi recuperează relaţia cu soţul tău!

Iată, am spus-o. Mă fixează cu furculiţa rămasă suspendată la jumătatea drumului, uleiul de la salată picură în farfurie. E furioasă, o înţeleg după privire. Când se enervează pupilele ei seamănă cu o zgârietură pe iris, ca la pisici. Şi, la fel cu pisicile, dacă e atacată, scoate ghearele.

— Cum îţi permiţi să-mi comentezi viaţa, munca şi căsnicia? Cine eşti ca să-mi spui ce trebuie şi ce nu trebuie să fac?

Tonul ascuţit al vocii face să vibreze cristalul de sub coatele noastre. Mi-am făcut praf prânzul cu mâinile mele, puteam să zâmbesc prefăcut, să fac câteva comentarii stupide şi s-o şterg, să mă întorc la viaţa mea, la divanul meu, la Marino, Rossana şi la alte lucruri inutile cu care încerc să-mi umplu timpul. Dar am atacat şi acum trebuie să-mi pun coiful şi să intru pe câmpul de bătaie.

— Cum cine sunt? răspund. Până la proba contrarie sunt încă tatăl tău!

— Ei nu, dragul meu, acum e prea comod, trebuia să te gândeşti mai

demult dacă voiai s-o faci pe părintele model care dă sfaturi!

Dacă ştii că greşeşti, ai două căi în faţă: să te retragi în mare grabă sau să ataci. Înclin spre a doua soluţie. Cel puţin mă descarc.

— Da' ce ţi-a lipsit? Hai, spune! Fratele tău, eventual, poate să-mi spună astfel de lucruri, nu tu. Și totuşi el nu spune nimic, cea care se plânge ești numai tu, mereu tu!

Se forţează să devină din nou calmă. Plină de sobrietate, ia şervetul şi se şterge la gură.

— Crezi cu adevărat că ai fost un tată bun? întreabă apoi.

— Nu, n-am fost un tată bun. Am făcut o grămadă de greşeli, dar vezi, mi se pare că şi tu faci cu Federico. Stai tot timpul în blestematul ăsta de birou. Eu, cel puţin, cu toate greşelile mele, am încercat să stau cu voi!

Pare să-i mai treacă din furie, chiar dacă observ că, atunci când își toarnă apă, îi tremură mâinile.

— Tată, ai făcut o mulţime de prostii, dar nu vreau să stau acum, după patruzeci de ani, să scotocesc în trecut. Aş vrea doar să fii cel puţin coerent, aşa cum ai fost întotdeauna. Dacă era o calitate pe care ţi-o recunoşteam până acum câţiva ani, era tocmai asta. Nu ne-ai arătat drumul pe care să-l urmăm, nu ne-ai ajutat să alegem, nu ne-ai explicat cum e viaţa, dar, cel puţin, n-ai cerut nimic în schimb. Erai onest, nu dădeai și nu pretindeai.

Îmi aplec capul. Aici are dreptate, nu m-am gândit că fiii mei îmi sunt datori cu ceva. Caterina, da. Mamele consideră deseori că dragostea dăruită trebuie cumva să se întoarcă la ele. Un soi de şantaj, la urma urmei.

— În ultima vreme însă, te-ai schimbat, ne judeci viaţa, dai sentinţe, păreri, sfaturi.

Bătrâneţea e cea care te face să crezi că ştii cum se-nvârte lumea doar pentru că ai avut norocul să rămâi pe pământ mai mult decât alţii. Aşa ar trebui să răspund, dar spun cu totul altceva:

— Când eram tânăr nu-mi dădeam seama că sunteţi nefericiţi. Și te asigur că era mult mai bine.

— Dar cine ţi-a spus că suntem nefericiţi? Ce-i cu ideea asta fixă?

Mă uit drept în ochii ei: pupilele-i sunt din nou rotunde. Mai bine aşa, înseamnă că şi-a ascuns ghearele.

— Ești fericită, Sveva? întreb atunci. Poţi afirma cu toată convingerea că ești mulţumită de viaţa ta?

Se uită în jos.

— De ce, există cineva care poate face o asemenea afirmaţie? Tu ești fericit?

— Da, eu sunt fericit, cum poate fi un bătrân care a hotărât să fure tot ce poate de la viaţă cât i se mai permite s-o facă.

— Poate că la vârsta ta e mai simplu.

Da, e-adevărat, numai atunci când ştii că n-ai alternative, îţi dai drumul pe pistă în jos. N-are importanţă ce se-ntâmplă după.

— Te-am văzut seara trecută, șoptesc deci.

Sunt convins că fac a nu ştiu câta greşeală din viaţa mea, dar instinctul e cel care mă conduce. Așa a fost întotdeauna, în situaţiile dificile el îmi dă un brânci cu umărul şi se aşază în locul meu. Îl las s-o facă, e mult mai comod să savurezi scena din spate.

— Unde?

— Cu bărbatul acela, când ieşeai de la birou.

Se înroşeşte, apoi ia paharul şi dă apa pe gât cu furie. Se gândește la ce să spună.

— Ei şi, care-i problema?

— Problema e că mi-ai spus că eşti acasă.

Mă priveşte fix şi nu răspunde. Citesc însă pe faţa ei că ar vrea grozav de mult s-o facă, că ar dori să-mi închidă gura, dar e obligată să convieţuiască cu sentimentul de faliment al celui care nu ştie ce să obiecteze. E munca ei cea care a făcut-o aşa, eu n-am învăţat-o niciodată să găsească întotdeauna un motiv, asta pentru că ştiu că deseori nu există motive și e mai bine să taci din gură.

— Nu sunt supărat atât pentru minciuna pe care mi-ai spus-o, cât pentru că nu-mi imaginam că te poţi combina cu unu aşa bătrân. Dacă ai fi ieşit pe poartă cu un băiat frumos şi zâmbitor, aş fi întors capul în cealaltă parte, poate că te-aş fi acoperit dacă ar fi fost nevoie. Dar aşa nu, trebuie să ştiu ce găseşti la piesa aia de anticariat.

O lacrimă îi zgârie în sfârşit scutul. Îmi pare rău, iubito, dar ca să câştigi o bătălie trebuie să fii rău. Iar în asta, ştii doar, sunt expert.

— Ce vrei de la mine? De ce continui să-mi distrugi viaţa? Iarăşi şi iarăşi şi iarăşi! strigă.

Apoi se ridică, izbeşte paharul de perete şi fuge din cameră.

Rămân singur şi privesc în jur. Nu-mi plac sălile de şedinţe, aseptice, perfecte, nemişcate. Ca şedinţele, de altfel. Cred că am exagerat, poate ar trebui să mă duc dincolo şi să-i cer scuze. Poate ar trebui s-o îmbrăţişez. De când n-o mai fac? Aş vrea să găsesc momentul exact în care am încetat s-o mai iau în braţe, ultima oară când s-a întâmplat. Aş putea să-l avertizez pe adultul ăla imbecil că la urma urmei Sveva va creşte, iar el va descoperi că e bătrân şi copleşit de remuşcări. Noroc că nu după mult ea intră din nou în sală şi se aşază. Pare calmă, în aparenţă, dar chipul cu machiajul întins trădează faptul că a plâns în solitudine, poate în baia şi ea aseptică, asemenea locului în care un tată şi o fiică au hotărât să-şi vorbească pentru

prima oară.

— Vrei să ştii ce găsesc la piesa aia de anticariat, nu-i aşa?

Dau din cap. Am gura încleştată.

— Ei bine, dragă tată, în acel bătrân bibelou, care, să ne-nţelegem, are un nume, se numeşte Enrico, găsesc ce am căutat întotdeauna. Ceea ce tu şi Diego n-aţi fost niciodată în stare să-mi daţi!

Iată, o ştiam, eu am vrut-o, i-am ridicat mingea la fileu cât se poate de simplu. Hotărăsc să nu dau nicio replică, calea spre beatificare e plină de greutăţi.

— Am găsit la el dragoste, pasiune, înţelegere, refugiu, forţă, siguranţă. De când el există în viaţa mea, mă simt mai puternică şi în stare să înfrunt totul şi pe toţi. Şi ştiu că dacă va fi să cad, el va fi acolo să mă susţină.

— Ai terminat? întreb.

Nu se uită la mine, dar ştiu că ar vrea să mă trimită din nou la dracu'. Nu răspunde. E rândul meu, deci.

— OK, de acord cu refugiul. Admit că nu am fost unul din acei taţi gata să rezolve vieţile copiilor săi, chiar dacă în puţinele daţi în care am încercat s-o fac, a trebuit să suport acuzaţii de tot felul. De acord şi cu pasiunea, ştiu din experienţă personală că un bătrân mai poate da încă mult din punctul acesta de vedere. De acord, în sfârşit, cu forţa. Da, e adevărat, n-am fost niciodată un tip foarte puternic, sau cel puţin aşa îmi place să cred. Dar dragoste, înţelegere şi siguranţă nu, nu ţi le pot admite!

— Cum de reuşeşti să glumeşti chiar şi-acum?

— Îmi vine spontan, răspund cu un zâmbet.

Spre deosebire de îmbrăţişare, sunt încă în stare să dăruiesc un zâmbet fără să ezit prea mult. Svevei îi dăruiesc multe, şi totuşi ea nu răspunde aproape niciodată la fel. Ar trebui să mă lamentez şi eu, dar înţeleg că nu e momentul.

— Bravo, comportă-te în continuare ca un idiot. Un bătrân de aproape optzeci de ani, care o face încă pe adolescentul. Eşti jalnic!

— Ce cuvinte mari!

— Te crezi imposibil de atacat, nu-i aşa? întreabă ea. Nici nu-ţi pasă ce spun!

Dacă, atunci când m-am ridicat de pe divan, l-aş fi trezit pe Federico, acum nu m-aş fi aflat în situaţia asta, acum el ar fi fost aici şi ne-ar fi împiedicat să punem fiecare în cârca celuilalt insuccesele noastre. Ce mult aş vrea să fiu copilul care doarme în cealaltă încăpere! Ba chiar, dacă aş putea, aş alege să fiu un Gormit, un monstru care nu are altă treabă în viaţă decât să se joace, la nesfârşit.

— Nu, cred doar că îţi place să joci rolul victimei. Eu am făcut greşeli,

soţul tău o fi făcut şi el, deşi, cunoscându-l, zău că nu ştiu ce ar fi putut face chiar atât de grav, dar nu poţi spune că nu ai primit dragoste şi înţelegere. Dragostea ai avut-o, trebuie doar să mergi şi să cauţi în urmă ca să-ţi aminteşti. Înţelegerea... ei bine, n-o să crezi, o ai chiar şi acum.

Îşi suflă nasul, discuţia asta a zdrobit-o. Copiii fac un efort inuman ca să spună un adevăr părintelui, fără să ştie că acesta ştie deja totul. Şi că se preface că nu vede.

— Crezi că ştii totul despre mine, despre Dante, chiar şi despre mama! exclamă după câteva momente de tăcere.

Strânge încă în mână batista îmbibată de furie şi frustrare.

Salata din farfurii începe să se borşească, şi în curând cele două fete vor fi înapoi.

— Încerc să fac tot posibilul.

— De fapt nu ştii nimic, n-ai ştiut niciodată nimic, vrei să înţelegi asta? Nu ştii nimic despre mine, despre Dante, care în urmă cu mai mult de zece ani ne-a mărturisit mie şi mamei că e homosexual, şi nici măcar despre ea n-ai ştiut niciodată nimic!

Simt cum mi se încleştează buzele şi inima începe să-mi bată cu putere, Caterina ştia că fiul nostru e gay şi nu mi-a spus niciodată nimic, nici măcar pe patul de moarte. Eu aş fi făcut-o, cel puţin înainte să-mi dau sufletul. Îmi privesc braţul şi văd că mi s-a făcut pielea găină. Nu ştiu de ce, dar cred că e pe cale să se întâmple ceva important.

— Ce ar fi trebuit să ştiu despre mama ta? întreb cu un firicel de voce şi pumnii strânşi.

— Las-o baltă... zice şi se ridică ca să strângă masa.

Instinctiv o prind de mână şi o privesc drept în ochi.

Se aşază din nou, cu privirea în farfurie.

— Mama avea pe altcineva. A fost împreună cu el cinci ani! mărturiseşte în cele din urmă pe un ton glacial.

Când primeşti un pumn, primul lucru pe care-l faci e să-ţi atingi faţa. E un gest instinctiv, trupul are grijă să controleze dacă totul e cum trebuie, dacă eventual mandibula n-a fost zdrobită, dacă nu-ţi lipseşte un dinte. Aşa că prima mea reacţie, la cuvintele Svevei, este să-mi duc mâinile la fată şi să-mi masez falca, ca şi cum cineva mi-ar fi dat cu adevărat un pumn. Senzaţia e aceeaşi, mă simt năuc, şi dacă ar fi nişte vin pe cristalul acesta de două chintale, l-aş bea dintr-o înghiţitură direct din sticlă.

În faţa tăcerii mele Sveva continuă:

— Nu spui nimic?

Gura mi-e uscată.

— Ai înţeles ce ţi-am spus?

— Ai știut dintotdeauna? reușesc în sfârșit să întreb cu o voce răgușită.

— Da.

— Și nu mi-ai spus nimic.

— Ei, dacă e așa, nici mamei nu i-am vorbit despre aventurile tale!

— Bravo, tocmai, aventuri. Aici e vorba despre o poveste care a durat cinci ani.

— N-avea curajul să te părăsească. Ţinea la tine...

— La dracu'! urlu și mă ridic brusc.

Pe neașteptate și pentru prima oară în viață, simt că sunt supărat de moarte pe familia mea. Pe Caterina, care și-a bătut joc de mine mai mult decât am făcut-o eu cu ea, dar mai ales pe Sveva. Și pe Dante.

— Și Dante știe?

— Mama nu i-a spus-o niciodată, dar cred că el, la un moment dat, a înţeles.

— Cu cât timp în urmă s-a întâmplat?

— L-a părăsit cu puţin timp înainte de a se îmbolnăvi. Într-o seară mi-a spus că voia să-și petreacă bătrâneţea cu tine.

— Perfect! Amantului, anii cei mai buni, mie, bătrâneţea!

— Să nu-ţi permiţi să vorbești urât de mama, ea cel puţin a încercat o viaţă întreagă să te iubească. Ce trebuia să facă, să-și petreacă timpul cu un bărbat care nici măcar nu se uita la ea? Spre deosebire de tine, ea nici măcar n-a avut o bătrâneţe. Dacă vrei să te înfurii pe mama, n-o face în faţa mea!

Nu mai știu ce să spun, mă simt confuz și mi se pare că nu reușesc să respir, așa că mă îndrept spre ieșire. Nepotul meu, trezit poate de ceartă, vine spre mine ţinând în mână faimosul Gormit, cel pe care-l invidiez atât de mult. Se uită la mine cu o faţă somnoroasă și face semn că vrea să fie luat în braţe. Îl iau și-l sărut. În clipa asta mi se pare singurul membru al familiei care nu e fals. Când mă întorc, Sveva stă încă jos.

— Și el unde-i acum? întreb cu duritate.

— A murit anul trecut.

Simt cum îmi pulsează sângele în tâmple. Îl salut pe Federico, deschid ușa și chem ascensorul. Sveva iese în prag, cu ochii umezi, ţinându-și fiul în braţe. În timp ce aștept să vină liftul și să mă salveze, îmi duc instinctiv mâinile la gât, în disperata încercare de a lăsa să treacă un pic de aer. Trebuie să plec de aici, am nevoie să pot respira, să reflectez, să iert.

— Cum de nu mi-am dat seama de nimic?

— Tată, tu nici măcar n-o vedeai. Noi eram invizibili pentru tine...

Ne privim lung câteva clipe, apoi înainte ca lacrimile ei să devină ale mele, intru în ascensor și apăs pe buton. Odată ajuns în stradă, am înţeles deja ceva: dacă greșești semănatul, nu te poţi aștepta la cine știe ce recoltă.

A doua dintre cele trei femei inaccesibile

Credem că viaţa nu se termină niciodată şi că după colţ există întotdeauna noutatea care va schimba totul. E un soi de tragere pe sfoară pe care o facem cu noi înşine, în aşa fel încât să nu ne supărăm prea tare pentru un eşec, o şansă dispărută, un tren pierdut. Eu, de exemplu, am trăit patruzeci de ani aşteptând să mă apropii din nou de Daria, mare iubire de tinereţe, care m-a dat gata după o seară petrecută vorbind despre politică într-un vechi subsol în care ne întâlneam noi, tinerii, cu credinţa nesănătoasă că schimbăm lumea. Întâlnirea n-a servit la schimbarea lumii, ci a vieţilor noastre. Pe vremea aceea eram un băiat plin de idei cu o părere grozavă despre mine (lucru pe care, trebuie să spun adevărul, nu l-am pierdut odată cu trecerea anilor) datorită căreia am reuşit să câştig încrederea Dariei, o femeie cu capul pe umeri şi o familie puţin snoabă în spatele ei. Era mai cultă şi mai elegantă decât mine, dar îi lipsea o calitate fundamentală, pe care eu o aveam însă: siguranţa. Scria povestiri şi era pe cale să termine un roman care vorbea despre un grup de tineri care luptau pentru a face din Italia o ţară mai bună. Un soi de autobiografie. Nu era desigur o idee originală, nici scrisă excepţional, dar am împins-o de la spate să creadă în ea însăşi şi să termine cât mai curând romanul.

Se spune că doar o iubire adevărată are puterea de a modifica traiectoria persoanelor. A mea, după întâlnirea cu Daria, a suferit schimbări importante. Ea a fost cea care m-a convins să accept postul la firma Volpe, unde urma s-o întâlnesc pe Caterina. Trebuie să-i mulţumesc ei pentru tot ce s-a întâmplat după aceea. Sau poate s-o învinovăţesc. În orice caz, Daria mi-a împrumutat puţin din bunul ei simţ, iar eu m-am revanşat cu neobositul meu optimism şi cu entuziasm, două calităţi pe care, spre deosebire de părerea bună despre mine, le-am pierdut în cursul existenţei mele. Din lunile petrecute împreună, îmi amintesc râsul ei sonor şi molipsitor, degetele reci şi micuţe care puteau fi strânse cu uşurinţă, parfumul de mandarină pe care-l regăseam seara în hainele mele. Eram fericiţi, şi totuşi, nu ştiu de ce, nu ne-am sărutat niciodată, convinşi poate că am fi putut-o face oricând, sau poate doritori să prelungim plăcuta aşteptare. La urma urmelor nu făceam altceva decât să apreciem perioada cea mai bună a unei relaţii, când e suficient să atingi în treacăt pielea celuilalt pentru a simţi că îţi bate inima mai tare.

În cele din urmă, Daria termină romanul şi se puse pe căutarea unui

editor. Îmi amintesc că după primele refuzuri mi-a mărturisit că va renunţa, iar eu, zile întregi, am încercat s-o conving să nu abandoneze drumul pe care o pornise şi să nu se lase învinsă de dificultăţi. Dacă mă gândesc bine azi, e caraghios, dar eu îi repetam pur şi simplu ceea ce-mi spuneam mie în fiecare noapte, în pat, să nu încetez să-mi doresc o altfel de viaţă, să continui să-mi urmăresc visele, să nu cobor la prima staţie, chiar dacă pare cea mai comodă. Diferenţa dintre ea şi mine, din păcate, e că Daria a fost singura care a crezut până la capăt în cuvintele mele, singura care a încercat cu adevărat.

Şi după câteva luni a găsit un editor dispus să-i publice romanul. Ironia sortii a fost că atunci când textul a fost publicat, noi doi eram deja departe. Îmi amintesc că am cumpărat cartea şi am citit-o într-o noapte. A doua zi dimineaţa eram definitiv convins că n-avea nicio valoare. Ca povestea noastră, de altfel. Aşa a fost. Într-o seară ea s-a oprit să bea o bere cu fostul ei iubit. Eu nu eram încă decât un prieten, şi totuşi n-am reuşit să-mi ascund dezamăgirea, deşi ne aflam, printre altele, la începutul unei epoci în care dacă te arătai gelos şi posesiv erai considerat un fascist retrograd. Adevărul e că mi-am dat seama că sunt foarte retrograd şi m-am îndepărtat de ea, cu speranţa că Daria va veni să mă ia din nou. N-a fost aşa, din păcate, şi după cincisprezece zile eram logodit cu o tipă despre care nu-mi aduc aminte nici măcar numele, una care fuma mult şi crea benzi desenate. Daria a suferit din cauza îndepărtării mele neaşteptate şi de neînţeles şi nu m-a iertat, nici măcar atunci când, odată părăsită fumătoarea înrăită, cu degetele îngălbenite, m-am căit de ce făcusem. Numai că atunci, alt sentiment de-al meu conservator, onoarea, mi-a interzis să insist. Am salutat-o şi m-am întors la viaţa mea şi la curtarea asiduă a Caterinei, în ciuda faptului că nu reuşeam să dorm noaptea din cauza Dariei. În lunile care au urmat ne-am încrucişat drumurile de mai multe ori, dar niciunul n-a avut curajul să facă pasul decisiv, până când, într-o bună zi, ea s-a logodit cu cel care urma să-i devină soţ.

Iată, dacă în ziua aceea, eu aş fi bănuit că individul cu un ciuf à la Elvis Presley va fi ultimul bărbat din viaţa ei, aş fi dat la o parte sentimentele mele conservatoare şi m-aş fi luptat s-o ţin lângă mine. În schimb, mi-am spus în sufletul meu că mai devreme sau mai târziu, noi doi vom fi împreună. Am crezut asta vreme de patruzeci de ani. Nici măcar faptul că amândoi ne-am căsătorit, nici copiii ei şi nici ai mei nu mi-au schimbat ideea: chiar şi numai pentru o noapte trupurile noastre se vor uni.

De fiecare dată când o întâlneam în parc, în metrou, la cinema, într-o cafenea, la prezentarea unei cărţi a ei, după trei luni sau doi ani, o salutam cu afecţiune şi mă îndepărtam gândindu-mă că în cele din urmă va fi a mea.

Sigur, dacă aş susţine că am rămas îndrăgostit, aş minţi. Iubirea, cu timpul, se estompează, asemenea culorilor unei fotografii, dar, din fericire, rămân contururile care-ţi amintesc de clipa trecută. Vreme de patruzeci de ani n-am iubit-o pe Daria, am iubit ideea că pot s-o iubesc din nou. Ea mi-a dat posibilitatea să cred că există întotdeauna o şansă, că lucrurile pe care le doreşti se întâmplă cu adevărat, trebuie doar să ştii să aştepţi.

Apoi, într-o bună zi, acum şapte ani, a apărut ultima ei carte. Nu ştiam nimic despre asta când am întâlnit-o din întâmplare într-o farmacie. Caterina se îmbolnăvise deja şi Daria nu mai era în gândurile mele de ani de zile. Mi-a spus că în cartea ei există ceva care mă priveşte. A doua zi am mers la librărie şi am cumpărat-o. Pe pagina a doua am găsit dedicaţia: *„Lui Cesare, iubirea mea inaccesibilă, pentru pasiunea sa pentru viaţă. Cu recunoştinţă".*

A trebuit să mă refugiez în toaleta librăriei ca să-mi ascund de lume lacrimile, şi am petrecut noaptea cufundat în roman, povestea a doi îndrăgostiţi care se privesc de departe o viaţă întreagă. În cele din urmă am pus volumul în sertarul biroului şi am stat două ore să fixez ecranul televizorului stins. Am avut nevoie de zile întregi ca să mă întorc la viaţa cotidiană, alcătuită din boala Caterinei şi din ultimele mele zile de muncă. În paginile acelea am găsit un Cesare diferit, aproape un necunoscut. Graţie Dariei m-am putut vedea pe mine însumi dintr-o perspectivă nouă, a ei. Cărţile pot şi asta.

Trebuia absolut s-o întâlnesc. Mi-am promis să-i scriu, apoi să caut numărul ei de telefon şi să-i telefonez, să o invit la cină, să-i trimit un buchet de flori. Dar şi în cazul acesta am făcut aceeaşi greşeală, am crezut că am tot timpul în faţă. Nici măcar marele ei gest de iubire nu mi-a dat imboldul necesar să fac ceea ce trebuia făcut. Nu mi-au ajuns patruzeci de ani ca să înţeleg. Când am făcut-o, era prea târziu.

Am reuşit să găsesc numărul ei de telefon printr-un prieten comun şi o lună întreagă am învârtit între degete bileţelul cu cifrele anonime scrise cu pixul. Nu aveam curajul. În sfârşit într-o dimineaţă am deschis ziarul şi am descoperit că murise din cauza unui accident vascular.

Îţi petreci viaţa crezând că într-o bună zi se va întâmpla ceea ce speri, numai că ajungi să-ţi dai seama că realitatea e mult mai puţin romantică decât crezi. E adevărat, uneori visele se prezintă la uşa ta, dar numai dacă ai avut grijă să le inviţi. Altfel, poţi fi sigur că vei petrece seara singur.

O debara plină de amintiri

Telefonul sună neîncetat de un minut. Stau întins pe divan şi n-am niciun chef să mă scol ca să răspund. Dacă ar fi Caterina lângă mine, ar face-o ea, după ce ar fi pufnit şi înjurat în faţa micului meu zâmbet şmecheresc. Dar ea nu e, sunt singur, singur cu adevărat, poate pentru prima oară în viaţă. Trebuie să fiu sincer, credeam că pot para mai bine loviturile vieţii. La bătrâneţe înţelegi că sunt puţine lucrurile pentru care să te superi cu adevărat; trădarea şi dispreţul familiei tale se pot număra pe bună dreptate printre ele.

De două zile stau închis în casă, un record pentru subsemnatul. Aş vrea să ies, şi pentru că începe să-mi lipsească aerul. Nu ştiu cum reuşeşte Marino să vadă cum se scurg zilele mereu şi doar din perspectiva salonului său. Şi totuşi ceva mă opreşte, un glăscior care îmi ţine companie de când am sfârşit sublima discuţie cu fiica mea şi îmi repetă ultima delicată propoziţie a Svevei: „Noi eram invizibili pentru tine".

N-ar fi trebuit să fug, trebuia să-mi petrec ziua cu ea, în blestemata aia de sală de şedinţe, şi chiar şi noaptea dacă ar fi fost necesar, poate chiar întins pe covor cu nişte foi A4 pe post de pătură. Ar fi trebuit s-o pun să-mi explice fiecare lucru, fiecare mic detaliu al poveştii Caterinei şi al vieţii ei secrete pentru mine. Aş fi putut, o dată pentru totdeauna, s-o ascult pe Sveva până la capăt. Dar şaptezeci şi şapte de ani sunt prea mulţi pentru a te schimba, dacă aş fi vrut-o cu adevărat, n-aş fi aşteptat desigur partea cea mai puţin interesantă din existenţa mea.

Când am ieşit din biroul fiicei mele, eram furios, mă simţeam umilit şi trădat, şi pe furia aceea am încercat să-mi construiesc zilele de după pumnul acela în stomac. Numai că, la un moment dat chiar şi ea, furia, mi-a întors spatele, obosită să-şi petreacă timpul cu un bătrân care se târa de pe divan în bucătărie, şi a zburat imediat ce am deschis fereastra. Aşa că am rămas singur, fără ca măcar motanul ipocrit să-mi ţină companie.

Credem că nu avem nevoie de nimeni până când ne dăm seama că nu mai avem pe nimeni. Şi când se întâmplă e ceva de nedescris. Eu îi am pe copiii mei, dar e ca şi cum nu i-aş avea. Iar vina nu-i a lor, nici a Caterinei. Să fii gelos pe o persoană care nu mai există e o tâmpenie, şi totuşi aşa e. Ciudat, soţia mea reuşeşte să-mi atragă atenţia mai mult de când e moartă decât atunci când a fost vie. Îmi amintesc că într-o seară, în pat, mi-a spus: „Ce ai face dacă mâine aş pleca?" Eram prea prins de cartea pe care o citeam ca să

mă apuc să discut pe jumătate serios despre criza noastră, care se perpetua de multă vreme. Aşa că am răspuns: „Aş dormi fără să-mi mai pun dopuri în urechi”. Ea sforăia, şi încă tare. Când eşti tânăr, crezi că sforăitul e o prerogativă a bunicilor, că femeia ta va dormi îngereşte pentru totdeauna printre petale parfumate de trandafiri. Apoi îţi dai seama că la o anumită vârstă începe şi ea să scoată nişte sunete ca o scroafă, şi în clipa aia înţelegi exact că tinereţea a fugit pentru totdeauna. În orice caz, ea s-a întors pe cealaltă parte şi a stins lumina. A fost singura dată în care am vorbit despre criza noastră. Ba nu, în care ea a vorbit. Ba nu, în care a încercat.

Mă ridic şi merg în debara, o cămăruţă de un metru pe un metru plină de lucruri care nu mai trebuie nimănui. Debaralele sunt locuri ostile, unde pluteşte o melancolie ciudată, asta pentru că obiectele puse deoparte nu sunt altceva decât amintiri puse deoparte, da, ca să le păstrezi, dar nu ca să le ai mereu în faţa ochilor. Iată de ce, atunci când, într-o după-masă ca multe altele deschizi larg uşa debaralei, aproape că ţi se pare că, din cauza durerii, toate amintirile alea îţi cad în cap.

Deschid o cutie şi încep să scotocesc printre vechile fotografii: călătorii, nunţi, petreceri de absolvire, zile de naştere, cine, revelioane şi sărbători de Crăciun. Nu există înăuntru nicio imagine a unei zile oarecare. Nimic. Şi totuşi eu am amintiri numai de când mă sculam, mă bărbieream, mă îmbrăcam, luam micul dejun, apoi o duceam pe Sveva la şcoală, şi după o zi de muncă mă întorceam acasă, o sărutam pe nevastă-mea, cinam, îi duceam la culcare pe copii şi mă trânteam pe divan cu Caterina lângă mine. Din multele petreceri nu mi-a rămas nimic, în afară de nişte imagini şterse. Într-una e Sveva, care râde şi îi lipseşte un dinţişor. Zâmbesc şi eu şi în liniştea casei râsul pare să aibă un ecou, asemenea fâsâitului fotografiilor în mâinile mele.

Caterina era chiar frumoasă, şi mereu veselă. Şi totuşi, pe măsură ce trec anii, zâmbetul dispare din fotografii, înlocuit de o privire severă, apoi tristă, în cele din urmă resemnată. Caterina ar fi îmbătrânit urât, după părerea mea. Vârsta adultă i-a furat zâmbetul, bătrâneţea i-ar fi luat şi lumina din ochi. Pe mine, în schimb, am impresia că trecerea inexorabilă a timpului n-a reuşit să lase urme prea adânci. Numai că eu am o scoarţă dură, soţia mea însă era subţire şi primitoare, un pic ca fotoliul lui Marino, care-i reţine forma. Caterina păstra loviturile vieţii şi se lăsa modelată de ele.

Îmi duc la faţă mâna tremurândă în încercarea de a găsi într-o imagine ştearsă de mulţi ani ceea ce n-am reuşit să văd atunci: dacă ea era fericită cu viaţa ei secretă, îndrăgostită şi proastă, cum numai o adolescentă poate fi. Dacă credea că el e mai bun decât mine. Numai că fotografia nu-mi poate dezvălui toate astea, aşa că o las să cadă pe jos şi privesc în jur. Dintr-o altă

cutie iese o şuviţă de păr lung și blond, o prind și scot afară o Barbie, păpuşa preferată a Svevei. Iată, e încă aici, în debaraua mea, nu într-a ei. Atunci când jucăriile iubite de copii îmbătrânesc, le devin dragi părinţilor. De la Dante nu găsesc nimic, poate pentru că nu ştiu care erau jucăriile sale preferate. Nu ştiu nimic despre fiul meu, în afară de faptul că îi plac bărbaţii. Şi totuşi el nu mi-a reproşat niciodată nimic.

„Ce mare actriţă ai fost, mă aud spunând, dacă nu erai fericită cu mine, era suficient să spui!"

Sigur, numai că n-o ascultam.

„Ştiu, dar tu trebuia să insişti, să mă iei de braţ, să-mi dai un pumn, să arunci farfuria cu supă pe jos! Trebuia să-mi atragi atenţia!"

Nimeni nu răspunde. Dar poate, dacă obiectele ar putea vorbi, mi-ar spune că eu sunt cel necinstit.

„De ce naiba nu mi-ai dat o palmă? urlu în cămăruţă. De ce nu m-ai zgâriat, de ce nu m-ai înjurat? De ce?"

Lacrimile îmi curg pe obraji şi-mi intră în gura deschisă încă, dar gustul lor sărat pe limbă nu face ca momentul să fie mai puţin amar.

„Nu-i drept, continui, nu mi-ai dat nici măcar satisfacţia de a-ţi urla în faţă toată furia pe care o simt! Trebuia să-mi spui, chiar şi în ultima clipă, dar trebuia s-o faci!"

Nu, nu-mi datora chiar nimic. Eu nu i-am mărturisit niciodată nimic.

„Puteai să mă înfrunţi, dar ai preferat să mă eviţi, şoptesc, şi i-ai învăţat şi pe copiii noştri s-o facă..."

Sună din nou telefonul. Îmi şterg nasul şi mă duc să răspund. E Dante. N-am chef să vorbesc, încerc doar să-mi prefac vocea ca să ascund plânsul.

— Alo?

— Tată, ce s-a-ntâmplat?

— Ce s-a-ntâmplat?

— Te sun de două ore, am crezut că te simţi rău.

Fiul meu are o uşoară tendinţă de a dramatiza lucrurile.

— Nici vorbă. Făceam ordine în debara.

— Ascultă, dacă vrei să trăieşti în continuare singur, trebuie să iei telefonul cu tine, altfel facem noi un infarct!

— Nu-ţi face griji, nu cred că Sveva îşi face probleme din asta.

— De ce vorbeşti aşa?

Are o voce puternică, sunt obligat să îndepărtez receptorul de ureche. La telefon am senzaţia că fac conversaţie cu unul din coaforii care ar dori mult să stea pe locul clientelor.

— Nimic, am avut o mică discuţie.

— Iarăşi? Da' terminaţi o dată pentru totdeauna să vă împungeţi! Oricum

vă certaţi încontinuu şi sunteţi mereu împreună.

— Da, dar de data asta discuţia a lăsat ceva urme.

— Las-o baltă. De fapt, te-am sunat ca să te invit sâmbătă la mine, vreau să-ţi prezint o persoană foarte specială pentru mine. Îi spun eventual şi Svevei, aşa că împăcaţi-vă şi încetaţi să vă mai purtaţi ca nişte copii.

— O persoană importantă?

— Da, dar nu pune întrebări. O să-ţi explic eu.

Fir-ar să fie, Dante a hotărât să dea cărţile pe faţă. Poate vrea să mi-l prezinte pe partenerul lui? Nu ştiu dacă aş vrea să fie pictorul sau altcineva. În orice caz, am sperat întotdeauna că va găsi puterea să-mi spună adevărul, iar acum, când e pe cale s-o facă, îmi dau seama că nu sunt pregătit pentru asta.

— Eşti răcit? mă întreabă el.

— Nu, de ce?

— Ai o voce ciudată.

— Poate telefonul e de vină.

— Bine. Pe sâmbătă.

Închid şi mă întorc în debara, culeg fotografiile de pe jos şi le pun din nou în cutie. Apoi iau păpuşa Barbie, exact în momentul în care aud bătând la uşă. Două zile n-am văzut nici măcar o muscă şi dintr-odată pare că toţi şi-au adus aminte de mine. Mă duc să deschid şi mă trezesc în faţă cu Emma, care zâmbeşte şi-mi flutură o pungă în faţa nasului.

— Salut, Cesare, începe, am cumpărat acum câteva minute un pui la rotisor cu cartofi prăjiţi şi o sticlă de vin. Pot să intru?

Dacă n-ar avea vinul cu ea, poate aş inventa o scuză, nu e seara potrivită pentru a face faţă unei persoane care are mai multe probleme decât mine. Dar îmi dau seama că mi-e foame şi mirosul puiului mă face să înclin spre a o primi pe vecina mea. Mă dau la o parte şi o invit să intre. Nu mă lasă să zic de două ori şi intră în coridor, lăsând în urma ei un foarte plăcut miros de mâncare. Mă iau după el şi ajung în bucătărie, unde Emma desface deja puiul.

— Ce-i cu aerul ăsta de înmormântare? exclamă fără să se uite la mine. De ce nu aprinzi lumina?

Mi se pare bine dispusă. Data trecută am fost eu cel care am binedispus-o, s-ar putea ca de data asta să se întâmple contrariul. Abia am terminat sarcina pe care mi-a dat-o Emma, că ea îmi pune o altă întrebare:

— Ce faci cu Barbie?

Îmi privesc mâna şi îmi dau seama că am luat păpuşa cu mine.

— Era păpuşa preferată a fiicei mele, răspund şi aşez jucăria pe dulapul de lângă mine.

— Şi ai păstrat-o? Ce frumos!

Ar trebui să-i spun adevărul, că păpuşa a fost pusă deoparte de Caterina, eu nu sunt persoana care să se lege de lucruri, am deja oarece probleme cu oamenii. Nu scot însă nicio vorbă, un pic şi pentru că, dacă pot, îmi place să fiu considerat drept un tată grijuliu, dar şi pentru că într-adevăr uitându-mă la lungana cu părul platinat mi se pare că simt puţină afecţiune şi pentru ea.

— Ce-ai făcut, ai plâns? îmi întrerupe Emma gândurile.

Fetei ăsteia nu i se poate ascunde nimic, din anumite puncte de vedere e mai rău decât cu Sveva. Ar trebui să se facă avocat, aş putea să-i dau o recomandare pentru fiica mea.

— Nici vorbă, sunt răcit!

Mă fixează o clipă şi pe chip îi apare un zâmbet molipsitor, aşa că sunt obligat, ca să nu fiu descoperit, să mă duc să iau două pahare din debara.

— Nu ţi-am mulţumit încă pentru faţa de masă, spun după aceea, a fost un gest frumos.

— N-ai de ce, răspunde, eu sunt cea care trebuie să-ţi mulţumească.

Mă întorc şi-i văd ochii profunzi.

— Ştiu că n-a fost uşor pentru tine în ziua aceea la spital, dar îţi mulţumesc pentru că mi-ai respectat hotărârea.

E ciudat să aud pe cineva care-şi exprimă mulţumirea faţă de mine, nu prea sunt obişnuit. Dacă ţi se spune în mod repetat că n-ai fost bun de nimic, în cele din urmă te convingi că nu eşti altceva decât unul bun de nimic.

— Ţi s-a dezumflat obrazul! exclam satisfăcut.

— Da, din fericire, aprobă.

— Şi braţul cum e?

— Mai bine, răspunde şi ridică puţin cotul ca să-mi arate legătura, reuşesc deja să-l mişc.

Astăzi Emma mi se pare şi mai frumoasă, poate pentru că pe chipul ei s-a întipărit o expresie veselă, nouă pentru mine. Doar la puţine persoane reuşim să vedem bucuria, disperarea, furia, suferinţa, satisfacţia sau euforia zugrăvite pe chip, în ce-i priveşte pe toţi ceilalţi trebuie să ne mulţumim cu singura mască vizibilă pentru noi. Poate că Emma a hotărât să aibă încredere în acest bătrân solitar şi ciufut şi să-i arate frântura aceea de bucurie care îi străluceşte uneori în ochi.

Aşa că zâmbesc mulţumit şi pun masa în timp ce ea taie puiul. Bucătăria e invadată de mirosul de cartofi şi de carne şi brusc îmi dau seama că în ultimele patruzeci şi opt de ore m-am hrănit doar cu o conservă de carne Simmenthal, o portocală, un pachet de crackers şi o sticlă cu vin. Cam puţin pentru organismul meu prăpădit.

— El nu-i acasă? întreb pe neaşteptate.

Devine serioasă.

— Nu, din fericire.

Încerc să fac totul cât mai bine, termin cu grijă de pus masa şi-i întind farfuriile. Când ne aşezăm, părem un tată şi o fiică luând o cină normală, şi nu două suflete fără nicio legătură între ele care încearcă să înfrunte valurile cum pot.

Nu ştiu de ce, îi vorbesc de Caterina.

— Soţia mea avea un amant.

Îşi ridică privirea din farfurie.

— Am descoperit de puţină vreme, mi-a spus fiica mea, adaug.

— Nu ţi-ai dat seama?

— Nu. Sau poate da, şi mă prefăceam că nu văd nimic.

Nu ştiu ce s-a instaurat între noi, datorită cărui motiv neştiut îmi vine să-i povestesc unei femei pe care de-abia o cunosc întâmplările mele personale. După cum nu înţeleg motivul pentru care ei i se pare plăcut să-şi petreacă timpul cu mine.

— Văzut din afară păreai o persoană mai mulţumită, comentează.

Sigur, lucrurile interesante ale unei persoane sunt toate în exterior, înăuntru găseşti doar viscere, sânge şi remuşcări. Nimic prea atrăgător.

— Sunt mulţumit. Sau, cel puţin, mă lupt în fiecare zi ca să fiu.

— Ferice de tine, mie mi se pare că fac exact invers.

Sunt ocupat cu o aripă de pui, când îşi face apariţia Belzebut, strecurându-se pe fereastra întredeschisă.

— A, uite cine a apărut, profitorul! exclam imediat ce-i observ botul iţindu-se pe uşa bucătăriei.

Dispăruse două zile, în căutarea a cine ştie ce, acum, că există un pui de ronţăit, îşi face apariţia. Emma îi întinde o bucăţică, el o înşfacă cât ai zice peşte şi o înghite într-o clipă. După care începe să se frece hotărât de picioarele noii sale sirene. De mine nu se apropie, ştie că-i vinovat şi nu vrea să profite prea mult de situaţie.

— M-am hotărât să fug, spune Emma la un moment dat.

— Atunci nu-i adevărat că faci orice ca să fii nemulţumită! Şi unde o să mergi?

— Plec de aici, poate în Nord, la o prietenă de acum câţiva ani. Departe de el în orice caz.

— Şi copilul?

— O să afle când o să fiu deja departe.

Beau un pahar de vin dintr-o înghiţitură. Cred că viaţa este femeie: atunci când trebuie să scoată în evidentă o greşeală de-a ta, o face cât se poate de

direct. Faptul că soţia mea m-a minţit atâta timp şi că Sveva continuă să fie supărată pe mine mi se pare acum un fleac în comparaţie cu uriaşele probleme ale Emmei. Trebuie să învăţăm repede să observăm vieţile altora, că să nu vomăm fără rost pe a noastră.

Dacă n-ar fi un copil la mijloc, totul ar fi mai uşor. Aşa, el nu va accepta niciodată să se despartă. Mă hotărăsc să spun ce gândesc.

— Dacă vrei cu adevărat să scapi de el, ar trebui să te gândeşti serios la posibilitatea de a face avort.

Ea mă priveşte fix, eu îi întorc privirea. Îmi pare rău Emma, bătrânul ticălos din faţa ta a hotărât să nu zâmbească prefăcut şi să-şi întoarcă privirea în altă parte.

— Dacă e un copil la mijloc, n-o să te lase niciodată în pace, adaug.

Îşi lasă capul în jos. Sunt pregătit să fac faţă unei crize de nervi, şi pentru situaţia în care se ridică şi pleacă, dar nu face nimic din toate astea, îl apucă pe Belzebut de ceafa şi şi-l pune în poală.

— Ai dreptate, comentează în timp ce-l mângâie pe gât, ar fi un lucru potrivit de făcut.

— Nu, nu potrivit, aş zice un lucru de bun-simţ. Doar renunţând la copil, poţi spera să te îndepărtezi cu adevărat de el.

Belzebut începe să toarcă şi-mi atrage atenţia. De câtăva vreme deja, mă trezesc invidiind creaturile cele mai absurde, ca, de exemplu, monştrii şi pisicile, în sfârşit, orice fiinţă care să aibă un grad de responsabilitate de înfruntat egal cu zero.

— Ştiu, dar aş distruge singurul lucru bun din viaţa mea!

— Aşa e, dar trebuia să ţi-o spun.

Încercaţi să scormoniţi în viaţa altora, să cercetaţi printre dorinţele niciodată realizate, părerile de rău, lipsurile, greşelile. Un lucru n-o să găsiţi niciodată acolo: copiii.

— Mi-ar plăcea să-ţi cunosc familia, zice ea.

E în stare să sară de la o idee la alta într-o clipă.

— Ei nu vin aici, răspund imediat.

— De ce?

— Asta era casa mamei lor, prea multe amintiri.

— Dar tu?

— Eu ştiu să mă descurc cu amintirile, trebuie doar să le închid în debara.

Emma chicoteşte vesel şi încă o dată mă cucereşte cu frumuseţea ei, în timp ce mă întreb de ce e obligată să-şi petreacă timpul în bucătăria urâtă a unui bătrân în loc să iasă afară, în lume. Pentru că, din păcate, există persoane care cred că au în stăpânire alte persoane.

— Eşti prea frumoasă ca să-ţi petreci tot restul vieţii cu un asemenea

individ, spun brusc.

Ea devine serioasă şi se înroşeşte înainte de a răspunde.

— El crede că sunt proprietatea lui. E atât de sigur de asta că reușise să mă convingă şi pe mine.

Dau din cap.

— Nimeni nu e proprietatea nimănui, Emma.

— Da, acum o știu.

Belzebut alunecă pe furiş şi se duce în salon. Poate se va întoarce la pisicăreasa lui, pentru că a primit deja ce dorea.

— Trebuie să-ţi cer un serviciu.

— Spune-mi.

Ia poşeta pe care o pusese puţin mai încolo şi trage fermoarul.

— Dar trebuie să-mi promiţi că n-o să mă crezi nebună. Ştiu, e ilogic, dar când le-am văzut, n-am rezistat să nu le cumpăr.

Şi scoate două costumase de nou-născut, unul roz şi unul albastru. Mi le arată încântată, cu zâmbetul pe buze. Îmi vine şi mie să zâmbesc şi vreau să spun ceva, dar ea mă opreşte.

— Nu, nu spune nimic, te rog. Poţi să le ţii tu? N-aş şti unde să le ascund. O să mi le dai la momentul potrivit.

Dacă ar fi Marino aici cu mine, s-ar porni într-o predică infinită despre faptul că mă las prea tare prins în povestea asta, şi că, la urma urmei, nu pot face nimic pentru ea, deci comportamentul meu e cât se poate de riscant. Dar nu l-am ascultat pe Marino în viaţa mea, de ce aş începe acum? Dau din cap şi iau costumaşele. Ar trebui să fac un calcul rapid, dar cred că n-am mai pus mâna pe aşa ceva de aproape o jumătate de secol. Când era vorba să-l schimb pe Federico sau să-l adorm cu un cântec de leagăn, mă fofilam întotdeauna.

— OK, le păstrez eu, răspund, şi aşez costumaşele pe spătarul scaunului de lângă mine.

— Mulţumesc, spune satisfăcută şi-mi întinde mâna, aşteptându-se să fac la fel. Eu însă stau pe loc, şovăitor ca un om pe mal înainte de a se arunca în apă.

Dragă Emma, dacă ar fi simplu pentru mine să răspund unui gest de afecţiune, n-aş avea acum o fiică ce mă urăşte şi un fiu care se teme de mine. Mai ales nu aş fi descoperit că soţia mea avea o altă viaţă. Numai că e prea greu de explicat. Din fericire, ea e mult mai încăpăţânată decât slăbiciunile mele, face un pas către mine şi mă îmbrăţişează. Dacă aş fi răspuns gestului de dinainte, aş fi scăpat cu o simplă strângere de mână, acum însă, trebuie s-o îmbrăţişez pe fata asta, care, dintre atâtea apartamente unde să locuiască, l-a ales tocmai pe cel de lângă mine. Trebuie să te înveţe când eşti copil cum

să îmbrăţişezi, altfel e totul teribil de complicat.

Când ne desprindem, Emma pare oricum mulţumită, eu, în schimb, sunt leoarcă de transpiraţie. Asta-i culmea, la vârsta mea să trebuiască să mai adaug pe cineva la lista subţirică a persoanelor de care îmi pasă. Am încercat întotdeauna să ţin lista sub control, ca să n-o fac să crească peste măsură. Cu cât iubeşti mai multe persoane, cu atât ai mai multe dureri. Și de asta nu mi-am luat niciodată un câine, sunt sigur că ar fi ajuns imediat pe primele locuri.

— E mai bine să mă întorc acasă, zice ea.

O însoţesc cu privirea de-a lungul coridorului. După plecarea ei, liniştea se întoarce să-mi ţină din nou companie, iar apartamentul mi se pare şi mai gol decât înainte. Iau costumaşele de pe scaun şi mă îndrept spre debaraua rămasă deschisă.

„Păstrezi atâtea amintiri, poţi să ai grijă şi de visul unei tinere care nu are loc pentru vise!" spun şi vâr costumaşele într-o cutie veche.

Apoi închid uşa şi mă duc să-i telefonez Rossanei.

Un mic sunet de clopoţel lângă ureche

Nu există niciodată o singură manieră de a înfrunta o situaţie. Eu, de exemplu, am hotărât să mă prezint acasă la fiul meu însoţit de Rossana. Dante îmi face o surpriză mie, eu îi fac una lui. Ea s-a arătat disponibilă, şi de fapt n-ar fi putut fi altfel: acum câteva zile i-am spus că există speranţa ca fiul ei să fie din nou angajat. În realitate, n-am cine ştie ce merit, m-am dus la Sveva şi i-am expus problema, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic între noi doi. Ea a făcut la fel şi m-a ascultat aşa cum ar fi făcut cu un client obişnuit, apoi a încheiat cu aceste cuvinte: „Nu-ţi face probleme, ticălosul ăla va scoate din buzunar până la ultimul cent!”

Ce să spun, am folosit-o pe Rossana ca să mă apropii din nou de fiica mea. Aveam nevoie de ceva ca să mă pot prezenta în faţa ei, fără să fiu obligat să discut despre aceleaşi lucruri. Am avut dreptate. Sveva s-a înfuriat atât de tare, că a uitat până şi să-mi ceară informaţii în plus despre Rossana. Oricum le va descoperi în seara asta.

— Nervos? întreabă partenera mea în timp ce sunt pe punctul de a suna la interfon.

— Un pic, răspund fără alte explicaţii.

În realitate sunt foarte încordat, şi nu pentru că, foarte probabil, fiul meu mă va pune la curent în seara asta cu ceva ce restul familiei ştie deja de zece ani, ci pentru că voi fi obligat să mă prefac a fi ceea ce nu sunt, un bărbat cordial şi simpatic. Simpatia e mult prea supraapreciată şi uneori serveşte la acoperirea multor lucruri putrede, dar aşa e mersul lumii şi dacă te-ai ostenit să faci doi copii, trebuie să înveţi repede să maschezi în prezenţa lor plictiseala, durerea şi depresia. Doar dacă nu vrei să faci din ei nişte nefericiţi.

Dante şi-a cumpărat locuinţă în Chiaia, într-o mică piaţă în care ajungi la capătul unei străduţe strâmte şi întortocheate, un apartament elegant într-o clădire veche, cu ziduri groase care, ele da, te apără de vecini. Din păcate însă, apartamentul se află la etajul al patrulea şi nu există ascensor. Multe din blocurile astea mici nu au un spaţiu pentru lift. Aşa că sunt obligat să mă caţăr şi să ajung leoarcă de sudoare, cum se spune, pentru ca fiul meu să-mi spună în faţă că e gay.

El ne aşteaptă pe palier cu un zâmbet larg. Mă întreb de la cine a moştenit excesiva bună dispoziţie, dacă nu cumva eu i-am transmis toate proviziile pe care le-am avut, dar în clipa următoare el s-a prezentat Rossanei foarte

entuziasmat, cu toate că e prima oară că mă vede cu o femeie alături de când Caterina nu mai este. De altfel, e tot aşa şi pentru Sveva. M-am gândit mult înainte să fac pasul ăsta, dar la urma urmei în ultima perioadă nu m-am întrebat niciodată ce gândesc alţii despre mine. Nu trebuie să-i permit lumii să-mi distrugă ultimele zile de vacanţă.

Aşa că, iată-ne aici, în casa fiului meu, care mi se pare tot atât de străină ca el, într-un salon mobilat cu bun-gust, unde toate lucrurile sunt la locul lor, până şi un divan înalt cât un baset, de pe care, dacă aş face greşeala să mă aşez, ar trebui să fiu ridicat cu o macara. Ar ajunge asta pentru a înţelege că în Dante nu prea e nimic din mine. Eu n-am avut niciodată o casă în care obiectele să fie la locul lor, poate niciun salon mobilat cu gust. I-am delegat întotdeauna pe alţii, până într-atât încât soţia mea hotăra ce îmi place.

Din combina muzicală se aude jazz, în aer pluteşte un miros de tămâie, iar dacă prin mijlocul camerei ar curge un râuleţ, nu mi s-ar părea deloc ciudat. Pe pereţi tablouri, stampe, artă digitală, sculpturi şi instalaţii. Una din ele tronează în mijlocul camerei: fire de aluminiu care coboară din tavan până la podea. De fiecare fir e agăţat un omuleţ alb de mucava. Rămân în admiraţia încâlcelii ăleia până când fiul meu mă ia de braţ şi mă conduce în bucătăria invadată de un miros plăcut de ghimbir şi migdale şi de prezenţa Svevei şi a lui Leo Perotti, artistul sociabil, care mă întâmpină ca şi cum am fi nişte buni prieteni ce se revăd după mulţi ani în care au fost despărţiţi.

Rossana e zâmbitoare şi disponibilă, strânge mâini, se uită în jur încântată, pare să se simtă foarte bine. Şi într-adevăr la un moment dat spune:

— Cât îi de frumoasă casa asta, parcă-i un hotel!

Mă întorc şi o privesc pe furiş pe Sveva, sprijinită de frigider, cu mâinile încrucişate, şi aruncând priviri puţin spus surprinse către însoţitoarea mea. Încerc să n-o bag în seamă şi mă concentrez asupra cinei, care nu putea fi altfel de cum mi-o imaginasem: triticală[7] cu şofran şi morcovi, sardele pané, tartă cu mazăre şi anşoa de mâncat cu icre roşii de somon. Caut o felie normală de pâine, dar ce se apropie mai mult de aşa ceva sunt nişte galete din orez. Noroc că pe masă se află şi o sticlă de vin roşu. Îmi vărs puţin pe fundul paharului ca să nu-mi aud o predică şi îi arunc pe furiş o privire Rossanei, care pare să nu fi observat felul prea puţin amabil în care se uită Sveva la ea şi îl ascultă cu atenţie pe artistul gay cum explică secretele ascunse ale felurilor sale de mâncare. Dante se apropie şi-mi şopteşte la ureche: „Simpatică, Rossana asta!”

„Da”, mă limitez să răspund înainte ca îndrăzneţul Leo să mă atragă şi pe

---

[7] Cereală rezultată din încrucişarea grâului cu secara.

mine într-o conversaţie despre bucătăria macrobiotică și dieta mediteraneeană, două subiecte despre care îmi e greu să spun ce cred. În realitate, tot ce priveşte sănătatea şi bunăstarea fizică mă plictiseşte destul de mult, aşa că în timp ce Perotti vorbeşte îmi scapă un căscat. Am uitat bunele maniere, zâmbetele de circumstanţă și argumentaţiile futile. Anii petrecuţi printre marginalizaţii şi singuraticii lumii m-au marcat, ştiu despre ce să vorbesc cu o prostituată, dar nu reuşesc să conversez cu un om cultivat. Uneori mă gândesc că dacă te naşti într-un anumit fel, nu poţi muri în alt fel. Îţi creezi o viaţă întreagă iluzia că ai schimbat direcţia, ca să-ţi dai seama la sfârşit că scurtătura te-a dus pe drumul de pe care ai pornit.

Noroc că Rossana intervine în discuţie cu toată energia ei feminină, şi pot să mă retrag fără să fiu luat la ochi. Ies pe balcon şi rămân să privesc străzile care se întind sub picioarele mele. În realitate, la Napoli, mai mult decât vederea serveşte auzul, e un oraş care se descoperă prin sunete. Pe străduţele din Chiaia, de exemplu, în serile de vară reuşeşti să auzi tocurile doamnelor care păşesc sigure pe caldarâm, nişte râsete în depărtare, două pahare care se ating uşor în spatele străzii. Posillipo însă pare mut, cu străzile sale largi şi pustii care se întind tăcute pe colină, în timp ce oraşul puţin mai jos apare vătuit. Trebuie să ştii să asculţi cu multă atenţie vocile slabe ale cartierelor nobile dacă vrei să înveţi să le cunoşti. În centrul vechi însă, trebuie să ştii să distingi, să dai atenţie doar lucrurilor care te interesează, să desparţi sunetele, asemenea motivelor unui cântec de mixat. Atunci poţi să auzi strigătele studenţilor care rătăcesc pe străzile vechi, vacarmul tacâmurilor care ţâşneşte din bistrouri, nenumăratele clopote care bat duminica dimineaţa, chemarea vânzătorilor ambulanţi, vocea răgușită şi tremurată a unui bătrân care cântă la acordeon lângă uşa unei biserici bătută-n cuie şi uitată de lume. Ca să guşti toate astea trebuie însă să ştergi bâzâitul scuterelor care invadează străzile, urletele femeilor care se iau la ceartă pentru orice fleac, vocea unui cântăreţ tradiţional care ţâşneşte de pe fereastra unei maşini.

— Haideţi, am ceva pentru dumneavoastră, spune Perotti, apărut pe neaşteptate în balcon, şi mă prinde de braţ.

Aş vrea să intervin şi să-mi iau înapoi mâna cu un gest brusc, apoi o văd încă o dată pe Sveva în picioare, lângă frigider, uitându-se la mine cu o expresie severă. Deja de când am intrat, ne urmăreşte din priviri pe mine şi pe Rossana. Cred că însoţitoarea mea nu i-a plăcut prea mult, dar, de fapt, nu mă aşteptam ca întâlnirea să fie altfel. Sveva e prea supărată pe viaţă pentru a aprecia nenumăratele ei nuanţe. Pentru ea totul e alb sau negru, și n-ar putea niciodată să frecventeze o persoană care nu e de același rang social.

Noroc că vechiul meu prieten, artistul, mă fură gândurilor ăstora şi mă

târâie în salon. Nu-i prea frumos s-o las pe Rossana la cheremul copiilor mei. Dar oricum ea, care face faţă şi unui bătrân profitor ca mine, va şti să înfrunte un rechin ca Sveva.

— Seara trecută mi s-a părut că vă place, zice artistul arătând spre tabloul cu Superman, aşezat pe jos lângă perete, aşa că m-am gândit să vi-l dăruiesc!

Mă uit întâi la tablou şi apoi la el. Superman şi Leo Perotti au acelaşi zâmbet îngâmfat pe chip. E prea mult.

— Ştiţi, înţeleg că vreţi să mă impresionaţi, dar asta mi se pare excesiv!

Zâmbetul i se şterge ca prin miracol şi doar pe supererou continuă să-l amuze scena.

— Oricum, dumneavoastră n-aveţi nevoie de binecuvântarea mea, nici nu trebuie să-mi fiţi simpatic cu orice preţ. Dante are o vârstă, şi din fericire alegerile lui nu depind de mine.

— Încercam doar să fiu amabil, răspunde el, mai puţin cordial decât era în urmă cu două minute, nu pentru că mă interesează binecuvântarea dumneavoastră, ci pentru că ţin la Dante şi-mi face plăcere ca el să fie mulţumit.

Poate l-am subapreciat pe pictor. Acum, când i-am zgândărit demnitatea, mi se pare mai puţin scorţos.

— Iar el e mulţumit dacă noi doi ne înţelegem, nu-i aşa?

Acum e el cel care mă priveşte cu puţină superioritate.

— Nu, Dante ar fi mulţumit dacă dumneavoastră aţi accepta cu adevărat felul lui de a fi.

— Şi cine vă spune că nu-l accept?

— Păi, dacă nu v-a vorbit niciodată până acum despre mine, o fi existând vreun motiv.

Bunul Perotti începe să-mi fie mai simpatic.

— Dacă nu mi-a vorbit despre dumneavoastră înseamnă că n-avea chef. Eu i-am respectat întotdeauna voinţa, nu l-am obligat niciodată să-mi mărturisească nimic.

— Dar nici nu l-aţi îndemnat, spune el hotărât. Poate că Dante avea nevoie doar de asta...

Ia te uită, la vârsta mea e posibil să fiu tratat ca un idiot până şi de partenerul fiului meu. Printre multele acuzaţii din ultimele zile, îmi lipsea doar aia de a nu-l fi invitat pe Dante să-mi mărturisească înclinaţiile sale sexuale. Dau să răspund în felul meu, dar Sveva intră în salon cu o farfurie în mână. Leo profită ca să se întoarcă în bucătărie şi eu mă trezesc singur cu fiica mea. Fir-ar să fie, din lac în puţ! Aplec privirea şi pentru o clipă îmi trece prin minte să mă duc dincolo şi să mă scuz faţă de Perotti, nu atât pentru că sunt convins că am greşit, cât pentru a scăpa de privirea

dojenitoare a Svevei, care se află în spatele meu. Aşa că fac un pas înainte ca să plec, dar ea mă prinde de braţ. În seara asta toţi par interesaţi de membrul meu superior. Mă întorc zâmbind, numai că Sveva nu zâmbeşte absolut deloc. Ba chiar pare îngrijorată.

— Ce-i? întreb.

Îmi smulge paharul cu vin din mână şi începe pe un ton agresiv.

— Dacă acum câteva zile nu mi-ai fi spus ce crezi despre Enrico, spune încet, nu ţi-aş fi spus părerea mea despre această Rossana cu care umbli.

Un râs puţin cam zgomotos al amicei mele ţâşneşte din bucătărie şi ajunge în salon. Sveva închide puţin ochii şi se încruntă ca şi cum ar fi auzit o cretă scârţâind *i* pe tablă. Eu zâmbesc în continuare.

— Unde ai găsit-o? întreabă.

— De ce, nu-ţi place? întreb la rândul meu, tot mai amuzat.

— Ei, să zicem că e cât se poate de folcloristică...

— Da, ai dreptate, e chiar cuvântul potrivit, cel pe care nu reuşeam să-l găsesc. E ciudată, extravagantă, bizară.

Ea mă priveşte uimită şi nu răspunde.

— Vezi, fata mea, bătrânul ăsta din faţa ta are nevoie, ca să nu se sufoce, exact de puţină extravaganţă, de ciudăţenie. Ceva ce ţi-ar fi de folos şi ţie.

— De ce trebuie să glumeşti mereu? Nu te-ai gândit la noi? La cât poate fi de umilitor pentru copiii tăi să te vadă însoţit de o asemenea femeie?

— Ce în ea nu e cum trebuie? întreb atunci, fără să mai zâmbesc.

Ea îşi coboară pentru o clipă privirea, apoi îmi răspunde cu duritate:

— Nu se potriveşte cu tine şi cu familia asta. Şi cred că prezenţa ei aici este jignitoare şi pentru mama.

Ajunşi aici izbucnesc, înăbuşind un urlet:

— Nu-mi vorbi mie despre ce este jignitor. Este jignitor că nimeni nu mi-a spus că fiul meu e gay. Asta-i jignitor! E jignitor că soţia mea a avut o relaţie, timp de cinci ani, cu altcineva. Şi e jignitor şi ce-i faci tu soţului tău, dacă vrei să ştii. Cu toţii-i jignim pe alţii. La urma urmei, tu nu eşti chiar aşa de diferită de mine.

Se uită la mine în tăcere, cu o privire plină de ciudă şi de umilinţă.

— Şi-acum lasă-mă să trăiesc cât mai am de trăit în manieră bizară. Am petrecut o viaţă întreagă în normalitate şi doar când îi simt mirosul mi se face greaţă!

În clipa următoare ceilalţi intră în salon cu alte feluri de mâncare şi cu zâmbetul întipărit pe faţă. Îi privesc uimit şi mă aşez în capul mesei. Însoţitoarei mele i-au trebuit cinci minute ca să se facă acceptată de Dante şi de partenerul său, pe mine însă, acelaşi interval de timp m-a făcut să fiu şi mai mult dispreţuit de fiica mea. Ciudat, cu cât înaintez în vârstă, cu atât am

tendința să reduc timpul, asemeni unui maratonist care concurează împotriva lui însuși, și eu încerc mereu să fiu mai bun. Când voi fi pe punctul de a muri, îmi va fi de ajuns să arunc o privire ca să mă fac detestat.

Oricum, Leo Perotti, în loc să se aşeze cât mai departe posibil, alege locul de lângă mine. Îi arunc o privire respectuoasă, în fond nu e un laş.

— Ţi-a plăcut darul? întreabă Dante imediat ce ia loc. Să ştii că Leo şovăia, credea că n-o să-l accepţi. Dar eu te cunosc bine, dacă îţi place ceva, nu te laşi prea mult rugat!

Ei da, mă cunoşti chiar bine, dragă Dante, aproape tot aşa cum te cunosc eu pe tine. Ciudat, dar mi se pare că, la masă, singura care mă cunoaşte cu adevărat e Rossana. Îi zâmbesc din nou lui Perotti, care, prea puţin convins, îmi răspunde la fel. Păcat, s-a săturat să lupte. Atunci mă dedic adversarului meu dintotdeauna, celui mai dur.

— Cum de nu-i aici şi Diego? Altă şedinţă pe neaşteptate? exclam în timp ce-mi aşez şervetul pe picioare.

Sveva însă nici măcar nu se uită la mine şi se apucă să umple farfuria Rossanei, care, imediat după aceea, comentează:

— O, ce bun e pilaful ăsta!

Dante și Leo se privesc amuzaţi, eu mă întorc spre fiica mea în aşteptarea obişnuitei priviri critice, care însă nu apare. Dimpotrivă, ea hotărăşte să mă uimească şi răspunde amabil:

— E triticală, seamănă cu orezul, dar nu e.

Nu ştiu dacă a fost cearta cu mine, dar Sveva apare acum mai disponibilă şi mai senină. Toţi par senini şi se străduiesc să facă seara cât mai plăcută. Toţi, în afară de mine.

— Deci, spuneţi-ne... începe Dante. Cum v-aţi cunoscut?

Ştiam, fiul meu e o soacră clevetitoare care nu-şi vede de treaba ei.

— Rossana a fost infirmiera mea, în urmă cu câțiva ani... spun eu.

— Aha, uite unde ne-am văzut! comentează fiică-mea, şi nu se înţelege dacă dincolo de comentariul ei există vreun interes ascuns cu care să-mi strice seara. Dar e seara lui Dante, suntem aici pentru el, şi nu cred că i-ar face aşa ceva fratelui ei. Cu toate astea mă simt obligat să intervin ca să-mi scot partenera din încurcătură, aşa că hotărăsc să merg direct la subiect.

— Deci ce trebuia să-mi spui atât de important? îl întreb pe fiul meu.

Dante mă priveşte uimit. Poate se gândea că m-aş fi mulţumit să înţeleg, că ar fi fost suficient să mi-l pună pe artist în faţă. Nu, dragă Dante, cel puţin o dată în viaţă găseşte un pic de curaj şi înfruntă-l pe bătrânul tău, care, printre altele, în seara asta e deja destul de nervos.

El însă nu vorbeşte. Ca întotdeauna Sveva e cea care intervine ca să-şi scoată fratele din încurcătură.

— Ei, eventual îţi spune mai târziu, între patru ochi.

— Nu, facem altfel, zic fixându-l pe Dante, îţi uşurez sarcina. Vorbesc eu!

Apoi beau o lungă înghiţitură de vin şi aşez şervetul pe masă, fără să-mi pese de obişnuita privire nemulţumită a fiicei mele. Rossana mă loveşte cu piciorul pe sub masă, dar eu am pornit deja.

— Dante, eşti homosexual! O ştiu toţi, le-ai spus-o tuturor, până şi mamei tale. Doar eu am fost lăsat pe dinafară, poate pentru că te gândeai să aştepţi să mor. Ei bine, am două veşti importante să-ţi spun în seara asta: prima e că nici nu mă gândesc să mor, a doua, că de înclinaţiile tale sexuale nu-mi pasă nici cât negru sub unghie. Te iubesc şi o să te iubesc întotdeauna, chiar dacă nu ţi-am spus-o niciodată, chiar dacă am greşit mult în ceea ce te priveşte şi uneori poate părea că nu-mi pasă de tine. Te admir ca om şi ca fiu. Te admir şi vă iubesc pe tine şi pe Sveva în acelaşi fel, poţi fi sigur de asta. Uite, asta voiam să-ţi spun, să vă spun, zic aruncând o privire şi către fiica mea, şi în sfârşit am găsit curajul. Acum, dacă vreţi, putem continua să ne îndopăm pentru tot restul serii, altfel mă scol, o iau pe doamna mea de braţ şi plec.

Aplec capul şi încep să mănânc, chiar dacă mâna îmi tremură şi nu reuşesc să ţin bine furculiţa. Uneori şi să recit rolul ursuzului mă oboseşte foarte tare. Când ridic capul îmi dau seama că Dante are ochii umezi, Sveva îşi şterge o lacrimă, Rossana fixează farfuria şi Leo Perotti mă fixează pe mine. Îi zâmbesc încă o dată celui din urmă, atunci el îmi întinde mâna şi spune:

— Ştiţi, până nu demult mă gândeam că sunteţi un ticălos! Aţi reuşit să mă faceţi să-mi schimb părerea în doar două minute!

Perotti ăsta e chiar un tip grozav. Îi strâng mâna şi spun:

— Dacă e s-o luăm aşa, şi dumneavoastră m-aţi făcut să-mi schimb părerea despre dumneavoastră. Acum suntem la egalitate!

Apoi începem să râdem. Rossana ne urmează, lui Dante şi Svevei nu le rămâne decât să se conformeze situaţiei. Cina continuă liniştită şi chiar şi bucătăria macrobiotică a lui Perotti pare bună. Mă relaxez, şi cu ajutorul vinului, şi-i ascult pe ceilalţi povestind şi povestindu-se, lucru care se întâmplă rar. Când mă ridic să merg în baie, Dante mă însoţeşte, aprinde lumina şi rămâne pe loc uitându-se la mine.

— Ce-i, vrei să m-ajuţi s-o scutur?

Zâmbeşte şi spune:

— Voiam să-ţi mulţumesc pentru cuvintele tale, ştiu că te-au costat mult!

— N-ai pentru ce să-mi mulţumeşti, mai ai credit încă!

— N-o face prea tare pe severul cu tine însuţi, la urma urmei n-ai fost un tată rău.

— Sveva nu crede asta...

— O ştii pe Sveva, îi place să se lamenteze şi să-i facă pe alţii vinovaţi de greşelile ei.

Îmi dau seama abia acum că am greşit totul în ultimii ani, nu trebuia să mă văd atât de des cu fiica mea, ci cu fratele ei.

— Semeni tot mai mult cu maică-ta, declar suspinând. El are trăsăturile Caterinei, Sveva, pe ale mele. Nu e nevoie să fii un geniu ca să înţelegi cine, eu sau soţia mea, a fost mai bun.

— De ce nici măcar Caterina nu mi-a spus? întreb. El pare senin şi mulţumit.

— Pentru că o rugasem să nu-ţi spună.

Simplu, chiar prea simplu. Între un fiu şi un soţ, este protejat primul. Întotdeauna. Dacă mai trăiesc mult, cine ştie câte adevăruri voi afla despre Caterina.

Închid uşa şi mă aşez să urinez. Baia e plină de creme şi loţiuni ciudate, în aer pluteşte un miros de vanilie. Poate că sunt lumânările, există de toate mărimile, aşezate peste tot. Ce mult invidiez persoanele care ştiu să aibă grijă de locul care le găzduieşte. Are dreptate Rossana, casa asta seamănă cu un hotel de cinci stele, am senzaţia că nici nu mă aflu într-un closet, ci într-un hol de hotel. Noroc că printre hotărârile cele mai înţelepte pe care le-am luat în ultimii ani e şi aceea de a urina aşezat, altfel sărmanul Perotti ar fi făcut infarct la vederea frumosului wc stropit cu pipi.

Când mă întorc, o găsesc pe Sveva aşezată la masă, fixând paharul cu vin, cu braţele încrucişate pe piept şi privirea încântată. Cred că mă aştepta. Căci Dante şi tovarăşul lui de viaţă sunt în bucătărie cu Rossana. Incredibil, dar între cei trei pare să se fi instaurat o puternică alchimie. Cred că e momentul să plecăm, înainte ca fiica mea să înceapă să-şi verse nefericirea pe mine.

— Îmi pare rău pentru ce-am spus mai înainte, spune însă ea.

— Nu-i nimic, răspund dur.

Sveva mă priveşte câteva clipe, apoi declară:

— Nu m-aş fi aşteptat niciodată la asemenea vorbe de la tine, mai ales în faţa unor străini. M-ai uimit!

— Mă subapreciezi!

— Se poate, răspunde zâmbind uşor.

Zgomotele din bucătărie se aud în fundal. Mă aşez lângă ea, cu cotul pe spătarul scaunului vecin şi spun:

— Întorcându-ne la discuţia de dinainte, am impresia că şi alegerea lui Enrico al tău e un pic tot aşa. Bizară, adică. De asta n-am mai cercetat, pentru că am înţeles că te afli în acel moment al vieţii în care e nevoie de puţină extravaganţă. Și poate că doar ţi-e frică să priveşti în faţă schimbarea.

Lasă capul în jos şi nu răspunde. Atunci continui:

— Ştiu, frica e o pisăloagă, e un glăscior insistent şi deranjant, pe care cu cât îl alungi mai mult, cu atât se întoarce. Şi totuşi, ştii ce am înţeles? Că în realitate glăsciorul ăla îşi face doar treaba, încearcă să te salveze de tine însuţi, vrea să te avertizeze că, dacă nu te mişti cât se poate de curând, ceva în tine va începe să putrezească.

Sveva răspunde fără să ridice capul:

— Adevărul e că mă simt confuză, nu ştiu ce hotărâre să iau...

— Ştii care e cea mai mare extravaganţă?

Ea dă din cap în semn că nu.

— Să trăieşti conform instinctelor.

Fiica mea mă priveşte stupefiată.

— Să încetăm să ne punem bariere mentale. Dacă-ţi urmezi instinctul, nu greşeşti niciodată. Păsările migrează în fiecare an, fără să se întrebe de ce. Şi noi ar trebui să facem la fel, să ne mişcăm încontinuu şi să nu ne punem întrebări. Eu mi-am pus o mulţime de-a lungul anilor şi am rămas nemişcat. Acum trebuie să recuperez, vreau să migrez în fiecare zi câte puţin.

— Cu Rossana?

— Şi cu ea, de ce nu?

— Iar eu, ce ar trebui să fac cu Enrico? Să migrez şi eu?

— Ar trebui să-ţi spun să te gândeşti bine, dar nu sunt în stare.

Oftează şi dă din cap, apoi spune:

— Cel puţin reuşeşti încă să mă amuzi cu toate teoriile tale caraghioase.

— Nu-i rău pentru un bătrânel...

— Sunteţi împreună? întreabă imediat după aceea.

— E doar o prietenă, nimic mai mult.

— Păcat, poate ar fi fost mai bine.

— În ce sens?

— Ei, aş fi mai liniştită dacă aş şti că există cineva care are grijă de tine.

Fiica mea îşi face probleme pentru sănătatea mea, să nu beau, să nu fumez, ca să se certe cu mine cât mai mult timp cu putinţă.

— Ştii că pot să mă descurc singur.

— Da, dar atunci când oamenii stau prea mult singuri, devin mai răi.

— Găseşti că am devenit mai rău?

— Dacă m-ai fi întrebat înainte de seara asta, aş fi răspuns da.

Pufnesc amuzat. La urma urmei nu e prea greu să-i impresionezi pe ceilalţi, e suficient să faci un efort şi să găseşti cuvintele, chiar şi atunci când nu vor să iasă la suprafaţă.

Când ies, Leo îmi strânge mâna cu aceeaşi cordialitate de la început. De data asta îi răspund la fel, în cele din urmă a reuşit să mă impresioneze, şi nu

toţi reuşesc s-o facă, şi-apoi ţine la fiul meu şi poate îi acordă atenţia pe care eu nu i-am acordat-o. Dante mă îmbrăţişează. Îl las, chiar dacă parfumul lui dulce mă îngreţoşează. În realitate, gestul e cel care mă pune în dificultate, dar îmi place să cred că e parfumul.

— Acum cred că e mai bine să plec, spun.

Sunt bătrân şi bătrânii nu trebuie să se emoţioneze. Fac pe ei deja, dacă se mai apucă şi să se smiorcăie, e ca şi cum ai avea de-a face cu un nou-născut.

Sveva coboară împreună cu noi.

— Vreţi să vă duc până acasă?

— Nu, mulţumesc, luăm un taxi de pe stradă, mai facem câţiva paşi.

O salută pe Rossana cu cordialitate şi îi întinde cartea de vizită, apoi mă îmbrăţişează, la fel ca fratele ei cu puţin înainte. E adevărat deci că la un moment dat din viaţă ajungi să faci pace cu părinţii. Cred că se întâmplă atunci când simţi că e mai obositor să continui să rumegi furie decât să pui o piatră deasupra.

— Nu-ţi face griji pentru noi. Suntem mai fericiţi decât îţi imaginezi tu, îmi şopteşte la ureche, înainte de a se desprinde din îmbrăţişare.

O privesc cu atenţie. A fost întotdeauna elegantă, ca mama ei, dar în seara asta o găsesc şi frumoasă, mai sinuoasă. Poate pentru că e mai puţin aspră.

— Sărută-l pe Federico din partea mea, mă limitez să spun.

La întoarcere, Rossana mi se pare veselă.

— A fost o seară chiar frumoasă, comentează la un moment dat.

Foşnetul frunzelor uscate sub paşii noştri ne însoţeşte discuţia.

— Da, răspund, în timp ce strâng sub braţ tabloul lui Perotti.

În cele din urmă n-am putut să-l refuz. O să-l atârn în salon, cel puţin în felul ăsta, când nu pot să dorm noaptea, cineva care zâmbeşte îmi va ţine companie.

— În orice caz copiii tăi sunt chiar simpatici. Şi ţin mult la tine!

— Hm, uneori sunt convins de contrariul, mai ales în ceea ce o priveşte pe Sveva.

— Ce tot zici? Se vede că e îndrăgostită de tine, ca toate fetele, de altfel!

Mă strâmb neîncrezător, ea izbucneşte în râs şi mă sărută pe gură. Drept răspuns înclin capul prefăcându-mă că mă uit la ceas, ca să nu-mi vadă obrajii roşii.

Parcurgem via dei Mille în tăcere şi dăm buzna în prima gelateria deschisă încă, unde, ca să-i facem în ciudă ştrudelului macrobiotic al lui Perotti ne luăm două conuri cu îngheţată de mere gala. Apoi Rossana se opreşte în faţa unei vitrine, şi eu profit pentru a privi în jur şi mă las răpit de amintiri; colţurile străzilor sunt pline de ele, e suficient să ai ochi buni şi o memorie sprinţară. Acolo, în faţă, de exemplu, cândva era o librărie cu pereţi

foarte albi şi rafturi de culoarea mierii. Mă opream în fiecare zi să admir lemnul blond fără şuruburi şi cuie care stătea prins ca prin miracol şi făcea ca încăperea să semene cu o mare barcă cu pânze. Nu mai există librării atât de frumoase, cel puţin în oraş. Pe vremea aceea mă întâlneam cu o fată de la liceul Umberto, aflat la câţiva metri de aici, ba nu, mă întâlneam nu e corect, eram chiar îndrăgostit de ea. M-am îndrăgostit întotdeauna de femeile cu care ieşeam. Eu şi îndrăgostirea ne-am plăcut imediat, doar cu sentimentul următor, cel pe care lumea îl numeşte dragoste, nu s-a aprins niciodată scânteia. Dar asta e o altă poveste, vorbeam despre librăria unde m-am refugiat într-o zi în care ploua cu găleata şi fata mea nu se hotăra să iasă de la şcoală. Am rămas vrăjit de locul acela magic şi de cărţi şi am început să mă gândesc că într-o bună zi aş fi putut avea şi eu o librărie numai pentru mine. Dar s-a întâmplat un lucru care mi-a schimbat viaţa, una din acele mici mari cotituri care te fac să schimbi drumul. În sfârşit, printre multele mele îndrăgostiri de tinereţe a fost şi fata care lucra la brutăria de lângă casă. Pentru ea am părăsit în doi timpi şi trei mişcări vechea librărie şi pe eleva din Chiaia. Cu brutăreasa însă n-a mers, avea orare imposibile şi îmi aducea chifle calde la fiecare întâlnire. Mi-am imaginat viitorul şi m-am văzut foarte gras şi plictisit, aşa că am părăsit-o şi pe ea şi m-am dedicat studiului. În scurtă vreme a sosit mult râvnitul titlu de contabil care m-a obligat s-o pornesc pe drumul care m-a adus până aici. Dacă atunci n-aş fi întâlnit-o pe brutăreasă, poate m-aş fi căsătorit cu eleva de liceu şi aş fi continuat să frecventez vechea librărie. Poate aş fi fost angajat şi mi-aş fi făcut acolo ucenicia, şi nu la Partenope Service.

Oricum, într-o zi, o aveam deja pe Sveva, am trecut pe acolo şi mi-am dat seama că iubita mea librărie nu mai exista, fusese înlocuită cu un magazin de pantofi de damă, al nu ştiu câtelea. A fost momentul exact în care am înţeles ce pierdusem, cum viaţa venise să mă înşele cu nurii unei brutărese cu forme sinuoase. Nu ştiu dacă aş fi putut deveni librar, ştiu însă că, în viaţă, auzi uneori un clopoţel lângă ureche. Poate să se întâmple în faţa unei femei, într-un loc anume, în timp ce faci ceva care-ţi place. Uite, dacă ar trebui să-i dau un sfat nepotului meu Federico, un singur sfat, ar fi acesta: atunci când auzi clinchetul clopoţelului, ridică-ţi capul şi ciuleşte urechile, eşti în faţa uneia din acele cotituri invizibile şi te asigur că e suficientă o clipă pentru a greşi drumul.

Odată ajuns acasă, mă duc direct în debara şi iau un ciocan şi două cuie. E târziu, dar nu-mi pasă, cel puţin o dată să-mi trezesc şi eu vecinii. Îl pun pe Superman în mijlocul peretelui din salon, chiar deasupra divanului, şi stau să-l privesc încântat.

„Da, îmi placi!” exclam.

Aşa cum îmi place Leo Perotti. Îmi plac Dante şi Sveva, Rossana, Emma. Marino şi pisicăreasa. Poate în seara asta nici măcar bătrânul care-o pipăie pe fiică-mea nu-mi displace chiar atât de tare. Adevărul e că nu poţi să fii tot timpul ciufut şi antipatic, altfel ceilalţi încep să te creadă.

Mă duc în bucătărie şi-mi torn un pahar cu vin. Când închid uşa frigiderului, îl văd pe Belzebut care mă priveşte cu un aer somnoros. Îi ofer ultima feliuţă de brânză rămasă, apoi îl prind de ceafa şi-l duc în dormitor. Înainte de a mă dezbrăca îl mângâi pe ceafa şi faptul că începe să toarcă mă face să zâmbesc. Da, e aşa cum mă gândeam, încep să devin prea bătrân.

În vino veritas

Sună cineva la uşă. Înjur. O fi doamna Vitagliano, care vrea lămuriri despre viaţa Emmei. E momentul bun s-o trimit la dracu'. Îmi înfig irisul în vizor şi cercetez palierul: figura lui Marino ocupă întreg spaţiul vizual. Rămân interzis, nu ştiu de câţi ani nu mai iese din casă. Deschid uşa, el se uită la mine şi zâmbeşte. Rămânem așa, incapabili să ne îmbrăţişăm.

— Ai reușit să te ridici de pe mizerabilul acela de fotoliu! exclam euforic.

— Da, admite el, voiam să-ţi spun ceva, eram pe punctul să ridic receptorul, dar m-am gândit: „Fir-ar să fie, mai bine urc și-i spun personal!"

— Sunt mândru de tine. Hai, intră, te servesc cu un pahar de vin.

— Mulţumesc, Cesare, dar ştii că nu pot bea vin.

Îl invit să ia loc şi îi umplu paharul, ca şi cum n-ar fi spus nimic.

— Marino, cât crezi c-o să mai trăieşti? Vreau să fiu sincer cu tine. Nu-ţi mai rămâne mult. Oamenii la 80 de ani mor. Aşa se-ntâmplă. N-ai ce face! Ai fost de-a dreptul norocos că ai ajuns până aici. Aşa că, acum dacă bei un pahar de şpriţ, cine vrei să se supere?

Marino mă priveşte pe furiş şi râde.

— Eşti o figură, Cesare, zice şi bea o înghiţitură zdravănă.

Apoi pune jos paharul şi priveşte în jur.

— Îmi aminteam altfel bucătăria asta.

— Adică?

— Mai curată, mai ordonată, mai primitoare.

— Te cred şi eu, ultima dată când ai venit aici, mai era Caterina încă. Absenţa ei te face să observi toţi acei *mai.*

Marino chicoteşte încă, eu umplu din nou paharele şi-l îndemn să ciocnim. Mă priveşte ca şi cum aş fi nebun.

— Nu, Cesare, vrei să mă faci să mor azi... zice ezitând.

— Da, aş vrea să te văd căzând lat, după o beţie cu vin sau între coapsele unei femei frumoase!

— Cum am putut să fiu prieten cu tine atâta timp? întreabă şi dă pe gât al doilea pahar.

— E drept, ai avut răbdare. Dar nu atâta cât copiii mei, care sunt obligaţi să mă vadă din prima zi în care au venit pe lume!

— Ce povară le-ai pus în cârcă! comentează el şi izbucnește în râs, vărsând vinul pe jos şi pe pantalonii de flanelă tociţi.

— Parc-ai fi unul din moșnegii ăia care fac pe ei! zic și râd și eu.

— Cesare, eu chiar *sunt* unul din moşnegii care fac pe ei! răspunde Marino şi-şi mai toarnă puţin vin.

— Da, ai dreptate!

Din cauza râsului şi a tremuratului mi-e greu să duc paharul la gură. O fi alcoolul, o fi bucuria de a avea din nou în bucătărie un vechi prieten, dar nu reuşesc să mă opresc din râs, cum mi se întâmpla deseori atunci când eram copil, în clasă. Cine ştie de ce, tocmai când nu putem râde, ne pierdem toate frânele. Râsul necontrolat seamănă cu plânsul, se foloseşte de lacrimi la fel, pentru a elibera energia acumulată.

Cândva râdeam foarte mult cu Marino, asta era înainte ca bătrânul să hotărască să se retragă din viaţă. Într-o zi, în urmă cu patruzeci de ani, a intrat în agenţia comercială Volpe un tip încruntat şi arogant. Individul acela eram eu, angajat datorită unei favori pe care domnul Volpe i-o datora fratelui meu. Acolo, cum am mai spus, era Caterina. Dar nu numai. Mai era şi o altă persoană, un mic om banal şi îmbătrânit, care zâmbea amabil.

— El e Marino, cumnatul meu. O să-ţi explice ce facem aici, spuse domnul Volpe, înainte să dispară şi să mă lase în faţa păpălăului care mă privea cu un aer fericit.

Marino avea vreo patruzeci de ani pe atunci, dar părea deja bătrân, aşa că mă întrebam care o fi vârsta lui. Apoi el mi-a întins mâna şi s-a prezentat. Am răspuns strângerii molatice de mână spunând: „Sunt Cesare, şi mi-e scârbă de munca asta, aşa că nu te aştepta la nimic, oricum peste câteva luni n-o să mai fiu aici!"

El a rămas cu gura căscată şi o clipă mai târziu a început să râdă. Nu puteam şti atunci, dar râsul acela urma să ne lege pe tot restul vieţii. Marino a devenit curând cel mai bun confident al meu, prietenul disponibil care venea să mă ia dimineaţa şi mă însoţea seara, sau mă înlocuia la serviciu dacă eram prins în vreuna din aventurile mele extraconjugale. Părea un copil în trupul unui bătrân, era una din acele persoane crescute pe jumătate, organismul îndreptat spre vârsta a treia, caracterul ancorat încă în primii ani de viaţă. Asemenea copiilor. Marino era plin de entuziasm, de generozitate, de elan, dar tot asemenea copiilor era nesigur, fragil, fricos. Eu am fost pentru el un soi de părinte sever, el pentru mine, în schimb, prietenul perfect, cel pe care toţi ar avea dreptul să-l întâlnească mai devreme sau mai târziu.

Câtva timp relaţia noastră a rămas îngrădită în orele de serviciu, apoi, într-o zi, ştiind că după ce se născuse Dante eram în căutarea unei noi locuinţe, spuse: „E de vânzare apartamentul de deasupra mea. E şi o mică afacere. De ce nu veniţi tu şi Caterina să aruncaţi o privire?"

Aşa am ajuns să umblăm deasupra lui şi i-am cunoscut soţia, pe Paola, şi copiii; Sebastiano şi Antonia. Ani întregi vieţile noastre s-au amestecat: cine, sărbători, petreceri de absolvire, de Crăciun, partide de cărţi, un pic la noi, un pic la ei. Viaţa noastră în comun a fost un continuu sus-jos, şi copiii mei au adormit pe divan lângă ai lui care se uitau la televizor. Uneori venea în vizită şi pisicăreasa (care nu era încă pisicăreasă), pe-atunci măritată cu un bărbat foarte trist care iubea televiziunea mai mult decât pe ea. Doamna, în schimb, în ciuda faptului că nu avusese copii, era plină de entuziasm, se îmbrăca mereu foarte colorat, îi zâmbea vieţii şi povestea deseori despre elevii ei. Era o femeie hotărâtă şi puţin neobişnuită, un soi de hippie crescută prea mult. Dar prezenţa ei ne făcea serile mai vesele.

Şi aşa trecură zilele până în ziua în care a fost botezat nepotul lui Marino, Orazio, primul născut al Antoniei. În seara aceea, îmi aduc aminte, prietenul meu era îmbrăcat cu un costum gri care-l făcea să pară şi mai şters. În timpul ceremoniei m-a prins de braţ şi mi-a şoptit: „Luna viitoare, Sebastiano se mută la Londra. I-au făcut o ofertă pe care n-o poate refuza”.

L-am privit zâmbind, dar el nu mi-a răspuns la zâmbet. „Există momente care lasă un semn pe întreaga ta viaţă, continuă, unul din ele e când îţi pleacă copiii”. „Foarte bine, înseamnă că o să poţi din nou să-ţi curtezi nevasta!” am spus glumind.

Dar Marino n-avea chef de glume. „Paola e bolnavă. Are Alzheimer”, zise strângându-mă de braţ.

L-am privit cu gura căscată, dar el a continuat cât se poate de senin. „Sunt fericit pentru Sebastiano ca şi pentru Antonia. E normal ca tinerii să se gândească la viaţa lor”. „Da”, am comentat murmurând. Am vrut să-l întreb mai multe, dar nu mi-a dat ocazia.

„Şi oricum, ne obişnuim cu toate în viaţă, nu-i aşa?” zise, în timp ce Antonia îl trăgea să facă o fotografie împreună.

Nu ne obişnuim, renunţăm să mai schimbăm lucrurile. E cu totul altceva. Asta aş fi vrut să-i spun, dar era deja departe. Apoi, în anul următor a venit ziua aceea, cea mai teribilă. A primit un telefon din Anglia, dimineaţa devreme, Sebastiano murise într-un accident de maşină. Au urmat nişte luni înspăimântătoare, Marino era un schelet care se mişca din inerţie, doar pentru că soţia lui avea nevoie de el. Părea să îmbătrânească cu o viteză dublă faţă de alţii, ca şi cum ar fi intrat în corpul unui câine şi un an de-al lui ar fi echivalat cu şapte de-ai noştri. Cât despre mine, eu am încercat să-l ajut cum puteam, atât la serviciu, cât şi acasă, dar părea să nu-şi dea seama. Patru ani mai târziu a murit şi Paola şi prietenul meu s-a trezit singur în apartamentul mare care găzduise zeci de ani atâtea hohote de râs, urlete, plânsete şi bombăneli. Antonia a insistat să se mute la ea, şi pentru că, între

timp, Marino se pensionase, dar încăpăţânat cum e nici n-a vrut să audă. Seara însă, cina la noi, se uita puţin la televizor şi apoi se întorcea jos la el.

M-am trezit că-l compătimeam, chiar dacă timpul a transformat mila în admiraţie. Credeam că nu va reuşi să depăşească momentul acela, dar lunile treceau şi el era încă în picioare. Viaţa n-a fost amabilă cu el, şi totuşi Marino n-a încetat s-o salute. Am înţeles atunci că nu există persoane mai curajoase decât altele, există doar cei care înfruntă durerea atunci când trebuie înfruntată.

Într-o bună zi însă, mi-a telefonat şi mi-a spus să trec pe la el, m-a primit tăcerea unei case pe care n-o mai recunoşteam.

— Voiam să-ţi spun că de-acum înainte, n-o să mai vin la cină la tine! spuse zâmbind.

I-am zâmbit şi eu, m-am gândit că avea nevoie să-şi recâştige autonomia.

— Spune drept, ai o companie mai plăcută decât a noastră! am zis şi i-am făcut cu ochiul.

El începu să râdă, cum făcea odinioară, dar deveni imediat serios şi răspunse:

— Cesare, sunt prea bătrân pentru astfel de lucruri. Doar că am obosit să mai fug.

Aş fi putut insista şi poate, dacă doar o clipă mi-aş fi imaginat că locuinţa va deveni mormântul său, aş fi făcut-o. În schimb, m-am gândit că avea dreptate şi am continuat să glumesc, cum ne era obiceiul:

— Nu suntem niciodată prea bătrâni pentru anumite lucruri, Marino. În plus, au fost inventate nişte pastile magice.

Mi-a turnat vin fără să-mi răspundă. În perioada aceea şi tristul soţ al Eleonorei Vitagliano a plecat pe lumea cealaltă şi de câtăva vreme începusem să mă gândesc că cei doi ar fi putut să-şi ţină companie unul altuia. Doamna nu mai preda, ieşea rar din casă şi începuse să facă o fixaţie cu pisicile, aşa că mi se întâmpla deseori să o întâlnesc pe palier cu o felină de-abia luată de pe stradă. Nu există o singură manieră de a înfrunta singurătatea, unii se închid în casă, alţii se leagă prea mult de animale, alţii, în sfârşit învaţă că converseze cu tăcerea.

— Nu cumva ai o legătură cu Eleonora Vitagliano? am întrebat după câtăva vreme.

— Da' ce zici? sări el din fotoliu. Ai înnebunit?

— Ei, sunteţi amândoi văduvi şi singuri, vă cunoaşteţi de-o viaţă, de ce să nu vă ţineţi un pic de companie?

— Cesare, nu spune tâmpenii! N-ai văzut cum a ajuns? Mie mi se pare că a cam luat-o razna. Nu mai pot nici măcar s-o invit să bea o cafea, pentru că miroase a mâncare pentru pisici.

Am zâmbit. În realitate și disperarea are o limită. Așa că am spus:

— Da, cred că ai dreptate, mai bine solitudinea, şi i-am întins paharul ca să-mi mai toarne puţin vin.

Ne-am salutat când era deja vremea să cinăm. Când i-am împărtăşit Caterinei noutatea, şi anume că Marino nu va mai veni la noi, ea a comentat cu părere de rău:

— Păcat, mă obişnuisem cu prezenţa lui tăcută.

— Nu-ţi face griji, am răspuns în timp ce mă îndreptam spre baie, o să vezi că după două zile o să fie din nou aici. Nu poate pur şi simplu să se îngroape în casă!

Au trecut opt ani de la seara aceea.

Timpul i-a fost de folos lui Marino ca să-şi facă prietenă durerea.

— Am urcat ca să-ţi dau asta... suspină la un moment dat Marino.

— Mai întâi eu, spun.

Mă priveşte curios. Are obrajii roşii şi respiră greu.

— Fata aşteaptă un copil. Voiam să-ţi spun asta mai demult...

Marino rămâne o clipă cu paharul la jumătatea drumului, apoi dă înapoi.

— Vrea să-l ţină?

— Așa zice.

— Aveam dreptate eu, nu trebuia să ne amestecăm. Eu sunt bătrân şi sătul să tot aud probleme.

— Ce puteam să fac? Nu fac altceva decât să ajut o biată femeie.

— Te-ai vârât prea tare în problema asta. Una-i o scrisoare, alta-i s-o laşi să doarmă la tine.

Cearta de acum câteva minute e doar o amintire îndepărtată.

— Și dacă el o să afle? continuă.

Ar fi de mirare ca dragul de Marino să nu înceapă să tremure când ţi-e lumea mai dragă.

— Nu-ţi face griji, l-am pus deja cu botul pe labe.

— Eşti nebun de legat, ştii? Eşti doar un sărman bătrân, ar trebui să te linişteşti şi să accepţi lucrurile aşa cum sunt.

— Nu, am hotărât să nu accept nimic. Dacă bătrâneţea o să vrea să mă învingă, o să trebuiască să tragă din greu până să se-ntâmple asta.

Marino mă priveşte năuc, în timp ce-i umplu încă un pahar.

— Ei? întreb. Ce trebuia să-mi spui?

El aşază paharul şi se uită fix la mine, apoi pe un ton mândru răspunde:

— Ţi-am adus scrisoarea, am reușit, cu Orazio, s-o imprimăm!

Ceea ce pentru ceilalţi e o acţiune obişnuită, pentru noi e o culme de escaladat. Adevărul e că tehnologia ar trebui să-i respecte mai mult pe

bătrâni. Iau plicul şi-l învârt între mâini. Mi se întâmplă deseori ca puternica tornadă de entuziasm iniţial să slăbească până la a deveni o uşoară briză de primăvară. Iau din nou sticla şi torn ultimul deget de vin rămas. Marino nu se împotriveşte, e deja de partea mea.

— Pentru salvarea Emmei, spune, apoi ridică paharul şi-l apropie de al meu.

E atât de fericit că poate fi de ajutor unei tinere aflată în dificultate, că nu pot să-i destăinui că scrisoarea muiată de sudoarea lui va ajunge la gunoi, o clipă după ce el va pleca.

— Pentru salvarea... repet.

Ciocnim, apoi îl conduc la uşă. Poate ar trebui să-l duc până acasă, mi se pare cam ameţit. Dar şi eu sunt, şi eu sunt bătrân. Numai că, spre deosebire de Marino, fac tot ce pot ca să uit asta.

Arunc scrisoarea în coşul de gunoi şi mă întorc în salon. Până când nu trăieşti tu însuţi o durere, n-o poţi înţelege. Şi totuşi câţi nu folosesc nepotrivit cuvintele „te înţeleg”. *Nu înţelegi absolut nimic, dragul meu,* aşa ar trebui răspuns. Eu mă jucam de-a hoţii şi vardiştii. Emma înfrunta realitatea.

Îmi vâjâie capul. Mă întind pe divan şi-mi pun pledul pe picioare. Apoi închid pe jumătate ochii, în ciuda mirosului de mucegai care iese din lână. În casa asta până şi obiectele miros a bătrâneţe. Important e să te obişnuieşti cu ea.

În felul meu

Abia aţipisem, că sună din nou la uşă. Liniştea mea s-a terminat, aşa-mi trebuie, eu mi-am căutat-o, am ajuns să nu mai pot să-mi aşez fesele tocite pe divan, că şi vine cineva să mă caute. De data asta e chiar Eleonora. Sprijinindu-se în baston, mă priveşte de jos în sus şi începe:

— Un agent imobiliar urcă tocmai acum. Mi-ai spus că pot să te chem dacă...

Îmi trec mână peste faţă şi mă duc să iau o haină pe mine. Când mă întorc pe palier, bărbatul care vinde apartamente se află deja la intrarea în locuinţa familiei Vitagliano, urmat de o tânără pereche care priveşte în jur cu o expresie buimacă. Mă iau după ei încercând să respir cât mai mult pe gură, până când agentul îşi dă seama că sunt acolo şi se întoarce brusc.

— El e prietenul meu, spune pisicăreasa.

Bărbatul îmi întinde mâna, eu i-o strâng în timp ce îi privesc atent pe el şi pe clienţii lui, care-mi adresează un zâmbet de circumstanţă. Aş vrea să lămuresc faptul că Eleonora e cu adevărat doar o prietenă şi că n-am nimic de-a face cu duhoarea care invadează locul, dar am lucruri mai importante de făcut; deocamdată, în timp ce cuplul se învârte prin camere însoţit de Eleonora, îl înşfac pe agent de braţ şi-i spun:

— Trebuie să vorbesc cu dumneavoastră.

El mă priveşte fix şi spune:

— Vă ascult.

— Cum merge cu vizitele? Adică, e cu adevărat cineva interesat de locuinţa asta?

— Deocamdată nu, dar zona e bună, blocul elegant, cineva care vrea să cumpere va apărea în cele din urmă, trebuie doar să avem răbdare. Sigur, dacă doamna ar face în aşa fel încât casa să fie în condiţii mai bune, ar fi totul mai uşor, încheie amuzat.

Eu, în schimb, nu mă amuz deloc.

— Uite, tocmai asta voiam să clarific. Sunt un om plin de înţelegere şi răbdare, ştiu că toţi au nevoie de un serviciu, dar data viitoare când mai îndrăzniţi să-i spuneţi doamnei cum să-şi ţină locuinţa, vă dau afară, pe dumneavoastră şi pe simpaticii dumneavoastră clienţi.

Zâmbetul ghiduş îi dispare brusc.

— O spuneam doar în interesul ei. Ca să uşurez vânzarea. Îmi fac doar meseria.

— Aşa, bine, faceţi-vă meseria şi nu mai daţi sugestii pe care nimeni nu le-a cerut.

Îşi lasă capul în jos.

— De fapt, vreţi să ştiţi adevărul? Doamna n-are nici cea mai mică intenţie să vândă.

— Nu înţeleg...

— Înţelegeţi, înţelegeţi, nu sunteţi prost. Ştiţi foarte bine că ordinul de a vinde nu porneşte de aici. Şi ştiţi bine că, pentru o femeie bătrână, nu e prea plăcut să vadă în fiecare zi în casa ei nişte străini.

— Auziţi, nu ştiu cine sunteţi, dar eu nu fac altceva decât să-mi respect mandatul...

— Tocmai, mandatul dumneavoastră. Tocmai despre asta voiam să vă vorbesc. Trebuie să renunţaţi la mandatul dumneavoastră şi să nu mai aduceţi pe nimeni aici.

De data asta agentul îşi pierde răbdarea şi-şi umflă pieptul.

— Clientul meu nu sunteţi dumneavoastră, ci nepoata doamnei Vitagliano. În cazul acesta, ea trebuie să-mi ceară să renunţ la vânzare.

Oftez. Speram să nu trebuiască să ajung la transformare, dar băieţelul se arată destul de îndărătnic. Îl măsor din cap până-n picioare şi îi zâmbesc, şi pentru că miroase frumos, iar într-o asemenea situaţie detaliul e cât se poate de important. Rămâne nemişcat, în frumosul lui costum gri în dungi şi cu cravata verde, geanta burduşită de hârtii inutile şi părul plin de gel, aşteptându-mi reacţia. Şi, cu o clipă mai devreme ca perechea să ne întrerupă, spun:

— Nu ne-am înţeles. Sunt un general de la Garda financiară, aflat la pensie. Dacă nu încetaţi să vomaţi în fiecare zi lume în casa doamnei, voi fi obligat să le cer colegilor mei să vă facă o vizită cât mai repede posibil. Nu cred că şeful dumneavoastră va fi prea mulţumit de asta.

El se înroşeşte şi nu scoate o vorbă, şi pentru că tinerii săi clienţi, în ciuda mirosului greu şi a slalomului printre feline, par, incredibil, entuziasmaţi.

— Ne place, spune femeia zâmbindu-ne fiecăruia în parte. Eleonora cască ochii, îngrijorată, aşa că mă simt obligat să-i fac un gest cu mâna s-o liniştesc, iar în clipa următoare mă întorc spre interlocutorul meu, privindu-l fix.

— Bine, noi plecăm, spune el şi-şi conduce clienţii afară.

Tânăra însă pare să nu vrea să renunţe.

— Nu trebuie să vorbim cu doamna? Ne interesează apartamentul, zice o dată ajunsă pe palier, dar agentul o opreşte imediat:

— Nu, doamnă, să mergem la mine la birou să vă explic.

— Păreau interesaţi cu adevărat de data asta, zice Eleonora, când rămânem singuri.

— Nu, să ştii că am vorbit cu agentul şi a înţeles.

— Ce i-ai spus?

— Să nu te mai deranjeze, pentru că oricum nu-ţi vinzi apartamentul.

— Cee?

— Să nu mai vină, repet, pentru că oricum nu vinzi!

Se uită la mine uimită.

— Aşa i-ai zis?

— Nu eşti mulţumită? Nu asta ai vrut?

Eleonora se apropie, cu părul vâlvoi şi gura strâmbă în mod ciudat.

— Nu ţi-am cerut să spui adevărul. Voiam doar ca agentul să nu mai facă alte comentarii despre locuinţă. Trebuia să stai lângă mine. Ce-o să-mi aud acuma de la nepoată-mea!

Închid ochii pe jumătate şi încerc să-mi stăpânesc furia care începe să-mi clocotească în vene. Cretinul de mine, care până şi-acum, dacă o femeie îmi spune că are un necaz, mă dau peste cap să i-l rezolv. Problema e că rezolv necazurile în felul meu şi, nu ştiu de ce, felul meu nu place femeilor.

— Eleonora, ce naiba, spun, mă chemi să te ajut, să te sprijin şi după aia îţi schimbi părerea. Eu n-am timp de pierdut!

— Voiam numai să-i spui că nu putea să mă deranjeze la orice oră.

— Atunci n-ai fost destul de clară, spun şi mă îndrept spre casă, în timp ce una din pisicile ei, profitând de momentul de confuzie creat, se vâră printre picioarele mele şi se repede pe scări în jos.

— Cesare, nu fi obişnuitul moş încăpăţânat. Hai aici. Trebuie să sunăm la agenţie şi să explicăm mai bine situaţia.

Mă întorc spre ea şi o privesc uimit. Drept răspuns ea îşi lasă capul în jos şi adaugă:

— Hai, fir-ar să fie, ajută-mă să rezolv problema.

— Te-am ajutat deja, răspund cu infinită răbdare.

— Ce-i zic nepoatei mele? zice, gata să izbucnească în plâns.

E pentru prima oară, în patruzeci de ani, că o văd aşa. A fost întotdeauna o femeie energică, obişnuită să-şi spună părerea fără rezerve şi să comande, la început, bărbatului ei, apoi pisicilor. Eleonora aflată acum în faţa mea, e însă o băbuţă, care se preface puternică, chiar dacă nu mai e.

— Adevărul, îi spun, fii sinceră. La vârsta noastră minciunile au viaţă scurtă.

Apoi o las în prag şi închid uşa în spatele meu.

Nu mi-au fost de-ajuns nici măcar optzeci de ani să înţeleg femeile.

Un flux continuu

— Deschide!

E ora unu noaptea şi vocea de la interfon e a Svevei. Mă uit perplex la receptor şi apoi apăs pe buton. Ce s-o fi întâmplat? Mă reped pe palier şi-i aud paşii cu câteva etaje mai jos. A chemat ascensorul. Îmi scot capul pe casa scărilor şi văd mânuţa nepotului meu agăţată de balustradă, în ciuda nenumăratelor ipoteze care-mi trec prin cap în câteva secunde, nu reuşesc să găsesc nici măcar un singur motiv pentru care fiica mea să vină în toiul nopţii la mine.

Doar dacă nu fuge.

Dacă la o anumită vârstă te întorci să dormi în casa părinţilor tăi, motivele sunt două: sau ei nu mai există, sau viaţa ta s-a dat peste cap. Şi cum nu mă consider încă defunct, tind să cred că e vorba de a doua ipoteză.

— Să nu pui întrebări! zice ea imediat cum iese din ascensor.

Mă blochez cu semnul întrebării pe vârful limbii. Ei, nu, dragă Sveva, aşa e prea uşor. Te prezinţi la ora asta, cu copilul tău adormit şi năuc, şi îţi mai permiţi şi să nu răspunzi la întrebările mele? Dar evident că toate astea le ţin pentru mine. Îl sărut pe Federico, iau mica sacoşă din mâna Svevei şi îi urmez în casă. Ea îşi scoate jacheta şi se întoarce spre mine. Acum o să-mi spună în sfârşit ce s-a întâmplat.

— Unde putem să dormim? întreabă însă.

Mă uit fix la ea, înainte de a răspunde. Are ochii umflaţi de plâns, părul răvăşit şi buzele întredeschise. N-a petrecut probabil o seară prea plăcută. Mă întorc spre nepotul meu, care cu greu reuşeşte să-şi ţină ochii deschişi şi mi-e foarte milă de el. Foarte probabil că a fost dat jos din pat, a asistat la a nu ştiu câta ceartă între părinţi şi acum se află în casa bătrânului său bunic, fără tatăl lui, fără camera şi jocurile sale.

N-aveţi decât să vă faceţi tot răul din lume, tu şi cu soţul tău, dar lăsaţi-l deoparte pe Federico. Creşteţi-l departe de ura voastră, ţineţi-l la adăpost de regretele voastre, ascundeţi-l privirilor voastre lipsite de iubire. Şi dacă nu sunteţi în stare, despărţiţi-vă. Un copil care creşte fără unul dintre părinţi va fi poate un adult incomplet şi nesigur pe el, dar cine creşte în ură şi violenţă, nu va şti niciodată să iubească. Şi nu există rău mai mare pe care un părinte poate să-l facă.

— Culcaţi-vă în camera mea, spun pe un ton dur.

— Şi tu?

— Eu dorm prost și puțin, e bun și divanul pentru asta.

Îl ia pe micuț de mână și se îndreaptă spre dormitor.

Îi duc sacoșa și o găsesc scoțându-i, cu gesturi nervoase, pantofii lui Federico întins pe pat. Mă apropii și, fără să scot o vorbă, o dau la o parte și o înlocuiesc. Sveva ia atunci pijamaua copilului și o aruncă pe pat, apoi scoate ceva din micul bagaj aflat la picioarele ei și dispare în baie. În cameră rămânem doar eu și nepotul meu. El doarme deja, eu aș vrea să-l imit. Îl vâr în așternut, apoi scot din dulap o pernă veche, care cine știe de când n-a mai întâlnit o față de om, și o pun pe divan, unde e deja o pătură. Mă culc și sting lumina, chiar dacă știu că n-o să închid ochii toată noaptea, prea sunt nervos. După câteva minute Sveva iese din baie și se refugiază în dormitor. O aud deschizând sertare și șoptindu-i ceva lui Federico înainte ca arcurile patului să scârțâie anunțându-mă că, în sfârșit, s-a culcat.

E ciudat, dincolo se află fiica mea, aceeași ființă căreia i-am schimbat scutecele, pe care am spălat-o la fund și i-am șters lacrimile, și totuși mă simt stânjenit, ca și cum intimitatea mea ar fi fost violată de o străină. Nu legăturile de sânge sunt cele care creează intimitatea, ci conviețuirea. Până și o mamă, cu timpul și depărtarea, devine puțin mai străină.

— Dormi?

Ridic brusc capul și o văd în prag. Pe întuneric nu pot să-i văd chipul, dar sunt sigur că-și ține buzele strânse, cum i se întâmpla întotdeauna atunci când era mică și făcea vreo boacănă. Îmi aduc aminte că odată, ca să se cațere pe bufet, a dărâmat tot serviciul de farfurii al soacrei mele. Caterina a început să țipe, așa că Sveva a fugit la mine cu aceeași expresie pe chip ca în seara asta. De câte ori o certa maică-sa, alerga la subsemnatul, știind foarte bine că mergea la sigur. N-am fost niciodată prea bun în rolul părintelui sever, nu-mi venea natural, după primele două propoziții izbucneam în râs, și Sveva mă urma. Atunci venea Caterina, care-mi spunea că sunt iresponsabil, convinsă fiind că voi distruge viața copiilor făcându-i să crească fără o autoritate. Ei bine, eu am avut un tată autoritar și n-am crescut mai bine decât Sveva și Dante.

— Nu, sunt treaz, răspund sec.

Nu reușesc să-mi ascund supărarea pentru eternele ei tăceri. Caterina era la fel, în stare să nu scoată o vorbă ore întregi, așteptând să-i treacă supărarea. La început mi se părea că-mi pierd mințile la gândul că nu pot să slăbesc tensiunea și că trebuie să conviețuiesc cu ea, apoi am învățat să-i ignor și supărările. N-aș vrea să spun prostii, dar cred că boala s-a hrănit din energia aceea reprimată. Soția mea își înghițea în fiecare zi ranchiuna.

Sveva se așază pe marginea divanului și se uită la mine. Chiar dacă e atât de aproape nu reușesc să-i citesc în ochi.

— Îmi pare rău, zice, ştiu că ţi-am picat în casă fără să-ţi dau vreo explicaţie, dar adevărul e că mi-e frică să nu mă judeci.

Primul lucru care-mi vine în minte e să întind mâna spre chipul ei, un gest pe care nu-l mai fac de o eternitate. De aceea Sveva aproape că se retrage nesigură, înainte de a-mi oferi obrazul. Şi atunci, după puţin, pielea mea îi întâlneşte lacrimile, cum se întâmpla cândva, când cu degetul îi opream plânsul înainte să-i poată brăzda faţa.

— Nici nu știu de când nu m-ai mai mângâiat.

— În realitate nu te ating cu adevărat, spun, nucleele sufletelor noastre nu se întâlnesc niciodată, n-ar putea. Nimicul atinge nimic.

— Ce zici?

— Nu ştiu. Am auzit asta într-un documentar, dar n-am înţeles mare lucru.

Zâmbeşte şi spune:

— Te uiţi la prea multe documentare.

— Poate, dar e singurul lucru care-mi mai trezeşte curiozitatea. Iar curiozitatea îmi permite să hrănesc nemărginita mea vanitate!

Sveva zâmbeşte din tot sufletul, şi eu cu ea. Apoi devenim din nou serioşi și rămânem tăcuţi până când ea exclamă:

— M-am certat cu Diego, cred că bănuieşte ceva...

Oftez. Bănuiala e ultima treaptă în sfâşierea unei relaţii; când are loc, s-a pierdut deja mult.

— Nu-l mai iubești?

— Nu ştiu...

— Asta înseamnă nu.

— Nu există cale de mijloc pentru tine, nu-i aşa?

— Calea de mijloc serveşte la a nu o lua pe drumul cel bun, cel care te duce drept unde vrei şi trebuie să mergi. Fiinţa umană e maestră în învârtitul pe loc, numai ca să nu atingă obiectivul care o terorizează.

— În ultima vreme te-ai apucat de filosofat, spune pe un ton ironic.

— Nu-i vorba de filosofat, ci de faptul că vârsta ajută la acceptarea unor adevăruri incomode. Dacă nu-l mai iubeşti pe soţul tău, trebuie să-l laşi. Nu pentru tine, pentru Federico. Altfel își va petrece copilăria asistând la scenele voastre şi la frustrările tale. Îmi pare rău, am încercat să stau deoparte, dar acum simt nevoia să-mi spun părerea. Hotărăşte-te să alegi, nu face ca mine şi ca restul lumii. Nu ştii câte perechi sunt ţinute împreună de faptul că nu aleg.

Se desprinde de mângâierea mea, îşi aşază coatele pe genunchi şi-şi acoperă faţa cu mâinile. Apoi începe să se legene, aşa cum făcea Caterina când se simţea prinsă în cursă. Chicotesc. Sveva se întoarce şi mă priveşte

perplexă.

— Nu-i nimic, doar că semeni cu maică-ta, și ea se legăna așa.

— Nu-mi aduc aminte.

— În general, o mamă le ascunde copiilor ei momentele de criză.

Cuvintele sting firicelul de veselie care începea să-i apară pe chip.

— Crezi că greșesc cu Federico, nu-i așa?

— Da, admit, dar cred că e normal şi că nimeni nu poate face nimic. Eu am greşit cu tine, tu cu el, el va greşi cu copiii lui.

Pare să se însenineze, aşa că mai rămânem tăcuţi o vreme, cu respiraţiile care se încrucişează şi se alternează în noapte, cum se întâmpla cu mulţi ani în urmă. Şi din nou ea vorbeşte prima:

— De ce nu vii dincolo să dormi?

— Unde?

— În patul matrimonial.

— Suntem prea înghesuiţi.

— Cui îi pasă.

— Sunt bine aici, nu-ţi face griji pentru mine.

— În realitate îmi făceam griji pentru mine.

O privesc curios. Atunci îşi încruntă sprâncenele şi continuă:

— Pentru că mă întristează să dorm în patul ăla...

A, da, nu m-am gândit la asta. Persoanele rămân puțin în obiectele care le-au însoțit viața. Sveva a găsit-o pe mama ei sub pătură.

— OK, atunci vin să-ţi alung melancolia, spun prompt, dar te avertizez, mă mişc încontinuu şi sforăi ca un porc.

Râde şi mă ajută să mă scol. Ne vârâm în pat, cu Federico care doarme între noi, apoi Sveva, înainte de a stinge lumina, se uită la mine şi şopteşte:

— Mulţumesc, tată.

— N-ai de ce...

Când întunericul pune stăpânire pe cameră, rămân singur cu gândurile mele să scrutez tavanul brăzdat de micile fâşii de lumină care se strecoară printre obloane. E pentru prima oară de nu ştiu câtă vreme că am o senzaţie de profundă bunăstare. Întorc capul şi-l văd pe Federico dormind cu feţişoara în sus şi gura deschisă. Sveva s-a întors pe cealaltă parte, dar pot să-i aud totuşi respiraţia. Mi se pare natural să mă întorc cu gândul la atunci când era ea în mijlocul patului şi mama ei era întoarsă cu spatele. Au trecut patruzeci de ani şi totuşi povestea pare să se repete ca un flux continuu.

Ceea ce suntem dispare odată cu corpul, însă ceea ce am fost se păstrează în cei dragi. În Sveva mi se pare că văd ceva din Caterina, exact aşa cum, la un moment dat, pe chipul mamei mele l-am regăsit pe bunicul. Cine ştie dacă în viitor n-o să mă întorc şi eu la suprafaţă graţie unui gest, unei expresii,

unui zâmbet al fiicei mele. Şi cine ştie ce ochi vor vedea asta.

Asemenea norilor

Azi-dimineață m-am sculat mai devreme decât de obicei, am dat încet la o parte așternuturile și m-am îndreptat spre bucătărie. Sveva și Federico dormeau încă, ferice de ei. Mi-am petrecut toată noaptea atent să nu mișc nici măcar degetul mic de la mână ca să nu-mi trezesc nepotul, în scurtă vreme aveam umărul anchilozat și brațul înțepenit, dar nu era cea mai rea senzație care-mi chinuia trupul. La vreo două ore după ce am adormit, s-a făcut simțită, punctuală ca un ceas, nevoia de a urina, care după alte șaizeci de minute s-a transformat într-un impuls de nestăvilit. Vezica mă implora s-o ajut să se elibereze de tot lichidul inutil acumulat de mine în timpul zilei. Pentru că, într-adevăr, la cină exagerasem puțin cu vinul. Cum să-i explici (vezicii, zic) că o carafă de vin are miraculosul dar de a face tolerabilă până și o melancolică și solitară seară petrecută în fața unei inutile emisiuni de varietăți.

Problema e că aveam nevoie să merg la baie. Numai că, pentru a ajunge acolo trebuia să aprind lumina, să-mi pun ochelarii, să-mi încalț papucii de casă și să mă târâi de-a lungul coridorului. Ar fi fost imposibil, cu tot zgomotul acela, ca Sveva și Federico să nu se trezească. Așa că am rămas imobil pentru următoarele patru ore, întins pe o parte, deoarece, dacă stai întins pe spate, cu vezica umflată ca un balon, îți trebuie o rezistentă inumană.

În sfârșit, noaptea nu a fost dintre cele mai bune, dar, dacă e posibil, ziua a fost și mai rea. La micul dejun Sveva m-a anunțat că seara se va întoarce acasă. I-am zâmbit, chiar dacă sunt sigur că a reușit să citească pe chipul meu cât eram de dezamăgit, nu atât pentru că poate hotăra încă o dată să nu aleagă, cât pentru că scurta și neașteptata ei vizită mă făcuse mai fericit decât aș fi crezut. Te obișnuiești cu singurătatea și uiți cum noaptea e mai puțin înfricoșătoare dacă există cineva care respiră lângă tine. În orice caz hotărârea era luată, iar eu nu puteam să fac nimic, așa că m-am limitat la a-mi bea cafeaua în liniște, până când ea mi-a cerut să-l duc pe Federico la școală. În trecut o asemenea cerere m-ar fi făcut să mă încrunt, azi-dimineață însă, m-am trezit zâmbindu-i satisfăcut.

După nicio oră eram cu Federico în fața școlii. Acolo m-am blocat și am întors privirea spre cerul limpede, pe care câțiva nori caraghioși pluteau plictisiți spre Vezuviu.

Nu era o zi în care să te închizi într-o clasă. Așa că m-am întors către

nepotul meu şi i-am spus:

— Ştii ce facem acum?

A clătinat din cap.

— Nu intrăm, o să mergi mâine la şcoală. În dimineaţa asta stai cu bunicul!

Federico a zâmbit şi a căscat ochii, permiţându-i unui moşneag urâcios ca mine să se simtă, cel puţin o dată, o persoană mai bună.

— Şi ce facem? a întrebat.

Chiar, ce puteam face? Unde o duceam pe Sveva? Apoi am avut o revelaţie: Edenlandia, parcul de joacă prin care au trecut toţi copiii din Napoli.

— Haide cu mine, i-am răspuns şi m-am îndreptat spre staţia de taxi.

Ei bine, incredibil, într-o marţi dimineaţa, m-am trezit brusc într-un parc de distracţii unde nu mai fusesem de peste treizeci de ani. Când Federico a înţeles încotro ne îndreptam a început să strige şi tot timpul drumului a dat încontinuu din picioare. Corpul ne trădează întotdeauna emoţiile, fie atunci când ne legănăm pradă nehotărârii sau fricii, fie când ne agităm de fericire. Pe ultima chiar nu reuşim să o mascăm prea mult.

Din păcate zâmbetul cu care Federico a intrat în parc, mie mi-a dispărut imediat ce am trecut de poartă. El a început să alerge de la o atracţie la alta bucuros nevoie mare, iar mie nu mi-a rămas altceva de făcut decât să mă adaptez la entuziasmul lui, în ciuda melancoliei care m-a cuprins. Ei da, pentru că eu sunt asemenea corzii unei chitare, în pace cu mine însumi până când cineva mă pişcă, din acel moment încep să vibrez la infinit. Vederea acelui loc m-a făcut să mă întorc înapoi în timp. Iar la vârsta mea e foarte periculos să mergi înapoi.

Era la începutul anilor ’70 şi Edenlandia era la apogeu. Sveva era mică, iar Caterina şi cu mine am hotărât s-o ducem pentru prima oară să vadă marele parc tematic, orgoliul oraşului Napoli şi al întregii peninsule. Caterina era entuziasmată, iar fiica noastră era extrem de fericită, singurul care nu reuşea să aibă acelaşi entuziasm eram eu. Cel puţin până când am cunoscut o tipă, mi se pare că o chema Debora, o tânără de vreo douăzeci şi cinci de ani care stătea împreună cu două prietene în faţa gheretei de tras la ţintă, unde se câştigau jucării de pluş. Caterina şi Sveva se opriseră în „Casa oglinzilor”, aşa că m-am apropiat de cele trei fete şi am început cu obişnuita mea curte, nici măcar prea voalată. Pe scurt, am reuşit să câştig jucăria de pluş dorită de Debora şi i-am cucerit inima. Mi-a mulţumit şi s-a îndepărtat cu prietenele ei chicotind şi aruncându-mi priviri seducătoare. Am petrecut restul zilei cu gândul la zâmbetul Deborei, nu la cel al fiicei mele, care între

timp părea că-şi pierde minţile în faţa spectacolului care ne înconjura.

Ar fi putut să fie ziua perfectă, aş fi putut şi ar fi trebuit să simt că fac pace cu viaţa, cu soţia mea, care-mi arunca priviri iubitoare, cu fiica mea, care râdea veselă şi îmi strângea mâna, cu oraşul meu, care voia să-mi dăruiască o zi de pus în ramă. Dar o întâlnisem pe Debora, trupul ei îmbătător, râsul ei puţin copilăresc, privirea încărcată de senzualitate. Aşa că m-am prefăcut că sunt tot aşa de fericit ca familia mea, chiar dacă nu eram, şi nu atât pentru dispariţia tinerei muze, cât pentru faptul că fusese de ajuns ca ea, o fată ca multe altele, să mă facă să pierd din vedere frumuseţea acelei zile.

La ieşire am întâlnit-o din nou, şi văzându-mă cu Sveva de mână şi cu Caterina alături, mi-a aruncat o privire ironică şi poate puţin dispreţuitoare.

Am aplecat ruşinat capul şi m-am ascuns într-un zâmbet strâmb către fiica mea.

Cu Federico am trecut de la căluşei la Jumbo, de la trenuleţ la Vechea Americă, urcându-ne apoi pe faimosul Zmeu zburător, un soi de tren care de o jumătate de secol aleargă în cerc pentru a face ca imbecili ca mine să prindă în zbor un idiot de ghem atârnat. Ne-am învârtit de şase ori doar-doar o să prindem ghemul, a treia oară Federico a zis că se plictiseşte şi că vrea să meargă să cumpere popcorn, dar eu nici n-am vrut să aud: până când n-o să pot înşfăca ghemul, n-o să plecăm de acolo.

M-am aşezat la coadă să mai cumpăr un bilet, numai că un domn de vreo patruzeci de ani, împreună cu copilul lui dolofan, care lingea nişte vată pe zahăr, s-a vârât, cu o mişcare abilă, printre oameni şi a ajuns la casă.

În optzeci de ani de trai în Napoli, oricine ar învăţa o regulă foarte simplă: să nu te legi niciodată de un tip bine făcut, plin de tatuaje şi cu un pronunţat accent dialectal. Nu e oraşul bun pentru a căuta nod în papură cuiva. Şi totuşi m-am apropiat de individ şi am spus:

— Stimate domn, n-aţi văzut coada?

El mi-a aruncat o privire plictisită şi-a răspuns:

— Am terminat deja.

Am văzut negru în faţa ochilor.

— Poate n-am fost destul de clar. Trebuie să vă întoarceţi înapoi!

În clipa aia mi-a acordat toată atenţia:

— Da' ce vrei? a întrebat pe un ton confidenţial, dar nu prietenos.

— Să vă aşezaţi la coadă! am reacţionat vehement.

Un domn din spatele meu m-a tras de braţ şi mi-a şoptit „daţi-i în pace". Dacă aş fi avut timp, m-aş fi întors şi aş fi strigat şi la el, care, în realitate nu încerca decât să mă salveze. I-aş fi aruncat în faţă adevărul, adică pentru că toţi le dăm pace, ei continuă să fie insolenţi. Dar n-aveam timp, pentru că

zdrahonul părea destul de iritat de cuvintele mele şi înainta ameninţător. Eram gata să mă transform în colonel la pensie, dacă n-ar fi intervenit un băiat de la pază, care i-a dat biletele interlocutorului meu și l-a rugat, incredibil, să nu mă bage în seamă. Iar el așa a făcut, nu m-a băgat în seamă, pentru că oricum, la Napoli, toţi sunt maeștri în asta, mai puţin subsemnatul. Aş fi vrut să insist, numai că, alături, Federico se uita speriat la mine, atunci am plătit şi am urcat în cabină, gata să facem al nu ştiu câtelea tur. Cu o clipă înainte ca trenul să plece, m-am întors spre nepotul meu şi i-am spus:

— Dacă vrei cu adevărat să trăiești aici, nu face ca bunicul, învaţă trista şi disperata artă de a nu băga în seamă.

Credeam că parcul de distracţii îmi va permite să umplu toate căsuţele, goale încă, ale meseriei de bunic, în schimb, odată ieşiţi de acolo, Federico a cerut să ne ducem la grădina zoologică, aflată vizavi, confirmându-mi astfel teza conform căreia trebuie să cedezi cât mai puţin posibil, în aşa fel încât ceilalţi să nu aibă așteptări excesive. Faptul e că după ce am făcut faţă piraţilor, astronavelor, cailor şi zmeilor, a trebuit să asist şi la melancolicul spectacol al animalelor în cuşti, o experienţă la care aş fi renunţat cu plăcere.

Am aflat că pasărea flamingo îşi datorează culoarea roz pigmentului unui mini crustaceu cu care se hrăneşte, că numai cincisprezece la sută din puii de struţ ajung să împlinească un an, din cauză că sunt vânaţi de alte animale, că lebedele negre sunt monogame şi-şi petrec toată viaţa cu un singur partener. Ar fi destul de caraghios dacă noi am lua culoarea mâncării pe care o ingerăm, și o adevărată tragedie dacă doar o mică parte din copii ar ajunge adulţi. Ca să nu mai vorbim despre cum ar putea fi fiinţa umană monogamă petrecându-și toată viaţă alături de o singură persoană. Numai unele animale sunt în stare de atât de mult.

În orice caz, am ieşit de acolo satisfăcut de a-i fi dăruit nepotului meu o amintire care poate că îl va însoţi mare parte din viaţă. Aşa că mergeam liniştit şi satisfăcut cu Federico alături, când m-am întâlnit cu îngrozitorul meu vecin. De fapt, el era pe trotuarul de vizavi şi nu mă observase. Abia ieşise dintr-o bancă cu alte două persoane cărora le zâmbea vorbindu-le cât se poate de cordial. Când l-am văzut atât de calm şi de sigur pe el, îmbrăcat cu o frumoasă haină de culoare închisă, m-am îndoit pentru o clipă că era vorba de acelaşi lucru care o aducea pe Emma într-un hal fără de hal. Am stat să-i privesc pe tipii ăia bine îmbrăcaţi care vorbeau şi gesticulau, nişte persoane ca oricare altele, şi tocmai de asta invizibile, trei figuri care, dacă n-ar fi fost el, ar fi trecut pentru o clipă prin faţa ochilor mei, ca să dispară apoi pentru toată ziua, asemenea norilor dimineţii.

La prima vedere era totul normal la vecinul meu: elegant, cu o faţă întinsă

şi zâmbitoare şi un aspect care-ţi trezea încredere. Şi totuşi era suficient să-l privesc, şi mă treceau fiori pe şira spinării. Cum poate avea un om două feţe? Cum pot să nu se contamineze una pe alta? Şi de ce pentru alţii răul e deseori imperceptibil? Poate pentru că se află la întuneric, dincolo de suprafaţă. Asemenea norilor care au capul iluminat de razele soarelui şi trupul negru şi încărcat de furie.

— Cine-i? a întrebat pe neaşteptate Federico.

— Un prieten, am răspuns fără ezitare.

Am continuat să privesc duşmanul până când m-a observat şi el. Numai atunci zâmbetul i s-a stins de pe chip. Nu sunt un laş, sau cel puţin mă lupt în fiecare zi să nu fiu, dar în faţa ochilor lui de animal de pradă am simţit ceva foarte asemănător cu frică. Apoi însă mi-am spus că el ar trebui să se teamă de mine, nu invers, aşa că am făcut faţă privirii sale, până când ticălosul s-a întors şi a plecat. Apoi mi-am reluat drumul ţinându-l pe Federico de mână.

— Nu-l saluţi? a întrebat el.

— Altă dată, am răspuns.

Apoi am intrat în primul bar ieşit în cale şi m-am dus direct la toaletă. Puţin lipsea să nu fac pe mine.

Bolul de sticlă

Farfurii care se sparg. Un urlet, apoi o bufnitură. Încă un urlet. Aprind lumina, mă ridic în şezut şi aştept. După puţin aud alte zgomote, ca de mobilă trasă de la loc şi scaune târâte, apoi alte vase care se sparg. Din nou strigăte. Mă scol şi-mi iau halatul. Ies în coridor când se deschide uşa vecinilor. Aud cum cineva aleargă pe scări, atunci mă reped la fereastră. După câteva clipe el iese în stradă şi se duce direct la maşină. Ies în grabă pe palier, unde o găsesc pe Eleonora Vitagliano aşteptându-mă. Stă nemişcată şi se uită fix la uşa întredeschisă de la apartamentul Emmei.

— Ai auzit? şopteşte.

Dau din cap în semn că da, n-am timp să mă ocup de pisicăreasă. Mă apropii de uşă şi o deschid larg. Eleonora se lipeşte de mine.

— Eleonora, te rog! exclam fără prea mult tact.

Ea şopteşte ceva şi se retrage. Apăs pe sonerie, deşi mâinile îmi tremură mai mult ca de obicei. Dacă povestea asta nu se termină acum, jur că mă duc la poliţie.

Emma nu răspunde. Ar trebui să intru, dar rămân în prag, ceva mă reţine, şi nu e doamna Vitagliano, care, dimpotrivă, mă împinge cu privirea. Mi-e frică, o frică adevărată, pe care o simţi doar de puţine ori în viaţă şi-ţi paralizează muşchii şi gândurile. Problema e că la vârsta mea nu poţi s-o asculţi prea mult, pentru că altfel ajungi pe un fotoliu să priveşti lumea de departe, ca Marino. Aşa că deschid şi intru în casă.

Holul e în întuneric şi singura lumină provine de la o cameră aflată în fund, pe dreapta. Aş vrea să alerg până acolo ca să mă conving că Emma e bine, dar nu mă ţin picioarele, mi se învârte capul, iar cataracta nu-mi permite să străpung întunericul. Atunci înfrunt coridorul cu calm şi mâini nesigure care anticipează paşii şi îmi fac drum printre mobile.

Emma nu e în bucătărie, acolo sunt doar pahare şi farfurii sparte, un scaun răsturnat, trei sertare deschise. Apoi observ nişte pete roşii pe paviment. Sânge. Picăturile se înşiruie una după alta, ca firimiturile lui Hänsel şi Gretel, şi-mi arată calea de urmat.

— Emma, şoptesc.

Nu răspunde. Doamne, te rog, fă să fie bine, fă ca eu să pot muri fără să asist la o altă tragedie. Aprind lumina în coridor. Urmele de sânge mă conduc în baie. Prosoapele sunt pe jos, la fel săpunul, paharul cu periuţele de dinţi şi perdeaua de la cadă. Picăturile s-au transformat în amprente lăsate

de picioare goale.

Trebuie să fac pipi.

De pe palier se aude vocea pisicăresei, numai că nu reuşesc să înţeleg ce spune, mi se pare că mă aflu într-o lume vătuită, că sunt din nou un fetus, înconjurat de lichidul amniotic.

— Te rog, mă aud bolborosind, ajută-mă tu, aşa cum ai făcut întotdeauna!

Dar Caterina e departe, la fel ca vocea doamnei Vitagliano, la fel ca fiii mei, ca Rossana și Marino. Sunt cu toţii departe de mine și de ceea ce se întâmplă aici. Mirosul de rahat nu poate ajunge până la ei.

În faţa băii e o comodă mică răsturnată, pe jos e apă și cioburi de sticlă. Puţin mai încolo un peştişor roşu se zbate respirând greu. Dacă aş putea, dragul meu, aş alerga să te salvez, te-aş pune în chiuvetă și aş da drumul la apă. Nimănui n-ar trebui să-i fie negat oxigenul. Te înţeleg, nici nu ştii cât, dar nu pot să te ajut, nu acum.

Îmi pare rău.

Mă întorc şi intru în camera din fată, dormitorul. Uşile dulapului sunt deschise, câteva haine pe jos. Pe pat un geamantan plin pe jumătate, la picioarele mele un pantof plin de sânge. Aproape că mă lasă picioarele şi m-aş aşeza pe pat, dacă n-aş vedea o mână ieşind din spatele lui. Nu ştiu cum, dar într-o clipă mă trezesc îngenuncheat lângă Emma. Are ochii deschişi şi horcăie, îi iese sânge din gură, are faţa tumefiată, un braţ sub bazin într-o poziţie anormală şi o pată mare de sânge i se întinde sub cap. În jurul ei cioburi din oglinda de pe perete, pe care se vede încă locul exact în care capul a întâlnit sticla. Firicele de sânge coboară pe perete și picură pe paviment, la câţiva centimetri de ceea ce mai rămâne din Emma.

Crezi că ai văzut totul în optzeci de ani de viaţă, că eşti pregătit pentru orice situaţie şi că poţi face faţă cu experienţa ta, însă îţi dai seama că nu ştii nimic, că bolile, necazurile şi traumele care te-au marcat n-au folosit la a te face mai puternic. Nu se învaţă niciodată cum trebuie înfruntată durerea, se trăieşte şi gata. Aşa cum fac eu, fără ca măcar să-mi dau seama. Îi iau mâna şi-i privesc ochii. Ar vrea să vorbească, dar nu reuşeşte. Ridic privirea. În prag se află Eleonora, care priveşte scena cu gura căscată.

— Sună la Salvare, îi spun.

Nu se mişcă.

— Ai auzit ce-am spus? urlu.

Pisicăreasa dă din cap şi dispare din ochii mei.

— Acum o să vină ambulanţa, nu-ţi face griji. O să vezi, în câteva zile o să fii din nou ca înainte.

Pe pat e un prosop. Îl iau și i-l pun sub cap încercând să opresc

hemoragia. Nu ştiu dacă e exact ce trebuie să fac, dar acţionez din instinct, n-am timp să mă gândesc prea mult. Mă forţez să-i zâmbesc şi să nu privesc pata de sânge care devine din ce în ce mai mare. Numai că, am spus-o, nu prea ştiu să mă prefac, ea îşi dă probabil seama pentru că mă fixează cu ochii umezi care par să implore să n-o abandonez.

Cunosc privirea asta, era cea cu care Caterina mă făcea să tac. Aşa că mă forţez să deschid gura, chiar dacă nu ştiu ce spun. Viaţa îmi dă o a doua şansă. Nu se întâmplă prea des.

— Nu te gândi la nimic, acum o să mergem la spital, o să te trateze şi după aceea va începe un nou drum. Îţi jur că o să ai ce meriţi, chiar dacă ar fi ultimul lucru pe care-l face bătrânul ăsta ramolit din faţa ta!

De data asta îmi zâmbeşte şi mă strânge uşor de mână. Sângele ei coagulat face atingerea noastră şi mai puternică. Pisicăreasa apare din nou în prag şi ne aruncă o privire plină de compasiune. Dau din cap şi mă întorc din nou la Emma. Am senzaţia că ochii ei încep să-şi piardă lumina.

— Ba chiar, ştii ce-ţi spun? După ce o să te pui pe picioare, mergem să facem o călătorie. De ani de zile nu mă mai mişc. Numai dacă şi tu eşti de acord, evident. Înţeleg că să ai drept însoţitor un bătrân nu e maxima ta aspiraţie, dar va trebui să te obişnuieşti, n-o să te las prea uşor!

Zâmbeşte din nou. Cel puţin aşa mi se pare. Sau aşa îmi place să cred. În realitate strânsoarea mâinii începe să fie tot mai slabă, iar prosopul e deja roşu şi ud leoarcă. Simt nevoia să plâng şi să merg la toaletă. Dacă mai stau câteva minute, fac pe mine. Şi-atunci continui să vorbesc, aşteptând sosirea ambulanţei.

— Dar, te avertizez, nu sunt un tovarăş de călătorie prea grozav. Sunt leneş, nu reuşesc să fac nicio fotografie, pentru că îmi tremură mâinile, colonul meu din când în când face mofturi şi sunt şi destul de supărăcios. Dar ştii, cu bătrânii e nevoie de răbdare!

De data asta sunt singurul care zâmbeşte la ce spun. Doamna Vitagliano a găsit curajul să facă un pas în cameră şi ne priveşte ca şi cum am fi două fantome. Emma e palidă şi mi se pare că are o transpiraţie rece. Tremură. Iau cearşaful de pe pat şi o acopăr, apoi mă apropii de urechea ei, la câţiva centimetri de pata întunecată care-şi continuă inexorabil drumul către perete. Sângele ne sperie. Corpul nostru ne sperie, găsim că e întunecat şi necunoscut, asemenea spaţiului, şi încercăm să nu dăm prea multă importanţă nici unuia, ca să nu rămânem striviţi.

— Vrei să ştii ceva amuzant? Un secret pe care nu l-am spus niciodată nimănui? şoptesc. Emma aceea despre care ţi-am vorbit, femeia de care am fost îndrăgostit la nebunie...

Emma mişcă pupilele. Deci ascultă ce-i spun.

— Era mai tânără decât tine atunci când am cunoscut-o, şi n-am reuşit niciodată s-o cuceresc. Nu te uita aşa la mine! Eram căsătorit, dar n-am spus niciodată că sunt un bărbat cumsecade.

Pisicăreasa întoarce puţin capul, încercând să audă ce spun, dar e prea surdă ca să poată înţelege ceva.

— În orice caz... nu ţi-am spus ce era mai rău.

Aştept câteva secunde. Credeam că voi duce secretul acesta cu mine în mormânt, şi iată mă trezesc că-l mărturisesc unei tinere cunoscute de puţin timp.

— Emma e sora soţiei mele...

De data asta sunt sigur că a înţeles. Îmi strânge uşor mâna. Poate, dacă ar putea, Emma mi-ar spune că sunt un nemernic, în asta femeile sunt foarte solidare. Iată de ce n-am vorbit cu nimeni despre asta, nici măcar cu Rossana. Poate de asta am hotărât s-o fac acum, cu singura persoană care nu-mi poate răspunde.

— În orice caz... încerc să continui, dar exact în clipa asta dau năvală în cameră doi infirmieri care mă dau la o parte într-o manieră bruscă.

Rămân aşezat pe jos s-o observ pe Emma cum e ajutată de oamenii care se mişcă la unison şi par să-şi ştie meseria. Nu vorbesc unul cu altul, unul acţionează, celălalt controlează bătăile inimii, apoi îi observă pupilele. *Nu, nu-i priviţi ochii*, aş vrea să urlu, *sunt stinşi, dar curând se vor aprinde din nou. Să nu ajungeţi la concluzia că Emma e pe moarte, vă rog.* Încerc să mă ridic, dar sunt imediat obligat să mă sprijin de pat. Se învârte totul în jurul meu. Cei doi infirmieri se ocupă încă de Emma, îi scot braţul de sub bazin şi-l rotesc. Hotărăsc că e prea mult şi ies din cameră şi din apartament, ajung pe palier, unde între timp s-au adunat vecinii. Îl opresc cu un gest al mâinii pe Marino, care vine spre mine, şi merg la fereastra etajului, o deschid şi vomez. O boare de aer curat mă învăluie şi doar atunci am impresia că pot respira din nou. Jos în stradă, la câţiva metri mai încolo, girofarul de la maşina poliţiei colorează în albastru feţele celor câtorva persoane care stau şi se uită în sus. Intru din nou în casă, Emma e pe o targă şi are ochii închişi. Nu pun întrebări, nu vreau să aud răspunsuri, Apar doi poliţişti care privesc în jur cu un aer gânditor şi apoi îşi cheamă prin radio colegii. Unul din ei mă fixează, poate ar vrea să se apropie de mine, dar din fericire medicii îl distrag cu o întrebare:

— Dumneavoastră veniţi cu noi? mă întreabă.

Dau din cap în semn că da, poliţiştii trebuie să aştepte. Oricum ştiu că nu pot fi eu, un bătrân n-are forţa de a face un asemenea dezastru. Nebunia ar trebui să aştepte vârsta a treia pentru a se manifesta, ar face mult mai puţine daune.

Urmăresc targa. Emma nu mai e conştientă. Când ies din dormitor privirea îmi cade pe peştişorul roşu. Nu se mai zbate, a încetat să mai sufere. Chiar şi în viaţa unui sărman peşte contează norocul, el s-a aflat în locul nepotrivit la momentul nepotrivit. Dacă ar fi ajuns în casa mea, acum ar fi dat din coadă în bolul lui, înjurând cel mult decăderea morală în care e obligat să-şi petreacă existenţa.

Nimănui nu-i este dat să aleagă locul în care va fi aşezat bolul său de sticlă, dacă în liniştita bucătărie a unui bătrân pensionar sau pe o comodă, din coridorul unui apartament în care va avea loc o tragedie. Soarta, aşa se zice, e cea care hotărăşte. Şi uneori poate stabili că lumea noastră trebuie să se sfărâme în mii de bucăţi şi că nouă nu ne rămâne decât să agonizăm în speranţa că vreun suflet milos trece pe acolo şi ne culege de pe jos.

Problema e că, aproape întotdeauna, aşteptarea e mai lungă decât agonia.

„Cinci mai”[8] pe de rost

Ceasul arată ora unu şi douăzeci şi unu de minute, noaptea. Ultima oară când am ridicat privirea, acele ceasului indicau unu şi optsprezece. Trei minute doar, însă mie îmi par o eternitate. Coridorul spitalului e gol, îmi ţine companie doar bâzâitul aparatului de cafea de la capătul coridorului şi mirosul de alcool care pluteşte în aer. Ea e înăuntru, o operează de circa două ore. Înainte de a-mi închide uşa în nas, un medic m-a luat la o parte şi mi-a spus să mă aştept la tot ce poate fi mai rău. N-am avut putere să-i răspund, dar ar fi trebuit s-o fac, ar fi trebuit să-l prind pe doctor de halat, să-l izbesc de perete şi să-i strig: „Du-te şi salvează viaţa fetei. Şi nu încerca să-mi spui la ce trebuie şi la ce nu trebuie să mă aştept!”

Nimeni n-ar trebui să-şi permită să le spună altora la ce trebuie să se aştepte de la viaţă. Eu mă aştept ca Emma să iasă cu ochii deschişi, mă aştept să mă privească şi să-mi surâdă, apoi să mă lase s-o ţin de mână. Mă aştept ca micuţul din ea să aibă posibilitatea de a ieşi în lumea asta nebună şi ca nemernicul ăla să fie prins şi azvârlit în închisoare. Mă aştept ca viaţa să nu mă facă să asist la o altă tragedie, poate cea mai rea. La prea multe lucruri mă aştept, pentru ca un om pe care nici nu-l cunosc să-şi poată permite să-mi dea sfaturi.

Îmi privesc manşeta cămăşii murdară de sânge, apoi mă uit din nou la ceas. De cât timp va fi nevoie? Cât trebuie pentru a salva viaţa unei tinere? În care mâini s-a cuibărit responsabilitatea? Cine ştie ce au făcut mâinile alea în timpul zilei. Au strâns probabil alte mâini, furculiţe, şervete, poate ţigări, un pix, un volan, un săpun, o carte, degetele unui copil, un bisturiu.

Aici, afară, ar trebui să fie părinţii Emmei, vreo rudă, cel puţin un unchi de departe, dar sunt singur, aşa cum e ea, dincolo de uşa aceea. Încercăm să ne înconjurăm de persoane, iluzionându-ne că astfel suntem mai puţin expuşi, dar adevărul e că în sala de operaţii intrăm singuri. Noi şi trupul nostru. Nimic mai mult.

Unu şi treizeci şi unu de minute.

Se spune că atunci când îmbătrânim devenim egoişti. Eu sunt aşa dintotdeauna, şi totuşi acum mă aflu aici, aşteptând veşti despre o femeie pe care o cunosc de puţină vreme şi credeam că o pot ajuta. Din păcate viaţa m-

---

[8] Referire la oda lui Alessandro Manzoni, *Cinque maggio,* scrisă cu ocazia morţii lui Napoleon Bonaparte.

a învăţat că nimeni nu poate ajuta pe nimeni. Ne salvăm singuri, dacă vrem.

Mă ridic şi mă îndrept către aparatul de cafea. N-ar trebui să beau cafea, nu la ora asta şi nu la vârsta mea, dar sunt multe lucrurile pe care n-ar trebui să le fac, cafeaua nu e prima şi nu va fi nici ultima. O dau pe gât dintr-o înghiţitură şi ies să fumez o ţigară. Afară sunt câţiva infirmieri care vorbesc despre ture, lângă o ambulanţă. Spitalele sunt nişte locuri ciudate, unde bucuriile sunt reţinute pentru a nu deranja prea tare durerile, la etajul superior se află o tânără fericită cu un bebeluş la sân, iar în sala de operaţii o femeie de aceeaşi vârstă care se luptă să rămână în viaţă. Respir adânc de trei ori şi mă întorc la locul meu. Uneori ar trebui stins creierul, un lucru asupra căruia nu avem nicio putere.

Aud paşi. Ridic capul şi întâlnesc privirea distrată a unui medic care merge mai departe. Numai după ce trece, îmi dau seama că e medicul care în seara aceea ne-a pus o mulţime de întrebări. Spre norocul lui nu se opreşte şi nu pare să mă recunoască, altfel ar fi trebuit să-i explic ce s-a întâmplat, şi acum ar trebui să încerce să se ferească de o avalanşă de remuşcări. El, la fel ca mine, ar fi putut să evite toate astea.

Mă ridic din nou şi merg la baie. Oglinda îmi reflectă faţa suptă, cearcănele, barba nerasă şi sângele Emmei cam peste tot. După infarct, doctorul a spus că trebuie să iau medicamentele, să nu beau, să nu fumez, să dorm cu regularitate şi să evit stresul. Au trecut trei ani şi pot spune că am încălcat patru reguli din cinci şi, doar pentru că-mi iau medicamentele, nu le bifez pe toate. Aş vrea să-l întâlnesc pe medicul de atunci ca să-l întreb ce poţi face să eviţi stresul, dacă ştie el vreun truc ca să reușești. Anxietatea e pentru om o stare fiziologică, pentru a o înlătura ar fi necesar să eliminăm conştiinţa, ca la nou-născuţi sau la animale.

Am o teorie apropo de asta. Consider că lucrurile au funcţionat cum trebuie până la crearea maimuţei, după care ceva s-a împotmolit în mecanism şi a apărut omul, o fiinţă prea inteligentă pentru sarcina care i-a fost rezervată. Inteligenţa e un bun preţios, şi ca atare ar trebui să aibă un scop prestabilit. Nouă însă nu ne foloseşte la aproape nimic, în afară de a inventa obiecte tot mai ciudate care ne dau iluzia că suntem perfecţi. Nu ne ajută să înţelegem de ce suntem pe pământ, nu ne face mai puţin vulnerabili decât alte creaturi. Nu dă răspunsuri, dimpotrivă, dă naştere altor întrebări. Iar prea multe întrebări fac să crească nefericirea. Nu ştiu dacă în natură există fiinţe vii, în afară de om, care să-şi ia viaţa, dar şi dacă ar fi aşa, noi suntem singurii care o facem din cauza răului de viaţă. De ce? Pentru că cine ne-a plăsmuit a greșit amestecul de ingrediente, iată de ce.

Dar apropo de teorii hazardate, să ne întoarcem la medici. Trebuie să fiu sincer, categoria asta mă enervează puţin. Nu toţi, Doamne fereşte, dar celor

mai mulţi le place să umble la doi metri deasupra pământului. E adevărat: să salvezi o viaţă omenească te poate face s-o iei razna, dar fiecare dintre noi ar trebui să aibă mereu în minte un mic, dar important concept: ne învârtim în cerc pe o mică minge care se învârteşte în jurul unei mici stele galbene ca multe altele, în interiorul unui sistem solar, care se află într-o zonă periferică a unei mici galaxii în formă de spirală care se mişcă maiestuos, dar lent. E doar o chestiune de perspectivă. Suntem ca nişte furnici. Şi cu toate astea există unii care-şi pierd timpul simţindu-se mai importanţi decât furnica de lângă ei.

Simt că înnebunesc, nu suport să aştept. Dacă stau prea mult timp să mă uit la un perete încep să apară balauri şi harpii cu două capete care se hrănesc din neliniștea mea ca să crească şi să iasă din letargia forţată în care le ţin.

Am nevoie de o bere.

Afară e umezeală şi străzile sunt pustii. Din fericire vizavi e un bar încă deschis; în spatele tejghelei o femeie de vreo șaizeci de ani, cu părul nevopsit de vreo câteva luni şi prins cu un elastic, o burtă proeminentă şi privirea aspră. Îi cer o bere. Iată, mă cântăreşte din priviri: un moşneag decrepit care la ora două noaptea bea o Peroni singur. Într-un bar nenorocit, aş adăuga. Nu mă judeca, băbăciune grasă, pentru că nu ştii nimic despre mine. Da' ce, eu judec braţul tău flasc cu un tatuaj tribal pe el? E o imagine demnă de compătimire, dar e treaba ta, o fi existând vreun motiv pentru care ai hotărât cândva să-ţi faci un tatuaj fără să te gândeşti că mai târziu antebraţul tău va deveni ceva foarte asemănător cu un picior de porc.

Plătesc şi ies afară. În faţa mea se află din nou Vezuviul, cu miile de lumini care urcă până aproape de vârf. Se spune că la Napoli oriunde te întorci vezi marea. În realitate cred că prezenţa vulcanului este mult mai incomodă. Pe el îl găseşti oriunde îţi întorci privirea. Cocoaşele lui le căutăm atunci când vrem să găsim drumul spre acasă. Energia lui e cea care, la fel ca lava, se prelinge printre clădiri şi inflamează străzile.

Aş sta cu plăcere să mă bucur noaptea de oraşul care dormitează apatic şi mulţumit, dar nu mă încred, ştiu că în zori creatura se va trezi şi-i va fi din nou foame. Aşa că intru şi mă aşez la locul meu.

Unu şi cincizeci şi şase.

Îmi suflec mânecile cămăşii şi-mi dau seama că îmi tremură încă mâinile. Mă uit la ele şi-mi apar atât de fragile, cu toate petele alea şi cu pielea zbârcită. Mi se întâmplă deseori, când mă uit în oglindă, să nu mă recunosc. Cine ştie de ce păstrăm întotdeauna o amintire mai bună despre noi înşine. De câte ori îmi văd trupul reflectat, am impresia că văd o pijama murdară de noroi pusă la uscat.

Sună telefonul, e numărul lui Marino. Ar trebui să răspund, dar nu reuşesc. Ce-aş putea să-i spun? Că nu ştiu încă nimic şi că de abia am dat pe gât o bere?

La scurtă vreme după ce am ajuns aici, au venit doi poliţişti. Unul din ei, care folosea un parfum prea dulce, s-a apropiat să-mi vorbească.

— A fost soţul, mi-am auzit vocea afonă spunând, dar acum o aştept pe Emma. După aceea o să vă spun totul.

El s-a uitat la mine, poate ar fi vrut să spună ceva, să mă constrângă să depun mărturie, dar a făcut doar un semn cu capul şi s-a îndepărtat, lăsând în urma lui o dâră de parfum care a dispărut în câteva secunde, devorată de mirosul de spirt sanitar.

Uşa de la capătul coridorului se deschide.

A venit momentul să cunoaştem răspunsul.

Mă ridic brusc şi simt că ameţesc, în timp ce bătăile inimii se înteţesc. Doctorul se uită la mine, eu îi întorc privirea şi merg în întâmpinarea lui cu paşi nesiguri. La vârsta mea n-am învăţat încă să-mi stăpânesc spaima. De fapt sunt multe lucruri pe care nu le-am învăţat şi pe care nu mi le-a explicat nimeni. Suntem puşi să învăţăm pe de rost ecuaţiile, poemul *Cinci mai,* numele celor şapte regi ai Romei, şi nimeni nu ne lămureşte cum să înfruntăm spaimele, cum să acceptăm dezamăgirile, unde să găsim curajul pentru a nu fi zdrobiţi de durere.

A treia dintre cele trei femei inaccesibile

Există o mare diferenţă între iubirea pentru o femeie pe care n-o s-o poţi avea niciodată şi cea pentru una pe care o ai. Prima va străluci în eternitate, a doua va tinde să se stingă asemenea soarelui peste câteva miliarde de ani. Amândouă stingerile comportă o mulţime de probleme. Dar vorbim despre femei, nu despre stele, deşi cred că ar fi mai uşor să conversăm despre ultimele.

Emma este sora soţiei mele, cu câţiva ani mai tânără. Când am cunoscut-o pe Caterina, ea avea în jur de douăzeci de ani. Într-un prim moment n-am observat-o, atunci când eşti tânăr încerci să filtrezi cu femeile mai în vârstă, ca să te simţi important. Şi, la urma urmei nici măcar nu e vorba de o greşeală decisivă, în fond, ca să-ţi aşezi privirea pe cele mai tinere, ai o viaţă întreagă în faţa ta.

De Emma, aşadar, m-am îndrăgostit încetul cu încetul, pas cu pas. Când pasiunea pentru soţia mea a început să scadă în intensitate, m-am simţit furios şi rătăcit. Furios pe mine însumi, pentru că nu reuşeam să păstrez dragostea, rătăcit pentru că femeia care nu-mi mai provoca emoţii se afla în patul meu în fiecare noapte. Așa că am hotărât să fac doi copii, cel puţin ei ar fi dat un sens poveştii mele de iubire fără iubire. Ştiu, n-a fost un gest frumos, dar sunt sigur că mulţi ştiu despre ce vorbesc.

În orice caz, la un moment dat s-a întâmplat ceva neprevăzut: Emma s-a despărţit de soţul ei şi Caterina a invitat-o să se mute la noi pentru câtăva vreme, ca s-o ajute la copil, care era mic. Ea avea douăzeci şi şase de ani, eu aproape patruzeci, şi totuşi pe atunci mi se părea că sunt din nou în floarea tinereţii. Era vremea în care soţia mea îşi crease o scoarţă dură ca să facă faţă loviturilor. Emma, în schimb, mergea înainte zâmbind. Privirea şi trupul ei emanau viaţă şi lejeritate, senzaţii ce-mi erau străine de ceva vreme, şi m-am lăsat răpit de atâta strălucire. Dorinţa de tinereţe e molipsitoare, dacă te prinde, nu mai poţi trăi fără. Unii bărbaţi îşi schimbă familia, garderoba şi casa doar pentru o picătură de vitalitate şi pentru câţiva ani de adolescenţă fără gânduri. Eu n-am schimbat nici familia, nici casă, nici femeia. Cu Emma a fost o iubire platonică, şi totuşi e una din relaţiile cele mai intense din viaţa mea, dovada că o dorinţă cu cât e mai irealizabilă, cu atât arde mai tare.

Emma şi cu mine ne-am lăsat târâţi într-un vârtej păcătos făcut din priviri furate, mâini abia atinse şi îmbrăţişări niciodată prea intense. E nevoie de multă răbdare şi puţin curaj ca să petreci viaţa lângă o femeie pe care n-o

iubeşti, în timp ce în camera de alături se află cea pe care o doreşti. În orice caz, după câteva luni, ea a plecat, iar casa, a devenit brusc goală și tăcută. Am încercat s-o uit pe Emma şi perioada aceea, dar Caterina era cea care vorbea mereu despre asta. Într-o seară, îmi aduc aminte, în timp ce își dădea cu cremă pe mâini, mi-a spus că sora ei se îndrăgostise de instructorul de schi al copilului şi că urma să-şi petreacă vara cu el, în Trentino. Noaptea n-am reuşit să închid ochii, mi-o imaginam pe Emma în braţele unui bărbat musculos, cu faţa bronzată şi plină de riduri, şi mirosind a ţuică. Admit, e vorba de un clişeu, dar într-adevăr, ideea însăşi de a se încurca cu instructorul de schi intră pe deplin în clişee. Dar ea s-a dus cu adevărat în munţi şi a rămas acolo două luni. Când s-a întors însă, intensa ei poveste de dragoste era terminată deja, instructorul înţelesese că o femeie cu un copil e mai periculoasă decât o pistă neagră îngheţată şi preferase să schimbe ruta.

În toamna aceea Emma a venit deseori să cineze la noi, pentru ca fiii noştri să stea împreună. Nu vă spun ce senzaţie mă cuprindea de fiecare dată când îmi întorceam capul şi vedeam că mă priveşte. Se uita imediat în altă parte şi mie nu-mi rămânea decât să-i contemplu ca un idiot profilul, aşteptând în van ca ea să găsească din nou curajul să mă privească.

Emma avea tot ceea ce Caterina pierduse pe drum: pielea fină, zâmbetul îmbătător şi privirea seducătoare. Cum să-i rezişti? Şi, într-adevăr, într-o seară mi-am pierdut controlul şi am mers mai departe decât mersesem vreodată, cu complicitatea unei pături care mă proteja. Eram aşezaţi pe divan Emma, Caterina și cu mine şi ne uitam la un film. Copiii dormeau deja. Ce să zic, o fi fost din cauza filmului plictisitor, la un moment dat i-am simţit degetele la câţiva centimetri de ale mele şi m-am lăsat furat de cel mai clasic gest adolescentin, să o strâng de mână. Am avut nevoie de douăzeci de minute să ajung la ea, de parcă aş fi fost un melc care-şi târăşte cu greutate cochilia. În cele din urmă, Emma se întoarse şi mă privi uimită. Ar fi trebuit să renunţ, în schimb i-am întors privirea şi n-am retras mâna. Am stat aşa, ca o pereche de logodnici care freamătă în timp ce-și descoperă unul altuia trupul, mai atenţi la cele mai mici mişcări ale unui deget decât la subiectul filmului.

Lângă mine, Caterina nu și-a dat seama de nimic, ea nu și-a dat seama niciodată de nimic. Sau poate a fost atât de extraordinară că m-a făcut să cred asta. În orice caz, a fost gestul cel mai intim pe care l-am schimbat cu Emma. După seara aceea ea a început să fugă. Mă evita şi, dacă era obligată să mi se adreseze, o făcea fără să mă privească în ochi. Se simţea vinovată. Evident, oricine în locul ei ar fi fost chinuit de remuşcări. Oricine, în afară de mine. Pe-atunci nu cunoșteam acel sentiment anormal care avea să mă viziteze mult mai târziu. Ani de zile am îngrămădit necazuri şi remuşcări

într-un colţ; era clar că la un moment dat construcţia va începe să se clatine.

Am aşteptat câteva luni ca să lămuresc situaţia. Era în ziua de Crăciun şi toată familia era strânsă în jurul mesei. Emma s-a aşezat în partea opusă mie. Timpul privirilor de complicitate părea sfârşit, începeam să mă simt stânjenit în prezenţa ei, nesigur pe ceea ce-şi dorea în legătură cu mine. Poate mă iluzionasem, interpretasem greşit nişte gesturi de-ale ei, poate părerea prea bună pe care o aveam despre mine m-a făcut să mă întind mai mult decât îmi ajungea plapuma. Și totuşi, atunci când s-a ridicat să meargă în bucătărie, am căutat o scuză şi am mers după ea. Din fericire, vocile care se auzeau din sufragerie mă fereau de eventuale apariţii neaşteptate. Emma era întoarsă cu spatele, am îmbrăţişat-o şi am spus:

— Ştiu că ar fi o nebunie, dar mă cunoşti, rutina mă plictiseşte!

Sigur, nu era o declaraţie de dragoste prea grozavă, şi totuşi ea a râs, poate pentru că învăţase să mă cunoască. După două secunde însă, a devenit serioasă, s-a uitat fix la mine şi a spus:

— Cesare, tu eşti nebun, ştii? Chestia asta trebuie să se termine!

— Nici n-a început vreodată...

Ea a oftat şi şi-a lăsat capul în jos. Îmi amintesc că pentru o clipă m-am gândit s-o sărut, dar în următoarea Emma m-a făcut să încremenesc.

— De ce ai făcut doi copii cu ea dacă n-o iubeşti?

O întrebare de un milion de puncte. Ar fi trebuit să mă aşez, să-mi aprind o ţigară şi să vorbesc ore întregi despre faptul că, pentru a trăi o viaţă cu adevărat demnă, ar trebui să iei hotărâri importante în fiecare dimineaţă. Din păcate pe mine mă zdrobeşte să fiu nevoit să aleg, n-am făcut-o niciodată. De aceea am rămas un neterminat.

Evident că am răspuns altfel:

— Vorbim despre noi, nu despre Caterina.

Şi atunci ea a izbucnit:

— Caterina e sora mea, se pare că pe tine nu te interesează.

I-am astupat gura cu mâna, ca să evit ca tonul ei iritat să se audă în sufragerie. Emma nu s-a retras, şi atunci am găsit curajul să-i mângâi gâtul. A fost un gest de curată nebunie, trebuie să admit, ar fi putut să-mi tragă o palmă şi să se ducă în cealaltă încăpere. Şi nu ştiu cum aş fi reuşit să mă întorc şi eu la masă. În schimb a lăsat ca degetele mele să-i atingă pielea catifelată înainte de a închide ochii. Atunci m-am gândit: *Ei, Cesare, acum trebuie s-o săruţi.* Şi jur că aş fi făcut-o, dacă nepotul meu n-ar fi căzut de pe triciclu exact în momentul acela. Începu să plângă şi s-o strige pe maică-sa ca un apucat. Două secunde mai târziu Emma era deja dincolo şi clipa s-a spulberat în neant. În aceeaşi seară am găsit un bilet în buzunarul hainei. Pe el era scris: *Nu putem.*

Mi se întâmplă să mă mai gândesc încă la momentul acela teribil. Poate destinul a fost cel care şi-a vârât coada. Ar trebui să-i mulţumesc nepotului meu care, căzând, a reuşit să fure o amintire ce m-ar fi putut face să mă ruşinez. Dar cred că a adăugat doar o părere de rău la un maldăr existent deja.

Emma a mai avut alte două relaţii serioase de-a lungul anilor. Multă vreme am întâlnit-o numai la petrecerile din familie. Nu mi-a mai aruncat nici măcar una din privirile care mă făceau să mă înfior. Câţiva ani mai târziu s-a lăsat convinsă de sora ei să-şi petreacă vacanţa împreună. Din perioada aceea îmi aduc aminte casa care dădea spre mare, mirosul jăratecului seara, cântecul continuu al greierilor în liniştea nopţii, scârţâitul porţii dinspre grădină, ţipetele pescăruşilor dimineaţa devreme, apa ce picura din părul ud pe umerii Emmei atunci când se întorcea de la mare. Trecuseră deja zece ani de când începusem să o privesc altfel, iar frumuseţea ei, dacă se poate, evoluase.

Niciodată, ca în vara aceea, n-am dorit-o atât de mult şi cu toată fiinţa mea. Ea însă nu-mi dădea ocazia să o curtez, dacă observa că mă uit la ea, se îndepărta găsind o scuză şi alerga să-şi îmbrăţişeze partenerul, un comercialist simpatic care doi ani mai târziu îi mărturisi că e homosexual. Când am aflat, mi-a venit să fug la el şi să-l iau la palme. Da' cum, eu tânjesc după ea de o viaţă şi tu, care te poţi vârî în patul ei în fiecare seară, eşti de fapt gay? În orice caz, aproape de sfârşitul vacanţei, Emma cedă şi răspunse privirii mele complice. Atunci, într-o după-amiază în care acasă dormeau cu toţii, am urmărit-o până la mare. M-am aruncat în apă şi în câteva clipe eram lângă ea. A părut că se albeşte la faţă, dar n-a spus nimic. Reușesc încă să văd pe chipul ei de atunci dorinţa de a mă săruta. Însă, după câteva clipe spuse: „Cesare, poate pentru tine e totul doar un joc. Dar vrei să ştii ceva? Pentru mine, nu. Eu sunt îndrăgostită de tine dintotdeauna, de când m-ai privit pentru prima dată. De zece ani fug de tine şi n-am nici cea mai mică intenţie să cedez acum!"

M-a făcut praf. Un lucru e să speri că femeia care te scoate din minţi îţi împărtăşeşte sentimentele, altul să ai certitudinea.

— Pentru mine nu e o glumă, am spus serios

— Dar ce-i atunci?

M-am apropiat de gura ei, privirea i se muta de pe gură pe ochii mei. Aş fi sărutat-o, apoi i-aş fi mărturisit o dată pentru totdeauna că o iubesc, poate i-aş fi spus şi că vreau s-o părăsesc pe sora ei. Dar a apărut Sveva, care pe vremea aia avea vreo doisprezece ani. I-am auzit vocea în spatele meu şi mi-a sărit inima din loc. Se scălda împreună cu prietenele ei, câţiva metri mai încolo, şi mă privea dezorientată, încercând să înţeleagă ciudata scenă la

care asistase.

Emma s-a făcut roşie la faţă şi s-a tras înapoi, eu, în schimb, am intrat sub apă şi am rămas acolo câteva secunde, timpul necesar să-mi revin din şoc şi să inventez o scenă plauzibilă.

— Iubito, am spus când în sfârşit am apărut la suprafaţă.

— Ce faceţi?

— Nimic, mătuşa ta îmi spunea ceva, nimic important, am răspuns cu un zâmbet tâmp.

Emma a fost mai promptă, s-a apropiat de nepoata ei şi i-a şoptit la ureche:

— Tatăl tău e un mare bârfitor, vrea să ştie tot timpul câte ceva despre alţii!

Fiica mea ne-a privit lung, apoi a chicotit. De atunci n-am mai vorbit niciodată cu Sveva despre momentul acela, dar ştiu că ea ştie şi că mai devreme sau mai târziu o să mi-o arunce în faţă. În orice caz, atunci a fost ultima dată când m-am aflat la un pas de a o săruta pe Emma. Când, mulţi ani după aceea, Caterina a murit, ea m-a îmbrăţişat îndelung, cum nu se întâmplase niciodată în trecut, şi mi-a şoptit la ureche:

— Poţi să-mi spui mulţumesc, acum ai fi obligat să trăieşti cu o teribilă remuşcare!

N-am răspuns, ar fi trebuit să neg acolo, lângă patul de moarte al soţiei mele. Remuşcarea, dragă Emma, e aici cu mine şi mă trezeşte în fiecare dimineaţă. Şi ştii ce-mi şopteşte? Te legi cu lanţuri de ceva sau de cineva de câte ori nu alegi.

O ipoteză neprevăzută

Napoli apare în zori auster şi elegant. Străzile goale, maşinile parcate care zac tăcute cu bruma pe geamuri, ţipătul unui pescăruş în depărtare, zgomotul asurzitor al unui oblon care se ridică, parfumul de brioşe care se împrăştie pe străzi, clinchetul ceşcuţelor de cafea provenind de la cele câteva baruri deschise deja. Nu se aud voci, ţipete, râsete şi puţinele fiinţe umane care rătăcesc pe străzi par să respecte solemnitatea momentului. Poate oraşul ştie că Emma e moartă şi, în noaptea asta, bătrânul sărman, care se clatină, a primit încă o lovitură de la viaţă. Napoli respectă durerea altora, pentru că ştie bine despre ce e vorba.

Am nevoie de o cafea. Intru într-un bar şi mă prind de tejghea. Nu cred că am un aspect prea plăcut. Dacă Sveva ar şti cum mi-am petrecut noaptea, mi-ar ţine una din obişnuitele ei predici. Dar de fapt, de data asta, n-am nicio vină, de data asta am făcut doar ce ar fi făcut oricine în locul meu: am încercat să salvez viaţa unei tinere nevinovate.

Carabinierii mi-au spus că l-au prins pe soţul care rătăcea în stare de şoc pe străzi. E ciudat, dar nu reuşesc să fiu furios pe el, moartea Emmei mi-a şters emoţiile, aşa încât până şi să plâng mi se pare imposibil.

Imediat ce l-am văzut pe doctor venind spre mine, am înţeles, expresia feţei sale nu promitea nimic bun. Şi totuşi am sperat că există o mică posibilitate, că Emma era în comă, dar s-ar fi putut trezi, că putea să rămână paralizată de la cap în jos, dar vie. Dacă priveşti moartea în faţă, înţelegi că toate lucrurile care se spun, de exemplu „aş prefera să mor decât să rămân toată viaţă într-un cărucior cu rotile”, sunt nişte idioţenii. Când vine momentul să alegem, suntem gata să dăm orice în schimb, numai să rămânem în viaţă. Doar că pentru Emma nu mai e nimic de dat în schimb, a plecat după ce luptase o noapte întreagă, luând copilul cu ea.

Medicul mi-a spus că avea o hemoragie craniană, o alta abdominală, bazinul şi un braţ fracturate şi oasele feţei sfărâmate. Ca şi cum un tractor, ar fi trecut peste ea. Câtă ură îţi trebuie ca să poţi face aşa un masacru? Cum e posibil ca un asemenea om să aibă o viaţă normală? Şi ca nimeni să nu-şi fi dat seama de nimic? Totuşi nu-i suficient să intuieşti, trebuie şi să faci ceva. Dar pentru a face, e nevoie de ceva ce nu aparţine tuturor: de curaj. De aceea am făcut întotdeauna puţin pentru alţii, şi chiar şi pentru mine. Numai că pentru a schimba o viaţă, a ta sau a unei persoane dragi, e nevoie exact de o bună doză de îndrăzneală. Aici e problema.

Mâinile îmi tremură mai tare decât de obicei și mi-e greu până și să-mi duc ceșcuța de cafea la gură. Barmanul mă privește cu compasiune. Dacă ar fi o zi normală, l-aş pune la punct, mila altora mă înfurie teribil. Dar azi nu e o zi normală. Şi totuşi, dacă privesc în jur, așa pare. Viaţa merge înainte, fără să-i pese de cei pe care-i lasă pe drum.

Ar fi trebuit să-l denunţ pe ticălos şi să o salvez cu adevărat pe Emma, în loc să-mi pierd vremea cu scrisori, pe cât de stupide, pe atât de inutile. Dar ea nu voia să mă vâr în povestea asta, credea că poate s-o rezolve singură, îi era ruşine de situaţia ei. Cine ştie ce mecanism s-a instaurat în mintea ei, cine ştie de ce femeilor maltratate le este ruşine pentru ele şi pentru partenerul lor. Există ceva absurd de pervers în faptul că o parte din Emma dorea să-și protejeze călăul de judecata altora.

Sunt ameţit şi am nevoie de somn. Mai înainte însă hotărăsc să iau la pachet ultimele două *sfogliatelle*[9] rămase dincolo de tejghea; şi lui Marino îi plac la nebunie. Apoi opresc un taxi şi nu scot o vorbă până acasă. Uşa Emmei e sigilată, iar palierul nu mi se mai pare familiar, chiar şi apartamentul meu îmi e străin. Sau poate doar îl privesc într-un mod diferit. Nici măcar Belzebut nu-şi face apariţia, poate pentru că ştie că e o situaţie dificilă. El chiar că e încarnarea perfectă a egoismului, nu ca mine, care încerc să mă conving în fiecare zi că lumea care mă înconjoară n-are decât să se prăbuşească, eu merg înainte pe drumul meu. Ei bine, azi lumea s-a prăbuşit cu adevărat şi nu mi se pare că eu mi-am văzut de drum fără să întorc capul.

Pun pachetul de la cofetărie pe masa din bucătărie şi mă aşez pe divan. Lângă mine se mai află încă pătura pe care a folosit-o Emma. Îmi mut privirea pe tabloul lui Leo Perotti. Ce minunat să fii un personaj de benzi desenate, un stereotip, unul care ştie deja ce trebuie să facă şi cum trebuie să facă. Superman ştie că-şi va petrece toată viaţa luptând împotriva răului. Există un sens în asta, cel puţin el nu-şi va pierde timpul căutându-şi drumul. Poate că acum ar trebui să mă culc cu adevărat, nu reuşesc să vărs lacrimi, ci doar gânduri fără sens, ca dorinţa, de exemplu de a adormi și a mă trezi peste trei luni. În faţa unui obstacol oamenii își iau avânt și sar, eu însă o fac pe şmecherul şi-l ocolesc. Ce mai, nu ştiu cum să înfrunt momentul. Credeam că am văzut totul, dar nu-i aşa.

Sună telefonul. E ora opt dimineaţa. Pufnesc şi mă duc, cât se poate de încet, să răspund. Chiar şi cele mai simple mişcări mi se par în dimineaţa asta ca un munte de netrecut. Imediat ce ridic receptorul, aud vocea lui Marino.

---

[9] Prăjitură napoletană, tipică pentru perioada Crăciunului.

— Cesare, în sfârşit! Te-am sunat toată noaptea! Cum te simţi?

Aş vrea să termin imediat conversaţia. Numai lui Marino îi poate trece prin cap să-mi pună o asemenea întrebare în momentul acesta.

— Cum să mă simt? spun pe un ton iritat.

De fapt ar trebui să-l informez că mi se închid ochii, îmi tremură picioarele, respir cu greutate şi începe să mă doară stomacul. Dar nu sunt obişnuit să mă plâng. Marino, în locul meu, ar fi făcut-o deja.

— N-am cuvinte despre ce s-a întâmplat... zice după câteva clipe.

— Da, mă limitez să răspund.

Într-adevăr, nu există cuvinte.

— Îmi pare rău, poate am pierdut timp din cauza mea, dacă aş fi ştiut să imprim...

Îmi vine să zâmbesc gândindu-mă la nenorocita aia de scrisoare.

— Marino, noi nu avem nicio vină.

— Da, ştiu spune el, dar poate că am fi putut face ceva.

Are vocea frântă de emoţie. Fir-ar să fie, eu încerc să nu plâng, şi apare el şi-o face în locul meu. Data viitoare o să trebuiască să i-o iau înainte.

— Marino, ea nu putea fi salvată. Ăsta-i adevărul!

Nu mai spune nimic, cred că meditează la cuvintele mele. Ştiu, sunt grele, mai ales acum, dar e ceea ce gândesc. O parte din Emma voia un ajutor, cealaltă spera să nu-l primească.

— Ce vrei să spui?

— Că nenorociţii care-şi bat nevestele o fac pentru că ştiu că pot să-şi permită asta. Emma nu se iubea şi la început aproape credea că e normal să fie bătută. Credea că de fapt nu se întâmplă nimic. Credea că o merită!

Marino nu spune nimic.

— Ştii ceva? Tatăl ei o bătea... adaug după o clipă.

Dar bătrânul nu spune nimic nici acum.

— Există mai mulţi vinovaţi în povestea asta urâtă, spun în sfârşit, dar cu siguranţă nu suntem noi!

El aşteaptă câteva secunde înainte de a rupe tăcerea.

— Vrei să vin până la tine? întreabă.

Aş vrea tare mult să reuşesc să dorm, dar ştiu că ar fi imposibil, de aceea spun că sunt de acord, o să-l aştept şi o să-i dau prăjitura, poate că e suficient să-l ajute să nu se mai simtă atât de rău.

Mă întorc în bucătărie, deschid încă o bere şi îmi aprind a nu ştiu câta ţigară. Durerea de stomac s-a intensificat şi acum mă doare şi pieptul. Mă îndrept spre sufragerie şi văd că uşa de la debara e întredeschisă şi atunci îmi aduc aminte de costumaşele pentru copii. Deschid furios cutia şi le găsesc. Le iau şi le duc la nas. Miros bine, ca şi cum ar fi îmbrăcat deja un

copil. O lacrimă îmi coboară pe obraz fără să-mi dau seama. Ciudat, în ultimele zile debaraua pare să fi devenit cabinetul unui psiholog, numai aici reuşesc să dau glas durerii. Ar trebui să arunc hăinuţele la gunoi, la ce altceva o să-mi folosească în afară de a-mi aminti de această teribilă întâmplare? Dar le pun la locul lor şi închid cutia. Încerc să mă duc din nou spre divan, deşi am senzaţia că nu mai reuşesc nici măcar să stau în picioare. Când ajung în sufragerie simt un junghi în piept. Întind braţul către tocul uşii şi mă blochez, ca şi cum aş vrea să mă asigur de presentimentul avut.

Totul tace.

Las punctul de sprijin şi mă târâi către divan. Un alt junghi, de data asta foarte puternic îmi sfâşie pieptul. Ţigara îmi cade din gură şi scap din mână sticla de Peroni care se loveşte cu zgomot de podea. Aş vrea să urlu, dar vocea rămâne sufocată în gât, picioarele mi se moaie şi mă prăbuşesc peste berea care se confundă cu urina care începe să-mi ude pantalonii.

Mor, mă pricep deja la infarct. Numai că acesta mi se pare mai dureros decât primul. Dacă n-aş fi ateu, aş crede că e momentul potrivit să mă duc, aproape m-aş iluziona că există un sens, că poate Dumnezeu mă cheamă s-o asist pe Emma, ca şi cum eu m-aş pricepe la ce te aşteaptă pe cealaltă lume. Domnul se foloseşte de mine ca să ajute o sărmană tânără, îmi dă posibilitatea de a încerca din nou s-o salvez. Dacă aş fi credincios, aş muri fericit. Însă mă enervez. Emma şi cu mine coborâm azi, iar ticălosul care a ucis-o continuă călătoria. Nu mi se pare drept, dar, în fond, dreptatea e un concept inventat de om, nu există în natură.

Încerc să strig, chiar dacă ştiu că nimeni nu mă poate auzi, dar nu-mi iese din gât decât un horcăit, asemănător torsului lui Belzebut în timp ce aşteaptă răbdător să fie servit cu şuncă. Mi se închid ochii, şi totuşi mai reuşesc să-l zăresc tocmai pe el, motanul negru al doamnei Vitagliano, care, din uşa salonului, mă priveşte ca şi cum aş fi o mobilă veche căreia nu trebuie să i se dea prea multă importanţă. Întind mâna, pentru prima oară sunt eu cel care are nevoie de el. *Du-te să chemi ajutor,* aş vrea să-i spun. Felina mă priveşte puţin, apoi se satură, îşi duce laba la gură şi se dedică unei şedinţe de spălare. Eu mor, iar el se spală. Pare o glumă: să trăieşti ca un egoist şi să mori din cauza unui egoist. Viaţa a hotărât să-mi dea o lecţie.

Închid ochii şi mă las în voia sorţii. Medicul îmi spunea mereu să nu exagerez, să duc o viaţă regulată, să nu fumez, să nu iau pastila albastră cu Rossana, să nu beau. Prea multe interdicţii, domnule doctor, trăită în felul acesta viaţa devine o greutate. Şi-apoi, dacă se întâmplă asta, Sveva o să fie liniştită, o să poată să-şi spună că m-a avertizat şi o să aibă o remuşcare mai puţin în viaţa ei. Eventual va râde şi cu fratele ei, când vor avea oaspeţi la cină, amintindu-şi de proverbiala mea încăpăţânare. Cine ştie dacă Rossana

va plânge. Marino, în schimb, o va face cu siguranţă, şi pentru că el va fi cel care mă va găsi.

Începe să-mi fie frig. Am crezut întotdeauna că infarctul este una dintre cele mai bune maniere de a pleca. Fără ani de suferinţe, terapie, spitale, oameni care te privesc cu milă sau îţi ascund adevărul, o clipă şi adio! Numai că mă aflu pe jos de vreo trei minute meditând la existenţă, fără ca ecranul să se stingă. O ipoteză neprevăzută. Încă o dată. Viaţa mea a fost plină de ipoteze neprevăzute.

Belzebut se apropie şi începe să mă lingă pe obraz. Dacă aş avea putere, i-aş da un pumn în cap nenorocitului ăstuia de motan. Dar hotărăsc să mă relaxez şi să mă las furat de somn. Acum nici nu mai simt durerea, doar oboseala.

Marino are cheile de la apartamentul meu, ar putea să mă salveze. Numai că cine ştie cât îi va trebui să înţeleagă ce s-a întâmplat? Şi mai ales de cât timp va avea nevoie să coboare şi să urce din nou? Salvarea mea se află în mâinile unui moşneag ramolit, care are reflexele animalului numit leneş.

Salut, lume, mi-a făcut plăcere să te cunosc, chiar dacă eşti o mare nemernică!

Îmi place

— Ştii ce-aş mânca acum? şoptesc la urechea Svevei care stă aplecată deasupra mea.

Mă priveşte exact cum ar face cu fiul ei.

— Tată, termină, zice.

— Un pic de şuncă, continui.

Dintre atâtea alimente care-mi puteau veni în minte, am ales şunca. Cu cât îmbătrâneşti, cu atât pierzi interesul pentru dulciuri. În toate domeniile.

— Mi-ar plăcea să-mi aduci o porţie bună de şuncă feliată subţire de tot, din aia care ţi se topeşte în gură.

Îmi lasă gura apă, de zile întregi nu mănânc decât supă chioară. Dante, Leo şi Rossana râd, Sveva se enervează. Nu ştiu dacă am spus deja că fiica mea n-are simţul umorului.

Marino a fost cel care m-a scos din ghearele morţii. E incredibil, dar a urcat cu cheile de la apartamentul meu în mână şi, când a văzut că nu deschid, a intrat. Când a fost întrebat de ce, a răspuns că i s-a părut normal să ia cheile cu el, pentru cazul în care aş fi adormit pe divan. Mi-a salvat viaţa, chiar dacă nu definitiv. Când am ajuns la spital, am aflat mai târziu, că eram mai mult dincolo decât dincoace, aşa că au trebuit să mă ţină trei zile la reanimare. Acum mi-e mai bine, dar trebuie să mă operez dacă vreau s-o fac în continuare pe cretinul încă vreo câţiva ani. Peste zece minute vor veni să mă ia şi mă vor duce în sala de operaţii, apoi îmi vor deschide toracele şi vor încerca să-mi repare inima bolnavă. Mi se pare caraghios când mă gândesc că nişte perfecţi necunoscuţi se zbat, transpiră, urlă, înjură ca să-mi salveze pielea, iar eu stau acolo şi dorm, ca şi cum n-ar fi problema mea. E unul din rarele cazuri în care omul îşi pune viaţa în mâinile unui seamăn al său. În rest, credem tot timpul că ştim să facem totul mai bine decât alţii.

În orice caz nu mi-e foarte frică. Poate pentru că am avut ocazia să-mi dau seama că a muri e de fapt ca şi cum te-ai îmbăta, nu reuşeşti să-ţi ţii ochii deschişi. Nimic mai mult.

— Când te întorci acasă, îţi aduc porţia de şuncă! îmi spune Sveva cu ochii umezi.

— Nu plânge, copila mea, nu sunt foarte sigur că acolo sus mă vor, sunt un vecin îngrozitor!

Când pronunţ cuvântul „vecin”, îmi vine în minte Emma. Cu ea nu cred că am fost un vecin rău. Aş vrea s-o pot întreba, m-ar ajuta să înghit catranul pe

care-l simt în gât de la noaptea aia de rahat. Medicii spun că e din cauză că m-au intubat, dar eu ştiu că nu e aşa, e sentimentul de vinovăţie pe care nu reuşesc încă să-l diger şi care-mi vine în sus ca un reflux. Am făcut ce am putut, Emma, sper că ai înţeles.

— Cum reuşeşti să fii atât de rece şi să glumeşti, chiar şi într-un asemenea moment? întreabă Sveva. Uneori aş vrea să-ţi semăn. Dar n-am luat de la tine decât defectele...

— Ştii, trebuie să îmbătrâneşti ca să ajungi să râzi de viaţă. Când o să ai vârsta mea o să fii extrem de simpatică!

Poate pentru că în felul ăsta reuşesc să înlătur spaima că aş putea ieşi cadavru din sala de operaţii, dar mi se pare că nu pot să nu glumesc. Există două feluri de a înfrunta lucrurile, cu disperare sau cu ironie, şi niciuna nu schimbă lucrurile în niciun fel. Rezultatul final nu-l hotărâm noi, dar cum să petrecem ultimele cinci minute de recuperare, da.

— Prostule! zice Sveva şi mă loveşte uşor pe braţ.

Intervine Rossana:

— Adevărul e că nu reuşeşte să nu fie în centrul atenţiei. E un bătrân care se iubeşte mult!

De data asta zâmbesc eu. Dacă scap cu viaţă, trebuie să-mi propun ca obiectiv s-o conving pe Rossana să se pensioneze şi să se ocupe doar de mine. Cred că va fi destul de greu, dar cel puţin asta mă va ţine ocupat. Dante mi-a povestit că ea a stat două zile în faţa salonului de reanimare şi s-a rugat. Marino însă n-a reuşit să vină, dar telefona tot timpul şi plângea ca un copil cu primul care răspundea. Acelaşi bun suflet bătrân de oţel.

Fiul meu se aşază pe marginea patului. Aş vrea să-l împing mai încolo, parfumul lui îmi face greaţă, dar, fir-ar să fie, m-am străduit atâta să mă reapropii de el, nu pot strica totul acum.

— Ascultă, ştiu că nu e momentul potrivit, dar după operaţie trebuie să găsim o soluţie. Sau vii la mine, sau la Sveva. Nu poţi sta singur!

Doamne fereşte, la Sveva nu. Dar nici la fiul meu nu mi se pare o idee bună. Nu îndrăznesc să-mi imaginez spectacolul cu el şi artistul în halat de casă aşezaţi pe divan şi ţinându-se de mână. Ar trebui să-i spun adevărul, dar e atât de delicat, încât nu pot s-o fac. Dante, spre deosebire de sora lui, ştie cum să mă ia. Aşa că dau din cap, nu am putere să discut acum. Trebuie să iau problemele pe rând, mai întâi trebuie să-mi scap pielea, apoi voi vedea cu care din cei doi copii să-mi distrug ceea ce-mi mai rămâne din viaţă. De fapt ar mai fi o soluţie: să stau acasă cu o menajeră, dacă se poate nu prea bătrână. Dar nu pot s-o spun, Rossana e lângă mine şi nu mi se pare prea drăguţ. În plus am o mică bănuială, dacă azi scap, voi fi obligat să-i spun adio prietenului ăla de jos, fără pilula magică nu-i rămâne decât să se

pensioneze. Ar trebui să fie normal la vârsta mea, dar nu e așa. E trist când te gândești că un prieten de care ești atât de legat şi care nu te-a trădat niciodată, dintr-odată se opreşte şi-ţi spune adio. Foarte neplăcut, nimic de zis. În situaţia asta n-aveţi decât să-mi luaţi şi ochii, cel puţin n-o să fiu obligat să privesc un spectacol cu care n-aș ști mai apoi ce să fac.

Intră doi infirmieri. E vremea s-o pornim.

Acum chiar şi Dante mi se pare emoţionat, iar Sveva s-a întors cu spatele.

— Ei, copii, n-am murit încă! reușesc să spun, înainte ca Dante să mă îmbrăţişeze.

Nu-s făcut pentru scene lacrimogene. Dacă chiar trebuia să mor, era mai bine s-o fi făcut acasă la mine, în timp ce Belzebut mă lingea pe obraz. Cel puţin aşa n-aveam timp să mă emoţionez.

Unul din cei doi infirmieri injectează ceva în perfuzie, apoi desprinde patul şi mă târăşte afară în coridor. Luminile neonului din tavan mă însoţesc pe tot parcursul. Ar trebui să închid ochii, nu e nimic frumos de privit aici. Numai că peste puţin timp voi fi mort, nu vreau să fi aruncat pe apa sâmbetei posibilitatea de a înregistra pe retină ultimele obiecte de pe această lume, fie ele luminile albe ale unor neoane mizerabile.

Prima persoană pe care am văzut-o, după ce mi-am revenit din infarct, a fost nepotul meu care mă mângâia pe puţinul păr ce mi-a mai rămas. Eram deja nervos, nu-mi aduceam aminte de nimic şi voiam să mă întorc acasă. Nu-mi plac spitalele şi doar la gândul că trebuie să rămân acolo pentru cine ştie cât timp mă apuca depresia. Apoi însă a venit doamna Filomena să-mi schimbe perfuzia... şi lumea a început din nou să-mi zâmbească. E o infirmieră de vreo cincizeci de ani, bine făcută, bronzată, cu părul negru, machiaj strident, buzele botoxate... şi două ţâţe fenomenale! New York-ul are Statuia Libertăţii, noi, graţie doamnei Filomena, am putea răspunde cu cea a vulgarităţii, ar fi suficient să aibă trăsăturile ei. Dar, de fapt, infirmiera mi-a ridicat moralul, mie paţachinele îmi plac mult.

A doua zi am chemat-o şi am rugat-o să-mi aranjeze pernele. Apoi, cu o expresie idioată, am stat să-i respir ţâţele aflate la o palmă de nasul meu, în timp ce ea se străduia să-mi facă pe plac. În cele din urmă a zâmbit și a spus:

— Domnu’, dumitale-ţi place încă să te ţii de șotii!

Da, îmi place să glumesc, să nu iau viaţa prea în serios, îmi plac femeile frumoase şi ţâţele mari. Dar îmi plac şi multe alte lucruri. De exemplu îmi place mirosul de mâncare gătită care vine de la o fereastră deschisă, sau perdeaua care vara se dă uşor la o parte pentru a lăsa să treacă vântul. Îmi plac câinii care, pentru a te asculta, îşi înclină capul, sau o casă proaspăt văruită. Îmi place când o carte mă aşteaptă pe noptieră. Îmi plac borcanele cu marmeladă şi luminile galbene ale oraşului. Îmi place să palpez carnea

crudă şi peştele. Îmi place zgomotul pe care-l face dopul scos dintr-o sticlă. Îmi place vinul roşu care se lipeşte de pahar. Îmi place o veche barcă de pescuit scorojită. Îmi plac locurile familiare şi mirosul din spălătorii, îmi plac undiţele şi măcelarul care taie carnea cu mişcări regulate. Îmi plac obrajii roşii şi tremurul vocii.

Suntem în ascensor. Un infirmier împinge targa, altul apasă pe buton. Şi aici lumina e albă şi aseptică. Simt cum teama îmi urcă din abdomen şi se umflă în piept. Închid ochii şi reiau lista.

Îmi place mirosul copiilor de-abia născuţi şi muzica îndepărtată a unui pian. Îmi place zgomotul pietrişului călcat în picioare şi drumurile care se întind ca nişte torente printre câmpii. Îmi place Vezuviul, care mă face să mă simt acasă. Îmi place să-mi vâr picioarele sub nisip, îmi place fotbalul duminica după-amiază, parfumul unui săpun nou, geamurile aburite în zilele reci. Îmi place când o femeie îţi spune „te iubesc" cu ochii. Îmi place cum plesnesc castanele puse pe jăratic. Îmi place liniştea unor seri de vară şi zgomotul valurilor noaptea. Îmi place ciripitul din faţa ferestrei, apa care scaldă picioarele şi îmi place să simt sub degete scoarţa unui bătrân măslin. Îmi place mirosul coşurilor de fum când mă plimb pe străzile unui sat de munte. Îmi plac pastele făinoase făcute în casă şi desenele de pe ziduri. Îmi place mirosul de balegă pe un câmp ud. Îmi plac lingurile de lemn. Îmi place cactusul care ştie să se adapteze şi susurul unui izvor ascuns, îmi place *cuoppo*[10] cu peşte fript vândut în faţa galeriei lui Dante. Îmi place parfumul din părul femeilor.

Încă un coridor, am senzaţia că nu mai ajungem niciodată. Cei doi care mă însoţesc îşi salută colegii, vorbesc între ei, glumesc. Pentru ei sunt doar un alt corp care se îndreaptă spre abator, nimic mai mult decât rutina cotidiană. Dacă vezi moartea lângă tine în fiecare zi, după un timp îţi scapă un căscat.

Se deschide uşa. Suntem înăuntru.

Îmi place bolborositul cafetierei pe foc, pietrele spălate de mare şi sunetul farfuriilor la restaurant. Îmi place o pisică ce se strecoară printre maşini şi scârţâitul unei mobile vechi. Îmi plac salutările de departe şi privirea curioasă a turistului care îmi observă oraşul. Îmi plac bulevardele cu copaci pe margine. Îmi place mirosul vechilor prăvălii de mezeluri, care nu mai există. Îmi plac cântăreţii de stradă. Îmi place culoarea roşiilor şi parfumul cremei de corp. Îmi plac după-amiezile de vară însoţite de cântecul greierilor. Îmi place să scot o spaghetă din apa fierbinte şi s-o gust. Îmi place mirosul greu de peşte al unei vechi bărci de pescuit ruginită şi luna care pictează pe apă o dâră ca s-o poţi ajunge. Îmi plac fotografiile care-ţi permit

---

[10] Con de hârtie.

să călătorești în timp. Îmi place scârțâitul podelei de lemn. Îmi plac defectele. Îmi place o casă ruinată aflată într-un lan de grâu. Îmi place să privesc de sus o plajă tapetată cu mii de umbrele multicolore. Îmi plac vechile cântece care-ți taie respirația. Îmi place crabul care fuge în scobitura dintr-o stâncă. Îmi place poarta de fotbal desenată pe un zid netencuit. Îmi place să simt mâna unei femei pe ceafă.

Cei doi prind capetele cearşafului şi mă ridică. O clipă mai târziu sunt pe masa de operaţie. Inima începe să-mi bată mai tare. Încerc să mă relaxez şi să nu mă gândesc la ce se va întâmpla peste câteva minute. Sosesc doi medici, unul are în mână o foaie, celălalt îmi ia braţul. Închid din nou ochii. Nu vreau să mai văd nimic, ci doar să-mi imaginez.

Îmi plac păsările care se adăpostesc pe streaşină şi aşteaptă să se oprească ploaia. Îmi place oraşul care doarme şi îmi plac o lopăţică şi o găletuşă abandonate pe plajă, îmi place melcul care se târâie energic către un adăpost, îmi place clinchetul unei biciclete. Îmi plac şopârlele, care, în loc să fugă, rămân imobile. Îmi plac crucile pe vârfuri de munte. Îmi place albul caselor de la mare şi vechile curţi cu hainele puse la uscat. Îmi place când mă vizitează o amintire. Îmi place vântul care dă la o parte obstacolele, şi fructele coapte care cad de pe ram. Îmi plac furnicile care beau o picătură de rouă. Îmi place un teren de fotbal în periferie. Îmi plac străzile care ajung până la mare. Îmi place să umblu desculţ vara. Îmi plac chipurile ridate de viaţă. Îmi place bărbatul care lucrează la câmp, undeva în depărtare. Îmi place cel care-şi iubeşte copilul.

Un doctor cu o mască pe faţă mă prinde de obraz şi mă întreabă:

— Domnule Annunziata, sunteţi bine?

Vă pregătiţi să mă deschideţi ca pe o lubeniţă, nu ştiu dacă voi supravieţui, şi tu mă întrebi dacă sunt bine? Dau din cap în semn că da, ca să nu înjur, în timp ce simt că cineva îmi vâră un ac în venă, apoi un metal rece pe glezne şi la încheietura mâinilor. Mirosul de alcool e intens şi nu-mi place alcoolul.

În schimb îmi place mirosul lămâii rămas pe degete şi cel al pământului negru care intră sub unghii. Îmi place parfumul pinilor şi cel al hainelor puse la uscat. Îmi place păcănitul grindinei pe geamuri şi consistenţa tufului. Îmi place gustul cafelei care dispare încetul cu încetul şi cel al ciocolatei negre care se revelează cu puţină întârziere. Îmi plac bârnele de lemn din tavan, firimiturile de pâine şi obiectele pe care nimeni nu le mai foloseşte. Îmi place să-mi încrucişez privirea cu cea a unei necunoscute. Îmi plac gesturile sigure ale unui pizzar, îmbrăţişarea când eşti fericit, mâna nou-născutului când prinde neantul. Îmi place iedera care se caţără pe faţada unei clădiri. Îmi place peştele care înşfacă momeala la suprafaţa apei şi fuge. Îmi plac cei care

citesc în staţia de autobuz. Îmi plac cei care nu fac prea multe proiecte şi cei care ştiu să stea singuri, îmi place o bucătărie pe verandă. Îmi place mirosul de transpiraţie după o cursă lungă. Îmi plac cei care văd paharul întotdeauna pe jumătate plin. Îmi place părul alb şi balanţa metalică care se folosea cândva la piaţă. Îmi place casa care te primeşte cu miros de gătit. Îmi place zgomotul buzelor pe piele. Îmi place cel care iubeşte primul.

Se sting câteva lumini. Doctorul se apleacă spre faţa mea şi cu o voce încurajatoare îmi spune:

— Domnule Annunziata, acum vă adormim. O să vă treziţi în salon, după ce terminăm. Nu vă faceţi griji, va fi totul bine!

Nici nu deschid ochii. O să mă trezesc în salon. Sau n-o să mă trezesc deloc o uşoară diferenţă.

Îmi place lumina cerului, după ce a dispărut soarele, îmi place iarba care iese prin asfalt. Îmi place zâmbetul ironic al unei persoane cu sindrom Down. Îmi plac cei care nu ţin supărarea. Îmi place o veche bibliotecă în dezordine, îmi place clipa dinaintea primului sărut. Îmi place să privesc clădirile dintr-un oraş necunoscut. Îmi place demnitatea fiului care îşi sprijină bătrâna mamă în urma unui car funerar. Îmi place femeia căreia îi place să mănânce, îmi place să citesc o carte stând la umbră. Îmi place şopârliţa care priveşte spre orizont ascunsă în spatele unui bec. Îmi place cel care are puterea de a crede cu toată fiinţa lui în ceva. Îmi plac cuiburile rândunelelor. Îmi place cel care rămâne încă uimit în faţa stelelor. Îmi place mirosul jăratecului şi zidurile care protejează iubirile de-o vară. Îmi plac tinerii care se sărută pe o bancă şi cearşafurile mototolite după o noapte de dragoste. Îmi place bâzâitul unui ventilator în surdină. Îmi place să-mi imaginez chipul unei femei întoarse cu spatele. Îmi plac baloturile de paie pe câmpiile de lângă drum. Îmi place cine ştie să ceară iertare, îmi place cine încă n-a înţeles cum să se descurce în lumea asta. Îmi place cine ştie să ceară. Îmi place zâmbetul copiilor mei.

Îmi place cel care ştie să se iubească.

Nu-mi mai vin altele în minte, poate anestezia a început deja să-şi facă efectul. Mai bine să dorm, o să reiau lista mai târziu.

A, nu, mai am un ultim *îmi place.*

Îmi place cel care luptă în fiecare zi să fie fericit.

LORENZO MARONE

TENTAȚIA DE A FI FERICIT

virtual-project.eu

virtual-project.eu